ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 7

R F O U T O R I

Fabijan Trgo, pukovnik i Ivan Ferlež. potpukovnik

Odgovorni urednik

Fabijan Trgo. pukovnik

IZDAJE

VOJNI ISTORISKI INSTITUT JUGOSLOGENSKE NARODNE ARMIJE

VOJNI ISTORISKI INSTITUT JUGOSLOVENSKE NARODNE ARMIJE

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VI

KNJIGA 7

BORBE U SLOVENIJI 1943 GOD.

BEOGRAD
1959

BORBE U SLOVENIJI 1943 GOD.

SEPTEMBAR - OKTOBAR

I

DOKUMENTI JEDINICA NARODNOOSLOBODILACKE VOJSKE I PARTIZANSKIH ODREDA JUGOSLAVIJE

BR. 1

UPUTSTVO CK KPS OD 9 SEPTEMBRA 1943 OKRUŽNIM I REJONSKIM KOMITETIMA O USPOSTAVLJANJU VLASTI OSVOBODILNE FRONTE I O MOBILIZACIJI SVIH MUŠKARACA SPOSOBNIH ZA ORUŽJE'

CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE
SLOVENIJE
9-IX-1943

SVIM OKRUŽNIM I REJONSKIM KOMITETIMA

U vezi s kapitulacijom Italije pred saveznicima, mi imamo jedan od najvažnijih zadataka: da odlučno i brzo preuzmemo vlast. Vlast Osvobodilne fronte treba odmah uspostaviti po svim varošima, varošicama i selima. Našu vlast treba uspostavljati tamo gde se nalazi naša Narodnooslobodilačka vojska Slovenije, a i tamo gde se ona trenutno ne nalazi. Odmah izvršite potpunu mobilizaciju svih muškaraca sposobnih za nošenje oružja. Oružje uzmite od Talijana i odmah naoružajte sve nenaoružane. Novomobilisane drugove organizujte u ćete i bataljone i odredite komandire, komandante i komesare. Te čete i bataljoni treba odmah da izvrše vojno zaposedanje varoši i sela. Istovremeno treba da izvestite Glavni štab Slovenije koliko ste mobilisali. kako ste formirali mobilisane i koliko oružja imate.

Po varošima i selima, odmah formirajte narodnu stražu čiji je zadatak da pomaže narodnooslobodilačkim odborima. Uhapsite i zatvorite sve *vođe* belih i plavih. S presudom sačekajte do daljih uputstava IOOF.

Mobilišite čitav narod za otpor protiv Nemaca. koji će, verovatno, uskoro zaposesti našu pokrajinu. Nemački fašizam dobija iz dana u dan sve teže udarce na Istočnom frontu i na Zapadu. Sada ga je napustio njegov najbliži saveznik — Italija. Italiji će uskoro slediti i ostali nemački vazali. Zbog toga, u slučaju dolaska Nemaca ne padajte u paniku, jer oslabljeni nemački fašizam više nije sposoban da na nas pošalje veliki broj dobro opremljene i borbene vojske. Odmah otpočnite rušenje železničkih pruga, puteva. mostova, telefonskih uređaja itd.

Drugovi, pređite odmah na rad sa svim partiskim elanom i svom smelošću. kako bi naši narodnooslobodilački odbori što brže i što bolje preuzeli vlast. Protiv drugova koji ne budu dosledno izvršili ove naše direktive postupaćemo sa svom strogošću.

Tražimo da nas svakodnevno izveštavate o svemu što se događa na vašem terenu. Obavestite nas i o tome gde je uspostavljena vlast Osvobodilne fronte, koliko ste mobilisali. koliko ste oružja uzeli od Talijana, itd.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU'

Za CK KPS:
Matija-'

(M. P.)

Centralni Komitet
Komunistične Partije
Slovenije.
Dne 9.IX. 1943.

Vsem okrožnim in [illegible] odborom !

V zvezi s kapitulacijo [illegible] nad zavezniki se pred nas postavlja ena najvažnejših nalog, da čimprej [illegible] na celotnem osvobojenem ozemlju vseh poštenih, treznih in vsem [illegible] ljudi v [illegible] Osvobodilne fronte. Vsako oblast je treba vpostavljati tam, jer se nahaja naša Narodnoosvobodilna vojska Slovenije, pa tudi tam kjer je trenutno [illegible] ni.

Takoj izvršite popol o mobilizacijo vseh moških, ki so sposobni za nošenje orožja. Proglas zahtevajte od Italijanov, in vse nabornike tako tudi oborožite. Na novo mobilizirane organizirajte v čete in bataljone ter določite komandirje, komandante in komisarje. Te čete in bataljone naj takoj vojaško pasedejo mesta in vasi. Istočasno je treba sporočiti v Glavni štab Slovenije, koliko ste mobilizirali, kako ste mobilizirance formirali in koliko imate orožja.

Formirajte takoj narodno stražo po mestih in vaseh, katere nalaga ja, da pomaga Narodnoosvobodilnim odborom. Aretirajte in zaprite vse [illegible] belih in plavih. S silo počakajte do [illegible] naših navodil [illegible].

Mobilizirajte vse narode za odpor proti Nemcem, ki bodo verjetno za kratek čas zasedli pokrajino. Nemški fašizem dobiva iz dneva v dan težje udarce na vzhodni fronti in na zapadu. Zato ga je zanesti njegov najzanesljivejši zaveznik - Italija. Italiji bodo v kratkem sledili tudi ostali nemški vazali. Zato v primeru prihoda Nemcev ne zapadajte v paniko, [illegible] velikega števila dobro opremljenih in borbenih enic. Takoj nam [illegible] z rušenjem železniških prog, cest, mostov, telefonskih naprav itd.

Tovariši, zaidite takoj na delo s vso partijsko silnostjo in z vso zanesljivostjo. Za čas bitreje in čim bolje prevzamejo oblast naši Narodnoosvobodilni odbori, proti tistim tovarišem, ki ne bi dosledno izvajali teh naših direktiv, bomo postopali z vso strogostjo.

Kmalu vam, za dnevna poročila o vsem, kar se dogaja na vašem terenu. Prav tiste nam tudi, kje je vpostavljena oblast Osvobodilne fronte, koliko ste mobilizirali, koliko ste dobili orožja od Italijanov itd.

[illegible] fašizem - [illegible]

Za CK KPS :

[illegible]

DIREKTIVE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 10 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU ČETRNAESTE DIVIZIJE O ZADACIMA DIVIZIJE POSLE KAPITULACIJE ITALIJANSKE VOJSKE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
10-IX-1943

ŠTABU XIV DIVIZIJE

Prema dosadašnjim izveštajima, nemačke snage su raspoređene samo za neposrednu odbranu južne železničke pruge Ljubljana — Rakek i na talijansko-nemačkoj granici. Danas je oko 1000 Nemaca pokušalo prodreti prema Kostanjevici, ali su ih naši zadržali. Prema jedinoj još nepotvrđenoj vesti, Nemci s ustašama prodiru iz Hrvatske prema Dalmaciji. Ako je to istina, može se desiti da neke kolone prodru i kroz naš teren.

Talijani su se povukli iz Bele Krajine i Kočevske doline nerazoružani i, pružajući otpor našim jedinicama, povlače se s belogardistima kroz Notranjsku prema staroj talijansko-jugoslovenskoj granici. Od trupa iz sastava divizije Izonco« (Novo Mesto — Trebnje), s čijim smo štabom stalno u dogovoru, povukle su se nerazoružane sve one jedinice koje su bile koncentrisane u Trebnju. Pošto je njihov postupak protivan dogovoru, mi ćemo ih raspoloživim snagama sprečavati pri odlasku iz naše zemlje. Trupe koje su koncentrisane u Novom Mestu razoružavaju se i biće uskoro potpuno razoružane. Do toga je došlo

a) jer su Talijani sami predavali oružje partizanima.

b) jer se nisu pridržavali ugovorenih uslova.

Najviše smo došli do oružja na taj način što su partizani ili, pak, njihovi komandanti umeli da na pravilan način to pitanje postave kod samih talijanskih vojnika, koji rado predaju oružje našim [jedinicama].

Da bi teritorija koju mi kontrolišemo bila što organizovanija. dostavljamo sledeće

d i r e k t i v e :

Vaše operativno područje je Notranjska. Ta operativna zona proteže se na severu do nemačke granice, na zapadu do

stare talijanski; granice, na istoku do linije: Molnik (zaključno; — Grosuplje — Ilova Gora — Ponikve — vrh Male Gore — selo Mala Gora — Trnovec — Mačkovec — Rajndol — Muha Vas (sve zaključno) i na jugu do reke Kupe. Težište operacija neka vam bude prema severu, gde se nalazi nemačka vojska. Pri tome . . . [obrajtite naročitu pažnju na pravac Turjak — Ljubljana. Pomoćno težište vaših operacija biće i prema zapadu, u pravcu Cerknice.

Prvi zadaci za uređenje unutrašnjosti Vašeg operaciskog područja su sledeći:

a) Potpuno uništiti železničku prugu Grosuplje — [Kočevje] i Grosuplje — Ljubljana, kojom prilikom uništite sve tunele, mostove, skretnice, tehničke uređaje i bunkere, tako da opravka pruge dugo bude onemogućena i da eventualni novi okupator nikada više ne bude mogao da je koristi.

Južnu železničku prugu rušite stalno, jer je njeno rušenje još od većeg značaja. Na pojasu koji leži između Vas i Nemaca napravite [prokope] i porušite sve komunikacije, tako da bude onemogućeno prodiranje kolima ili automobilima u unutrašnjost Vaše teritorije.

b) Ako imate nešto preostalog vojnog materijala koji ne nose partizani ili komore, prenesite ga na sigurna mesta, da neprijatelj do materijala ne može doći . . . . . koji se nalazio u unutrašnjosti Vaše teritorije.

c) Mi nemamo [izveštaja] kako stoji s belom gardom na vašem sektoru. Ali je potrebno . . . . . razbijati još i sve preostale delove kakvi god bili . . . . . ne zaboravite na i na objavljivanje . . . . . za sve one belogardiste i plavogardiste koji predaju . . . . . vrate kući ili ih čak uzmite u naše jedinice. Amnestija važi i za vođe. To pitanje treba što pre skinuti s dnevnog reda. da bi nam ostalo na raspolaganju što više snaga protiv nemačkih oružanih snaga.

d) Pomažite političkim organima u uspostavljanju vlasti i zavođenju reda na čitavoj određenoj teritoriji.

e) Sve dosadašnje naredbe u vezi s unutrašnjim uređenjem administrativnih službi u našim jedinicama izvršavajte što doslednije (produžite naoružanje, prikupljajte rezerve oružja, žurite s mobilizacijom, u većim mestima postavljajte komande mesta, organizujte ishranu, i drugo).

g) Pomoću tehničkih sredstava, sredite veze s nama, vaše unutrašnje veze. veze sa susednim jedinicama, [sa XV] Divizijom i ZDO.

Raspored vaših snaga:

Glavne snage usmeravajte u pravcu . . . . . Ljubljane. Detalje uređujte prema trenutnim situacijama. Treći bat
Vam vraćamo, s tim da je taj bataljon na području Kočevja i

u prvom redu usmerene prema jugu zbog sprečavanja [prodora] ustaša ili Nemaca s juga.

Javite o rezultatima [mobilizacije].

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: otsutan

Zam. komandanta:

BK. 3

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE U VEZI SA DISLOKACIJOM I ZADACIMA PETNAESTE DIVIZIJE POSLE ITALIJANSKE KAPITULACIJE[1]

Sadašnje stanje nalaže sledeći raspored naših snaga:

XV Divizija

Operacisko područje jeste Dolenjska: na severu do reke Save, na jugu do severnih padina Gorjanaca (zaključno), na zapadu do Suhe Krajine, na liniji Straža — Ajdovec — Zagorka — Sela pri Šumberku — Muljava — Zalna — Grosuplje — Molnik (sve zaključno), na istoku do hrvatske granice.

Težište je operacija prema severu, gde se nalazi glavna snaga nemačke vojske. Pomoćno je težište operacija prema istoku, u pravcu Brežica. gde se isto tako nalaze nemačke snage.

Prvi zadaci za unutrašnje uređenje prostorije sledeći su:

a) Potpuno porušite železničke pruge, naročito prugu Novo Mesto — Ljubljana, tako da se ne mogu popraviti ni za dugo vreme, i da svaki okupator bude dezinteresovan u pogledu popravke. To znači: porušite sve mostove, naročito sve tunele, bunkere, skretnice, i sve tehničke uređaje na pruzi.

b) Onemogućite svaki automobilski i kolski saobraćaj na području koje se graniči s teritorijom na kojoj se nalaze nemačke jedinice, naročito u dolini Krke, na sektoru Bučka — Škocjan — Gorenja Vas — Bela Cerkev — Tomažja Vas — Dobrava — Maharovec — Mihovica — Vrhpolje — Orehovica — Mokro Polje — Tržišče — Mokronog — St. Rupert u dolini Mirne, i na svim putevima severno od pruge Trebnje — Grosuplje — Šmarje, naročito u pravcu Ljubljane.

c) Sredite i prenesite na sigurna mesta sav preostali vojni materijal, da vam bude na raspolaganju u slučaju napada neprijateljskih snaga.

d) Očistite i razbijte sve preostale delove kakve god bilo neprijateljske snage. Na belu gardu koja mobilise u rejonu Stična — Grosuplje treba što pre snažno udariti. Ukoliko brže to učinimo, utoliko će lakši biti posao, jer neprijatelj još neće biti dovoljno organizovan. Brzina je pri tome najvažniji elemenat: od nje zavisi hoćemo li s tim neprijateljem svršiti s lakoćom i za kratko vreme.

e) Pružajte pomoć političkim organima u uspostavljanju vlasti i uvođenju reda na čitavoj određenoj teritoriji.

f) Sve dosadašnje naredbe u vezi s unutrašnjim učvršćenjem administrativnih službi u našim jedinicama treba što doslednije izvršavati (produžiti naoružavanje, stvarati rezerve oružja, žuriti s mobilizacijom, u većim mestima postaviti komande mesta, organizovati ishranu, i drugo).

Pomoću tehničkih sredstava, 'sredite veze s nama, vaše unutrašnje veze i veze sa susednim snagama.

Raspored snaga Divizije:

U sadašnjoj situaciji, odredite Cankarevu brigadu u dolinu reke Krke. Cankareva brigada treba da ima zadatak da zadrži neprijatelja ako bi prodirao od istoka prema Novom Mestu, i dalje. Zbog toga je potrebno da uvedete dobru obaveštajnu službu u određenom pravcu. Dok se belogardistički elementi još nalaze u okolini Novog Mesta, veći deo snaga Brigade treba da se nalazi u okolini Novog Mesta i treba da bude u stalnoj vezi s Komandom Novog Mesta i političkim organima. Jedan bataljon odredite za Novo Mesto samo kao posadu mesta, s tim što će komandant bataljona istovremeno biti i komandant mesta. Isto važi i za komesara bataljona. Pod komandu komandanta mesta spadaju i sve one jedinice koje se nalaze u Novom Mestu ili u njegovoj neposrednoj blizini u slučaju odbrane ili operacija oko samog Novog Mesta. Primorska brigada,- koja se sada nalazi u Novom Mestu, treba odmah da se vrati natrag u sastav XIV divizije. U rejonu Straža — Toplice — Soteska nalaziće se Levstikova brigada, ali neposredno pod našim rukovodstvom.

Ostale vaše snage raspoređujte prema vašem nahođenju. Mi smatramo da Gupčevu brigadu treba da držite u pravcu Ljubljane a Štajersku brigadu prema nemačkim granicama, u okolini Trebnje-Mirna. Razume se da su sve snage, kao i Cankareva brigada, pod vašom komandom. Samu Cankarevu brigadu ne možemo, bez naročito hitnih potreba, poslati sa operativnog područja koje je određeno u ovoj naredbi. . . . . [3]

DIREKTIVE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 10 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU ZAPADNODOLENJSKOG ODREDA O NJEGOVIM ZADACIMA POSLE KAPITULACIJE ITALIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
10. IX. 1943.

2

ŠTABU ZDO

Da bismo oblasti koje su pod našom kontrolom što bolje organizovali, dostavljamo vam sledeče

d i r e k t i v e :

Vaše je operacisko područje Suha Krajina. Granice vašeg područja dopiru istočno do linije Straža — Ajdovec — Zagorica — Sela pri Šumberku — Muljava — Ilova Gora, zapadno do linije Ilova Gora — Ponikve — greben Male Gore — selo Mala Gora — Trnovec i južno do Kočevskog Roga (zaključno). Težište vašeg rada treba da bude uređenje unutrašnjosti dodeljene oblasti: čišćenje bele i plave garde i organizacija rada. Naročito je važna dolina Dobrepolje i dolina Struge.

Vaši prvi zadaci za uređenje unutrašnjosti jesu sledeči:

a) Rušenje železničke pruge na otseku Cušperk — žel. stanica Kofnpolje. Pripremiti za rušenje mostove na Krki: kod Žužemberka, Soteske i Videma.

b) Očistiti sve ostatke bele i plave garde i držati pod stalnom kontrolom saobraćajna područja.

c) Srediti i preneti na sigurna mesta sav vojni plen koji ste zaplenili. Sakriti plen na takva mesta gde ga neprijatelj koji bi upao u vaše područje ne može naći.

d) Očistiti i razbiti sve zaostale delove naoružane snage. Mi smo objavili amnestiju za one belogardiste i plavogardiste koji su položili oružje i otišli svojim kućama. To važi i za njihove vođe.

e) Pomoći političkim organima prilikom uspostavljanja vlasti i zavođenja reda u celoj dodeljenoj oblasti. Direktive imaju politički organi.

[1] Kopija originala u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

[2] Izostavljen je tekst koji se, istovetan, nalazi u dokumentu br. 2.

f) Sto doslednije izvršavati sve dosadašnje naredbe u pogledu unutrašnje administrativne službe u vašim jedinicama (naoružanje, čuvanje rezervnog oružja, hitnost u pogledu mobilizacije. ishrane i drugo).

g) Postavite vezu s nama tehničkim sredstvima, ukoliko njima raspolažete.

i) Sve zaostale italijanske snage koje bi prolazile kroz vašu oblast razoružavajte ili napadajte, jer se nisu držale uslova koji su bili ugovoreni.

Razmeštaj snaga vršiti prema trenutnoj situaciji na vašem terenu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Zam. komandanta: general:

BR. 5

DIREKTIVE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 10 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU ISTOCNODOLENJSKOG ODREDA O NJEGOVIM ZADACIMA POSLE KAPITULACIJE ITALIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
10. IX. 1943

ŠTABU IDO

Da bismo oblasti koje mi kontrolišemo što bolje organizovali. dostavljamo vam sledeče

d i r e k t i v e :

Vaše je operacisko područje Bela Krajina. Područje se širi do sledeče granice: severno do vrhova Gorjanaca (zaključno) — Rožni Dol — Srednja Vas — Ribnik — Trnovec, istočno do linije Mačkovec — Muha Vas, južno do reke Kupe. zapadno do hrvatskog Zumberka. Težište vaših operacija treba da bude

u unutrašnjosti oblasti i u pravcu Karlovca i Predgrada. Obaveštajnu službu naročito razvijte u pravcu Karlovca i Predgrada, jer bi se mogle pojaviti nemačke snage, ili četničke i ustaške bande, i upasti u vašu oblast. U pravcu juga, naročito prema Karlovcu, porušite sve komunikacije i time onemogućite saobraćaj vozova i kamiona putevima koji vode u unutrašnjost vaše teritorije.

Prvi zadaci za uređenje unutrašnjosti jesu sledeći:

a) Potpuno onesposobite i porušite železničke pruge na vašem sektoru; tom prilikom razrušite sve tunele, skretnice i tehničke sprave i bunkere tako da dugo bude onemogućena opravka pruge, te da se eventualni okupator ne može njome nikad više koristiti. Već samim tim rušenjem osiguraćete vašu kontrolu nad ćelom oblašću.

b) Vojni materijal koji ste zaplenili prenesite na sigurna mesta, da ga neprijatelj ne bi mogao pronaći kad bi **UDao** u unutrašnjost vaše oblasti.

c) Razorite sve fortifikaciske objekte koje su Italijani izgradili, jer naše borbe neće biti defanzivnog karaktera, da bismo se zabili u mesta.

d) Prema izveštajima koje imamo, s vašeg terena otišla je celokupna bela garda. Potrebno je razbiti i očistiti sve neprijateljske snage koje bi [se nalazile] na vašemu terenu. Za sve belogardiste i plavogardiste koji bi predali oružje i vratili se svojim kućama, ili bi bili čak primljeni u naše jedinice, objavili smo amnestiju. To važi i za njihove vođe. Glavno je da smo što ranije sposobni za borbu protiv nemačkih snaga, što će bit. kada likvidiramo sve ostale neprijatelje i kada se naše jedinice dobro urede.

e) Pomozite političkim organima prilikom uspostavljanja vlasti i zavođenja reda u celoj dodeljenoj oblasti. Politički organi imaju o tome uputstva, kao i o tome kako treba postupiti sa činovništvom. sa nadleštvima itd.

f) Sve dosadašnje naredbe koje se tiču unutrašnjeg uređaja administrativne službe u našim jedinicama treba što doslednije izvršiti (naoružavanje produžite, spremajte rezerv«? oružja, s mobilizacijom požurite, u većim mestima uspostavite komande mesta, organizujte ishranu i drugo).

g) S nama uspostavite vezu tehničkim sredstvima, isto tako i sa XV divizijom, koja se nalazi severno od vas, i sa XIV divizijom, koja je zapadno od vas.

Raspored snaga vašeg odreda:

Držite izvesne snage spremne za [aktivno] dejstvo protiv ma kog neprijatelja; u Metlici. Crnomelju i Semiču, uspostavite komande mesta; položaj vaših snaga držite tako da se osigurate od nemačkih napada s istoka i južno od Karlovca. Za

održavanje reda služiće vam Narodna zaštita, sastavljena od manje sposobnih ljudi; a sve što je iole sposobno, pa i žene, naoružajte i formirajte mobilne jedinice sposobne za borbu. Glavni deo držite u okolini Metlike, manji deo u okolini Jugorja. Južno od Črnomelja. prema Vinici, držite jedan bataljon sa zadatkom da zadržava neprijatelja koji bi prodro s juga.

Mostove na Kupi porušite, kako biste se na taj način osigurali od dolaska većih snaga s kamionima i tenkovima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: otsutan

Zam. komandanta:

BR. 6

IZVESTAJ POLITKOMESARA DRUGE UDARNE BRIGADE »LJUBO ŠERCER« OD 12 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU ČETRNAESTE DIVIZIJE NOV I PO SLOVENIJE O IZVRŠENIM ZADACIMA I O FORMIRANJU DESETE SLOVENACKE BRIGADE (»LJUBUANSKE«)[1]

Rudolf Janko
politkomesar II U.B. «Ljubo Sercer«
XIV divizije NOV i POS
Na položaju, 12. IX. 1943

IZVEŠTAJ ZA VREME OD 6 DO 12-IX-1943

Dne 6-og o.m. primio sam od Štaba 14 divizije naređenje da odmah krenem s patrolom do tačke 1, gde ću dobiti vezu s pretstavnikom mobilizacione komisije iz Ljubljane, s kojim treba da rešim sve što je, u tehničkom pogledu, potrebno za izvršenje mobilizacije i za transport. Krenuo sam u 20 časova, zajedno sa tri druga, iz Podpreske preko Mrtaloza između Gore i Malog Loga, preko Ravni, Runarskog, Kotla, Lužarja, preko Ruta i Krvave Peči do tačke 1, odakle su me poslali na Golo, gde sam odmah stupio u dodir s članom mobilizacione komisije iz Ljubljane. Naš II bataljon pratio je istoga dana prateću četu koja je transportovala top. Na sastanku s drugom iz Lju-

bljane dogovorio sam se o svim detaljima u pogledu tehničkog rešenja tog pitanja. S obzirom na zadatke koje je naša [brigada] tada trenutno imala, odredili smo termin za dolazak bataljona na to mesto: 12 o.m. Cim sam 9 o.m., doznao za kapitulaciju Italije. sazvao sam pretstavnike okruga Lašče i Grosuplje na sastanak. gde smo. posle zajedničkog dogovora, odlučili da mobilišemo sve raspoložive drugove i da sa njima krenemo na Ig. u Pijavu Goricu, Skoflj cu. itd. Odmah smo mobilisali civilno stanovništvo okolnih sela i predveče krenuli za Ig. Tamo smo ustanovili da su talijanska posada i deo belogardista napustili Ig. Ostali belogardisti povukli su se u zamak, gde smo ih pozvali na predaju. Oni su nam odgovorili da će se predati ujutro. Posle toga pregledali smo čitavo selo i izvršili pretres u svim prostorijama gde su se bili nalazili talijanski vojnici. U opštini smo zaplenili preko 1000 kg jednoobraznog brašna, oko 400 kg kukuruznog brašna, 600 kg pirinča. 240 kg šećera, 60 kg zejtina i 20 kg jednoobraznog sapuna. Sem toga izvršili smo otkup nešto preko 100 kg kože. U prosvetnom domu našli smo slagalište topovske municije, od koje smo odvezli oko 60 kom. (150 mm kal. haubica). Otkrili smo slagalište benzina, od koga smo odmah odvezli 4 bačve. Sve pomenute stvari smestili smo u sigurno slagalište. Terenski politički radnici javili su nam 10 o.m. da dođemo po oružje i municiju koje su oni zaplenili u Pijavoj Gorici. Istoga dana ujutro stigla je prva grupa drugova iz Ljubljane, koju su doveli terenski politički radnici sa Barja. Oni su doneli sobom nešto pušaka. 6 teških »Breda«, dve cevi i 1 postolje teških bacača, nešto mina i municije za puške i mitraljeze. Ta grupa brojala je oko 75 ljudi. Odmah smo se pobrinuli za ishranu i smeštaj pomenutih drugova. Od toga vremena drugovi su stalno dolazili, a i sada još uvek dolaze, tako da se njihov broj do sada popeo na preko 600. Sa novodošlim drugovima odmah smo organizovali prenos oružja, municije i drugog materijala iz Zelimlja. U međuvremenu bio sam obavešten da odmah krenem za Ig, gde belogardisti čekaju da se predaju. U 14 časova ja i tri druga iznajmili smo mala kola s konjem i odmah smo se odvezli za Ig. Na Igu su nas izvestili da su belogardisti ostavili oružje u uporištu i otišli svojim kućama. U zamku smo našli 12 pušaka, jedan neispravan mitraljez tipa »Hočkis* i veću količinu municije. Kod civila smo našli nešto vojne opreme, pokrivača itd. Sem toga natovarili smo i ostalu topovsku municiju i dovezli je na određeno mesto.

11 o.m. oko 8 časova stigao je komandant II bataljona, koji nas je izvestio da će bataljon stići na mesto za otprilike dva časa. U prepodnevnim časovima primili smo izveštaj da beli i plavi prevoze oružje, municiju i hranu sa Turjaka na Zapotok i da su tamo zakopali dva topa. Nove drugove podelili smo privre-

meno na dva bataljona, od kojih je svaki imao po pet četa, i odredili smo privremene rukovodioce za te jedinice. U 14.30 stigla je neprimećeno patrola plavih u blizinu naših drugova koji su logorovali u baštama na Golom. Stigli su od Kureščeka, gde su prethodno zaposeli crkvu. Patrola je naše drugove pozvala da stupe u jugoslovensku vojsku, posle čega je jedan od naših terenskih političkih radnika pozvao patrolu da preda oružje. Plavi su na poziv odgovorili pucnjavom, kojom prilikom je poginuo jedan naš drug, dok je na suprotnoj strani jedan bio ranjen, ali mu je pošlo za rukom da se odvuče. Među drugovima je u prvom trenutku nastala mala zabuna, što je sasvim razumljivo. Drugove smo brzo rasporedili na položaje u selu. a sa izvesnim brojem drugova odmah smo izveli manevar opkoljavanja sa desne strane, zbog čega su se povukli i ostali plavi, koji su se nalazili s mitraljezom na ivici šume, odakle su gađali selo. Uskoro zatim stigle su jedinice II bataljona. One su odmah poslale patrole u svim pravcima. Pošto se pokazalo da jedinice sastavljene samo od novih boraca neće biti dobre, mi smo se na sastanku sa Štabom bataljona dogovorili i doneli odluku da privremeno formiramo brigadu, čiji komandant je drug Svarun,[2] dosadašnji komandant II bataljona II udarne brigade. Za komandanta I bataljona naimenovali smo druga Ladu*, komandira 1 čete II bat. Pol tkomesar je drug Zvone/ dosadašnji komandant II bat. Komandant II bat. je drug Stane,' dosadašnji zam. kom. II bat. Politkomesar je drug Mitja," dosadašnji politkom 3 čete II bat. Zamenika smo uzeli iz redova novih drugova. Naredbu smo izdali u ime Štaba divizije, koju sam u njegovo ime potpisao ja. kao ovlašćeno lice spomenutog štaba. S novoformiranim jedinicama odmah smo zaposeli položaje. Drugi bataljon zaposeo je položaj na istočnoj padini brda, ispod kote br. 1009 i 920, jer se neprijatelj nalazi na koti 833. U toku noći raspoređivali smo novodošle Ljubljančane i talijanske vojnike koji su prelazili na našu stranu. Neki di'ugovi iz II bat. stigli su oko 23 časa u selo Golo kamionom koji su bili zaplenili. Kamion smo odmah poslali na Ig da doveze razne namirnice i drugi materijal koji se još nalazi na Igu. U 23 časa poslali smo jednu četu I bat. s nekoliko meštana i šest pari tegleće stoke po tri topa o kojima smo bili obavešteni da se nalaze u Iški.

Ujutru smo jednu grupu od 45 talijanskih vojnika, koju je vodio talijanski kapetan, uputili s vodičem, preko Bloka, u

= Rudolf Hribemik.

' Lado Fajdiga. Poginuo 4 oktobra 1943 god. kod Dobeca, kao komandant Desete SNO brigade

' Zvonko Ceme. On je bio komesar, a ne komandant. Stane Kamnikar

*** Filip Avsec**

pravcu talijanske granice. U 10 časova krenula je redovnom vezom veća grupa aktivista na tačku 20. Sobom imaju propusnice i propratno pismo. Dobili smo izveštaje da se beli i plavi koncentrišu oko Zapotoka i da imaju nameru da zaposednu Mokrec. Zbog toga smo poslali patrolu u Štab divizije, da nam ovaj pošalje kao pojačanje dva bataljona, jer je od velike važnosti da na svaki način zadržimo taj sektor, zbog stalnog priliva novih boraca. Ta patrola odvezla se automobilom koji smo na Igu zaplenili od bele garde. Belima i plavima na Zapotoku poslali smo u 14 časova poziv da se predaju, koji je potpisao i član engleske misije. Do ovog trenutka (15h) još nismo primili odgovor. Isto tako se dosada još nije vratila četa koja je išla po topove, niti patrola poslata u Diviziju. Poslali smo jednu desetinu na Rob da izvrši mobilizaciju belogardista koji su pobegli i da poruši bunkere. Sem toga. manje naše jedinice nalaze se stalno na Igu, odakle kamionima dovozimo namirnice (krompir).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesai II U. brigade »Ljubo Šercer«: Janko Rudolf

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13 SEPTEMBRA 1943 ZA FORMIRANJE VOJNIH VLASTI U POZADINI[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
13-IX-1943
Br. 11/I

SVIM ŠTABOVIMA JEDINICA NOV I PO SLOVENIJE

Radi izvršavanja zadataka narodnooslobodilačke borbe na oslobođenoj teritoriji, i radi skladne saradnje između civilnih i vojnih vlasti, izdajemo, na osnovu naredbe Vrhovnog komandanta NOV i POJ druga Tita od meseca septembra 1942 o formiranju vojnih vlasti u pozadini, sledeću

n a r e d b u :

Na oslobođenoj slovenačkoj teritoriji treba da se odmah sprovede organizacija vojnih vlasti u pozadini formiranjem komandi područja, komandi mesta, partizanskih straža i narodne zaštite.

1. Komande okruga formiraju se na teritoriji jednog ili više političkih okruga OF. Ta područja su sledeča:

a) Komanda belokranjskog područja na teritoriji belokranjskog okruga OF.

b) Komanda novomeškog područja na teritoriji novomeškog okruga OF,

c) Komanda kočevskog područja na teritoriji kočevskog okruga OF,

d) Komanda nbničko-velikolaškog područja na teritoriji ribničko-velikolaškog okruga OF.

e) Komanda grosupeljsko-stiškog područja na teritoriji grosupeljsko-stiškog okruga OF,

f) Komanda cerkničkog područja na teritoriji cerkničkog okruga OF.

Komande područja brinu se o mobilizaciji u NOV i POS. o vojnim vlastima u pozadini, o uspostavljanju saobraćaja svih vrsta i o sanitetskoj službi u pozadini. One se brinu za red, vode borbu protiv izdajništva. pete kolone, paničara, sabotera

i špijuna, sarađuju sa narodnooslobodilačkim odborima OF i brinu se o izvršavanju zadataka i odluka tih odbora.

Pri komandama područja formiraju se vojni sudovi. Komande područja imenuje Glavni štab NOV i PO Slovenije.

2. *Komande mesta* su izvršni organi komandi područja. One se formiraju samo u većim ili manjim mestima i na važnim saobraćajnim čvorovima. Njih imenuju komande područja.

3. *Partizanske straže* su vojni organi komandi područja i komandi mesta. One izvršavaju zadatke prema odredbama tih komandi.

4. *Narodne zaštite* formiraju se u svim krajevima oslobođene teritorije. One su vojna sila narodnooslobodilačkih odbora i odbora OF. Narodna zaštita postavlja se odredbama narodnooslobodilačkih odbora i odbora OF. Ti odbori formiraju Narodnu zaštitu.

U cilju borbe protiv izdajnika i pete kolone formirana su još i posebna odeljenja službe bezbednosti i obaveštajne službe (VOS).

Organizacioni otsek II odeljenja pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije izdaće potrebna uputstva o organizaciji vojnih vlasti u pozadini i o njihovim zadacima. (Vidi prilog br. 1.)-

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

Zam. komandanta,
general:
Jaka Avšič

BK. 8

UPUTSTVO ORGANIZACIONOG OTSEKA PRI GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE OD 14 SEPTEMBRA 1943 O ORGANIZACIJI I ZADACIMA VOJNIH VLASTI U POZADINI[1]

ORGANIZACIONI OTSEK
PRI GLAVNOM ŠTABU
NOV i PO SLOVENIJE
14-IX-1943
Br. 1

U P U T S T V A

O ORGANIZACIJI I ZADACIMA VOJNIH VLASTI U POZADINI

Glavni štab NOV i PO Slovenije, odredbom od 13-IX-1943 br. 11/I, uspostavio je vojne vlasti u pozadini, za koje izdajemo podrobna uputstva. koja se odnose na njihovu organizaciju i zadatke.

1. Komande područja

Komande područja imenuje Glavni štab NOV i PO Slovenije. i to: komandanta područja, koji je odgovoran za rad svih organa vojnih vlasti u pozadini, zamenika komandanta područja koji vodi ekonomski otsek, pomoćnika komandanta područja, koji rukovodi političkim radom područja i ujedno je pretsednik vojnog suda područja. Komande područja nalaze se pod neposrednom komandom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije i u stalnoj su vezi sa organizac:onim otsekom pri Glavnom štabu. Glavni štab dodeljuje komandama područja određen broj drugova i drugarica za službu, i to u prvom redu takve drugove i drugarice, koji nisu sposobni za aktivnu službu u operativnim jedinicama. Partizane iz operativnih jedinica dodeljuje komandama područja u slučaju potrebe samo Glavni štab.

Zadaci komandi područja su sledeči:

Sve vojne poslove u pozadini preuzimaju od operativnih jedinica, kako bi se ove mogle baviti samo svojim operativnim zadacima. Mobilišu ljude za NOV i POS i za vojne dužnosti u pozadini. Svi fizički sposobni ljudi treba da budu poslati isključivo u operativne jedinice, tj. u divizije, brigade i odrede. Brinu se o ishrani, opremi i smeštaju operativnih jedinica i

vojnih organa pozadine i o prikupljanju hrane u magacine. Osnivaju vojne radionice, slagališta i rukovode radom u tim radionicama. Organizuju javne radove u sporazumu sa narodnooslobodilačkim odborima i odborima OF. Uređuju zdravstvenu službu pozadine, osnivaju sanitetske ustanove, kojima rukovode i brinu se o njima. Uspostavljaju i regulišu sve vrste saobraćaja i brinu se o transportu trupa i materijala. Brinu se o redu i rasporedu na teritoriji svog područja. Vode borbu protiv pete kolone, izdajnika, panikerstva. sabotaže, špijunaže, protiv svih vidova služenja neprijatelju. Kontrolišu upravljanje imovinom konfiskovanom od narodnih neprijatelja. Organizuju vojnosudske vlasti i obaveštajnu službu, postavljaju i kontrolišu komande mesta i partizanske straže. Tesno sarađuju sa NOO i odborima OF i staraju se da se izvršavaju odluke tih odbora.

Pri komandama područja formiraju se *vojni sudovi područja,* koje sačinjavaju: pomoćnik komandanta područja kao pretsednik i još dva člana od kojih jedan treba da bude profesionalni pravnik, a drugi partizan. Te sudove imenuje (osim pomoćnika komande područja koji postaje pretsednik suda automatski) Glavni štab na predlog komande područja.

2. *Komande mesta*

Komande mesta su izvršni organi komandi područja, zbog čega se nalaze pod zapovedništvom komandi područja. Komande mesta imenuju komande područja u mestima ili na važnijim saobraćajnim raskrsnicama. Komandu mesta sačinjavaju: komandant mesta, zamenik komandanta mesta i pomoćnik komandanta mesta. Zadnja dva postavljaju se samo u većim mestima. tako da komandu mesta mogu sačinjavati samo komandant, ili komandant i njegov zamenik, ili, pak, sva trojica. Zadaci i funkcije članova komandi mesta raspodeljeni su na isti način kao i zadaci članova komandi područja. Komande područja dodeljuju komandama mesta potreban broj stručnjaka i tehničkog osoblja za službu iz redova za operativnu vojsku nesposobnih ljudi.

Zadaci komandi mesta su slični zadacima komandi područja. One se naročito brinu o bezbednosti civilnog stanovništva u mestima na taj način što organizuju odbranu od napada iz vazduha, izgrađuju skloništa itd. Komande mesta imaju nazive prema mestima gde se one nalaze, napr Komanda mesta Metlika.

3. Partizanske straže

Partizanske straže su organi komandi područja i komandi mesta. Njih formira komanda područja i komanda mesta za

izvršavanje svojih zadataka. Te partizanske straže nalaze se u prvom redu u gradovima, na važnim raskrsnicama i na onim važnijim mestima koje odredi komanda područja. U manjim mestima i u selima nema partizanskih straža, jer se tamo organizuju narodne zaštite. Zadaci partizanskih straža su sledeči:

Vrše sve poslove mobilizacije u svojim rejonima prema naređenjima komandi mesta i komandi područja. Vode tačnu evidenciju mobilisanih za operativne jedinice i za vojne pozadinske vlasti. Obilaze povereni rejon, održavaju red i kontrolišu neprijatelje narodnooslobodilačke borbe. Izvršavaju naređenja o dočeku, smeštaju i snabdevanju trupa koje prolaze kroz njihove rejone. Kontrolišu i regulišu sav vojni i civilni saobraćaj. Privode komandama mesta ili komandama područja sva lica bez propisanih isprava i dozvola, bilo civilna bilo vojna. Izdaju propusnice stanovništvu svoga rejona, brinu se 0 zaštiti stanovništva, organizuju obaveštajnu službu 1 službu veze na svom terenu, drže pod stražom i čuvaju sve stvari, objekte i lica koja su im poverena. Partizanske straže nose nazive po mestu gde se one nalaze, napr. Partizanska straža Metlika. U partizanske straže mobilišu se isključivo ona lica koja, zbog svoje fizičke nesposobnosti ili svoje mladosti ili starosti, ne mogu biti pozvana u vojsku, dakle omladina ispod 17 godina, muškarci iznad 45 godina, žene i fizički nesposobna lica. Ustrojstvo partizanskih straža je vojničko. Uvesti treba strogu disciplinu.

4. Narodna zaštita

Narodnu zaštitu osnivaju narodnooslobodilački odbori, terenski odbori OF i vojne jedinice, i to od lica nesposobnih za redovnu službu u operativnim jedinicama, kao što je gore određeno za partizanske straže. Narodna zaštita je vojna sila narodnooslobodilačkih odbora i odbora OF i, kao takva, organ slovenačke narodne vlasti. Ona je podređena NOO i odborima OF. Ona izvršava sve zadatke koje joj daju njene više vlasti. Općenito, i kad se radi o vojnim operacijama u vezi sa nužnom potrebom ratne situacije (prodiranje neprijatelja itd.), narodne zaštite su, preko komandi područja, podređene Glavnom štabu. Narodne zaštite treba da se vojnički organizuju. Uvesti treba strogu disciplinu. Narodne zaštite nose naziv po mestima gde se one nalaze, naprimer Narodna zaštita Birčna Vas.

5. *Posebna odeljenja VOS-a*

Za borbu protiv petokolonaštva. špijunaže, izdajništva i bilo kakvog vida služenja neprijatelju, formirana su posebna odeljenja VOS-a, koja su pod neposrednom komandom Glavnog štaba.

Svi drugovi i drugarice određeni za službu pri vojnim vlastima u pozadini, naznačenoj u ovim uputstvima pod tačkom 1, 2, 3, 4, nose na kapama crvenu petokraku zvezdu na zelenom petougaonom polju. Komandant područja nosi na levom rukavu petokraku crvenu zvezdu na zelenom petougaoniku, a ispod nje tri zelene linije (kao komandant bataljona). Zamenik komandanta nosi sličnu oznaku sa zelenim slovom »N« iznad zvezde. Pomoćnik komandanta nosi sličnu oznaku sa slovom »P« iznad zvezde. Komandant mesta nosi na levom rukavu crvenu petokraku zvezdu na zelenom petougaoniku i dve uspravne zelene linije (kao komandir čete). Njegova dva zamenika nose oznake analogno gore spomenutim oznakama zamenika i pomoćnika komandanta područja. Komandiri partizanskih straža nose na levom rukavu petokraku crvenu zvezdu na zelenom petougaoniku, sa jednom uspravnom linijom zelene boje. dok komesari imaju u crvenoj zvezdi oznaku OF . Isto važi i za narodne zaštite.

Clan Glavnog štaba:	Za načelnika	Rukovodilac
zam. komandanta, general:	II odeljenja:	otseka:
Jaka Avšič	Jože Mazovec	otsutan

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 SEPTEMBRA 1943 O FORMIRANJU I ORGANIZACIJI OSAMNAESTE DIVIZIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
14-IX-1943
Br.

SVIM ŠTABOVIMA DIVIZIJA. ODREDA I BRIGADA

Brzi razvitak naše vojske zahteva da one vojne jedinice koje nisu u sastavu divizije povežemo u jednu operativnu jedinicu. sposobnu da samostalno operiše u određenom pravcu. Dosadašnji odredi, očistivši unutrašnjost naše teritorije od okupatora, izvršili su svoj zadatak i postali operativne jedinice koje više nisu vezane za dotični teren kao što je bilo određeno direktivom koju smo izdali u vezi sa određivanjem delokruga ZDO i IDO.

U to vreme opšte mobilizacije dobrovoljaca, formirane su i Levstikova i Ljubljanska brigada. Buduće operacije sve više dobijaju vid operacija regularne armije, a to iziskuje što veću povezanost i što umešnije rukovođenje borbenim jedinicama. Formiranjem divizije treba da dobijemo jaču udarnu snagu ujedinjenih brigada, jer one imaju i mogućnost naoružanja težim oružjem.

N a r e đ u j e m o :

1. Da se od sadašnjih jedinica ZDO i Levstikove brigade i Ljubljanske brigade formira XVIII divizija.

2. Brigade koje sačinjavaju Diviziju dobijaju sledeče ove nazive:

Levstikova brigada postaje VIII brigada,
ZDO „ IX brigada.
Ljublianska brigada .. X brigada.

3. U Štab divizije imenujemo sledeče drugove:

komandant: drug Rado Pehaček. dosadašnji načelnik štaba XV divizije:

politkomesar: drug Ivan Hribar, dosadašnji zam. politkomesara XIV divizije;

operativni oficir: drug Sava Kovalinka, dosadašnji nastavnik vojne škole.

4. Stab divizije neka predloži definitivan raspored drugova za zamenike u Štabu divizije, za štabove brigada, sa zamenicima, i za bataljone.

5. Stab divizije neka odmah pristupi formiranju specijalnih jedinica divizije: artiljerije, motorizovanog odeljenja, jedinice za vezu, konjičkog eskadrona i dr.

Jedinice u čijim se štabovima ti drugovi nalaze dužne su da ih odmah upute u Zdensku Vas, gde se formira Stab divizije i kamo su upućene sve tri brigade te divizije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Zam. komandanta, general:

BR. 10

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 SEPTEMBRA 1943 ŠTABOVIMA DIVIZIJA, BRIGADA I ODREDA POVODOM IZBORA ZA SKUPŠTINU POSLANIKA SLOVENAČKOG NARODA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
14-IX-1943
Br.

SVIM ŠTABOVIMA DIVIZIJA. BRIGADA I ODREDA

NAREDBA
povodom izbora za skupštinu poslanika slovenačkog naroda

Odlukom Izvršnog odbora Osvobodilne fronte slovenačkog naroda održaće se, od 20 do 25 septembra 1943 zaključno, izbori za skupštinu poslanika slovenačkog naroda. Prema toj odluci, bataljoni Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda biraju, svaki, po dva poslanika.

S obzirom na to

n a r e đ u j e m o :

1. Izbore sprovode politkomesari i njihovi zamenici u bataljonima svih brigada i odreda.

2. Politkomesari divizija, brigada i odreda treba da kontrolišu da se izbori svuda sprovedu pravilno i u redu.

3. Aktivno i pasivno pravo glasa imaju, prema odluci Izvršnog odbora, sva muška i ženska lica koja su napunila 17 godina starosti i koja su umno zdrava. S obzirom na to, aktivno i pasivno pravo glasa imaju svi partizani i partizanke.

4. Izbore treba izvršiti na javnim mitinzima.

5. Izbori su potpuno slobodni. Ipak, komesari treba da obrate pažnju na to da budu izabrani u prvom redu stari partizani. koji su u partizanskim borbama pokazali da su to svojim junaštvom i svojom požrtvovanošću u organizacionom radu i zaslužili.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar.
Boris Krajger

Zam. komandanta — general:
Jaka Avšič

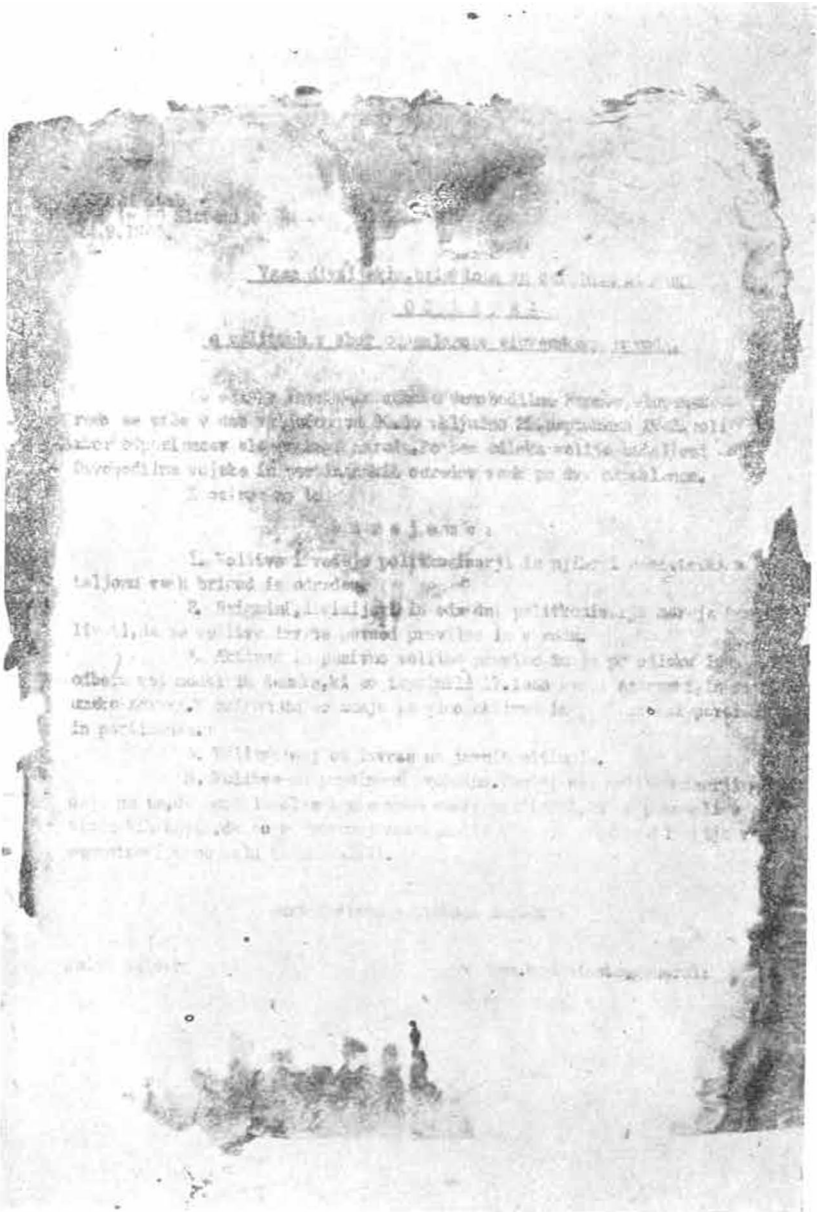

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 SEPTEMBRA 1943 O USPESIMA ČETRNAESTE DIVIZIJE'

GLAVNI STAB NOV i POS
OTSEK
ZA PROPAGANDU I STATISTIKU
Na položaju. 14-IX-1943

IZVEŠTAJ XIV DIVIZIJE OD 14-IX-43

Jedinice XIV divizije, — posle uspešne likvidacije plavogardističke posade u Grčaricama, koja je brojala preko 300 ljudi, od kojih se na kraju predalo preko 120, medu njima 60 aktivnih oficira bivše jugoslovenske vojske, dok je komandant te posade, bivši jugoslovenski žandarm. kapetan Koprivica. izvršio samoubistvo. — razoružale su između Rakitnice i Dolenje Vasi talijansku kolonu od 200 ljudi. Ta kolona predala se tek posle borbe koja je trajala čitavu noć. pošto su naše jedinice u jurišu napale kolonu. Iste jedinice razoružale su talijansku posadu u Ribnici koja je brojala preko 2000 ljudi i bila vrlo dobro naoružana lakim i teškim oružjem. Sem toga, te jedinice su razoružale kod Grčarica talijansku posadu koja je brojala preko 2000 ljudi. Posle tih uspešnih akcija, u kojima su zaplenile veoma mnogo oružja i municije za sve vrste naoružanja, jedinice XIV divizije krenule su prema severu i severozapadu da produže razoružavanje talijanskih posada ili likvidaciju belogardističkih bandi.

I U.B. T.T.- u toku 13 o.m. zauzela je Velike Lašče i prodire pravcem Videm — Dobrepolje, i dalje prema Turjaku i Senturju. gde se nalaze belogardističke i plavogardističke bande, koje će brigada uskoro razoružati ili uništiti.

II i III U.B. zauzele su uporišta kod Sv. Gregora i belogardističko uporište u Novoj Vasi na Blokama, u kome se nalazilo preko 300 belogardista. Brigade su likvidirale to uporište pomoću artiljerije, koja je posadi nanela odlučujući udarac. Sto i pedeset belogardista tog uporišta stupilo je u našu vojsku.

II U.B. Lj.S.[3] potpuno je motorizovana i [opremljena je] oklopnim kolima i artiljerijom. Ova brigada operiše prema

Pudobu u Loškoj Dolini, gde su se koncentrisali belogardisti iz Cerkničke i Loške Doline. Belogardističke posade su demoralisane posle odlaska Talijana, i brigada će se zbog toga uskoro obračunati s njima i prodreti preko starih granica u Primorsku.

VII U.B. vodi uspešne borbe sa belogardističkom grupom na položajima Kurešček — Zapotok — Turjak. Tamošnja belogardistička posada broji preko 1000 ljudi, ali nema nikakvog izgleda da će se moći duže odupirati naletu naše hrabre vojske.

Jedinice naše NOV odmah su osvojile srca stanovništva u svim krajevima gde su prodrle. Pristalice belogardista i plavogardista, koji su u prvim trenucima pobegli iz straha da ih naše jedinice ne unište, jer su bili pod uticajem belogardističke i plavogardističke propagande o strahotama, koje navodno čini naša vojska gde se pojavi, vratili su se svojim kućama i čude se disciplini, koja vlada u našoj vojsci i držanju koje ona ima i prema svojim dosadašnjim neprijateljima. Simpatije prema našoj vojsci rastu od časa do časa.

U Suhoj Krajini, gde je narod najviše bio pod uticajem belogardista, situacija je za našu vojsku vrlo povoljna. Seljaci, koji su prilikom sloma Italije pobegli u šume, vratili su se i produžuju svoj uobičajeni rad. U svim krajevima snažno je odjeknula vest o amnestiji belogardista i plavogard.sta, koji se predaju našoj vojsci. Narod se jako zgražava nad onima koji ni sada neće da progledaju, koji guraju zaslepljene i prinudno mobilisane belogardiste i plavogardiste u opasnost i prolivaju slovenačku krv.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

I. Koprivec

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 15 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU GORENJSKOG ODREDA O NJEGOVIM ZADACIMA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
15-IX-1943

ŠTABU GORENJSKOG ODREDA

S obzirom na tešku situaciju u koju je zapala Nemaćka posle kapitulacije Italije, treba da se izmeni i naš odnos prema dužnosti partizanskih jedinica u Gorenjskoj i Štajerskoj. Nemačke koncentracije jasno dokazuju da se radi samo o defanzivnim merama. Zbog toga je privremeno zadržavanje većih jedinica na vašem terenu mogućno. S obzirom na to

N a r e đ u j e m o :

1) Sve jedinice koje se još nalaze na vašoj teritoriji treba da ostanu na vašoj teritoriji pod komandom Štaba odreda. Štab odreda treba odmah da pošalje tačan izveštaj o stanju tih jedinica.

2) Postepeno, ali što pre, treba formirati posebnu brigadu, čim to bude mogućno. Brigadu treba da formira Štab odreda u sporazumu sa PK za Gorenjsku.

3) Uputite nam jedinicu po automatsko oružje i, prema potrebi, po puške. Nastojaćemo da vaš odred bude što bolje naoružan automatskim oružjem. Po potrebi možete da dobijete i lake bacače.

4) Kadrove koje vam šaljemo (za to smo izdali naređenje štabovima XIV i XVIII divizije) rasporedite po vašim jedinicama u sporazumu sa PK.

5) Vašu aktivnost usmerite uglavnom na najširu mobilizaciju i vršite takve napade na Nemce i njihove patrole da ih prinudite da napuštaju manja uporišta i koncentrišu se u glavnim mestdma i na pruzi. Pokušavajte da što više mobilišete proletarijat u Kranju i Jesenicama.

6) Pod vašu vojnu komandu spada u Koruškoj čitavo područje zapadno od Železne Kaple, a na teritoriji Gorenjske isto kao do sada (Kamnički okrug spada, dakle, pod Štajerski odred).

Ponovno smo formirali Dolomitski odred, koji će u najskorije vreme stići na svoje položaje. Održa%-ajte redovnu vezu sa njim.

Radi informacije šaljemo vam okružnicu politkomesarijata i naredbe o formiranju organizacije naše vojske u pozadini, o zadacima komandi područja, itd. Sve su to stvari koje su aktuelne na oslobođenoj teritoriji. Ipak, pošto treba da računate sa mogućnošću da će se i kod vas uskoro pojaviti slični problemi, šaljemo vam te stvari na uvid već sada, kako biste bili upoznati sa prilikama kod nas i imali mogućnost da, prema potrebi, koristite naša iskustva na vašoj teritoriji.

Zbog naših planova za buduće operacije naše operativne vojske, tj. naših divizija i odreda, treba da razvijete odmah što veću aktivnost protiv neprijatelja na vašoj teritoriji.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajgor

Zamenik komandanta,
general:
Jaka Avšič

BR. 13

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 15 SEPTEMBRA 1913 O USPESIMA JEDINICA PETNAESTE DIVIZIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OTSEK
ZA PROP, i STAT.
15-IX-1943

IZVEŠTAJ XV DIVIZIJE OD 13-IX-1943

Jedinice XV divizije porušile su duž nemačke granice sve mostove i onemogućile korišćenje puteva koji vode prema njihovim položajima. Štajerska brigada-, sa zam. komandanta divizije drugom Marokom.* dalje kontroliše neprijatelja na

Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
' Odnosi se na Šestu udarnu brigadu Slavko Slander*.
[1] Alojz Kolman, narodni heroj. Poginuo 9 novembra 1944 gad. kod Koprivnika.

drugoj strani granice. U slučaju nekog pokreta, ona će odmah nastupiti i izvršiti udar.

Cankareva brigada likvidirala je zamak Boštanj, zauzevši ga na juriš. Samo mali broj belogardista uspeo je da pobegne. Naši ih prate u stopu.

Bataljon Cankareve brigade nalazi se u Škofljici. Naša teritorija je do toga mesta oslobođena i nalazi se čvrsto u našim rukama. Cankareva brigada ima zadatak da prodre do Ljubljane, upravljajući se prema povoljnim vojnim uslovima. Ukoliko to bude mogućno, ona će ući i u Ljubljanu. Prema izveštajima. jedna banda belih kreće se od Zdenske Vasi prema Grosuplju. Cankareva brigada preseći će joj put i uništiće je.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!.

Ahac[4]

(M. P.)

Poslednje vesti od 15-IX-1943

Juče, 14-IX, Nemci su dvaput pokušali da upadnu u Cerknicu i njenu okolinu. Naši su ih, u teškim borbama na nož. proterali na polazne položaje iza pruge.

Ostaci bele i plave garde opkoljeni su u zamku Turjaku, gde se verovatno nalazi i njihov glavni štab. Prema vestima, oni će još danas biti likvidirani, uprkos ogorčenim borbama i žilavom otporu.

Tomšičeva brigada proterala je bandu belih sa Gore na Turjak. Naše jedinice prekinule su sve veze belih, tako da su oni sada otsečeni i opkoljeni.

Beli su opkoljeni i u Begunjama, odakle su hteli, zajedno sa onim belima i plavima iz Turjaka, da prebegnu na nemačku stranu okupirane teritorije. Borbe su vanredno teške i krvave. Naši moraju da zauzimaju sve položaje na juriš, a bunkere treba rušiti teškim oružjem.

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 16 SEPTEMBRA 1943 PODREĐENIM JEDINICAMA O POSTAVLJENJU KOMANDNOG KADRA U OSAMNAESTOJ DIVIZIJI I DOLOMITSKOM ODREDU[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOV.
Položaj, 16-IX-1943

SVIM ŠTABOVIMA DIVIZIJA I ODREDA NOV 1 POS

NAREDBA
o naimenovanjima

Radi popune Štaba novoformirane XVIII divizije i popune štabova brigada te divizije i radi formiranja odreda

o d r e đ u j e m o :

1) Za zamenika komandanta XVIII divizije druga [Ivana] H o s t n i k a, dosadašnjeg komandanta ZDO-a.

2) Za operativnog oficira pri Štabu XVIII divizije .... K i l e r a, art. pukovnika, dosadašnjeg operativnog oficira Levstikove brigade.
Ostali članovi Štaba XVIII divizije naimenovani su naredbom Glavnog štaba od 13-IX-1943.

II. 1) Za komandanta IX slov. NOU brigade druga Mileta Č u b r i ć a, dosadašnjeg privremenog zamenika komandanta IV slov. NOUB »Matija Gubec«.

2) Za politkomesara iste brigade Načeta M a j c e n a, dosadašnjeg politkomesara ZDO-a.

III. 1) Za komandanta X slov. NOUB »Ljubljanske« druga R o j š e k a Franca, dosadašnjeg komandanta bataljona IV slov. NOUB.

IV. 1) Za komandanta novoformiranog Dolomitskog odreda druga S v a r u n a-, komandanta bataljona Sercerove brigade.

[1] Kopija originala u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

2) Za politkomesara istog odreda druga N e d e l j k a,* dosadašnjeg politkomesara bataljona VIII brigade »Franc Levstik«.

Ostale članove gornjih štabova neka ovi sami predlože štabovima divizija, odnosno Glavnom štabu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

BR. 15

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O OPŠTOJ SITUACIJI I O AKTIVNOSTI JEDINICA ČETRNAESTE I PETNAESTE DIVIZIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OTSEK
ZA PROP, i STAT.
16-IX-1943

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA XIV DIVIZIJE OD 15-IX-43

Belogardističke posade nalaze se: na Kureščeku oko 150, u Zapotoku oko 150. u Osredeku oko 50, na Turiaku oko 80. Manje grupe nalaze se u Begunjama. Bezuljaku, Dobecu i Selščeku. Deo nekih posada koncentrisao se u noći između 14 i 15 sept. na Velikom Osolniku.

Jedinice XIV divizije napadaju sledeća uporišta: Turjak, Begunje i Bezuljak. Na taj sektor Nemci su, 14 o.m., doveli pojačanje od oko 50 ljudi iz Rakeka.

U Ljubljanu je stigla nova grupa Nemaca od oko 800 ljudi, tako da ukupan broj iznosi sada oko 1600 ljudi. Nemci su preuzeli civilnu vlast i naimenovali za župana inž. Toniesa.

* Anton Dragar. Poginuo u oktobru 1944 god. na Otlici kao načelnik Narodne zaštite za Slovenaćko Primorje.

Moral naroda je odličan u svim krajevima koje su zaposele jedinice naše vojske. Najmanje 80% stanovništva je za naš pokret. Naročito veliko oduševljenje vlada u Ribnici, a manje u Velikim Laščama. Kod omladine se naročito primećuje da je na našoj strani. Stanovništvo u Cerkničkoj i Bloškoj dolini je naše 85%.

Izvestaj XV divizije od 14 septembra

Nemci su unekoliko pojačali položaje na granici i postavili minska polja (teške mine).

Delovi V udarne brigade nalazili su se u Rudniku kod Ljubljane odakle su se, zbog lošeg položaja, povukli u blizinu ostalih jedinica. Brojno stanje Nemaca u Kostanjevici iznosi 200—300 ljudi. Oni patroliraju oko Kostanjevice tenkovima. Vest da se Nemci povlače na levu obalu Save nije tačna.

Izvestaj od 15 septembra

Vojna situacija na sektoru XV divizije uglavnom je nepromenjena. Nemci su u defanzivi. Njihovi ispadi, koje su otpočeli iz Kostanjevice i Ljubljane, bili su svuda odbijeni. Izgleda da su ti ispadi više defanzivnog karaktera.

Peta udarna brigada vodila je u toku današnjeg dana kod Škofljice borbu sa oko 200 belogardista. Poginulo je 20 belogardista a 8 njih bilo je zarobljeno. Deo te grupe pobegao je u zamak Ig. gde ih sada napada II udarna brigada, dok se ostali deo razbežao. Naše jedinice ih sada gone i hvataju. Naše jedinice zaplenile su u toj borbi neoštećen protivtenkovsk: top. Top je bio zaplenjen na sledeči način:

Komandant II. bat. V udarne brigade Džems[2] i zam. politkomesara Grabrovec[3] vozili su se motociklom prema Škofljici i naišli u trenutku kad su beli počeli da beže, na protivtenkovski top. Komandant je okrenuo motocikl, uhvatio rukom topovsku cev i tako se vratio sa plenom u jedinicu.

Prema poslednjim vestima, nešto belogardista bežalo je prema Ljubljani, gde su ih Nemci razoružali.

Kako nas izveštava IV udarna brigada, Nemci su počeli da primenjuju talijansku taktiku: šalju na naše položaje delegate sa pozivima da partizani ne pucaju na njih,izjavljujući da ni oni neće napadati naše jedinice.

(Potpis nečitak)

(M. P.)

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 17 SEPTEMBRA 1943 PODREĐENIM ŠTABOVIMA I KOMANDAMA O POSTUPKU SA BELOGARDISTIMA'

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
17-IX-1943

ŠTABOVIMA DIVIZIJA. BRIGADA 1 ODREDA
I KOMANDAMA PODRUČJA

S obzirom na odluku o opštoj mobilizaciji prilikom likvidacije belogardističkih i plavogardističkih uporišta, došao je u naše redove čitav niz belogardista. Zbog toga izdajemo sledeću

naredbu:

1) Te belogardiste treba razoružati, osim u izuzetnim slučajevima kad su dati dovoljni dokazi da će se oni lojalno ponašati.

2) Treba sprovesti strogu kontrolu, naročito u narodnim zaštitama i u jedinicama koje spadaju pod neposrednu komandu područja, i iz tih jedinica izlučiti sve nesigurne elemente. Nesigurne elemente treba, doduše, mobilisati, ali ih zadržati, bez oružja, u obliku radnih četa.

3) U operativnim jedinicama, dakle u brigadama i odredima, treba nesigurne belogardističke elemente isto tako uključiti u posebne radne jedinice koje moraju biti bez oružja, odn. u kojima mogu biti naoružani samo oni koji pretstavljaju nekakvu kontrolu nad tim nesigurnim elementima.

4) Ni u kom slučaju ne sme se naoružati nijedan od belogardista koji se predao tek u toku borbe. Osim organizatora i voda bele garde, koje treba predati sudovima nadležnih komandi područja, ostale zarobljenike ne treba slati komandi područja, nego neka sa njima urede stvar same brigade, odn. divizije i odredi. Sve one koji se još i danas nalaze u pojedinim posadama ili se kriju po šumama i ne prijavljuju se sami našim vlastima treba bezuslovno uništiti. Sa onima koji se jave dobrovoljno treba postupati prema gornjim uputstvima.

5) Treba najoštrije postupati u svakom slučaju pokušaja belogardističkih i plavogardističkih elemenata da produže svoju

delatnost, ukoliko je, razume se, posredi njihova delatnost u vojsci i podređenim jedinicama.

U odnosu prema belogardistima, politkomesari treba u prvom redu da pokažu svoju političku snalažljivost u svakom slučaju. Gde se pokaže prilika da bi neki belogardisti mogli biti upotrebljeni kao dobri svedoci u sudskim procesima protiv organizatora, treba ih poslati sudovima. Gde se vidi da treba brzo sprečiti mogućnost dalje delatnosti belogardista, a da ipak nije moguće odmah povesti brz sudski postupak, treba pokazati u borbi veću nepopustljivost i već u borbi ih što više uništiti. Još jednom naglašavamo da je amnestija bila važna i imala značaj pre kapitulacije Italije, a da danas moramo nastojati da u borbi protiv glavnog neprijatelja, protiv Nemaca, petu kolonu blagovremeno i što temeljitije istrebimo. To je od naročite važnosti danas, kad je vojska jako narasla, kad ona iznutra još nije dovoljno učvršćena i kad bi razni petokolonaški elementi mogli naneti veliku štetu. Isto tako, razume se. treba biti svestan toga da bi i svaki suviše oštar postupak mogao biti štetan i da zbog toga treba, u svakom slučaju, situaciju politički proceniti i pridržavati se gornjih uputstava.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

Komandant:
Rozman Franc

(M. P.)

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 17 SEPTEMBRA 1943 ZA OTVARANJE KURSEVA NIZEG STAREŠINSKOG KADRA PRI ŠTABOVIMA DIVIZIJA, BRIGADA I ODREDA[1]

OTSEK ZA KADROVE
GLAV. STAB NOV i PO SLOVENIJE
17 septembra 1943
Br. 12/*V*

SVIM ŠTABOVIMA DIVIZIJA. BRIGADA I ODREDA

Nedostajanje i nedovoljna vojna uvežbanost nižeg komandnog kadra, desetara i vodnika, postali su osetni naročito danas, kada se naša Narodnooslobodilačka vojska znatno uvećala i kada stoji pred novim, još težim, zadacima.

Da bi se taj nedostatak naše Narodnooslobodilačke vojske što pre otklonio

N A R E Đ U J E M O :

Pri svakom štabu divizije, kao i brigade i odreda, mora se u najkraćem vremenu osnovati kurs za niži kadar, za desetare i vodnike, prema priloženom opštem programu.

Namena je kursa da dobre i hrabre borce, koji imaju sposobnosti za komandovanje manjim samostalnim jedinicama, osposobi za desetare i vodnike, i da starije desetare i vodnike usavrši u vojnom pogledu, kako bi, na taj način, mogli što bolje izvršavati postavljene im zadatke.

Pored ovoga, namena je kursa da se što pre postigne jednoobraznost i saglasnost komandovanja u našoj Narodnooslobodilačkoj vojsci, da se niži komandni kadar, desetari i vodnici, upoznaju sa svim potrebnim iskustvima, i da ta iskustva prenesu u svoje jedinice.

Pored čisto vojnostručnog osposobljavanja, potrebno je naročitu pažnju pokloniti političkom i moralnom podizanju nižeg komandnog kadra, desetara i vodnika, jer će naša Narodnooslobodilačka vojska moći izvršiti sve svoje zadatke samo tada kad bude imala dobro školovan, politički pouzdan i moralno visok niži komandni kadar, koji će stajati na čelu osnovnih jedinica, tj. desetina i vodova. Kakve desetine, takva vojska. Neka je plan najbolji, neka je viši komandni kadar najspo-

sobniji, ništa neće moći učiniti ako desetine ne budu na visini, ako one ne ispune svoje uloge i zadatke.

Nastavu na kursu treba usmeriti na to da se desetari i vodnici naviknu samostalno rešavati zadatke koji su im postavljeni u borbi. Radi toga je potrebno što više napora u cilju vaspitavanja samoinicijative i stvaranja gvozdene strojeve i borbene discipline. Naročitu pažnju treba pokloniti izdavanju usmenih zapovesti, koje moraju biti jasne, kratke i svakom borcu razumljive.

Među predmetima potrebno je naročitu pažnju pokloniti borbenim vežbama, a naročito upravljanju i komandovanju pešadiskim naoružanjem, koje je danas naročito raznovrsno. Naglasiti važnost pojedinog borca, mada imamo danas naročito jako mitraljesko naoružanje. Svaki pojedini borac mora postati taktičar u malom, mora se osposobiti da u okviru dobivenog zadatka rešava probleme koji mu se u toku borbe nameću.

Desetari se moraju osposobiti za samostalno vođenje svoje jedinice i samostalno rešavanje manjih zadataka u okviru opšteg glavnog zadatka. Isto tako moraju se u tom pravcu vaspitati vodnici, pred koje se danas postavljaju naročito teški zadaci, jer se jedinice povećavaju i u sastavu svojih vodova imaju najrazličnije naoružanje. Pored toga, vodovi se kao samostalne jedinice upotrebljavaju za izvršavanje samostalnih zadataka u borbi (napadi na pojedine utvrđene tačke neprijatelja). gde će morati svaki vodnik potpuno samostalno rešiti svoj zadatak, a to zahteva veliko znanje, veliku sposobnost i smisao za rešavanje taktičkih zadataka.

Nastavu neka izvode za to određeni instruktori (dva do tri — prema potrebi), koje neka štab divizije odabere, po mogućnosti između aktivnih oficira i podoficira svoje divizije, koji su već učestvovali u našim borbama. Svakom kursu potrebno je postaviti i politkomesara, čiji je zadatak političko vaspitanje kursista.

Stab kursa sastavljaju instruktori sa politkomesarom. Najsposobniji instruktor neka se postavi za komandanta kursa. On i politkomesar odgovorni su za tok i uspeh kursa.

Ishranu kursista podesiti prema prilikama u dotičnoj diviziji, a prema mogućnosti neka se za kurs organizuje samostalna kuhinja. U takvom slučaju potrebno je kursu dodeliti intendanta. Za sve potrebe kursa mora se brinuti štab divizije, odnosno brigade i odreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Glav. štab:
zam. komandanta — general:
Jaka Avšič

Načelnik otseka:
(potpis nečitak)

BR. 18

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 SEPTEMBRA 1943 O POSTAVLJENJU OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
18-IX-1943

Uništenje fašističke talijanske vojske pruža mogućnost za nov razmah naše NOV i POS.

Našu vojsku treba organizovati, što bolje naoružati i učvrstiti novim pobedama. Naročite uspehe Primorskog odreda treba preneti i proširiti na Gorenjsku, Korušku i u Dolomite.

Gorenjce i koruške Slovence treba povezati sa Primorcima i stvoriti jedinstvenu slovenačku udarnu silu.

N a r e đ u j e m o :

1. Radi rukovođenja operacijama jedinica NOV i PO koje se nalaze na teritoriji [koja obuhvata] primorsku Sloveniju, Gorenjsku (bez Kamničkog okruga). Korušku i Dolomite, postavlja se Operativni štab za zapadnu Sloveniju.

2. Za članove štaba određujemo:

a. druga Dušana Kvedera. načelnika operativnog otseka Glavnog štaba,

b. Juru Novljana.- načelnika organizacionog otseka Glavnog štaba.

3. Operativni zadaci toga štaba su sledeči:

a. Oslobođenje Slovenije i učvršćenje vlasti na čitavoj teritoriji zapadne Slovenije.

b. Borbe protiv Hitlera i nemačkih snaga i njihovo uništavanje do konačne pobede.

4. Održavati vezu sa Glavnim štabom i slati svakodnevno izveštaje o situaciji i uspesima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Zamenik komandanta:

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV 1 PO SLOVENIJE OD 18 SEPTEMBRA 1943 ZA POVRATAK SEDME UDARNE BRIGADE NA TERITORIJU GORENJSKE I O NJENIM ZADACIMA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
18-IX-1943

POKRAJINSKOM KOMITETU ZA GORENJSKU

Sovjetske armije razbijaju hitlerovske fašističke trupe nezadrživom snagom. Nemci nemaju sveže rezerve da bi podmirili potrebe na svim frontovima.

Naš zadatak je da svim sredstvima razbijamo nemačke snage koje se nalaze na našoj teritoriji.

Primećuje se da nemački okupatori prikupljaju dosada raštrkane snage u veća uporišta, što znači da im nedostaje vojske i kod nas. gde manja uporišta već osećaju da su ugrožena.

Naš zadatak je da ih ugrožavamo još više na svim tačkama, što će još više oslabiti njihov položaj i biće konačno prinuđeni da napuste našu zemlju.

Naročito važan zadatak pripada onim našim snagama koje se nalaze severno od bivše nemačko-talijanske granice.

Da bi još više povećali aktivnost gorenjskih partizana i zadali okupatoru osetljivije udarce, partizani koji su došli u Ljubljansku pokrajinu treba da se vrate natrag i tamo pojačaju svoju aktivnost.

N a r e đ u j e m o :

1. Sedma udarna brigada treba odmah da se vrati u Gorenjsku.

2. Sedma udarna brigada potpada pod Operativni štab zapadne Slovenije.

3. Zadaci su VII udarne brigade da ruši železničke pruge i komunikacije u Gorenjskoj. jer će time naterati okupatora na defanzivno obezbeđivanje pruga i komunikacija i tako ga prinuditi da se koncentriše na njima i napusti manja uporišta. Ti napadi na komunikacije treba da imaju za posledicu oslobođenje većeg dela zemlje, a time će biti data mogućnost za

nov razmah naše vojske u Gorenjskoj (mobilizacija, naoružanje i formiranje novih jedinica).

Sadejstvo svih snaga u Gorenjskoj i Koruškoj i njihove međusobne odnose odredivaće Operativni štab zapadne Slovenije.

4. U slučaju većih operacija koje bi preduzele naše operativne jedinice koje se nalaze na teritoriji Ljubljanske pokrajine, sve naše jedinice u Gorenjskoj treba inicijativno da sadejstvuju što aktivnije, ukoliko za to ne bi dobile tačnije direktive od našeg Operativnog štaba zapadne Slovenije ili neposredno od nas.

5. Sedma brigada treba da ponese u Gorenjsku što više automatskog oružja i bacača, a najmanje na svakih 6 ljudi po jedan puškomitraljez sa municijom (najmanje 500) i na 20 ljudi po jedan bacač i jedan teški mitraljez. Ukoliko ona ima u svom sastavu teže naoružanje, neka ga, po mogućnosti, ponese sa sobom. Stab XIV divizije treba da nabavi oružje koje još nedostaje. On je odgovoran da brigada odmah krene na put, ler opšta situacija iziskuje da se što više pohita sa pripremama za nove operacije.

6. Sedma brigada i sve ostale vojne jedinice treba da u Gorenjskoj ostvare i održavaju usku saradnju sa Pokrajinskim komitetom, i da vrše i veće operacije, ukoliko je to moguće, sporazumno sa Pokrajinskim komitetom, sa kojim treba da su u stalnoj vezi.

Napominjemo: ukoliko su borbe naše vojske protiv okupatora veće i pobedonosnije. te ih civilno stanovništvo neposrednije oseti, utoliko sve više rastu i simpatije civilnog stanovništva, što ima za posledicu da teren brže sazreva za našu stvar.

Sedma udarna brigada i Gorenjski odred treba da izveštaje o stanju i akcijama i o neprijatelju šalju ne samo Operativnom štabu zapadne Slovenije, nego i direktno nama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar:
otsutan

Zamenik komandanta-general:
Jaka Avšič

Dostavljeno:
Operativnom štabu zapadne Slovenije,
Štabu VII udarne brigade.
Štabu Gorenjskog odreda,
Pokrajinskom komitetu za Gorenjsku,
Štabu XIV divizije.

UPUTSTVO ZAMEMKA POLITKOMESARA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 SEPTEMBRA 1943 SEKRETARU PK KPS ZA GORENJSKU U VEZI SA REORGANIZACIJOM GORENJSKOG ODREDA[1]

Na položaju. 18-IX-1943

Drugu Matiji,- sekretaru PK za Gorenjsku

Šaljem ti poslednje okružnice i naredbe Glavnog štaba i IOOF [da biste] mogli videti kakva je sada kod nas situacija. Naša vojska [je] potpuno razoružala tri talijanske divizije i zaplenila . . . . . sve i motorizaciju. Osim dva uporišta, razbijene su sve belogardističke i plavogardističke bande. Naša vojska se po broju udvostručila . . . . . Još uvek dolaze novomobilisani.

Nemci su na različitim krajevima nekoliko puta pokušavali da prodru, ali su ih naše jedinice uvek odmah odbacile na polazne položaje.

Kao što vidite iz dopisa Glavnog štaba, situacija je sada ti vaših u Pokrajinu otpadaju. Treba da ubrzate mobilizaciju . . . . . ostane u Gorenjskoj. Oružje ćemo vam poslati mi . . . . . mitraljeze i lake bacače. Vaši nenaoružani ljudi moraće [poći po] oružje do Dolomitskog odreda, nakon čega će se odmah vratiti. Preko istog odreda održavajte stalne veze i sa nama i javljajte [o situaciji] kod vas, kao i o potrebama u pogledu oružja.

Nužno treba aktivizirati vašu vojsku. Šaljemo vam Gorenjaca iz Gorenjske brigade da ih upotrebite za Odfred] Drugovi su se istakli u Brigadi kako po svojoj borbenosti i hrabrosti, tako i po svojoj disciplinovanosti. Razgovarali smo već tada kad sam bio kod vas o slfabostima] Štaba odreda. Zato smo zajednički i odredili druga Blaža,[s] komandanta, da počne akciju sa jednom četom Odreda. Javite kako je us[pela akcija].

Štab odreda treba, u sporazumu s vama, da sve poslate drugove dodeli četama. Oni treba da zadrže funkcije koje su imali u Brigadi, a mogu biti postavljeni i na odgovornija mesta.

Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
Maks Kmielj
Oto Vrhunec, poginuo aprila 1945 god. u Topolama, kod sela

Prema izjavama koje ste mi dali o sadašnjem Štabu odreda treba postaviti drugi štab, koji će umeti da povede jedinice u akciju. Pošaljite predlog Glavnom štabu koji bi drugovi, prema vašem mišljenju, najbolje odgovarali. Možda bi mogao biti komandant odreda drug Blaž. Druga Krtinu,[4] [komandan]ta bataljona u Gorenjskoj brigadi, jako hvale. Bio je najbolji u toj brigadi.

Pošaljite, dakle, što pre predlog za novi štab odreda. Održavajte [sa]. . . . . štabom, odnosno sa PK i IO, stalnu vezu preko Dolomitskog [odreda].

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. politkoma Gl. štaba:
Avbelj Viktor

BR. 21

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 SEPTEMBRA 1943 O LIKVIDACIJI BELOGARDISTIČKIH UPORIŠTA U NOTRANJSKOJ'

GLAVNI STAB NOV i POS
OTSEK
ZA PROPAGANDU I STATISTIKU
Na položaju, 18-IX-1943

USPESI XIV DIVIZIJE PREMA IZVESTA.JU OD 15-IX

Belogardisti koji su se posle likvidacije posade u Zapotoku delimično probili kroz naše linije raspršili su se na sve strane. Zarobili smo preko 30 živih. Oklopni automobil koji je patrolirao na putu Turjak — Ig gonio je belogardiste i pobio mnogo njih. Gonio ih je do ljubljanskog bloka, kod Mokara. gde su ga sačekali nemački tenkovi i protivtenkovski top. Razvila se kratka borba u kojoj je poginulo nešto Nemaca. Naš oklopni automobil vratio se srečno u svoju bazu, iako ga je

probila protivtenkovska granata. Time su se završile borbe na sektoru Kurešček — Osolnik — Zapotok. Zaplenili smo 2 radiostanice, 2 topa. mnogo mitraljeza i druge vojne opreme.

Izveštaj obaveštajnog centra XIV divizije:

Među belogardistima koji su se nalazili u Begunjama bili su i njihovi organizatori i vode. zarobljeni zajedno sa ostalima:

1. Turk, župnik iz Begunja, duhovni vođa bele garde u Begunjama,

2. Matičič Alojzij, iz Rakeka, glavni komandant na sektoru oko Begunja.

3. Vojska Jože, komandant vojne grupe u Begunjama,

4. Rot France, po čijim su uputstvima svi naoružani belogardisti iz Otava morali da se koncentrišu u Begunjama,

5. Obreza Anton, komandant posade u Selščeku,

6. Opeka Polde, zamenik komandanta u Selščeku.

7. Ponikvar Alojzij, berberin, koji se prilikom akcije na Novu Vas povukao u Ljubljanu i vratio se 15 o.m. preko Rakeka u Begunje, gde ga je zarobila partizanska straža. Izgleda da je vršio kurirsku službu, jer je posada u Begunjama, prema iskazima župnika Turka, očekivala dalje direktive.

Rejonski odbori sela Bezuljaka. Dobeca, Selščeka i Sv. Vida izdali su poziv i odredil: rok do kada belogardisti, posada tih sela, koji su pobegli, treba da se vrate. Narod u Begunjama i okolnim selima, koji je bio prvog dana posle dolaska naših jedinica uznemiren, bojeći se da ćemo vršiti konsekvencije, smirio se. On jedino izražava bojazan da ćemo streljati uhapšene.

Na sektoru Turjak belogardisti su se koncentrisali u samom zamku, gde ih ima oko 700. među kojima se nalaze najzagriženiji organizatori bele i plave garde. Naše jedinice su opkolile zamak. ali još nisu mogle da ga unište jer je dobro utvrđen.

Nemci su 15 o.m. patrolirali Ižanskim putem tenkovima. Oklopni automobil Cankareve brigade vodio je sa njima borbu i oštetio im jedan tenk, koji se oštećen prevrnuo u jarak na Ižanskom putu. dok se drugi tenk povukao u Ljubljanu. Nemci su kod Rakovnika (Dolenjski kolodvor) demontirali prugu i minirali put.

Belogardisti i plavogardisti su posle napada Tomšičevog bataljona pobegli u Ljubljanu. Bilo ih je oko 150. Nemci su ih razoružali i odmah streljali oko 20 njih. Ostale su odveli u Sv. Vid, iznad Ljubljane. Grupa od oko 100 belogardista nalazi se na Molniku. Oni su mobilisali sve muškarce po selima gde

su se kretali. Prema vestima koje su stigle obaveštajnom centru XIV divizije, ova grupa ima naziv: I slovenačka brigada »Triglav*.- Tako izjavljuju zarobljeni belogardisti. Na Rakek je stiglo pojačanje od oko 100 Nemaca. Ukupno ih je 200 ljudi

(M. P.)

Za propagandni otsek:
(potpis nečitak)

BR. 22

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 19 SEPTEMBRA 1943 OBAVEŠTAJNOM CENTRU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI KOD NEPRIJATELJA NA SEKTORU RAKEK — POSTOJNA — ILIRSKA BISTRICA[1]

OBAVJEŠTAJNI CENTAR
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 19-IX-1943

GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU
PRI GLAVNOM ŠTABU NOV I POS

Na položaju

Izveštaj od 19 o.m.

Od obaveštajca II udarne$_t$ brigade primio sam sledeči izveštaj:

Naše jedinice morale su da napuste Goricu, koja je bila nekoliko dana u našim rukama. Borbe su se vodile oko Ajdovščine i Vipave. Verovatno su te varoši zaposeli Nemci. Nemci su u Postojni, Št. Petru i Ilirskoj Bistrici koncentrisali veće snage, naoružane tenkovima. Cilj tih koncentracija na Primorju nije još poznat. Štab II udarne brigade trenutno se nalazi na Mašunu. U uporištu Rakek nalazi se oko 100 Nemaca koji imaju 10 topova, od kojih 9 srednjeg kalibra i jedan protivtenkovski

[1] To je samozvani naziv manje grupe belogardista koja se kretala u rejonu Molnika, a koju su kasnije Nemci uključili u sastav Rupnikovih domobranaca.

top čija je cev dugačka 5 m. Taj top je okrenut na drum prema Cerknici. Nemci se nalaze u Sokolskom domu i u bunkerima. Uporište Planina: brojno stanje Nemaca 150 do 200. Uporište Laze: 200, odeljenje graničara. Ivanje Selo: 100 njih u zamku; u samom selu nalazi se još 50 do 100 Nemaca.

Razno: Nemci imaju telefonsku vezu Rakek — Planina — Postojna. Njihova izvidnica bila je 18 o.m. na Gor. Skrajniku, kota 642. Istoga dana obavljao se automobilski saobraćaj pravcem Rakek — Planina, po tri luksuzna i po tri teretna automobila.

Danas je oko 80 Nemaca prodrlo u Cerknicu sa tri tenka i nekoliko kamiona. Zauzeli su položaje u samoj varošici, dok su naši (I udarna brigada i delovi III udarne brigade) zauzeli položaje na starim jugoslovenskim vojnim utvrđenjima. Nemci prodiru uglavnom tenkovima. Situacija je trenutno još nejasna.

Na ostalim sektorima, prema Logatecu, zasada nema još nikakvih promena.

1 prilog: Prilažem dnevne izveštaje o železničkim vojnim transportima na pruzi Ljubljana — Trst od 31-VIII do 15-IX o.g. Zbog velike udaljenosti, veze sa Ljubljanom, u pogledu tih transporta, prepustio sam Obaveštajnom centru XVIII divizije, koja vrši kontrolu u pravcu Ljubljane i u pravcu Borovnice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Obaveštajni centar
XIV divizije
(potpis nečitak)

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 20 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NEPRIJATELJA NA TERITORIJI PETNAESTE DIVIZIJE I U OKOLINI OZLJA[1]

GLAVNI STAB
NOV i POS
20-IX-43

IZVEŠTAJ O SITUACIJI NEPRIJATELJA

Izveštaj XV divizije od 19-IX-43:

U 11,15 časova, kod Krmelja prodrli su na našu teritoriju Nemci u jačini od oko 300 ljudi, sa tri tenka. Naš 5 bataljon udarne brigade »Slavko Šlander« odbacio ih je natrag. Nemci su pucali na naše položaje iz topova. Na sektoru od Krmelja do Bučke i Krke nema nikakvih promena.

Izveštaj primljen u 16 časova:

Istočnodolenjski odred javlja: Iz Hrvatske smo primili vest da su ustaše i Nemci, u jačini od 500 ljudi sa 14 tenkova, došli u pomoć opkoljenoj posadi u Ozlju. Zbog nadmoćnosti neprijatelja, XIII udarna brigada se povukla. 18-IX Nemci su bombardovali Ogulin, gde jedna naša divizija vodi borbe za to mesto. Istoga dana, između 16 i 17 časova, dva tenka i jedan kamion sa oko 50—60 nemačkih vojnika stigli su iz Ozlja do sela Kamanje da ustanove odakle gađa naš teški top. Posle zadržavanja od 30 minuta oni su se povukli u Ozalj. Drugih promena na tome sektoru nema.

Belih nema na tome sektoru.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Obaveštajni otsek:
Majcen Niko

BK. 24

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 20 SEPTEMBRA 1943 O LIKVIDACIJI BELOGARDISTIČKOG UPORIŠTA TURJAK[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OTSEK
ZA PROP I STAT
20-IX-1943

USPESI NAŠIH OPERATIVNIH JEDINICA

Prilikom čišćenja koje su otpočele jedinice naše Narodnooslobodilačke vojske u Dolenjskoj i Notranjskoj, veći deo belogardističkih i plavogardističkih bandita izvukao se iz raznih uporišta, nastojeći da se probije prema Ljubljani i da se tamo stavi na raspoloženje Nemcima, koji su poslednjih dana jedino utočište izdajnika. Jedinice XIV divizije, koje su čistile teren u Notranjskoj sve do Ljubljanskog Barja, i jedinice XV divizije, koje su očistile teren od Grosuplja i Škofij ce do Rudnika, sprečile su izdajnike da pobegnu u Ljubljanu, ka nemačkoj posadi. Belogardističkim i plavogardističkim izdajnicima nije preostalo drugo nego da potraže utočište u utvrđenjima poznatog zamka na Turjaku i sačekaju da ih neko, tj. nemačka intervencija, spase iz neprijatne situacije.

Jedinicama naše Narodnooslobodilačke vojske uspelo je da blagovremeno opkole dobro utvrđeno uporište Turjak, u kome se skupila sva elita narodnih izdajnika, koji n su hteli da shvate da su Izvršni odbor Osvobodilne fronte i Glavni štab NOV i PO Slovenije izdali odluku o potpunoj amnestiji za sve one koji bi se blagovremeno predali našim jedinicama. Posledica toga bila je da je celokupna posada Turjaka pobijena i zarobljena od naše vojske. To je jedna od najvećih pobeda koje je postigla Narodnooslobodilačka vojska Slovenije.-

Zamak Turjak je još iz davnih vremena, kad su Turci prodirali u slovenačku zemlju, poznat kao jedno od najsigurnijih utočišta kojim su se služili seljaci iz okoline kao odbranbenim položajem protiv turskih napadača. Već sam položaj toga zamka skoro potpuno onemogućava pristup sa triju strana. Vojska koja se prihvati zadatka da ga osvoji treba da

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Likvidaciju Turjaka izvršila je Sedma udarna brigada »France Prešern«. Vidi dok. br. 25 i 154.

Glavni štab
NOV in POS Slovenije
(OZNA)
Za VRHOP, in GŠAF.
20. IV.1945.

Izvoki naših operativnih edinic.

Ob čiščenju, ki so ga pričele edinice naše Narodno osvobodilne vojske na Dolenjskem in Notranjskem, se je večji del belo in plavogardističnih banditov izmaknil iz naših postojank hoteč se prebiti proti Ljubljani in se tam staviti na razpolago "Emcem", ki so v zadnjih dneh edino pribežališče narodnih izdajalcev. Edinice XIV. divizije, ki je očistila teren na Notranjskem vse do ljubljanskega barja in edinice XV. divizije, ki so očistile teren od Grosuplja, okolijice do Radnika, so preprečile, da bi mogli izdajalci pobegniti v Ljubljano k nemški posadki. Vsi ti in plavogardistični izdajalcem ni preostale druge, kakor da se zatečejo v utrjeno vas mesta turjaškega grada in počakajo, da jih iz neprijetne situacije reši nek kdo, to je nemška intervencija.

Edinicam naše Narodne osvobodilne vojske se je pravočasno posrečilo obkoliti močno utrjeno postojanko Turjak, v kateri se je strnila vsa elita narodnih izdajalcev, ki niso hoteli razumeti, da je zavrnil odbora Osvobodilne fronte in glavni štab NOV in POS Slovenije izdal odlok o popolni amnestiji za vse tiste, ki se pravočasno predajo našim edinicam. Posledica tega je to, da je celotna posadka Turjaka pobita in ujeta od naše vojske. To je ena izmed največjih zmag, ki jih je dosegla slovenska Narodno osvobodilna vojska.

Grad Turjak je znan že iz časov, ko so Turki udirali na slovensko ozemlje, kot eno najvarnejših zatočišč, katerega so se posluževali okoliški kmetje kot stoprocentne postojanke proti turškim napadalcem. Zgradba tega gradu je takšna, da je z treh strani dostop skoro nemogoč. Vojska, ki se loti mora biti prekaljena in da so naše edinice to, so dokazale v likvidaciji te postojanke.

Edinice naše Narodno osvobodilne vojske, so obkolile utrdbo Turjak in na dr ale obkoljevale nadaljnji dni. Vsi poskusi za predajo in obljube o amnestiji zakrknjenim niso pomagale, vedili so krvavit odpor. Naša vojska se je poslužil taktični trik, ki je omogočila našim junakom odločnejši, da bodo mogli vdreti v grad.

Dne 19.t.m. popoldne so naši taktični manevri razrušili en vogal gradu, zakar so napadalni oddelki v juriču naskočili grad. Borba se je vodila najprvo v podstrešju, nato v spodnjih nadstropjih od sobe do sobe. Zakrknjeni izdajalci so se povzpeli celo na streho gradu in od tam z avtomatičnim orožjem skušali preprečiti našim napadalnim oddelkom prihod v grad, kar jim je seveda spodletelo. Ni jim bile prepreke, ki bi jo naši borci ne premagali. V nekaj urah je bil grad v rokah naše vojske. V naše roke je padlo cca 700 ujetnikov, med njimi 60 duhovnih in vojaških voditeljev izdajalskih belogardističnih postojank, ki so bile likvidirane v zadnjih dneh, in ki so se zatekli v še edino preostalo gnezdo - Turjak, izdajalska posadka v Turjaku je bila sijajno opremljena z vsem avtomatskim orožjem. Okoli 30 težkih in lahkih mitraljezov je sipalo ogenj na naše napadalne oddelke, ki pa so sedaj prešli v roke naše hrabre vojske.

Likvidacija izdajalskih gnezd, ki so se zatekli v Turjak, je uničena zadnja belogardistična trdnjava na osvobojenem slovenskem ozemlju, ki se razširi od Ljubljane do Kolpe. Nekaj manjših posadk se je zateklo v grozdove, od koder vdirajo v vasi in gradeje vznemirjajo civilno in drugo. To je zlasti zadnje izdajalske vande, katere zadnji ostanki se izpremikajo v roparske tolpe.

Dne 19. t.m. so vdrli Nemci v Cerknico, od koder so jih edinice I.O.P. pregnale. Nemci so izseli v Cerknici precejšnje žrtve.

Iz italijanske internacije se vračajo oproščeno tovrstne internirance, največjih slovenskih fantov. Ti internirance se vračajo oboroženi z orožjem, ki so ga med potjo odvzeli italijanski vojski in se takoj stavljajo na razpolago naši Narodno osvobodilni vojski.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

je prvorazredna, što su naše jedinice i dokazale likvidacijom tog uporišta.

Jedinice naše Narodnooslobodilačke vojske opkolile su zamak Turjak i držale ga opkoljenog više od tri dana. Svi pozivi na predaju i obećanja o amnestiji nisu naišli na odziv kod okorelog neprijatelja koji je pružao grčevit otpor. Naša vojska se poslužila artiljerijom, koja je omogućila našim jurišnim jedinicama da prodru u zamak.

Naši artiljerci su 19 o.m. posle podne srušili jedan ugao zamka, posle čega su jurišne jedinice u jurišu napale zamak. Borba se vodila najpre na tavanu, a zatim u gornjim spratovima, od sobe do sobe. Okoreli izdajnici popeli su se čak na krov zamka i otud pokušali da automatskim oružjem spreče naše jurišne jedinice da uđu u zamak. Ali sve je bilo uzalud. Nije bilo prepreke koju naši borci ne bi mogli da savladaju. Zamak je bio posle nekoliko časova u rukama naše vojske. U naše ruke palo je oko 700 zarobljenika, među njima 60 duhovnih i vojnih vođa iz raznih belogardističkih uporišta, likvidiranih u toku poslednjih dana. koji su se zatekli u još jedino preostalom gnezdu — Turjaku. Izdajnička posada u Turjaku bila je sjajno opremljena svim vrstama automatskog oružja. Oko 30 teških i lakih mitraljeza, koji su sipali vatru na naše jurišne jedinice, sada su dospeli u ruke naše hrabre vojske.

Likvidacijom izdajničkih pasa koji su se zatekli u Turjaku, uništena je poslednja belogardistička tvrđava na oslobođenoj slovenačkoj teritoriji koja se prostire od Ljubljane do Kupe. Neke manje posade povukle su se u šume, odakle upadaju u sela i kradu meštanima namirnice i drugo. To je slavni kraj izdajničke bande, čiji se zadnji ostaci pretvaraju u pljačkaške rulje.

Nemci su 19 o.m. prodrli u Cerknicu, odakle su ih isterale jedinice I udarne brigade. Nemci su imali u Cerknici prilično gubitaka.

Iz talijanske internacije vraća se ogroman broj interniraca, najboljih slovenačkih mladića. Svi internirci vraćaju se naoružani oružjem koje su usput oduzeli talijanskoj vojsci i odmah se stavljaju na raspoloženje našoj Narodnooslobodilačkoj vojsci.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

(Potpis nečitak)

DNEVNA ZAPOVEST ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 20 SEPTEMBRA 1943 POVODOM LIKVIDACIJE BELOGARDISTICKOC. UPORIŠTA TURJAK[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 20-IX-1943 *Prepis*

D N E V N A Z A P O V E S T

Stab XIV divizije NOV i POS odaje priznanje svim borcima, komandirima, komandantima i politkomesarima VII udarne brigade za hrabrost i istrajnost koju su pokazali prilikom izvršenja naređenja da unište neprijateljsku, izdajničku, belo-plavogardističku posadu u tvrđavi Turjak.

Istrajnost u borbi, nepopustljivost prema neprijatelju i snalažljivost u napadanju, koju su pokazali borci VII UB treba da budu primer svim borcima XIV divizije i svim borcima NOV i PO Slovenije. Ako je neprijatelj otporan i istrajan u borbi, naši borci treba da su. po uzoru na borce VII UB, još istrajniji. Ako je neprijatelj nepopustljiv i kivan, borci NOV i PO Slovenije treba da su još manje popustljivi i još više kivni u borbi protiv narodnih izdajnika i okupatora, za slobodu slovenačkog naroda. Sva veličina borbe koju su vodili borci VII UB od istoriskog je značaja za našu Narodnooslobodilačku borbu. Borba se vodila bez prestanka 8 dana i 8 noći. Neprijatelj se u početku nalazio na pogodnim položajima, ali su ga naši borci napali i borbom prinudili da se povuče u tvrđavu zamka Turjak. Tako se uhvat.o u klopku koja mu je donela smrt. Kad je neprijatelj mislio da je iza četiri metra debelih zidova te tvrđave najsigurniji, pogotovo jer je imao ogromne zalihe oružja, municije i hrane, stupili su u borbu naši hrabri i krajnje požrtvovani artiljerci, koji se nisu uplašili napora da, postavivši našu artiljeriju na najpogodnije položaje, ruše tu tvrđavu. Zbog toga Štab divizije izriče posebnu pohvalu svim artiljercima XIV divizije koji su vodili tu borbu.

Ova istoriska pobeda VII UB na Turjaku dobija još veći značaj zbog toga što je neprijateljska posada — od preko 700 ljudi, među kojima veliki broj oficira školovanih u vojnim akademijama i veliki broj duhovnih voda i organizatora narodnih izdajnika — bila poslednja belogardistička i plavogar-

distička organizovana grupa, i što je VII UB time zapečatila sudbinu svih izdajnika slovenačkog naroda. Tom pobedom je izdajničkoj aždaji bila otsečena poslednja glava.

Kao što će Turjak biti večita opomena svima onima koji bi bilo kad mislili da mogu nekažnjeno izdati slovenački narod, tako će Turjak potsećati slovenački narod, a naročito sve borce Narodnooslobodilačke vojske Slovenije, na to kako su sinovi seljaka, radnika i poštene inteligencije — bez vojnih akademija, s jedinom željom: osloboditi slovenački narod — pobedili i uništili izdajničku bandu, vođenu po svim načelima strategije.

Zivela Narodnooslobodilačka vojska i partizanski odredi Slovenije!

Zivela Osvobodilna fronta slovenačkog naroda!

Zivela slobodna Slovenija!

Zivela Komunistička partija Slovenije, prvoborac naše borbe!

Zivela Narodnooslobodilačka vojska i partizanski odredi Jugoslavije!

Ziveo vrhovni komandant Tito!

Ziveli saveznici!

Zivela Crvena armija!

Ziveo Staljin!

Ova dnevna zapovest treba da se pročita u svim jedinicama XIV divizije pred strojem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar:
Bolko-Brilej[2], s. r.

Komandant:
Mirko Bračič, s. r.

IZVESTAJ OBAVESTAJNOG CENTRA PETNAESTE DIVIZIJE NOV I PO SLOVENIJE OD 20 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI NA TERITORIJI DOLENJSKE[1]

STAB XV DIVIZIJE NOV T POS
Na položaju, 20-IX-1943

Obaveštajna služba

GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV i POS

Na položaju

Na sektoru od Ljubljane do Zaloga nema nikakvih promena. Koncentracije vojske nisu primečene. U Devici Mariji v Polju nalazi se posada od oko 60 ljudi nemačke policije sa tri protivtenkovska topa. (Javlja obaveštajna služba 5 UB »Ivan Cankar«.)

U okolini Krmelja i u selu Dolima 19 o.m. skupljalo se oko 150 belogardista. 19 o.m. u 4 časa posle podne otišla je preko granice kod Sv. Križa belogardistička patrola u jačini od 20 ljudi. Komandir te patrole bio je Draksler Stane. Na drugoj strani granice dočekala su ih tri Nemca. (Podatke o tome dala je neka drugarica Bizjak Marija iz Moravča.) Spomenuti Draksler Stane pretio je civilnom stanovništvu represalijama kad se oni budu vratili.

Obaveštajna služba 6 UB »Štajerske«[2] javlja da se u Sevnici skuplja nešto nemačke motorizacije. (Javlja obaveštajac Savo.[3])

Stanje na sektoru od Sv. Križa do Bučke je normalno. U uporištima se nalazi po 20 do 30 Nemaca.

Vojska je iz tih uporišta otišla prema Sušaku. Posada u Bučki, koja je ranije brojala 40 do 50 ljudi, sada je smanjena na 20 ljudi. Posada na Raki, koja je ranije brojala 70 do 80 ljudi, broji sada 20 ljudi. (Javlja Kotar iz Gor. Buča).

U Kostanjevicu stigao je sinoć, 19 o.m. jedan tenk u pratnji sedam kamiona. Kamioni su se ujutro vratili u Krško. Nemci imaju ispred crkve u Kostanjevici protivtenkovski top tipa »Skoda«. U Kostanjevici se nalazi oko 80 Nemaca i oko 150 belogardista. U mestu se stalno nalazi jedan tenk, dva

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
[2] Udarna brigada »Slavko Slander«
[3] Savo Vizjak

velika kamiona i četiri oficirska automobila. Belogardisti šu smešteni u školi. Oko mesta su postavili straže. Saobraćaj je civilima strogo zabranjen. Belogardisti nisu samo u Kostanjevici nego i u većim selima na putu prema Brežicama, i to: u selu MaLnice, Zameško, Koprivnik i Vel. Vas kod Krškog. Nemačka vojska nalazi se u žandarmeriskoj stanici i u kući trgovca Gača. Komanda se nalazi u kući kulturbundovca Mavera. Posada je naoružana jednim protivtenkovskim topom, jednim lakim minobacačem, mitraljezima i puškama. Prema izjavi jednog gestapovca iz Kostanjevice, Nemci misle da se povuku iz Kostanjevice. (Javlja drug Milan,[1] obaveštajac 2 bat. UB »Matija Gubec«. Podatke je dobio od Dane Mauser, gostiona Gregorič, Kostanjevica.)

Na sektoru u Sentjernejskoj dolini nema bitnih promena. Belogardisti se stalno kreću jedino u pograničnim selima. Bili su u Dobravi i Hudenju. (Javlja obaveštajac 4 UB »Matija Gubec« drug Frančekž)

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. politkomesara:	Obaveštajac:	Komandant:
Kajtimir[0]	I. Bor[7]	Rajko Tanasković

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 21 SEPTEMBRA 1943 O NAIMENOVANJU KOMANDI CERKNIČKOG, RIBNICKO-VELIKOLAŠKOG I GROSUPELJSKO-STIŠKOG VOJNOG PODRUČJA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
21-IX-1943

Komanda Ribničko-velikolaškog područja

SVIM ŠTABOVIMA DIVIZIJA, ODREDA. SAMOSTALNIH PARTIZANSKIH JEDINICA I SVIM KOMANDAMA PODRUČJA

N A R E D B A

o *naimenovanju komandi područja*

U komandu Cerkničkog područja imenujemo sledeče drugove:

]. za komandanta druga Lavriča Aleksandra.

2. za zam. komandanta druga Izidora Horvata,

3. za pomoćnika komandanta druga Krašoveca Viktora.

U komandu Ribničko-velikolaškog područja imenujemo sledeče drugove:

1. za zamenika komandanta druga Trčaka Staneta, dosadašnjeg komandanta mesta Ribnice,

2. za pomoćnika komandanta druga Dolšaka Albina.

Gore imenovani drugovi Dolšak Albin i Stane Trčak treba da, posle prethodnog savetovanja sa političkom organizacijom OF Ribničko-velikolaškog okruga, podnesu Glavnom štabu predlog za naimenovanje komandanta toga područja.

U komandu Grosupeljsko-stiškog područja imenujemo sledeće drugove:

1. za komandanta druga Omahena Antona,

2. za zam. komandanta druga Viktora Dolenca,

3. za pomoćnika komandanta druga Majcena Ivana.

Komandi Grosupeljsko-stiškog područja naređujemo da nađe, u sporazumu sa OK OF, zamenu za pomoćnika komandanta područja druga Majcena Ivana, koji treba da posle nai-

menovanja novog pomoćnika komandanta od strane Glavnog štaba, ode na svoje dosadašnje mesto u OK Stična.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar:
Boris Krajger

Zam. komandanta-general:
Jaka Avšič

BK 28

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 21 SEPTEMBRA 1943 O FORMIRANJU RADNIH CETA PRI KOMANDAMA PODRUČJA'

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
21-IX-1943

NAREDBA ŠTABOVIMA DIVIZIJA, BRIGADA 1 ODREDA
(i na znanje komandama područja)

1. U svim brigadama i odredima treba formirati radne čete. U te radne čete treba da budu uključeni oni belogardistički i plavogardistički elementi koji su bili na osnovu amnestije primljeni u našu vojsku. Svi oni treba da budu u radnim četama bez oružja.

2. Radne čete, razume se, ne smemo smatrati isključivo kaznenim jedinicama vojske. Treba nastojati da u četama bude i dovoljan broj pouzdanih Slovenaca, i treba im dati, u prvom redu, dobre, sposobne politkomesare.

3. Politkomesari treba da u radnim četama razviju sa belogardistima intenzivan politički rad i da nastoje da političko vaspitanje u tim jedinicama bude što bolje. Nesigurnim elementima treba pružiti mogućnost da dokažu da su uvideli štetnost svoje belogardističke delatnosti.

4. Osim toga, politkomesari treba da organizuju u četi mrežu pouzdanih saradnika, vodnika i političkih delegata, koji

će vršiti dovoljnu kontrolu nad delatnošću belogardista i obezbediti da nepouzdani elementi ne pobegnu ili se čak dokopaju oružja.

5. U smislu naših zadnjih naredbi treba razoružati i uključiti u te čete sve nesigurne belogardističke elemente. No, to ne važi za one koji su se u dosadašnjim borbama, naročito u borbama protiv bele garde, dobro pokazali, ukoliko ne postoji opravdana sumnja u pojedince da su u svojoj duši još uvek ostali belogardisti.

6. Za one koji budu sudskim putem osuđeni na prinudni rad formiraju se posebne jedinice pri komandama područja. U jedinicama naše ODerativne vojske treba razoružati i formirati radne čete samo u preventivne svrhe. Upravo zbog toga treba paziti da te radne čete ne dobiju karakter kaznenih četa.

7. Tamo gde sudovi brigada osude veći broj belogardističkih .elemenata na prinudni rad i predadu ih najbližim komandama područja, štabovi brigada treba sami da stave na raspoloženje komandama područja odgovarajućeg politkomesara i komandira čete. Politkomesari će morati i u tim jedinicama pri komandama područja organizovati dobar politički rad medu osuđenim licima.

8. S obzirom na gornje odredbe treba da nam odmah javite šta ste preduzeli u vezi sa pitanjem radnih četa i belogardista, i kakve ste dosada imali uspehe. Politkomesari su dužni da o sve;nu tome redovno izveštavaju Glavni štab.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger, s.r.

Zamenik komandamta-general:
Jaka Avšič, s.r.

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 21 SEPTEMBRA 1943 O BORBAMA NA FRONTU KOD GORICE'

GLAVNI STAB NOV i POS
OTSEK
ZA PROPAGANDU I STATISTIKU
21. IX. 1943

BORBE U SLOVENACKOM PRIMORJU

U svom poslednjem grčevitom otporu pokušavaju Nemci i u Primorju da spase ono što se može spasti. Pomoću tenkova, oklopnih vozila, aviona, topova i drugog modernog oružja upadaju sa utvrđenih položaja u naša uporišta, da bi pokolebali snagu i raspored slovenačke oslobodilačke vojske.

Na području Gorice rasplamsale su se žestoke borbe,- zemlja se talasa od teških sudara, ali se Nemci moraju uvek povlačiti u Goricu. Poslednjih dana uspešne borbe sa neprijateljem, koji se očajno bori, naše jedinice su zaplenile i uništile jedan oklopni voz i na njemu 6 oklopnih protivavionskih mitraljeza, jedan plamenobacač i 2 laka minobacača. Dalje, bilo je uništeno 5 blindiranih automobila i 4 tenka, a 2 blindirana automobila smo zaplenili. Broj mrtvih i ranjenih raste svakog dana. Dosada je bilo ubijeno preko 100 neprijatelja. Koncentrisanom artiljeriskom vatrom naši su uništili neprijateljsko uzletište kod Mirena. Dva aviona koji su gađali naše položaje bili su srušeni.

Juče su naše jedinice u jurišu zauzele Idriju i naterale u bekstvo nemačku automobilsku kolonu koja je pokušala da prodre u varoš. Kod Godoviča su naše jedinice gonile i gađale 3 kamiona nemačkih vojnika, koji su u poslednjem trenutku uspeli umaći.

Naročito oštre borbe vode se oko Mirena, kao i kod Solkana, gde naša artiljerija tuče most preko Soče.

Nemci, koji su jako demoralisani zbog naših uspeha, ne upotrebljavaju u tim borbama veliki broj pešadije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Ahac"[1]

[1] Original u arhivi CK SK Slovenije.
; Vidi dok. br. 146.
[1] Milutin Zabukovšek

Bil. 30

NAREĐENJE OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 21 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU ČETRNAESTE DIVIZIJE ZA FORMIRANJE RABSKE BRIGADE[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 21-IX-1943

ŠTABU XIV DIVIZIJE NOV I POS

Slovenački internirci sa otoka Raba vratili su se u svoju domovinu kao vojna jedinica. Oni su formirali brigadu na sopstvenu inicijativu. Pravilno je, iz političkih i vojničkih razloga, da ova vojna formacija naših interniraca ostane brigada i da se njeno brojno stanje poveća. S obzirom na nove zadatke koje Glavni štab daje XIV diviziji, naređujemo, u sporazumu sa drugom Leskošekom Francom, sekretarom CK KPS, sledeče:

1) Formira se nova brigada koja će se zvati: Slovenačka narodnooslobodilačka udarna brigada »Rab«.[2] Svoj redni broj brigada će primiti kasnije. Jezgro te brigade sačinjavaće oni dobrovoljci internirci koji su dosada bili formirani u dva bataljona. Osim toga, brigada će na teritoriji gde se sada nalazi mobilisati još toliko ljudi da će brojati 1200 boraca. Iz brigade je bilo poslato nekoliko kadrova u severnu Primorsku. Štab XIV divizije poduzeće sve potrebno da brigada dobije još nekoliko vojnih kadrova, ali će moći da uzme iz te brigade još nekoliko političkih kadrova i da ih dodeli drugim brigadama. Novostvorena brigada treba da se odmah formira u 3 bataljona, tako da prilikom priliva novomobilisanih boraca ne bude imala teškoća sa formiranjem.

2) Štab XIV divizije treba da na svom operativnom sektoru odredi novoformiranoj brigadi borbene zadatke i izda zadatke za vojnu obuku i politički rad u brigadi.

3) Šercerova brigada, kojoj je prvobitno bilo naređeno da se popuni internircima sa Raba, treba da svoje brojno stanje popuni mobilizacijom na sadašnjem sektoru ili na sektoru Slovenačke Istre.

4) Štab XIV divizije treba da prilagodi borbenu delatnost Šercerove i Rabske brigade u smislu novog naređenja

Glavnog štaba, koji određuje XIV diviziji njene operativne zadatke.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Kveder Dušan-Tomaž

Komandant: Jure Novijan[3]

Poslato Štabu XIV divizije. Štabu Rabske brigade, Štabu Šercerove brigade i Glavnom štabu NOV i POS.

BR. 31

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA BRIGADE »LJUBO ŠERCER« OD 21 SEPTEMBRA 1943 NAČELNIKU OBAVEŠTAJNOG CENTRA ČETRNAESTE DIVIZIJE O SITUACIJI NA SEKTORU TRST — POSTOJNA[1]

OBAVESTAJNI CENTAR II BRIGADE
»LJUBO ŠERCER«
XIV DIVIZIJE NOV i POS
Položaj. 21-IX-1943

NAČELNIKU OBAVEŠTAJNOG CENTRA XIV DIVIZIJE NOV I POS

Šaljem Ti današnji izveštaj:

Ilirska Bistrica: Jutros su 34 tenka i blindirana automobila, jedan teretni automobil i jedan luksuzni automobil otišli kroz Knežak prema Št. Peteru i dalje prema Trstu. Potvrđujem raniji izveštaj da se na sektoru od Postojne prema Trstu, Gorici i Rijeci nalazi ukupno 200 tenkova, blindiranih automobila i teških teretnih automobila. Sva ta vozila stalno kruže iz mesta u mesto. Partizani su uništili most između Rijeke i Sušaka. Englezi su bacili iznad Rijeke letke da civilno stanovništvo treba da se povuče iz grada, jer će biti bombardovana sva mesta u kojima se nalazi nemačka vojska. Danas su se na putu Bistrica — Knežak — Št. Peter pojavile prve izbeglice iz Rijeke, koje žure na voz u Št. Peter.

[1] Lado Ambrožić

[1] Kopija originala u arhivi CK SK Slovenije.

Prema vesti iz Trsta, stanje je tamo nepromenjeno. Nemci vrše pretrese po kućama, tražeći oružje. Juče su izvršili pretrese u Sv. Jakobu.

U Ilirskoj Bistrici ima sada oko 200 nemačkih vojnika. Jedan nemački oficir interesovao se kod civilnog stanovništva za položaj partizana. A talijanski oficir po imenu Rusov izjavio je civilnom stanovništvu da niko ne sme izdati položaj partizana ako zna gde se on nalazi.

Brojno stanje nemačke vojske u St. Peteru je nepromenjeno: 40 vojnika.

U Rijeci su noćas i preko dana vođene oštre borbe između Nemaca. koje pomažu fašisti, i partizana. Prema vesti koju su doneli civili vraćajući se iz internacije, partizani su opkolili grad sa svih strana. Vozovi ne saobraćaju na pruzi St. Peter— Rijeka, ali i dalje saobraćaju na pruz. Postojna — St. Peter — Trst.

Prvi bataljon naše brigade otišao je na nov položaj prema Vipavi. Intern:rci sa Raba stalno se javljaju u našu vojsku. Mi ih odmah naoružavamo.

Prema izveštaju iz Postojne, tamo se nalazi oko 100 vojnika sa deset tenkova. Ta vojska patrolira od Postojne do Logateca i u obratnom pravcu.

Potvrđena je radio-vest da je pao Kijev.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Nač. obav. centra Brigade

IZVEŠTAJ GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 22 SEPTEMBRA 1943 VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O ZADACIMA I BADU JEDINICA POSLE KAPITULACIJE ITALIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
22. IX. 1943

I Z V E Š T A J

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

Posle kapitulacije italijanske vojske pred nama su stajali pre svega sledeći problemi:

1. Razoružanje italijanskih divizija. Uspeli smo da razoružamo oko 6 divizija u Ljubljanskoj provinciji i Primorju. Nemci su uhvatili samo manju količinu oružja u Ljubljani i Trstu. Imali smo poteškoća, jer nemamo vojničkih kadrova za teško oružje i motorizaciju. U prvim borbama sa Nemcima mi smo zbog toga izgubili par tenkova i oklopnih automobila.

Prilikom masovne mobilizacije naša ranija vojska gotovo se izgubila. Skoro svi partizani iz naših starih brigada danas su funkcioneri u novim jedinicama. Ipak smo dosta brzo uspeli da u Ljubljanskoj provinciji organizujemo III diviziju od tri nove brigade; to su: VIII udarna brigada Fran Levstik« (razvila se iz Levstikovog bataljona od 120 ljudi), IX udarna brigada (iz Zapadnodolenjskog odreda od 140 ljudi) i udarna brigada — »Ljubljanska« (od novomobilisanih Ljubljančana i jednog bataljona Sercerove brigade). Pošto smo nove brigade formirali oko ovih jezgra, one su se dosta brzo konsolidirale i već su aktivno sarađivale u borbama za likvidaciju belogardističkih posada.

Poseban problem postavljao se pred nas u Primorskoj. Tamo mi starog jezgra gotovo nismo ni imali. U čitavoj Primorskoj ostalo je. kad smo u našu XIV diviziju uključili III udarnu brigadu »Ivan Gradnik« (primorsku), svega jedan odred od najviše 300 ljudi, neizvežbanih mladih partizana. Posle kapitulacije u Primorskoj su bili naoružani gotovo svi — od petnaestogod šnje dece do sedamdesetogodišnjih staraca. Stari kadrovi zbog toga nikako nisu zadovoljavali.

2. Kao drugi problem stajalo je pred nama pitanje što brže likvidacije belogardističkih posada. Morali smo voditi dosta teške borbe sa belogardistima, koji su se koncentrirali u ne-

koliko uporišta. Najteže su se borbe vodile oko Grčarica (zarobljeno 120 Mihailovićevaca) i oko Begunja (gde se koncentrisalo oko 800 belogardista), a najžešća borba vodila se na Turjaku, gde je zarobljeno 700 belogardista. Manje borbe vodile su se još sa nizom drugih posada, koje su brže kapitulirale. Uspesi su bili mogući samo upotrebljavanjem teške artiljerije.

Na oslobođenoj teritoriji belogardističkih posada danas gotovo nema više. Po šumama kriju se samo manje jedinice. Ostatak sklonio se u Ljubljanu i pod nemačku zaštitu na bivšoj nemačko-italijanskoj granici.

U borbama sa belogardistima zaplenili smo dosta oružja (samo na Turjaku preko 100 puškomitraljeza). No u tim borbama imali smo i dosta žrtava (oko 40 mrtvih).

3. Težak problem postavljalo je pitanje organizovanja pozadine. Dosada mi još nismo imali nikakvih organizovanih pozadinskih vlasti, pa se u prvo vreme naša operativna vojska morala mnogo boriti s tim pitanjima. U skladu sa uredbom Vrhovnog štaba o organizovanju pozadinskih vlasti, danas je to u najvećoj meri već učinjeno.

4. Organizovanje vojske u Primorju zadaje nam najveće brige, jer je naša vojska bez svakih iskustava. Nemci uspevaju s malim snagama i dosta su aktivni. Mi smo zbog toga iz naše XIV divizije ponovo uzeli III udarnu brigadu (primorsku) i poslal: je u Goričku, kao jezgro za formiranje novih brigada, a možda i divizije. Pored toga slali smo tamo i nekoliko naših kadrova, pre svega iz starih brigada, koji su se momentano nalazili i baš završili kurs u našoj vojničkoj školi. Da olakšamo organizaciju ove vojske, ograničili smo teritoriju Primorske operativne zone na jugu do pruge Rakek — Trst.

Južno od ove pruge, na Krasu, već su stvoreni jedna nova brigada i Slovenačko-hrvatski odred, koji, po njihovim izveštajima, ima oko 10.000 naoružanih ljudi. Tu se nalaze i ljudi koji su došli iz internacije, među njima Bokeljski bataljon, koji smo, po naređenju popa Vlade- uputili preko Hrvatske prema Boki. Da organizujemo ovaj sektor, mi šaljemo i na taj sektor nove kadrove i orijentišemo našu XIV diviziju prema jugu. Računamo da na ovoj teritoriji moramo što pre formirati novu diviziju.

5. Da bismo sprečili neke veće nemačke koncentracije protiv nas i naše oslobođene teritorije, smatrali smo da treba ojačati partizansku akciju u Štajerskoj, Gorenjskoj i Koruškoj. Zbog toga iz XV divizije vraćamo u Štajersku operativnu zonu VI udarnu brigadu »Slavko Slander«, čije jezgro su Štajerci. Ona će tamo poslužiti kao jezgro za mobilizaciju, koja i tamo vrlo brzo napreduje.

U XV diviziji formiramo novu brigadu, a Diviziji dajemo zadatak da prebaci nekoliko bataljona preko granice, na teren između granice i Save do Litije, prema Sevnici i Brezicama.

Za aktivizaciju Gorenjske mi smo iz sastava XIV divizije, od koje smo već ranije uzeli III (primorsku) brigadu, uzeli sada još VII (gorenjsku) brigadu. Za čitavu teritoriju zapadno od pruge Ljubljana — Rakek — Trst stvorili smo privremeno Operativni štab za zapadnu Sloveniju, kao deo Glavnog štaba. Komandant je drug Jure Ambrožič (Novljan),[s] načelnik Organizacionog odeljenja u Glavnom štabu, a politkomesar drug Dušan Kveder (Tomaž), načelnik Operativnog odeljenja u Glavnom štabu. Pod njegovu komandu spadaju: Primorska operativna zona. Gorenjski odred, Gorenjska brigada i Dolomitski odred. Pomoću ovih snaga, ovaj Stab ima da organizuje vojnu akciju prema severu, a istovremeno da organizuje brigade, pa verovatno jednu ili dve divizije.

Momentano najvažniji zadatak sviju naših jedinica jeste uništavanje pruga. Petnaesta divizija ima da ruši i demontira prugu Ljubljana — Novo Mesto, Istočnodolenjski odred prugu Novo Mesto — Metlika, XVIII divizija prugu Grosuplje — Kočevje i da vrši napade na prugu Ljubljana — Logatec, XIV divizija prugu Rakek — St. Peter — Ilirska Bistrica, a jedinice koje se nalaze u Istri prugu St. Peter — Trst, Primorska operativna zona prugu Podbrdo — Gorica — Trst i Štajerska operativna zona prugu Celje — Zidani Most — Ljubljana, a Gorenjci gorenjsku prugu.

Uništavanje ovih pruga smatramo za vrlo važno. Nemci svuda koncentrišu svoje snage u većim garnizonima na prugama i ispražnjavaju male posade. Ne primećujemo nikakvih većih koncentracija protiv nas. Iz svojih garnizona Nemci prave ispade samo motorizovanim jedinicama i terorišu civilno stanovništvo. Sve to dokazuje njihovu momentanu slabost, pa smatramo da ćemo rušenjem pruge odugovlačiti mogućnost njihovih koncentracija za ofanzivu protiv nas. Istovremenim premeštanjem naših snaga u Gorenjsku i Štajersku mi smo u ofanzivnom pokretu prema njima.

6. Morali smo razgranati samu organizaciju Glavnog štaba; u Operativnom odeljenju formirali smo sekcije za artiljeriju i motorizaciju. te ojačali Otsek za veze. U Organizacionom odeljenju stvorili smo Organizacioni otsek za pozadinske snage.

U samim divizijama formirana su odeljenja teškog oružja, mehanizacije i slično. Već prve borbe pokazale su da ćemo mehanizaciju zaista morati da upotrebljavamo samo za ofanzivne operacije. Zato ćemo tenkove i oklopne automobile sklo-

niti u pozadinu, da se borci, pre svega vežbaju tim oružjem za eventualne kasnije napade na utvrđene gradove i slično.

7. Momentano raspolažemo ovim snagama:

XIV divizija: I udarna brigada »Tone Tomšič .
II udarna brigada »Ljubo Sercer«-,
XI brigada na Krasu.
XV divizija: IV udarna brigada Matija Gubec .
V udarna brigada »Ivan Cankar«,
XII brigada,
XVIII divizija:
VII udarna brigada Fran Levstik«,
IX brigada.
X (ljubljanska) brigada,
III (Primorska) operativna zona:
III udarna brigada Ivan Gradnik .
3 odreda.
IV (Štajerska) operativna zona:
VI udarna brigada Slavko Slander ,
Štajerski odred,
VII udarna brigada »France Prešern«,
Gorenjski odred.
Dolomitski odred.
Južna grupa odreda: Istočnodolenjski odred.
Kočevski odred.

I i II operativna zona su ukinute. Brigade u divizijama imaju otprilike po 1.000 do 1.200 ljudi.

Pored toga imamo u Istri Hrvatsko-slovenački odred.

Kad organizacija brigada i divizija u Primorskoj bude na višem stupnju, treba u Sloveniji da organizujemo dva korpusa. Molimo za direktive o formiranju korpusa i divizija.

8. Širokom organizacijom promenio se i sastav naše vojske. U stare tri divizije mobilisan je veliki broj bivših belogardista. Pošto je već, u nekoliko slučajeva došlo do dezertiranja tih belogardista sa oružjem, mi smo bili prinuđeni da u vojsci formiramo radne čete i bataljone, gde se nalaze belogardisti bez oružja. Jedan deo belogardista ipak je zadržao oružje, jer se u dosadašnjim borbama protiv belogardista dobro ponašao. U Primorskoj je kod novomobilisanih najveći broi onih koji su dosada vrlo malo sarađivali u oslobodilačkom pokretu, pa su, naročito u južnom delu Primorske i u Istri, oportunistički raspoloženi. U borbama sa Nemcima oni su vojnički vrlo slabi, ali, ipak. ima primera kad i pored toga istraju na položajima, iako padne. napr. kod Gorice, za jedan dan 50 boraca.

Novomobilisani iz Ljubljane vojnički su slabi, ali su politički najbolji elementi.

9. Pri poslednjoj mobilizaciji, u naše redove došao je veliki broj bivših aktivnih oficira. Razmestili smo ih, pre svega, kod specijalnih oruđa, kao operativne oficire po bataljonima i brigadama i, nekolicinu, u otsecima Glavnog štaba, te u vojnoj školi.

1U. Naša vojna škola za niži oficirski kadar dobro uspeva i baš ovih dana zaključuje drugi kurs. Sada ćemo odmah organizovati i školu za brigadne komandante, te neke specijalne kurseve.

11. Momentano Nemci protiv nas operišu gotovo isključivo motorizacijom i avionima, od čega strada pre svega civilno stanovništvo. Motorizacijom Nemci prave policijske ispade. Tako su za jedan sat stigli u Cerknicu i Mokronog, gde su nekoliko ljudi uhapsili i odveli, nekolicinu na mestu streljali i Cerknicu zapalili. Pr.tom im je. u Cerknici. Tomšičeva brigada nanela veće gubitke, te ih proterala.

Izgleda da će se protiv nas pre svega služiti ovom gangsterskom taktikom. Već i zbog toga morali smo preći na ofanzivne mere protiv njih. S obzirom na direktivu vrhovnog komandanta druga Tita da se ne upuštamo u veće borbe sa Nemcima, molimo da nam radio-vezom dajete detaljnije direktive.

12. U prilogu vam šaljemo predloge za oficirske činove, ukoliko zasada raspolažemo potrebnim podacima. Pošto nemamo podataka kakvi su činovi uvedeni i po kakvom kriteriju se oni dodeljuju, sa predlozima smo u velikoj neizvesnosti. Zato vam dajemo za svakog pojedinca njegove lične podatke da biste mogli sami odrediti čin.

Predloge za pohvalu i ostale predloge za činove poslaćemo vam idućom poštom.

Za narodne heroje predlažemo ove drugove:

Tona Tomšiča,

Ljubu Sercera, aktivnog potporučnika, komandanta bataljona, streljanog decembra 1941.

Slavka Slandera,

Milovana Šaranovića,

Dragana Jeftića, komandanta XV divizije,

Ivana Kavčiča, zamenika politkomesara GS.

Svi ovi drugovi su poginuli. Pored toga predlažemo za narodnog heroja komandanta I udarne brigade »Tone Tomšič« druga Semič Stanka (Dakija), partizana od početka, po zanimanju pekara, španskog borca.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

Komandant:
Rozman Franc

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 22 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI U LJUBLJANI I OKOLINI[1]

GLAVNI ŠTAB NOV i POS
OBAVEŠTAJNI OTSEK
22-IX-1943

IZVEŠTAJ O SITUACIJI $OD NEPRIJATELJA

Izveštaj 18 divizije od 20-IX-1943:

Situacija u Ljubljani: Marjanišče i Poljanska kasarna su prazni. U njima se nalaze samo najpotrebnije straže. Int. slagalište je ispražnjeno. U njemu ima 50 ljudi posade. U klasičnoj gimnaziji izdaju se propusnice. Na pošti je cenzura i Nachrichtenoffizier.[1] Posade na blokovima trebalo bi da broje, prema izjavi jednog nemačkog vojnika, po 100 ljudi, a prema mišljenju jednog posmatrača — 40 ljudi. Raspoloženje medu vojnicima je loše. Svi pokazuju strah od Rusa. Sa tvrđave Nemci gađaju iz topova do 12 km daleko. Nemački žandarm Slovenac javlja da je nemačka posada u Ljubljani do 18-IX brojala 1200 ljudi bez oficira i policije. Artiljeriska kasarna je takoreći prazna. U njoj ima najviše 400 vojnika. Nemci odvoze benzin, kožu, konje i vozila prema Zalogu. Priprema se transport talijanskih vojnika.

Izveštaj Štaba 18 divizije od 21-IX-1943:

U Ljubljani ima oko 800—900 ljudi posade, mnogo Štajeraca. Gorenjaca i Austrijanaca. Pravi Nemci nalaze se većinom među oficirima. Ostale posade oko Ljubljane: Kamnik oko 1200, St. Vid 100, Brezovica 50, Vrhnika J00 i 50 belogardista, Verd 40, Logatec 20, Rakek 200. Te posade služe za čuvanje pruge. Belogardisti u Dobravi, Dravljama i Ježici razoružani i poslani u koncentraciju. U Ljubljani ima oko 400 belogardista i plavogardista. Na polju pored Tirševe ceste nalaze se magacini municije. U kasarni Vojvode Mišića ima oko 200 fašista, koji šetaju po gradu nenaoružani. Sto gestapovaca otišlo je u Zalog i Laze. U Ljubljani ih ima samo 20, među kojima su meštani Miklić, Krisper i Tönies. Na aerodromu ima 6 aviona starijeg tipa. Moral je slab. Tenkova ima 15—20, talijanskih. Belogardisti i plavogardisti nalaze se u

Šentjakobskoj školi. Oni štampaju letak u kome pozivaju partizane da se vrate kućama i drugi letak za mobilizaciju 18—35 godišta.

U Zirima ima 40 Nemaca. U Poljanama je od 200 njih ostalo još 15, ostali su otišli u Italiju. U Zeleznikima su od 45 ostala 4 Nemca. Zali Log je evakuisan. U noći između 19-og i 20-og držali su zasedu na Ilovici na Barju. Patrola od 3 tenka stigla je do Usenika na Dolenjskoj cesti. Na Ižansku cestu (Pb 57) postavljen je protivtenkovski top. U bunkeru između Perucija i Ižanske ceste nalazi se mitraljez.

Majcen Niko

(M. P.)

BR. 34

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 23 SEPTEMBRA 1943 ŠTABOVIMA DIVIZIJA I ODREDA O ZADACIMA I TAKTICI JEDINICA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
23-IX-1943

ŠTABOVIMA DIVIZIJA, VOJNIH PODRUČJA I ODREDA

Imamo već nekoliko primera napada manjih nemačkih trupa na našu teritoriju. Čitava delatnost nemačke komande poslednjih dana jasno ukazuje na [slajbost nemačke vojske. Zbog toga su svi ti [pro]dori izrazito defanzivnog karaktera i imaju isključivu nameru da uznemiravaju našu vojsku i naše civilno stanovništvo i na taj način pružaju pomoć petoj koloni. Jedini način njihovog dejstva protiv nas je delatnost pete kolone. Leci koje su bacili nemački avioni imaju isti cilj. Oni pokušavaju da svaki i najmanji napad iskoriste za širenje paničnih vesti o prodiranju Nemaca prema nama, o njihovim napadima na našu teritoriju.

Protiv te delatnosti nemačke komande treba da poduzmemo odlučne mere, jer će joj inače poći za rukom da demoralise

barem jedan deo stanovništva. Najefikasnija mera protiv toga je naša odluka da naše jedinice pređu u ofanzivu protiv Nemaca na partizanski način.

Neke naše jedinice uvele su potpuno pogrešan način dejstvovanja na teritoriji koja im je određena. Zaboravili smo da smo partizani. Mnogima se zavrtelo u glavi zbog naših poslednjih uspeha . . . Zbog toga potcenjuju neprijatelja, ne posvećuju dovoljno pažnje delatnosti neprijatelja i igraju se vlasti, voze automobilima, tenkovima i oklopnim kolima kao da su na paradi, skupljaju se u gradovima i selima i samo istražuju kad će neprijatelj objaviti svoju kapitulaciju.

Nemačka komanda, pokušava u prvom redu. da iskoristi tu vrtoglavicu i prede sama na partizanski način ratovanja. Ona time, ujedno, priprema mogućnost za kasniji širi napad na našu vojsku, koja će biti. ako ne bude stalno u ofanzivi, sve slabija i nesposobnija za borbu. Sve ono što smo za 2 i po godine partizanskog ratovanja iskusili dokazuje da su uvek bile dobre u prvom redu one jedinice koje su vodile najteže borbe Zato

n a r e đ u j e m o :

1. Štabovi divizija i odreda treba da u pravcima koji su im određeni našim posebnim naredbama i na određenoj teritoriji daju jedinicama odmah ofanzivne zadatke. Jedinice treba usmeriti u dva pravca:

a) u napade na manje nemačke posade duž pruga i puteva i na nemačke patrole,

b) u napade na ostatke belogardističkih bandi u našim šumama.

2. Svim vojnim jedinicama treba strogo odrediti mesto boravka .... partizan, ni rukovodilac ne smeju napustiti svoj logor bez propusnice.

3. Za svu operativnu vojsku i partizanske straže uvodi se policijski čas od 21 — 5 časova.

Za kretanje u vreme policijskog časa izdaju propusnice: komande područja za svoju teritoriju, niže jedinice i štabovi brigada za svoju teritoriju, a opšte dozvole za čitavu teritoriju Slovenije isključivo

4. Komande područja i komande operativnih jedinica dužne su da na svojoj teritoriji organizuju kontrolne patrole koje treba da pregledaju

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamenik komandanta

OKRUŽNICA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 23 SEPTEMBRA 1943 POMOĆNICIMA KOMANDANATA PODRUČJA O NJIHOVIM DUŽNOSTIMA I ZADACIMA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
23-IX-1943

O K R U Ž N I C A
POMOĆNICIMA KOMANDANATA PODRUČJA

U smislu naredbe vrhovnog komandanta Tita o organizaciji vojnih vlasti u pozadini, funkcija pomoćnika komandanta područja pre svega je politička. Pomoćnik, dakle, nikako nije kancelariska snaga komandanta, nego njegov saradnik. Njegovi zadaci su, u prvom redu, sledeći: I

1. Politički rad sa članovima partizanskih straža. Kao u svim ostalim partizanskim jedinicama, treba i u jedinicama partizanskih straža uvesti redovne političke časove i na tim časovima obrađivati sva pitanja aktuelna za našu vojsku, dakle, ova politička pitanja: postanak i zadaci Osvobodilne fronte; jedinstvo; demokratija; jugoslovenska vlada u Londonu; odnosi između saveznika; odnosi sa Sovjetskim Savezom; uloga Crvene armije itd.; bela i plava garda; disciplina u vojsci; ophođenje partizanskih straža prema civilnom stanovništvu prilikom vršenja dužnosti itd.

2. Politički rad sa svima jedinicama koje su pod neposrednom komandom komande područja, sa belogardistima osuđenim na prinudni rad itd.

3. Sređivanje odnosa između jedinica komande područja, civilne uprave i terenskih organizacija OF.

4. Rukovođenje radom sudova područja.

5. Sprovođenje kontrole nad stanovništvom u saradnji sa komandantom i u sporazumu sa civilnom upravom i terenskom organizacijom OF, praćenje delatnosti belogardističkih elemenata, gonjenje izdajničkih bandi po šumama itd., itd.

U čitavom radu treba jasno pokazati da neprijatelj još nije uništen i da će on još pokušavati da oslabi naše redove i unese nered pomoću pete kolone itd. Istovremeno treba sprečavati da se pod parolom petokolonaštva i sabotaže progoni svaka nespretnost ili neurednost koju bi iz neopreznosti učinilo neko

civilno lice ili partizan. Osnovno je — trezvenost. Ne podavati se vrtoglavici zbog uspeha. Treba biti svestan da je i dalje osnovno da se pripreme sve snage naroda za jedinstven otpor neprijatelju i da je zbog toga još uvek glavno učvrstiti našu vojsku i organizovati čitavu pozadinu za vojsku. Upravo su komande područja u prvom redu pozvane da organizuju čitavu pozadinu u tu svrhu. Pomoćnici treba da u tome radu pružaju komandantima potrebnu političku pomoć.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Zamenik komandanta — general:

BR. 36

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 23 SEPTEMBRA 1943 O USPESIMA JEDINICA ČETRNAESTE I PETNAESTE DIVIZIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
23. IX. 1943

USPESI NAŠIH OPERATIVNIH JEDINICA

Od 25. VIII do 20. IX. 1943[2]

25. VIII. Druga četa Gorjanskog bataljona sudelovala je u akciji kod Gabroveca, gde je vodila borbu XIII hrvatska udarna brigada. U toj borbi je ubijeno više od 30 neprijatelja.

25. VIII. Jedinice XV divizije rušile su noću prugu Trebnje — Tržišče. One su razbile i porušile železničke mostove zapadno od Bistrice, kod Sv. Roka, Mirne i Pijavice. Most kod Bistrice potpuno je uništen. Porušeni su također telefonski stubovi i naprave u dužini 3000 m.

26. VIII. Minerski vod Istočnodolenjskog odreda otišao je toga dana u Črnomelj da uništi vodovodne instalacije na železničkoj stanici. Primetila ga je neprijateljska patrola jačine 30 ljudi i sukobila se s našim jedinicama. U borbi su dva neprijateljska vojnika poginula a više ih je bilo ranjenih. Neprijatelj je nakon toga pobegao u svoje uporište.

26. VIII. Treći bataljon I udarne brigade XIV divizije napravio je zasedu Italijanima koji su odlazili po vodu u Kanižaricu. Posle prvih pucnjeva Italijani su pobegli. Zarobljena su tri italijanska vojnika, od kojih je jedan odmah stupio u našu vojsku. Zaplenjen je puškomitraljez »Breda«, jedna puška i dva pištolja. U tom napadu se naročito istakao tršćanski narednik Vidari, koji je pre 4 dana pobegao iz Dragatuša i priključio se našoj vojsci.

26. VIII. Oko 600 Italijana postavilo je toga dana zasedu našoj XV diviz.ji u okolini Mirne, Rakovnika, i Mokronoga. Druga i Treća brigada te divizije napale su ih i proterale u Mirnu. Odatle su pobegli u Trebnje pre no što su im mogli naši borci preseći put.

26. VIII. Peta udarna brigada XV divizije, noću 25/26-og, minirala je prugu Novo Mesto — Mirna Peč kod Potočne Vasi. Otada vozovi noću više ne voze. U selu Donje Kamnice su jedinice iste brigade zapalile vatrogasni dom i kuću nekog belogardiste, koju su belogardisti počeli utvrđivati. Uništile su prilično građevinskog materijala i porušile dva bunkera.

26. VIII. Dve italijanske kolone, svaka približne jačine 200 ljudi, toga dana su prodirale prema Cerovecu i preko Kamnja prema Hmeljniku. Jednu od tih kolona u jurišu je napao bataljon XV divizije i gonio je do Kamnja, gde su se Italijani zabarikadirali. Bataljon koji ih je gonio opkolio je selo. Drugu kolonu napao je drugi bataljon iste divizije, te je takođe naterao u bekstvo. Bežeći Italijani su probili obruč kod Kamnja i spojili se sa opkoljenim Italijanima. Zbog koncentrisane vatre italijanskih topova, obruč se unekoliko raskinuo, i kroz nastalu brešu Italijani su uspeli pobeći u Novo Mesto. Tačan broj neprijateljskih žrtava nije poznat. Naši borci su zaplenili nešto vojnog materijala.

26. VIII. Minerski vod Zapadnodolenjskog odreda toga dana izjutra minirao železničku prugu između Ribnice i

Lipoveca. Putnički voz izbačen je iz koloseka; lokomotiva je daleko odbačena i jako oštećena.

26. VIII. Prva udarna brigada »Tone Tomšič« je te noći minirala prugu Ljubljana — Trst između Preserja i Prevalja. Italijani, koji su uz prugu držali zasedu. otvorili su vatru na našu prethodnicu. Kad je italijanska jedinica videla da se naši neće povući, pobegla je u svoju posadu. U dva sata izjutra na minu je naišao teretni voz. Mina je eksplodirala ali nije oštetila lokomotivu, mada se ova morala zaustaviti. Borci su zapalili voz koji je u Italiju vozio drvo, pasulj i stoku. Stoku su naši rekvirirali. Komandant II bataljona poterao je lokomotivu prema Borovmškom mostu, ali se ona prevrnula na skretnicu ispred mosta.

27. VIII. Druga četa Gorjanskog bataljona napala je Italijane kod Gaberja, te više njih ubila i ranila.

27. VIII. U noći između 27 i 28. VIII. II udarna brigada porušila je železničku prugu između Čušperka i Dobrepolja.

28. VIII. Tog dana je minerski vod Gorjanskog bataljona minirao i uništio železničku skretnicu u Rožnom Dolu. Istoga dana je 2. četa istog bataljona napala Italijane pri postavljanju žičanih prepreka. Napadnutima je pristigla u pomoć italijanska kolona iz Sela. Naša jedinica proterala je neprijatelja, koji je imao 3 mrtva i 11 ranjenih.

29. VIII. Sinoć su jedinice XV divizije porušile železnički most kod Starog Trga. blizu Trebnja. Prilikom popravljanja mosta Italijani su se zaštitili time što su po selima pokupili žene i decu. te ih razmestili oko mosta. Jedinice te divizije porušile su železnički most između Ponikava i Podboršta. Bela garda vrši mobilizaciju na teritoriji koju kontroliše. Ljudi beže u šume. Dva belogardista su se s oružjem predala jedinicama XV divizije.

1. IX. Uveče je Zapadnodolenjski odred minirao most kod Koblarja, na pruzi Ljubljana — Kočevje, baš kad je naišao voz sa fašistima i artiljerijom. Obe lokomotive su se survale medu stubove mosta, a vagoni su nagrnuli na hrpu. Prema nepotpunim podacima, neprijatelj je imao 8 mrtvih i mnogo ranjenih.

1. IX. Na položajima oko Krvave Peči jedinice XIV divizije napale su Italijane, belogardiste i plavogardiste, te Nemce u ukupnoj jačini oko 1000 ljudi, naoružane brojnim automatskim oružjem i minobacačima.

Ogorčene borbe su se vodile još sledeča dva dana. Neprijatelj je imao mnogo mrtvih i ranjenih.

3. IX. Minerski vod II bat. Istočnodolenjskog odreda minirao je prugu kod Otovškog mosta. Saobraćaj bio je zaustavljen skoro čitavog dana.

3. IX. Jedinice XIV divizije blokirale su neprijateljsko uporište na Robu. Prvog dana neprijatelj je nastojao da probije blokadu. Grupacija od 1500 ljudi naročito je pritiskala na sektoru oko Krvave Peči. Neprijatelj nije uspeo da probije obruč i pored toga što je upotrebljavao veliki broj automatskog oružja, odabrane jurišne odrede, belogardiste i plavogardiste, i mada je napadao pod vođstvom nemačkih oficira. Naši su uspeli da blokiraju neprijatelja oko Krvave Peči, gde se on jako utvrdio. Sledeče veče neprijatelju je stigla pomoć iz Rakeka, Bloka, Grahova i Sv. Vida, tako da se brojno stanje povećalo na 3000 ljudi. U trodnevnoj borbi poginulo je 100 okupatorskih vojnika, a oko 200 bilo je ranjeno. Među mrtvima bilo je dosta ofic.ra.

6. IX. Minerski vod I bat. Istočnodolenjskog odreda minirao je transformatorsku stanicu u St. Jerneju i potpuno je uništio.

7. IX. Te noći su jedinice XV divizije napale železničku stanicu u Mirnoj Peči. Mineri su minirali i porušili stanicu. Pod ruševinama ostalo je 18 mrtvih Italijana a jedan je bio zarobljen. Naši borci su razrušili još 5 skretnica, uništili sve železničke naprave i zapalili 8 vagona. Razbili su također telefonske i telegrafske sprave.

7. IX. Istoga dana je udarna brigada napala belogardističko i italijansko uporište u Kamnicama, gde je neprijatelj naročito utvrdio crkvu oko koje je iskopao rovove. Naša vojska je artiljeriskom vatrom porušila uporište. Neprijatelj je i pored toga pružao ogorčen otpor. Imao je 30 mrtvih i isto toliko ranjenih. Čete iste brigade su istovremeno porušile železničku prugu između Potočne Vasi i Novog Mesta.

8. IX. Toga dana je Zapadnodolenjski odred zaposeo u okolini Kostanjevice sva italijanska uporišta, izuzev grad. gde se u bunkerima nalaze Nemci.

9. IX. Italijani iz Tržišča i Krmelja predali su jedinicama XV divizije oko 20 puškomitraljeza. Odeljenja te divizije uništila su mostove prema Semiču.

10. IX. Iz Kočevja prema Ljubljani kretala se kolona od oko 2500 Italijana, koja na poziv XIV divizije nije

htela položiti oružje. Jedinice te divizije napale su Italijane, te ih nakon teške borbe razoružale. Istoga dana su jedinice XIV divizije blokirale Ribnicu, odakle su se belogardisti i plavogardisti povukli. Prinudile su Italijane da se predaju i polože oružje. Toga dana je ista divizija također likvidirala četničko gnezdo u Grčaricama. gde su borbe trajale tri dana. Plavogardisti su se predali tek nakon žestokih borbi, kad su bili zatrpani ruševinama kuća koje je rušila naša teška artiljerija. Sva plavogardistička banda u Grčaricama bila je zarobljena. Zloglasni zločinci komandant Koprivica i poručnik Kranjc, i neki drugi koji su uprljali svoje ruke bratskom krvlju, izvršili su samoubistvo. Zarobljeno je bilo 126 četnika, među kojima mnogo Mihailovićevih oficira.

11. IX. Jedinice XIV divizije razoružale su kolonu od 2000 Italijana.

11. IX. Kolona od 7000 Italijana i 100 belogardista kretala se u pravcu Kočevske Reke. Jedinice Zapadnodolenjskog odreda su celu kolonu razoružale ne ispalivši nijednog metka. Naše jedinice su zahvatile ogroman plen. Belogardisti dobrovoljno stupaju u našu vojsku, a također se javljaju u našu vojsku dobrovoljci sa celog oslobođenog područja.

Treći bat. Zapadnodolenjskog odreda je tog dana u Kočevju razoružao Italijane koji su stigli iz Starog Loga i koje je vodio general Ćeruti (Cerutti). Na cesti Stari Log — Kleč nagomilan je ogroman ratni plen. Tu su skladišta teškog, lakog i automatskog oružja.

12. IX. Jedinice XV divizije napale su neprijatelja u Mršečoj Vasi. Belogardisti i Nemci su se žestoko branili iz bunkera. Naši sit napadali tenkovima i mitraljezima, te naneli neprijatelju teške gubitke. Tek kad je opkoljenom neprijatelju stigao u pomoć avion, naši su se povukli.

12. IX. Jedinice VI brigade, zajedno s jedinicama Istočnodolenjskog odreda, napale su belogardiste u dva oklopna automobila. Belogardistima stigli su u pomoć Nemci iz Kostanjevice — pešadija i avijacija.

13. IX. Jedinice XV divizije porušile su sve mostove i ceste koje vode od nemačke granice ka njihovim položajima. Cankareva brigada je na juriš zauzela i likvidirala zamak Boštanj, leglo belogardista.

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 23 SEPTEMBRA 1943 ŠTABU PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE ZA FORMIRANJE NOVIH BRIGADA U SLOVENACKOM PRIMORJU[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OPERATIVNI STAB ZA [ZAPADNU SLOVENIJU]
23-IX-1943

ŠTABU PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE

1. Od četa. bataljona i odreda na području Gorice. Vipave, Brda. Krasa i Idrije formira se šest sledečih udarnih brigada:

a) Slovenačka narodnooslobodilačka udarna brigada . .. . Gorička od delova Južnoprimorskog odreda i Severnoprmorskog. . . . . na položaj oko Gorice,. . . . . strani Soče.

b) SNOUB Simon Gregorčič« od četa i bataljona u

c) SNOUB Srečko Kosovel od tri bataljona na Krasu

č) SNOUB »Janko Premrl-Vojko« .... od Idrijskog odreda.

d) Soška SNOUB od Briškog odreda

e) Brigada »Triestina dAssalto« od Primoraca i Trščana koji govore talijanskim jezikom.

2. Imenuju se sledeči štabovi brigada:

Gorička brigada:

komandant: Martin Grajf. dosadašnji
politkomesar: Flis,- „ pomočnik komandanta
zam. komandanta: ... Bavdek Jože ,, komandant bataljona
zam. politkoma: .. . Drago, „ zam. politkomesara batalj

Idrijska brigada:

komandant: Milan[3]. . . . . „ dosadašnji komandant 7 SNOUB »France Prešern«
politkomesar: Zdešar, „ komandant bat. SNOUB »Rab«

zam. politkoma: .Jar. . . Franc, „ komandant bataljona . . . i

Brigada »Simon Gregorčič«:

komandant:. . . . . .Slavko, dosadašnji zam. komandanta JPO [Južnoprimorskog odreda]

politkomesar_____„ komandant SPO [Severnoprimorskog odreda]

zam komandanta:_____„ zam komandanta JPO [Južnoprimorskog odreda]

zam politkoma: .... Cvetko. „ zam politkomesara

Brigada »Srečko Kosovel«:

komandant: Ivan Turšič-Istok, dosadašnji komandant

politkomesar: Vladimir Bračič, dosadašnji politkom SNOUB »Rab«

zam. komandanta: Stanko Skala, dosadašnji komandant Koruškog bataljona

zam. politkoma: Branko,[4] dosadašnji komesar Kraškog bataljona.

Soška brigada:

komandant: Volođa,[4] dosadašnji komandant 1 SNOUB »Tone Tomšič«

zam. komandanta: Tone Bavec, bivši komandant SPO [Severnoprimorskog odreda]

Brigada »Triestina d'Assalto«

Komandant: Zaroleni Robert

politkomesar: Dendr.

3. U sastav POZ [Primorske operativne zone] spada .... 3 SNOUB »Ivan Gradnik« na teritoriji Postojna — Razdrto U sastav te brigade spada i Primors. ... bataljona na položajima kod Razdrtog.

4. Na području dosadašnjeg Idrijskog i dosadašnjeg Briškog odreda ostaju, sem spomenute dve brigade, još dva odreda: Idrijski i . . . . . reorganizovani u dva do tri bataljona.

6. Zadaci brigada i odreda . . . sprovesti odluku IOOF o opštoj mobilizaciji na svojim područjima.

7. Sve spomenute jedinice spadaju pod komandu Štaba POZ

8. Štab POZ poslaće na uvid svim na spomenutom području.

Politkomesar: Kveder Dušan-Tomaž

Komandant: Lado Ambrožič-Novljan

BR. 38

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 23 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBI BRIGADE »TONE TOMŠIČ« KOD CERKNICE[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV i POS
Položaj. 23-IX-1943, u 20 čas.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Na položaju

Danas oko 10 časova stigla je grupa Nemaca sa tenkovima i blindiranim automobilima i motociklima prema Cerknici. Drugi bataljon Tomšičeve brigade je odmah stupio u borbu. Borba je trajala do 14 časova. Nemci su dobili u toku borbe pojačanje od dva tenka. Naši borci su propustili tenkove napred a zatim su jednom četom udarili . . . . iz Podskrajnika Nemcima u leđa. Nemci su u međuvremenu primetili napad i povukli svoju vojsku sa položaja uz pomoć tenkova. Naši borci su oštetili vatrom iz protivtenkovske puške jedan blindirani automobil. Nemci su uspeli da oklopni automobil izvuku pomoću tenkova. Naši su u toku borbe uništili još dva motocikla. Prilikom napada na tenk dejstvovala je i naša protivtenkovska artiljerija.

Nemci su imali nešto gubitaka, broj nije ustanovljen. Naši bez gubitaka, nemamo ni ranjenih.

U toku današnjeg dana skupili su se borci Loške brigade, koja broji 450 ljudi (20 puškomitraljeza, 10 teških, dva laka minobacača). Naš vojni sveštenik drug Lampret izvršio je zakletvu boraca te brigade.

U ostalim brigadama bila su održavana vojnička i politička predavanja.

Na svim ostalim sektorima brigada vladao je potpun mir i nije se desilo ništa značajno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
otsutan

Komandant:
(potpis nečitak)

BR. 39

IZVEŠTAJ POLITBIROA PRVE UDARNE BRIGADE »TONE TOMŠIČ« OD 23 SEPTEMBRA 1943 CENTRALNOM KOMITETU KP SLOVENIJE O STANJU PARTISKE ORGANIZACIJE I POLITIČKOM RADU BRIGADE[1]

PARTBIRO
I UDARNE BRIGADE TONE TOMSlC
Položaj, 23 sept. 1943

CENTRALNOM KOMITETU KP

Položaj

Brojno stanje članstva:

Partija	107
Kandidati	18
SKOJ	115

Izveštaj: Članstvo se jako smanjilo zbog stalnog slanja kadrova u druge brigade, a neki su i poginuli u borbama ili su ranjeni. U organizaciju smo privukli skoro sve one koje smo mogli i koji obećavaju da će iole napredovati.

Rad u vreme *oslobođenja:* Čim smo počeli oslobađati našu zemlju, imali smo prvih dana često sastanke sa biroima brigada i bataljona, na kojima smo rešavali sva tekuća pitanja (razoružavanje italijanske vojske i belogard stičkih i plavogardističkih posada — pritom smo brinuli da se naši bataljoni obuju, obuku i naoružaju; mobilizacija novih boraca — bila je po-

trebna velika opreznost i pažnja u pogledu svih pojava medu njima; za kontrolu Partije nad svim novodošlim elementima bili smo pripremljeni jer smo već pre rasula Italije izrađivali planove u tom smislu). Novi borci, koji su većinom bili kod kuće pokazuju da će biti nešto od njih. Čim oni stvarno pokažu da su pošteni, disciplinovani i borbeni, mi ćemo ih postepeno primiti za kandidate i u SKOJ. ukoliko kod njih primetimo i uspehe naših političkih časova. Izgleda da će biti dobar elemenat iz Ribničke doline, koji se u borbama već istakao; a i inače je to kraj gde je bilo najmanje bele garde i gde su uvek bili u dodiru sa OF. Istovremeno sa mobilizacijom održavali smo i mitinge po selima u Ribničkoj dolini — V. Lašče — Dobrepoljska kotlina — Suha Krajina. Najviše su bile prožete belogardističkim duhom Dobrepoljska kotlina i Suha Krajina; tamo smo jedva prikupili ljude na miting. Narod u tim krajevima je mislio da će partizanske čete, čim dođu, streljati i paliti, kao što su ih podučili njihovi fašistički, plaćeni vodi. Tome narodu mi smo na mitinzima tumačili značaj OF, kakav je bio poredak u bivšoj Jugoslaviji, sadašnju spoljnopolitičku situaciju, popularisali uspehe Crvene armije, našu Partiju, koja je podnela najviše žrtava u borbi za slobodu slovenačkog naroda, i ispričali mu zašto su se protivnici najviše okomili na našu Partiju. Svim tim smo, kao što smo primetili, napravili dobar utisak na narod naročito zato što smo u nekim krajevima podelili siromašnom stanovništvu deo životnih namirnica iz zaliha koje smo zaplenili belogard:stima. Imamo utisak da smo potpuno demantovali svu raniju neprijateljsku propagandu u tim krajevima. Sada je veoma potrebno da se — naročito u Dobrepoljskoj kotlini i Suhoj Krajini — pojača politički rad. U Videmu — Dobrepolju imali smo slučaj da u čitavoj opštini nismo našli dovoljno ljudi za privremeni rejonski odbor, tako da smo u njega postavili jednog sveštenika.

Borbe: Drugovi iz naše brigade istakli su se u Krvavoj Peči, gde je 6 drugova gonilo 40 Talijana i u Bloškoj visoravni, gde je 12 drugova nateralo u bekstvo 70 belogardista. Istakli su se i prilikom zauzeća Ribnice, Skocjana. Na Osolniku uprkos tome što su plavi i beli imali nesrazmerno bolje položaje, borci našeg III bataljona su ih proterali sa položaja, raspršili i njih 80 zarobili. Prvi bataljon naše brigade isto: on je plavogardističku i belogardističku bandu, koja je brojala preko 600 ljudi, gonio sa svom smelošću do ljubljanske žice, nanoseći joj gubitke. Prilikom napada Nemaca sa dve strane na naš III bataljon u Cerknici", svi oni borci koji su ranije bili u beloj

gardi pobegli su ili su se delimično predali Nemcima, dok su naši stari borci zadržali Nemce koji su bili triput nadmoćniji. Istoga dana, naš II bataljon, jurišajući, naterao ih je u bekstvo tako da su se Nemci na kraju poslužili teškim tenkovima. Upravo sada vidimo šta su stari borci, koji su većinom partijci i skojevci. Ima bezbroj tako svetlih primera koji pokazuju svima ostalima šta znači Partija. Jedan od mnogih takvih primera: partijac Fedor Kovačič (Jože), šef naše tehnike pod najvećom mitraljeskom vatrom na čistini, prilikom povlačenja iz borbe kod Cerknice, spasavao je ranjenike, kojom prilikom je i sam bio ranjen a njegovi ranjenici su poginuli, ali je ranjen, pod vatrom, podigao sledećeg ranjenika, spasavao ga i spasao, ili pak. primer kad je mitraljeska trojka — otsečena od bataljona — sama odbila kolonu Nemaca i na taj način štitila ranjenike dok nisu bili i odnešeni. Ima slučajeva kad bi se moglo više postići sa 20 starih nego sa 200 novih boraca ili onih koji su ranije bili u plavoj ili beloj gardi. Prilikom raznih takvih slučajeva junaštva, u Brigadi se često o junaku govori: »To je svakako partijac«.

Odnosi: Odnosi štabova prema ljudstvu, i obratno, odlični su i valjani. To naročito primećujemo kad neki funkcioneri napuštaju brigadu i odlaze po potrebi službe na drugo mesto. Svi drugovi bez razlike — bio to funkcioner ili partizan — žale za drugom koji odlazi kao da napušta roditeljski dom. Novi borci čude se tome, naročito oni koji su ranije služili u neprijateljskim vojskama i nisu navikli na tako srdačne odnose. Mada se sastav štabova često menja zbog prekomandovanja, odnosi između štabova su uvek odlični, jer naročito među starim borcima vlada potpuna harmonija i povezanost.

Svesni smo sadašnje situacije i rada, koga ima i previše, i koji ćemo zajedno završiti, i to, u prvom redu, da sve nove borce načinimo sličnim starim borcima.

Ovoga meseca malo se teoriski radilo, ali je bilo više praktičnog svakidašnjeg rada.

Radu čast i vlast!

SEKRETAR BRIGADE:
Matevž Plehan[3]

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 24 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORLMA OZALJ I ŽUŽEMBERK[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTA.JNI OTSEK
24-IX-1943

DNEVNI IZVEŠTAJ 1

A. Od obaveštajaca Južne grupe odreda primili smo (23-IX-43) sledeče:

Posle borbe kod Ozlja, 21-IX, nastalo je zatišje. Nemci i ustaše povukli su se u Ozalj. Stanje u Ozlju je sledeče:

Oko 1000 Nemaca, 300 ustaša i Vukeličeva četa. Imaju 4 tenka i 34 kamiona. U Beloj Krajini se bela garda, uglavnom, ne pojavljuje. Primećene su samo manje grupe između Črnomelja i Semiča: prema pričanju, 12 meštana sa jednim puškomitraljezom. Naši tragaju za njima. Tri belogardista javila su se u Semiču.

Drug Smrke javlja nam iz Žužemberka sledeče:

LT okolini se primećuje rad pete kolone. Šire se alarmantne vesti. U selima Gornji i Dolnji Križ, Vrhovo, Drašča Vas, Dešeča Vas, Ratje i Gradenec muškarci se kriju po šumama. Među njima se nalaze i beli iz uporišta Žužemberk, sa puškama i mitraljezima. Kriju se najviše po šumama u okolini Šmihela ispod Plešivice. Uveče lutaju po okolnim selima.

Na dan odlaska Talijana iz Žužemberka, Košiček Stanko odvezao je zaprežnim kolima iz Žužemberka oružje, municiju i prilično suve hrane prema Šmihelu i Zagradecu. Spomenuti je mobilisan i nalazi se u Levstikovoj brigadi. Prilikom mobilizacije, koju je sprovela Levstikova brigada u sporazumu sa Komandom mesta, ostali su kod kuće sledeči: Skrbe Rafael, komandant bele garde u Žužemberku, Stupica Mirko, komandir čete, Košiček Hinko, belogardistički agitator, i Zlajbah Slavko, koji je tukao zarobljene partizane. Mlakar Danilo, zagrižen belogardist, i Skrle Anton mlađi, fašistički stipendista, zaposleni su, prvi kao kurir Komande mesta a drugi kao bolničar. Narod se čudi tome. Mlakar izdaje propusnice. Pre nekoliko

dana dobila je dozvolu za Ljubljanu ovdašnja trgovkinja koja je imala ranije veze sa Talijanima, kao i Mlakareva, koja je ranije radila aktivno protiv nas. Primećuje se da komanda mesta nije formirala obaveštajnu službu za kontrolu bele i plave garde.

B. *Sektor kontrašpijunaže*

U I slovenačkoj NOU brigadi uspostavljena je mreža za taj sektor. Naš obaveštajac javlja:

Borbenost i moral su oslabili zbog velikog priliva novomobilisanih. To se pokazalo 19-IX, prilikom napada Nemaca na Cerklje,- Belogardisti u III bat. su se predali ili iščezli. U II bat, primećen je slučaj belogardističkog otpora i širenja nezadovoljstva. Obavestio sam o tome Štab brigade. Nije primećeno da se belogardisti organizuju, no, verovatno, oni će to pokušati. Prema podacima kojima raspolažem, prilikom napada na Cerknicu bilo je 11 mrtvih i 20 ranjenih (naših).

Politički časovi održavaju se koliko nam dozvoljava vreme. Isto je sa političkim radom i partiskim sastancima. Partijci su većinom rukovodioci i rade više nego što im dozvoljavaju mogućnosti. Vojnom teoriskom znanju posvećuje se naročita pažnja (poznavanje oružja).

SMET FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Za otsek:
Krajger Vito

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 24 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI U SLOVENAČKOM PRIMORJU[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Na položaju. 24-IX-43

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

1. Od spontano nastalih i većinom još nepovezanih četa. bataljona i odreda juče smo formirali šest brigada koje nazivi i raspored mogu se videti iz priložene naredbe- operativnog [štaba]. Prema našoj proceni, te brigade biće [konačnoj formirane najkasnije sutra ili prekosutra. Stab zone dao je prema našim instrukcijama, brigadama . . . . . operativne zadatke. Javite odmah povratnom poštom redne brojeve [koje] će nositi te brigade. Izvestite nas i o tome kakav zvanični talijanska brigada, sastavljena od Tršćana, koja je već danas. . . . .Čim budu brigade formirane, organizovaćemo ih u divizije. . . . .Zbog toga je hitno da drugovi Metod[2] i Kajtimir[4] što pre stignu ovamo. . . . .Naoružanje je prilično dobro. Tačno brojno stanje ljudstva i naoružanja moći ćemo vam poslati tek posle formiranja brigada, jer danas niko nema tačan pregled toga.

2. Odmah posle dolaska ovamo, pokušavali smo telefonskim razgovorom i preko druga Milana," koji je postavljen za komandanta brigade. . . . .da uspostavimo vezu sa štabovima Gorenjskog i Dolomitskog odreda. Pošto su Nemci upravo toga dana izvršili upad u Idriju. zbog nespretnosti Idrijskog odreda još nije bilo moguće uspostaviti tu vezu. Nas dvojica krećemo danas na položaje oko Idrije da sami uspostavimo te veze. U međuvremenu bilo je poslato u Gorenjsku, kao prva pošiljka, 200 pušaka.

3. Idrijska brigada određena je za operacije u Gorenjskoj. odnosno u Dolomitima. Zato smo tamo ostavili još i poseban Idrijski odred, koji će sprečavati upade nemačkih terorističkih kolona iz Vrhnike prema Idriji.

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
" Vidi dok. br. 37.
[1] Ciril Keršič
' Albert Jakopič
Milan Tominc

4. Situacija u Gornjem Primorskom (Tolminskom) nije nam još [poznata]. Zbog toga nismo ni izdali naredbe za organizovanje brigada na [tom] području. Sutra će se vratiti komandant zone koga smo poslali tamo i . . . . posle toga tamo formirali jednu ili više brigada, čiji deo biće određen za Gorenjsku, Znamo samo to da je razoružavanje Talijana tamo isto tako uspelo i da je bio odziv za mobilizaciju veliki. Tačnijih podataka . . . . . nema.

5. Naše dejstvo oko Trsta postaje već sada sve važnije, bilo u političkom, bilo u vojnom pogledu. Iz Trsta dolazi ogroman broj dobrovoljaca, Slovenaca i Talijana. Prema podacima Tršćani koji govore talijanskim jezikom raspoloženi su za Jugoslaviju, za autonomni Trst, i žele da se otcepe od Italije. I u Trstu su formirane posebne borbene grupe, ali je to još prilično neodređeno. Talijansku brigadu, koja je već formirana prebacićemo ispred Trsta. Postavlja se kao hitno organizovanje posebnog Tršćanskog sektora koji bi u . . . . akciju naših jedinica oko Trsta, opkolio Trst, presekao mu sve . . . . nemoguće dok jedinice, regrutovane u Trstu i formirane u Istri, spadaju van nadležnosti našeg Operativnog štaba. Prema našem mišljenju, mogle bi se tri brigade prebaciti u okolinu Trsta, formirati od njih diviziju i preko štaba divizije voditi akciju u gradu i njegovoj okolini. Mišljenja smo da bi formiranje takve divizije odlučilo o sudbini Trsta. Sa našeg sektora mogli bismo dati za diviziju dve brigade, a jednu bismo formirali od Tršćana koji su sada u Istri. Čekamo samo da odlučite hoće li taj zadatak pripasti našem Štabu ili Štabu XIV divizije.

6. Prilikom našeg dolaska situacija je bila, u taktičkom pogledu, jako žalosna. Vladala je potpuna defanzivnost. Oslobođena teritorija branila se frontalno. Nemcima se nije dovoljno sprečavao saobraćaj na glavnim komunikacijama. Mi smo [odmah] bacili brigade na puteve i železničke pruge i pripremili napade na neke slabije baze neprijatelja.

7. Sa svih strana primamo izveštaje o demoralizaciji nemačke vojske i strahu Nemaca od partizana. Upravo je stiglo ovamo, u Štab zone. 6 Nemaca koji su dezertirali iz Gorice i predali se s kamionom. Među njima . . . . . iz Berlina. Oni daju strašne iskaze o moralnom stanju. Nemačka

Tolminskom predlagale su našima pismenim putem da ne napadaju naše patrole i da se brinu čak i za ishranu . . . . Naši su to odbili.

8. . . . . Danas ćemo kontrolisati vezu preko Idrije

9. Ovdašnja . . . . . ima jednog meštanina iz Beljaka koji kaže da je u mogućnosti . . . . . raditi u Beljaku

bez naše pomoći. Delegacija želi od nas samo transport tog ćoveka sa aparatom u Korušku. Kakav je vaš odgovor?

10. Ako ne bude moguće uspostaviti radio-vezu s vama, mi ćemo dostavljati poštu avionom dvaput nedeljno.

11. Pošaljite sav kadar kojim raspolažete, naročito . . . . iz škole za rukovodstvo podoficirske škole. Hitno su nam potrebni aktivni oficiri. . . . . ovde nije moguće mobilisati. Vratite nam učitelje Primorce, bivše za kulturni rad u jedinicama. Potrebni su nam kulturni radnici, reporteri

12. Šaljite nam sve naredbe Glavnog štaba. Ovde nisu primili nijednu publikaciju kadrovskog otseka. Hitno nam je potreban barem po jedan [primerak] da ih štampamo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Kveder Dušan

Komandant: Lado Ambrožič

Ovde je nemoguće naći daktilografkinje. Rad bi nam bio veoma olakšan ako bi nam poslali jednu daktilografkinju koja vam nije hitno potrebna, pošto ima prilično posla i nas dvojica moramo da kucamo sami.

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 24 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O POLITIČKIM KADROVIMA U JEDINICAMA DIVIZIJE[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj. 24-1X-1943, u 20 časova

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE
(Uručiti drugu Rudiju)-

U okviru naše Divizije nastaju nove brigade i jedinice koje su pod neposrednom komandom našeg Štaba divizije, napr. I divizion artiljerije.

Štabove tih jedinica postavljamo privremeno; dok to ne potvrdi Glavni štab postavlja ih naš Štab divizije.

S obzirom na to da u našem Štabu nije popunjeno mesto zamenika politkomesara kao partiskog rukovodioca i da se upravo zbog formiranja novih jedinica javljaju potrebe da se postave odgovorni partiski rukovodioci, nije nam jasno kako da postupimo u tom slučaju. Važi li dosadašnja praksa da u slučaju nedostatka zamenika politkomesara vrši poslove partiskog rukovodioca politkomesar dotične jedinice?

Konkretno treba resiti sledeče:

1) U novoformiranoj Loškoj brigadi, u kojoj ima mali broj partijaca, uglavnom samo kadrova koji su bili poslati u tu brigadu, trebalo bi postaviti zamenika politkomesara brigade.

2) Isto tako u novoformiranoj Rabskoj brigadi treba postaviti zamenika politkomesara brigade, odnosno samo potvrditi ga, jer on tamo već postoji.

3) U formiranom I divizionu artiljerije XIV divizije, koji broji 250 ljudi, isto tako treba postaviti zamenika politkomesara kao partiskog rukovodioca.

Naš Štab nije u tom pogledu ništa preduzeo upravo zbog toga što ne zna kakve su kompetencije, niti šta treba preduzeti u pogledu privremenog postavljanja zamenika politkomesara. On predlaže da se postave:

1) Za zamenika politkomesara Loške brigade druga Jerihu Mirka, mladog seljaka iz Vevča i člana KPS od 1941 godine, koji je veoma izgrađen. Taj drug se dosada nalazio u Rabskoj brigadi i vrača se sa Raba kao internirao.

2) Za zamenika politkomesara Rabske brigade druga Balanča Dragu, pozorišnog glumca, člana KPS od juna 1942, koji se sada nalazi na tom položaju. Po svoj prilici ga je postavio drug Luka[3] kad je išao kroz brigadu. On je vrlo aktivan i inicijativan, ali izgleda da nije naročito izgrađen.

3) Za zamenika politkomesara I diviziona artiljerije druga Babica M.lana, člana KPS od avgusta o.g. On je bio skojevac više od godinu dana i sekretar SKOJ-a. Prema prvom utisku, izgleda prilično izgrađen. I ovaj drug se dosada nalazio u Rabskoj brigadi. Izgradio se u internaciji na Rabu.

4) Za zamenika politkomesara u školi za desetare i druga Tekavca Alojzija, seljačkog sina iz Otonice. On je stari partizan član KPS od juna 1942. Bio je već zamenik politkomesara čete u II UB.

Pošto je u svim tim novoformiranim jedinicama i ustanovama potreba za intenzivnim partiskim radom vrlo velika, molimo vas da preduzmete u tom pogledu odgovarajuće mere, bilo da drug zamenik politkomesara Glavnog štaba dode u našu Diviziju i postavi odgovarajuće drugove za zamenike politkomesara. bilo da prihvatite gore podneti predlog.

Istovremeno vas molimo da politkomesaru naše Divizije dostavljate potrebne instrukcije i direktive za vreme dok je mesto zamenika politkomesara XIV divizije upražnjeno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 25 SEPTEMBRA 1943 KOMANDAMA PODRUČJA I ŠTABOVIMA DIVIZIJA ZA UNIŠTENJE ZELEZNICKIH KOMUNIKACIJA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
25-IX-1943

KOMANDAMA PODRUČJA I ŠTABOVIMA DIVIZIJA

Ustanovili smo da pruge još uvek nisu toliko uništene koliko bi trebalo da budu prema našim upustvima. S obzirom na to

N a r e đ u j e m o :

1. Obe pruge: Ljubljana — Novo Mesto — Metlika i Ljubljana — Kočevje treba bezuslovno u celini uništiti. Dosledno treba zatrpati sve tunele, porušiti sve objekte, dići šine, zapaliti pragove, uništiti sve signalne uređaje, skretnice, stanične uređaje, lokomotive i vagone.

2. Za uništenje pruge odgovorni su štabovi divizija i komande područja. Za rušenje treba mobilisati partizanske straže, narodne zaštite i civilno stanovništvo.

3. Mobilisati treba sve železničare u sporazumu sa pripadnicima i okružnim odborima. Železničari nemaju na prugama više nikakvog posla. Pitanje izdržavanja njihovih porodica isto je kao i kod svih ostalih partizanskih porodica. Okružni odbori daju porodicama posebnu pomoć u novcu i naturalijama.

4. Neophodnost rušenja pruge moraju komande područja i štabovi divizija obrazložiti civilnom stanovništvu na mitinzima i u posebnim lecima. Treba objasniti da time ne mislimo zadržati neprijatelja u njegovoj ofanzivi, nego da takvim rušenjem uopšte privremeno odvrat'mo neprijatelja od pripremljene ofanzive. Nemci su toliko slabi da više nemaju dovoljno snaga da bi mogli sa njima učiniti više nego držati pruge i puteve. Tamo gde pruge i putevi ne budu više postojali, Nemci se neće zadržavati.

5. Gornja naredba treba da bude u celini izvršena najkasnije do 28 o.m. Sve komande područja i štabovi divizija treba da nas tada tačno izveste kako je bila naredba izvršena.

6. Gde se sem partizanskih straža nalaze i jedinice operativne vojske, t.j. jedinice divizija i odreda, komande područja treba da se dogovore sa štabovima divizija i odreda o načinu saradnje u cilju izvršenja gornje naredbe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Zam. komandanta-general:

BR. 44

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 25 SEPTEMBRA 1943 O AKTIVNOSTI NEPRIJATELJA NA TERITORIJI DOLENJSKE[1]

GLAVNI STAB
NOV i POS
OBAVESTAJNI OTSEK
25.IX.1943

DNEVNI IZVEŠTAJ BR. 4

Izveštaj XV divizije od 22-IX-1943

Dana 22-IX u 11,30 časova pre podne, 6 aviona »štuka« bombardovalo je Višnju Goru. Prilikom bombardovanja poginulo je 7 lica, većinom deca i žene, i bilo 3—4 teže ranjenih i 6—8 lakše ranjenih. Uskoro posle bombardovanja Nemci su počeli da gađaju Višnju Goru iz teških mitraljeza. Kolona od oko 280—300 ljudi, sa dva velika tenka, jednim oklopnim automobilom i dva protivtenkovoska topa prodrla je iz Leskoveca prema Višnjoj Gori. U 3 časa posle podne kolona od 80 ljudi prodrla je u Višnju Goi-u i zauzela položaje oko Višnje Gore. Zbog našeg protivnapada, Nemci su se odmah u paničnom neredu povukli prema Leskovecu. Naš minobacač pogodio je nemačku grupu. Osim Višnje Gore, bačene su tri bombe i na selo Dobravu. Žrtava nije bilo. Na sektoru Primskovo, 21. IX. u večernjim časovima Nemci su pokušali da prodru na našu teritoriju. Naši su ih odbili. Nemci su imali veće gubitke. Na sektoru Sv. Križ — Bučka toga dana nije bilo bitnih pro-

mena. Isto važi za sektor Bučka — Sv. Križ kod Kostanjevice. Pored Krke još se potucaju manje grupice belogardista.

Štab Južne grupe odreda javlja 24. IX.: Hrvatska obaveštajna služba nam javlja da zasada ne preti nikakva opasnost od kretanja okupatora. Teritorija između Sušaka i Ogulina je očišćena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik otseka:

BR. 45

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 25 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O POČETKU NEMAČKE OFANZIVE U SLOVENAČKOM PRIMORJU[1]

GLAVNI STAB NOV I POS
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
25-IX-1943

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

1. Juče smo hteli da vam pošaljemo izveštaj avionom", [ali] nas je u tome sprečila nemačka ofanziva koja je počela da se . . . . oslobođenoj teritoriji, a naročito prema centru te teritorije . . . . . Nemci su prodirali na oslobođenu teritoriju sa svih [strana] manjim snagama. Obično je išlo napred nekoliko tenkova, [a za njima] ljudstvo u malobrojnim kamionima. Naša nova i mlada vojska [nije] mogla da uništi ni tako slabe snage neprijatelja, kome je pošlo za rukom . . . svuda i zaposesti važna mesta Ajdovščinu, Črni Vrh i Idriju. Kod . . . . . zasede su većinom zatajile, a na nekim mestima su se i uspešno [oduprle] Nemcima. Nemci nisu nigde uspeli da nanesu bilo kakvu [štetu] našoj živoj sili. Brigade, doduše nisu još nigde formirane, ali ipak

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

[3] Posle kapitulacije Italije, naše jedinice su zaplenile na aerodromu kod Gorice nekoliko ispravnih aviona. Avioni su služili za održavanje veze do početka nemačke ofanzive, a zatim su ih naše jedinice uništile. Vidi dok. br. 146.

postoje svi uslovi da se one srede u najskorije vreme
23 o.m. prodrlo je [nekih] desetak tenkova i oko 30 kamiona vojske u Idriju. Naše zasede [su] zatajile. Naši bataljoni u Idriji bili su iznenađeni pa su u neredu napustili mesto. Juče posle podne je 7 aviona nemačke avijacije bombardovalo Ajdovščinu prilično bezuspešno. Nemci su uveče počeli da prodiru ka Crnom Vrhu i danas su ga zaposeli. Naš bataljon od oko 300 ljudi povukao se u nepoznatom pravcu. Druga kolona (5 tenkova i nekoliko kamiona) probila se danas ujutro, posle oštre borbe, kroz zasedu kod Razdrtog, ali je bila zaustavljena kod Št. Vida i nije mogla da prodre u Vipavu. |Borbe] sa tom kolonom još traju. Pet tenkova i nekoliko kamiona prodrlo je danas u 2 časa u Ajdovščinu, gde su počeli da pale. Nemci su ujutro pokušali da prodru iz Sv. Lucije prema Lokvama, što im je, zbog našeg jakog otpora, pošlo za rukom tek predveče. . . . . Na mnogim mestima su
prilično oštre borbe, što dokazuje da postaju naše [jedinice] borbene. Nedostaju im jedino dobro rukovodstvo i iskustva.
na Tolminskom, na Krasu i drugim sektorima . .
učinili smo sve potrebno da slomimo ofanzivu. Oni ruše železničku prugu i mostove, a partizani se privikavaju na borbu pro[tiv tenkova i] oklopnih automobila.

2. Veze sa Gorenjskim i Dolomitskim odredom do danas nismo mogli uspostaviti. To ćemo učiniti u najskorije [vreme].

3. . . . . .[3]

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE OD 25 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU I POTREBAMA ZONE[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE NOV
i PO SLOVENIJE
25-IX-1943

Izveštaj o stanju
i potrebama IV operativne zone

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

U vezi sa naredbom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije dostavljamo sledeći izveštaj o stanju jedinica Štajerskog odreda posle povlačenja Brigade u Dolenjsku:

1. Otkako su jedinice 6 NOU brigade napustile teren IV operativne zone, ostali su na tom sektoru samo delovi 1 koruškog, Pohorskog i Kozjanskog bataljona i drugovi koji su na bilo koji način ostali na toj strani, kao i oba minerska voda.

Naredbu Glavnog štaba o formiranju Štajerskog odreda i naimenovanju Štaba odreda drug Bor[2] je primio tek 9 septembra, kad se sastao sa sekretarom PK KPS drugom Skalom.[3] Ranije mu o tim direktivama Glavnog štaba nije bilo ništa poznato. Formiranje Odreda počelo je na osnovu naredbe Glavnog štaba od 30 avgusta 1943.

Stanje na terenu bilo je neko vreme loše. Naši gubici prilikom poslednje hajke privremeno su pokolebali moral ljudstva. Mnogi od drugova nestalih prilikom te hajke još se kriju po zasavskom — kamniškom terenu i povlače se pred partizanskim patrolama.

2. 21-IX- stigao je komandant obnovljene IV operativne zone drug Kranjc.[4]

S obzirom na nove direktive Glavnog štaba i na obnavljanje! IV operativne zone, odmah smo prišli formiranju jedinica.

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
* Boris Cižmek
" Peter Stante
[4] Franc Poglajen

Formirani su:

a) Zasavski bataljon, od dosadašnje Zasavsko-savinjske čete i partizana koji su došli iz Dolenjske sa komandantom drugom Kranjcem. Bataljon se sastoji od Štaba bataljona i dve čete. Bataljonu su pridodata i oba minerska voda u cilju bolje kontrole i lakše veze pošto oba voda operišu na terenu tog bataljona. Sastav štaba bataljona: komandant — dosadašnji zamenik komandanta I bataljona 6 NOU brigade drug Drago;* politički komesar — dosadašnji obaveštajac 1 koruškog bataljona drug Smrekar;'; za obaveštajca bataljona je određen dosadašnji polit, delegat drug Zavedni.[7] Ostali članovi štaba nisu još određeni.

b) Kamn:čki bataljon, od dosadašnje Kammčke čete i partizana koji su stigli iz Dolenjske. Sastav Štaba bataljona: komandant je drug Džek,[8] politički komesar drug Brdavs,[1'] dosadašnji komandir Kamničke čete. Bataljon ima dve čete.

c) Pohorski i Kozjanski bataljon ostali su nepromenjeni.

d) U Koruškoj operiše Koruška četa, koja će se uskoro povećati i biće formiran bataljon.

Brojno stanje ljudstva i stanje naoružanja može se videti iz priloženog pregleda.

3. Brojno stanje nemačkih oružanih snaga na području IV operativne zone posle kapitulacije Italije i povlačenja Brigade u Dolenjsku znatno se smanjilo kako u policiskim tako i u žandarmeriskim uporištima. Ali je primećena pojačana delatnost nemačke obaveštajne službe. Međutim u toku ove nedelje ljudstvo u uporištima postepeno se povećava i može se desiti da dostigne stari broj. Moral nemačkih oružanih snaga je znatno opao, što se primećuje u prvom redu po tome kako se izražavaju pred civilnim stanovništvom.

Stanje nemačkih oružanih snaga u Koruškoj bilo je čitavo vreme nepromenjeno. Posle odlaska Koruškog bataljona bila je trodnevna hajka.

4. Moral naših jedinica je odličan.

5. Moral stanovništva podiže se posle povratka drugova iz Dolenjske. Stanovništvo vidi opremljenu i dobro naoružanu vojsku.

6. S obzirom na dosadašnju vojnu i političku situaciju u Štajerskoj i imajući u vidu zadatke naše zone, predlažemo.

* Drago Poglajen. Poginuo 1944 godine.
' Ludvik Bizjak
; Franc Juriö
* Rudi Karat

u smislu naredbe Glavnog štaba, da se jedinice predviđene za Štajersku pošalju što pre na naše područje.

Naš predlog zasnivamo na nastalim potrebama i na tome što je prelaženje preko Save dosada još lako.

Bilo bi potrebno da se sa tim jedinicama pošalje i onaj politički i vojnički kadar koji je već radio na našem području. Jedinice bi trebalo da su naoružane lakim automatskim oružjem i lakim bacačima i snabdevene dovoljnom količinom municije, šatorskim krilima i što boljom zimskom opremom.

Stab IV operativne zone moli da nam se pre dolaska spomenutih jedinica pošalje preko kurirske veze, sa manjom pratnjom, najmanje: 15 italijanskih automata, 30 pištolja »Bereta«, potrebni šaržeri i municija, štambilj za Štab IV operativne zone i potreban broj bonova za otkup životnih namirnica.

Jedinice zone nemaju sada ni automate, ni pištolje.

Pošaljite nam i eksploziv, jer je onaj ranije poslan eksploziv osim 70 kg pao u ruke Nemcima prilikom prelaska patrole TV ZDO[10] preko granice.

7. Javljamo da su Nemci zarobili tehničara Koruškog okruga druga Kostju.[11] Tehnika je zbog njegovog izdajstva pala, isto tako jedan od njegovih drugova koji se nalazi u njoj. Može se očekivati veća provala.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU'

Politkomesar:
Boris Cižmek-Bor

Komandant:
Franc Poglajen

'" Kurirska stanica Zapadnodolenjskog odreda

" Milovan Ilich, saradnik Gestapo-a. Posle oslobođenja, Okružni sud u Mariboru osudio ga na smrt zbog izdajstva i saradnje sa okupatorom. Kasnije pomilovan.

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 25 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI U LJUBLJANI I OKOLINI[1]

GLAVNI STAB
NOV i POS
OBAVESTAJNO ODELJEN.IE
25-IX-1943

DNEVNI IZVEŠTAJ BR. 3

Obaveštajni centar 18 divizije javlja sledeče: Nemci u Borovnici imaju prema pričanju, nameru da predaju vlast belogardistima. 22-IX uveče, belogardistička patrola od 15 do 20 ljudi napala je našu patrolu na brdu iznad Sela. Patrola je odbijena. Otkud je ona došla i kuda je pošla, javičemo čim dobijemo podatke. Ob. centar 9 NOU brigade javlja: Nemačka posada u Ljubljani broji oko 600 ljudi. Oko 300 belogardista i plavogardista nalazi se u Šentjakobskoj školi. 21-IX stiglo je na Rakovnik oko 300 belogardista i plavogardista. Naoružani su većinom lakim oružjem, bez automata, i imaju srazmerno malo mitraljeza. Patroliraju do Mokara na Barju i prema Rudniku u patrolama od 3 do 8 ljudi, s jednim ili dva puškomitraljeza. Često ih prati nemački vojnik. Često postavljaju zasedu na mostu preko Iščice kod škole na Barju. Van bloka vri od nemačkih i belogardističkih špijuna. 21-IX stiglo je južnom železnicom do Zidanog Mosta 10 vagona gestapovaca. Istog dana otišlo je prema Vrhnici 8 vagona Nemaca. Gambara se sa 11 oficira vratio u Ljubljanu i stanuje u hotelu »Slon«. Belogardisti su 20-IX preuzeli stražu na Verdu. Nemci su 22-IX otišli iz Ljubljane, sa tenkovima, Dolenjskom cestom prema Rudniku. Pratilo ih je oko 20 kamiona belogardista. Kada su se oni vratili nije poznato. Verovatno drugim putem. Nemci voze iz Ljubljane duvan i namirnice.

Nemci su 22-IX odvezli sa ljubljanske tvrđave 2 topa. Istoga dana otišla su 3 voza vojnika za Bitolj. 23-IX napunili su još 3 voza vojskom. Uopšte se primećuje da ima u Ljubljani sve manje Nemaca. Na bloku na Dolenjskoj cesti ima ih samo 10. Belogardisti imaju uporište na oko 200 m van bloka. Obaveštajac ih je nabrojao 6. Belogardisti patroliraju u grupama od po 6 ljudi. Ukupno ih ima u Ljubljani oko 500. Prema

izveštaju iz Šmarja trebalo bi da na Rudniku bude belogardističko uporište sa 150 ljudi. 23-IX ujutru, 60 do 80 belogardista napalo je Orle iznad Rudnika. Istoga dana uveče, belogardistička patrola od 15 do 20 ljudi došla je skoro do Škofljice, gde je bila odbijena. Sve vesti svedoče o tome da Nemci voze iz Ljubljane materijal i vojsku. Belogardisti se koncentrišu duž Dolenjske ceste, odakle vrše nasilna izviđanja. Nemci voze iz Ljubljane protivavionske topove, po svoj prilici u Bitolj. U Kasini kupe svoje stvari. Iz Zagreba je stiglo u Ljubljanu oko 2000 interniraca iz Italije. Belogardisti su ih zatvorili u školu na Viču. Verovatno će ih naoružati. 23-IX bila je objavljena »dobrovoljna« mobilizacija od 18 do 35 godišta. U Pikovnik je 22-IX stiglo 6 Nemaca, dok je njih 20 ostalo na ivici šume. 22-IX nalazilo se u blizini Reparja oko 200 Nemaca i izvestan broj plavogardista. Pucali su na internirce koji su bežali. Nemačke patrole dolaze često do Sobočevog, a i na Brezovicu. 22-IX gađali su minama iz blizine Sobočevog, ali bez uspeha.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za odeljenje:
(potpis nečitak)

(M.P.)

DNEVNI IZVEŠTAJ ŠTABA JUŽNE GRUPE ODREDA OD 25 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BROJNOM STANJU I SITUACIJI JEDINICA[1]

ŠTAB
JUŽNE GRUPE ODREDA
Položaj, 25. IX. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV i POS

Na položaju

Dnevni izveštaj:

a. Brojno stanje:

Istočnodolenjski odred: 934 drug.
Kočevski odred: 485 drug.

Ukupno: 1.419 drug.

b. Izveštaj o situaciji i rasporedu snaga:
Istočnodolenjski odred: I bat. sa dve čete u Dragatušu i sa jednom četom u Vinici. II bat. sa dve čete u Božakovu i sa jednom četom na Suhoru. III bat. sa dve čete u Krasinecu i sa jednom u Brodu.
Kočevski odred: I bat. u Predgradu, II bat. u Crnom Potoku, III bat. u Fari pored Kupe.

c. Izveštaj o borbama: Svakodnevne hajke na belogardističke grupice koje se pojavljuju na našoj teritoriji. Do borbe između naših jedinica i Nemaca još nije došlo.

d. Izveštaj o pokretima neprijatelja: Neprijatelj toga dana nije vršio pokrete van svojih uporišta. Tu i tamo se pojavljuju grupice belogardista.

e. Vojno-politički rad: Vojni: vojna služba (napad i odbrana), pešad. egzercir, vežbanje lakim i teškim oružjem i stražarska služba. Politički: čitanje radio-vesti sa diskusijom, dužnosti svakog partizana, Sovjetski Savez prvoborac malih naroda, pregled svetske situacije na rusko-nemačkom bojištu, položaj radnika i seljaka u SSSR-u i čitanje razne literature.

f. Izveštaj nije sastavljen sasvim u smislu naredbe od 23. IX. 1943, i to zbog toga što pojedini štabovi bataljona nisu shvatili sve tačke navedene u toj naredbi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
(potpis nečitak)

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 26 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU NOVO MESTO — KOSTANJEVICA[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OBAVESTAJNI OTSEK
26. IX. 1943
Prvi prepis

DNEVNI IZVEŠTAJ BR. 5

Izveštaj XV divizije od 24. IX

Duž nemačke granice, na sektoru Trebeljevo, Sv. Križ kod Litije, nema promena. Nemci su se povukli sa Pustog Vrha i Javorja prema Litiji. Naši kontrolišu njihove pokrete.

Na sektoru Sv. Križ, Mršeča Vas nema promena. U Kostanjevici je stanje sledeće: 80—90 Nemaca, oko 30 ustaša, 150—180 belogardista.

Nemci su 21. IX mobilisali sve muškarce koji su pobegli u Kostanjevicu i naoružali ih oružjem dovezenim automobilom iz Nemačke. Oni prave zaklone za pešadiski top prečnika 70 mm, jedan teški i dva laka bacača. U crkvenom tornju nalaze se dva teška mitraljeza. Nemci pričaju da će napustiti Kostanjevicu i povući se do Save. Oko Pleterja kriju se manje grupe belogardista. Naši su prilikom čišćenja terena pohvatali nekoliko belogardista koji su pobegli iz Kostanjevice.

Na sektoru Trebeljevo, Sv. Križ 24. IX nije bilo promena. U uporištu Goba ima još 50 Nemaca. Prvobitno ih je bilo 80 (graničara).

25. IX. 1943

Kao što smo vam već javili, 23. IX stiglo je 18 kamiona u Kostanjevicu. Uveče su 22 kamiona otišla iz Kostanjevice. 24. IX stigla su u mesto dva luksuzna automobila i jedan kamion. Nije bilo moguće ustanoviti šta se nalazilo u kamionu. Toga dana skinuli su nemačku zastavu koja je dotada stalno visila. Komandant II bataljona javlja da Nemci nameravaju napustiti Kostanjevicu. Letke koje su naši poslali u Kostanjevicu, adresirane na nemačke oficire i vojnike, isti su primili. Belogardistička straža na mostu kod Zameškog se povukla. Prema pričanju stanovništva, belogardisti su jako demoralisani i gladuju.

Na sektoru Pusti Javor i Velič Vrh, gde se nalazi bataljon Cankareve brigade, nema promena. 24 o.m. u 15 časova poslepodne stiglo je preko granice oko 100 Nemaca, naoružanih automatima. Oni su napali našu četu na položaju. Cetu je izdala neka meštanka. Među Nemcima nalazio se izvestan broj belogardista i plavogardista. Bela garda je napala naše straže kod Metnaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.) Za obaveštajni otsek-
Majcen Niko

BR. 50

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 26 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O TOKU NEMAČKE OFANZIVE U SLOVENAČKOM PRIMORJU[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OPERATIVNI ŠTAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Na položaju, 26. IX. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV i POS

1. Danas je postala jasnija slika o nemačkoj [ofanzivi] koja je počela prekjuče.[2] Pokazalo se da je . . . . . više snaga no što je to u početku izgledalo. Iž današnjih iz[veštaja vidi se] da je samo na goričkom frontu nastupalo oko 3.500 Nemaca [sa brojnim] oklopnim jedinicama. I na ostalim sektorima su Nemci [angažovali] prilične snage. Naše mlade jedinice su dosta dobro zadržale [neprijatelja]. Na Gorici su se naši više časova držali na položajima. Nemci su ima[li dosta] žrtava. Detalji se mogu videti iz dnevnog vojnog izveštaja. [Ofanziva je] zahvatila i sav Kras, gde se danas celog dana čula jaka [pucnjava], Izveštaja još nemamo.

Ofanziva je donekle zakočila formiranje bri[gada. Ipak] smo uspeli tokom današnjeg dana formirat: Goričku brigadu koji su se u redu povukli ispred Gorice. Izgubljena odeljenja sftalno se] javljaju. Brigada nije pretrpela velikih gubitaka. Tačnu sliku još [ne možemo] stvoriti. Borci su se u tim borbama već znatno učvrstili. Sto je [bilo slabo to je] otpalo, isprobao se i komandni kadar, koji će trebati pregrupisati. Ofanziva već danas popušta.

Glavne drumove sada kontroliše neprijatelj. To . . . . funkcionisanje naših veza i brzih premeštaja. Vožnja automo- [bilima je] po celoj Primorskoj privremeno onemogućena. Skoro svi drumovi s[u porušeni], ostale kontrolišu Nemci. Zbog toga su mnogo otežane naše veze sa Goricom.

Sve ponašanje Nemaca svedoči o tome da se ne misle [dugo] zadržavati ovde. Po selima koja su okupirali pljačkaju i pale. [te]streljaju civile. Sav narod beži pred njima u šume. Sami se . . . .

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kvedcr Dušan

Komandant:
Lado Ambrožič

IZVEŠTAJ ŠTABA PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE OD 26 SEPTEMBRA 1943 O BORBAMA KOD GORICE, SOLKANA I VOGRSKOG[1]

STAB PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE

Na položaju, 26. IX. 43

RATNI IZVEŠTAJ OD 25 SEPTEMBRA

U desetočasovnoj ogorčenoj borbi koju je vodio bataljon pod komandom druga Stenjke,[2] na Sv. Marku kod Gorice poginuo je 51 Nemac.

Isto tako čitav dan su se vodile teške borbe na sektoru Volčja Draga — Vogrsko. Tamošnji bataljon je odmah otvorio vatru na Nemce koji su napadali i uništio tri kamiona s vojskom i motocikl s vozačem.

Naše jedinice odbile su nemački napad kod Crvene kuče i prinudile Nemce da se povuku. U borbi je poginulo 40 Nemaca. Zbog novih nemačkih pojačanja, u prvom redu u oklopnim snagama, naše jedinice su se povukle, pošto su za sobom porušile sve važne vojne objekte. Borbe su se zatim produžile u okolini Gorice. Istovremeno su se vodile teške borbe kod Mirena i Solkana.

Štab POZ

[1] Kopija originala u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

IZVEŠTAJ ŠTABA PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE OD 26 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA NA SEKTORIMA: RAZDRTO — AJDOVŠČINA — ČEPOVAN — CRNI VRH[1]

STAB PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE
NOV i PO
Na položaju, 26. IX. 43

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Položaj

Ratni izveštaj od 25. IX. 43:

U noći između 24-og i 25-og Nemci su pokušali da prodru sa jakim tenkovskim kolonama i većim brojem pešadije kroz naše položaje kod Razdrtog, gde su pretrpeli velike gubitke. Borba se produžavala čitav dan kod Št. Vida kod Vipave, ali Nemci nisu uspeli da probiju naše položaje. Borbe su se isto tako ceo dan vodile u okolini Ajdovščine. Sistematsko rušenje svih komunikacija produžava se po čitavoj Primorskoj. Ogorčene borbe oko Idrije trajale su ceo dan. Nemci nisu mogli nigde da prodru, osim prema Crnom Vrhu, koji su, posle teških borbi, zauzeli pomoću jakih tenkovskih kolona. Naše prednje čete su kod Gorice prodrle na južnom sektoru u samu Goricu, gde su se vodile ogorčene borbe. Snažan nemački tenkovski napad preko Vrata prema Čepovanu bio je, posle troćasovne borbe, odbijen, nakon čega su se pobeđeni Nemci vratili na svoje položaje. U toku dana su nemačke oklopne jedinice uspele da prodru nekim putevima koji su dosada bili pod našom kontrolom. Naše tršćanske radničke jedinice su u svim dosadašnjim borbama na Krasu zaplenile 3 topa, 2 bacača mina, 10 teških mitraljeza, 5 kamiona i 1 blindirani automobil.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 26 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RUŠENJU ZELEZNICKE PRUGE LJUBLJANA — TRST[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 26. IX. 1943, u 19 čas.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Na položaju

Sve naše snage, osim novoformirane Loške udarne brigade, nalaze se na položajima sa ove strane stare jugoslovensko-talijanske granice.

Prva udarna brigada dobila je naređenje da stalno ruši železničku prugu na sektoru Rakek — Postojna. Ona je u toku noći između 25 i 26 o.m. izbacila iz koloseka jedan putnički voz u kome su se nalazila svega tri putnika. Lokomotiva je uništena, vagoni zapaljeni. Zarobljeno je bilo nekoliko železničara, koje smo mobilisali. Istovremeno su mineri, u toku noći, potpuno uništili prugu na 14 mesta i onesposobili je za duže vreme. Pošto je u toku cele akcije padala kiša, naši borci su za neko vreme prekinuli rušenje pruge, ali su ga nastavili idućeg dana u 10 pre podne i zaustavili drugu lokomotivu sa železničkim majstorima i radnicima, koji su bili poslati da popravljaju prugu. Radnike i železničare smo mobilisali. a starije mašinovođe i ložače smo poslali u Ribnicu. Poveli smo i jednog italijanskog železničara kod koga je bio nađen telegram Nemačke komande u Postojni u kome moli Ljubljanu da pošalje pomoćni voz na sektor Rakek — Postojna. Poduzete su sve potrebne mere da se sačeka i uništi i taj voz, jer je to još jedini specijalni voz za popravke kojim raspolaže Ljubljana. Oko 12 časova stigao je u blizinu položaja oklopni voz, koji je ispalio svega nekoliko metaka u brdo i vratio se. U 4 časa posle podne stigli su nemački tenkovi iz Postojne. Napredovanje tenkova bilo je zadržano time što je miniran most blizu kote 555. Naši borci napadaju Nemce i produžuju rušenje pruge. Na desnom krilu bila je uništena u toj akciji tokom poslepodneva već treća lokomotiva.

Rušenje pruge ćemo produžiti sve dok je potpuno ne porušimo.

Rabska i Sercerova brigada dobile su isto tako naređenje da ruše prugu na sektoru Postojna — Divača, ali od njih nismo dosada primili još nikakve izveštaje.

U toku jučerašnjeg dana Nemci su pokušali da iz Rakeka izvrše ispad, ali ga je naša Loška brigada odlučno odbila. Žrtava nismo imali.

Na ostalim sektorima nije se desilo ništa značajno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
Bolko Brilej[3]

BR. 54

DNEVNI IZVEŠTAJ JUŽNE GRUPE ODREDA OD 26 SEPTEMBRA 1943 O BROJNOM STANJU I SITUACIJI JEDINICA[1]

STAB
JU2NE GRUPE
Na položaju, 26 septembra 1943
Br. . . . . /43

Dnevni izveštaj:

Brojno stanje Istočnodolenjskog odreda: 1.030 drug.
Kočevski odred: 485 drug.

Ukupno: 1.515 drug.

Izveštaj o situaciji:

Istočnodolenjski odred:

I bataljon

Dve čete nalaze se u Dragatušu i jedna u Vinici. Patrole kontrolišu teren između Vrha — Drežnika — Suhora — Stare Lipe — Tomineca.

II bataljon

Jedna četa na Gor. Suhoru kontroliše greben Gorjanaca, pravac: Rožni Dol. Ostale dve čete obezbeđuju teren Ozalj — Metlika pored reke Kupe.

III bataljon

Dve čete u Krasinecu i jedna u Brodu.

Kočevski odred:

I bataljon u Predgradu, II bataljon u Crnem Potoku. . . . Fari na Kupi.

[1] Dr Jože Brilej

Izveštaj o borbama:

Na čitavom terenu koji kontrolišu naše jedinice . . . . do borbe. Dve čete I bataljona IDO vršile su danas hajku na manju [grupu] belogardista koja se pojavila na teritoriji; nismo mogli da ih nađemo.

Isto tako, dosada još nismo mogli da nađemo zgodnu priliku za prelazak naših jedinica u ofanzivne akcije.

Obaveštajac IDO nam javlja da se smanjilo brojno stanje Nemaca u Ozlju od 1000 na 600; izgleda da je 400 njih otišlo u . . . . . gde su pokušavali da prodru prema Krašiću, gde su vodili teške borbe sa XIII [prolet.] brigadom. OKVOS Kočevja izvestio je Kočevski odred da su se kod mesta Brod Moravice pojavile grupe četnika, koji su odveli dve osobe iz sela Završje.

Svi bataljoni dobili su naređenje da pojačaju budnost i dalje kontrolišu teren. Hrvatski kuriri koji su stigli sinoć nisu ništa znali o tome, a ni naša obaveštajna nije mogla ništa da ustanovi, tako da ne možemo jemčiti za tačnost tog izveštaja.

Patrola XIII brigade napala je u okolini Krmačine grupu belogardista; uhvatila je dva belogardista, ostali su se razbežali i ne znamo gde se oni kreću. Kočevski odred nam javlja da se u poslednje vreme u okolini Ribnice pojavilo oko 30 plavogardista koji, doduše, nisu . . . . ali po selima mole za hranu. Pošto rejon Ribnice ne spada u našu teritoriju bez kakve god bilo vojske za zaposedanje, molimo da nam javite treba li da . . . . bataljonom očistimo

U svim bataljonima se vrše . . . . Istočnodolenjskom da su imali I i III bataljon sastanak . . . . političkih funkcionera u bataljonima. Na tim sastancima postavili smo sebi . . . . prvi zadatak čim . . . . aktivizaciju u političkom radu, tumačenje oslobodilačke borbe i intenzivnije

Danas smo . . . . . od Glavnog štaba, odeljenje operativna . . . . . u kome . . . . da nam formaciski ne pripa[daju motor]na vozila, jer se naše jedinice nalaze na vrlo prostranom terenu . . . . . ne poznaje ni štabove ni jedinice, bilo bi hitno potrebno . . . . . nekoliko motornih vozila, isto tako biće skoro onemogućeno dnevno [slanje] izveštaja. Smatramo da bi oduzimanjem svih motornih vozila rad u . . . . trpeo i zbog toga molimo da nam se, bar za najnužnije, ... odobri nekoliko motornih vozila.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 27 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU POSTOJNA — TRST — RIJEKA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJN1 OTSEK

27-IX-1943

Drugi primerak

DNEVNI IZVEŠTAJ BR. 9

Iz izveštaja koje smo primili danas:

OC XIV divizije javlja o situaciji na dan 20 i 21 o.m. na njihovom sektoru.

Trst: Pristanište obezbeđuje 250 ljudi posade. U kasarnama u Trstu ima po 40—50 ljudi; isto tako u bolnici, gde se nalazi 15 nemačkih ranjenika. Pristanište je minirano. Zbog nedostatka motornih vozila prevoze hranu stočnom zapregom. Mobilizacija talijanske vojske od strane Nemaca nije uspela. Javilo se 13 lica. Vrše pretrese po kućama u cilju pronalaženja oružja. Pretresli su rejon Sv. Jakoba.

Št. Peter: 20 o.m. stigla su 2 nemačka transporta upućena za Rijeku, prvi sa 500—600 ljudi a drugi sa 250—300 ljudi pešadije, blindiranim automobilima, 4 tenka »Tigar«, 4 topa teškog kalibra, automobilima, motociklima i većim brojem mitraljeza.

Ilirska Bistrica: 20 o.m. stiglo je iz Št. Petera u Bistricu 28 blindiranih a[utomobila]. Posada broji 200 ljudi. Oni stalno, u talijanskim tenkovima, vrše kontrolu druma St. Peter — Rijeka. U mestu upadaju [Nem]ci u trgovine i pljačkaju. Na sektoru Postojna — Rijeka — Trst [nalazi] se oko 4000 Nemaca. Talijanski oficir Rusov skrenuo je pažnju civilnom stanovništvu da ne izdaje partizanske položaje Nemcima.

Postojna: 100 ljudi sa 10 tenkova vrši kontrolu na sektoru Postojna — Logatec.

U Ilirskoj Bistrici se priča da će Nemci [napustiti] teren do stare jugoslovenske granice. Vojska u St. Peteru ima nameru da obezbedi puteve Št. Peter — Rijeka.

21 o.m. stigla su u Ilirsku Bistricu 34 tenka i blindi.l teretni i 1 luksuzni automobil. Produžili su put kroz

Knežak prema St. Peteru i Trstu. Kako je ustanovljeno, na sektoru Postojna — Rijeka — Trst — Gorica nalazi se ukupno 200 tenkova, blindiranih automobila i teških [teretnih] automobila. Sva ta vozila stalno kruže iz jednog kraja u drugi. Naši su srušili most između Rijeke i Sušaka. U toku noći vođene su na Rijeci oštre borbe između Nemaca fašista i naših. One su se vodile čitav dan (21 o.m.) Prema vestima kojima razpolažemo. naši su opkolili grad sa svih strana.

Vozovi na pruzi St. Peter — Rijeka ne saobraćaju. Saobraćaj se vrši jedino prugom St. Peter — Trst — Postojna.

Na Rijeku su bačeni leci engleskog izvora sa pozivom stanovništvu da se povuče iz grada jer će bombardovati svako mesto gde se nalazi nemačka vojska.

Prilikom sukoba sa Nemcima u Ilirskoj Bistrici bio je zapaljen bacačem plamena naš blindirani automobil
drugovi.

U noći između 19 i 20 o.m. naši su spasli iz bolnice u Ilirskoj Bistrici 5 naših ranjenika.

Iz Italije prema Ljubljani krenuo je 22 o.m. oko 8 časova vojni transport od 6 vagona vojske, automobila i topova.

Izveštaj od 22 i 23 o.m.:

22 o.m. stigla su iz Italije dva vojna transporta za Nemačku, prvi u pola šest a drugi u pola devet ujutru. Ova dva transporta sastavljena su od 45 vagona, natovarenih tenkovima, automobilima i vojskom. Razne izjave dovode do zaključka da se Nemci povlače iz Italije. Belogardisti šire vesti o zajedničkoj akciji njihovoj i Nemaca protiv partizana: s jedne strane, od St. Petera prema vrhu Jezera, Hribu, Debeloj Slivnici (kota 1114), i, s druge strane, od Preserja, Rakitne prema Cerknici i Begunjama."

[5] Kroj dokumenta nije sačuvan.

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 27 SEPTEMBRA 1943 O BORBAMA JEDINICA ČETRNAESTE I PETNAESTE DIVIZIJE[1]

GLAVNI ŠTAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
27-IX-1943
U 17 časova

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

Patrola II udarne brigade »Ljubo Šercer« zarobila je 19 o.m. na putu Št. Peter — Ilirska Bistrica dva nemačka vojnika i zaplenila im oružje i motocikle. Jedan od nemačkih vojnika bio je ranjen u borbi. Prilikom saslušanja oni su izjavili da se u nemačkoj vojsci koju transportuju za Italiju nalazi mnogo Čeha i Poljaka. Sem toga, oni su izjavili da je borbeni duh nemačke vojske strahovito opao, naročito u poslednje vreme kad Crvena armija napreduje, postižući uspeh za uspehom.

Naše jedinice napustile su sada Goricu koju su držale zaposednutu nekoliko dana. Borbe se vode oko Ajdovščine i Vipave.[2] U Postojni, Št. Peteru i Ilirskoj Bistrici koncentrisane su jače nemačke snage koje raspolažu i tenkovima. Na Rakeku ima oko 100 Nemaca sa 9 topova. Na Planini nalazi se 150—200 Nemaca. a u Lazama 200. Tu je smeštena graničarska jedinica. U Ivanjem Selu nalazi se isto tako 100 Nemaca, a u zamku u obližnjem selu daljih 50 do 100.

19 o.m. upalo je u Cerknicu oko 80 Nemaca sa tri tenka. Naše jedinice su ih brzo isterale iz mesta.

U Kostanjevici nalazi se među nemačkom posadom 130 plavogardista i belogardista koji raspolažu i tenkom. Isto tako, bela garda pomaže Nemcima u vršenju stražarske i patrolne službe na putu prema Brežicama i Krškom.

Nemci i u nemačke uniforme obučeni belogardisti i plavogardisti, na tri tenka i tri kamiona, ukupno oko 300 ljudi, izvršili su 19 o.m. ispad prema Krmelju i Tržišču. Jedinice naše vojske odbacile su ih posle teške borbe. Neprijatelj je imao 20 mrtvih a još više ranjenih. Uništena su bila dva auto-

mobila i jedan tenk. Naše mine pogodile su pravo u automobile. U toj borbi bilo je među Nemcima naročito mnogo belogardista.

Nemci su u okolini Kostanjevice minirali prilaze putevima. a same puteve kontrolišu avionima.

22 o.m. uveče. belogardistička patrola od 20 ljudi napala je iznad Sela našu patrolu. Neprijateljska patrola bila je brzo odbijena a da na našoj strani niko nije bio ranjen.

Nemačkoj posadi u Ljubljani pomaže u vršenju kontrolne službe oko 300 belogardista i plavogardista, smeštenih u Sentjakobskoj školi. Drugih 300 belogardista i plavogardista nalazi se na Rakovniku. Ovi imaju zadatak da patroliraju po Barju do Rudnika i Mokara. Sem toga drže i zasedu preko Iščice. kod škole na Barju. Belogardisti i plavogardisti vrše mobilizaciju u Ljubljani i u krajevima koje kontrolišu, a prikupljaju i dobrovoljce.

22 o.m. Nemci su pošli iz Ljubljane prema Rudniku sa tenkovima. Pratilo ih je 20 kamiona belogardista i plavogardista. Ova grupa napala je toga dana, po svoj prilici. Višnju Goru.

Nemci pljačkaju u Ljubljani duvan i namirnice i sve to izvoze iz Ljubljane.

U Sevnici je primečena koncentracija nemačkih motorizovanih jedinica i vojske. Na drugim mestima na granici nema promene.

Prva udarna brigada vodila je 23 o.m. teške borbe sa Nemcima kod Cerknice.[3] Neprijatelj je raspolagao sa dva tenka, oklopnim automobilom, motociklom i sa oko sto pešaka. Borci I udarne brigade postavili su neprijatelju zasedu. Oni su dozvolili da tenkovi prođu zasedu, a zatim su otvorili vatru na ostali deo neprijateljske kolone. Uništen je bio oklopni automobil i motocikl. Nemci, koji su imali 15 mrtvih i više ranjenih, naterani su u bekstvo. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Dinga udarna brigada je noću 23/24-IX porušila prugu St. Peter — Planina. Uništena je lokomotiva i sto metara pruge.

Grupa belogardista i plavogardista i Nemaca napala je 23-IX ujutru četu 2 bat. VIII udarne brigade kod sela Orle. Neprijatelj u jačini od 60—70 ljudi, pod zaštitom guste magle, privukao se našoj patroli i iznenadio je. Naša četa se povukla zbog nadmoćnosti neprijatelja. Istoga dana posle podne otišao je prema Orlama bataljon iste brigade i ponovo zauzeo Orle.

Nemci i belogardisti razbežali su se tom prilikom na sve strane. U tim borbama naročito su se dobro pokazali novomobilisani drugovi. Istoga dana oko 16 časova stigla je nemačko-belogardistička patrola, koju su naši odmah odbacili i raspršili.

Mobilizacija u NOV i POS napreduje vrlo dobro i u najudaljenijim selima koja su dugo držali belogardisti. Narodu postaju sve jasnije zablude belogardista i njihovi zločini. Simpatično ponašanje naše vojske razoružava belogardističku propagandu.

24 o.m. oko 100 Nemaca napalo je na Metnaju 2 četu III bat. V udarne brigade. Nemci su bili prinuđeni da se zbog dejstva našeg oružja povuku preko granice iako su belogardističke žene izdale zasedu naše čete. Stražaru koji je čuvao dva naša ranjenika prišla su za vreme borbe dva seljaka, natovarena testerama i sekirama, raspitujući se gde bi mogli naći posao. Primetivši da se našoj straži približuje druga straža, odbacili su drvodeljski alat, povukli pištolje i počeli da pucaju na ranjenika. Prilikom traganja za banditima naši su doznali da su to bili presvučeni belogardisti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Sef otseka:
Koprivec

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE OD 27 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O PRISTIZANJU PRVOG BATALJONA I ŠTABA ŠESTE UDARNE BRIGADE »SLAVKO ŠLANDER« NA TERITORIJU ŠTAJERSKE[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Na položaju, 27-IX-1943

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Javljamo da je stigao Prvi bataljon Štajerske brigade sa Štabom brigade." Prilažemo raport Bataljona. Prilikom prelaska preko Save zalutalo je 18 drugova zbog sukoba sa nemačkom patrolom. Nedostaje nam tri puškomitraljeza i jedan minobacač. Sve to se sada nalazi sa one strane Save i preko zbog nadošle vode. Ukoliko se neko od onih vrati na sektor XV divizije, uključite ga u sastav jedinica koje će još da dolaze . . . . . shodno vašim naredbama.

Od 686 drugova koji su ranije pripadali IV operativnoj zoni sada ih je 188 došlo preko granice i Save. Još 422 partizana nalazi se u XV diviziji, uključujući patrolu druga Riste[i] (11) i korušku patrolu (35).

Što se tiče prelaska preko Save stanje je sledeče: U slučaju stalnih kiša, računamo da više ne bismo mogli da je prelazimo. Preduzeli smo sve mere da organizujemo prelazak čamcem ili splavom. Obavestićemo vas čim bude prelazak moguć.

Kurirska veza biće redovna uprkos težim uslovima. samo treba da vi sa svoje strane disciplinski pritisnete kurire stanice 4 da vrše svoju dužnost kako treba.

Radiotehničar nas uverava da će uspostaviti s vama redovnu vezu do 1. X. Ipak nemamo dovoljno poverenja u njegove snage. Nužno je da dobijemo pomoć u dobrom radiotelegrafisti koji bi trebalo da stigne ovamo preko kurirske veze . . . . . i radiotelegrafista koga je poslao Glavni štab nije stigao preko Save zbog bolesti i vratio se natrag.

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani

[3] Odnosi se na Šestu udarnu brigadu »Slavko Slander«, koja je krajem avgusta i početkom septembra prešla preko Save na teritoriju Dolenjske, u sastav Petnaeste divizije (Vidi knj. 6 dok. br. 62).

* Franc Mazovec

Ovih dana formiraćemo brigadu od bataljona koji je stigao preko Kamničkog i Zasavskog bataljona. Ona će da broji oko 300 naoružanih ljudi. Brigada će odmah početi da održava vojnički i politički kurs, da ruši komunikacije i da vrši mobilizaciju — u prvom redu u industriskim centrima. Zasada ona će da operiše na Kamnxko-savinjskom sektoru.

Stab Štajerske brigade se prilikom dolaska žalio Štabu zone da se Štab 6* SNOUB nije pridržavao naredbi Glavnog štaba i da je postupao nekorektno, birokratski i nedrugarski prema njima. Tako bataljon nije dobio uredno protivtenkovske puške, niti kotlove, niti sve »Štajerce«, nego
i novomobilisane na onoj strani

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant:
Franc Poglajen

BR. 58

LZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 28 SEPTEMBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA NA SEKTORU KOSTANJEVICE[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OBAVESTAJNO ODELJENJE
28. IX. 1943
U 9 čas.

I Z V E Š T A J BR. 9

IZVEŠTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA

A Obaveštajnoj sekciji:

Obaveštajac XVIII divizije izveštava: Na sektoru Pusti Javor — Sv. Križ nema nikakvih promena. Na sektoru Mršeča Vas — Sv. Križ nikakvih promena.

Stanje u Kostanjevici je sledeče: 80 Nemaca, i to 10 pripadnika redovne vojske, 15 žandarma, 5 gestapovaca.

U Brodu je posada od 10 ljudi smeštena u bunkeru koji je visok 10 m. Bunker je drvene konstrukcije.

U Mraševu su stalne patrole od 4—5 ljudi. U Cerkljama je oko 170 vojnika i 6 aviona »štuka«.

U Vel. Vasi je 100 belogardista i 40 Nemaca.

U Stojdragi je 200 ustaša. Utvrđeni su bunkerima i šančevima.

Belogardistička patrola od 8—10 ljudi pošla je 26 o.m. u 18 čas. iz Kostanjevice prema položajima II" UB »Matija Gubec«; naši su je napali, i patrola se povukla.

U Kostanjevici su naši zapalili kuću nekog našeg simpatizera. Povod tome je nepoznat.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za zam. načelnika
odeljenja:
(M.P.) Majcen

BR. 59

IZVEŠTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 28 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU LJUBLJANE I DOLENJSKE[1]

GLAVNI STAB Br. 3
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
28. IX. 1943, u 18 časova

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA:

20 o.m. išlo je 200 plavogardista i belogardista i Nemaca sa tri tenka prema Lavrici. U toku pokreta podelili su se u dve kolone i vratili se kroz šumu u Ljubljanu.

Istoga dana izbeglo je iz Zaplane na Vrhniku 20 belogardista. Nemci su nekoliko njih, po njihovoj želji, ponovo naoružali. Izvestan broj belogardista izbegao je iz Rakitnice

u Borovnicu. Tamošnji nemački vojnici ne pokazuju nikakvu volju za borbu.

21 septembra odvezeno je osam vagona Nemaca iz Ljubljane prema Vrhnici. Još istoga dana otišlo je deset vagona nemačkih policajaca iz Ljubljane prema Rakeku.

21 o.m. Nemci su ispalili četiri topovske granate u blizinu Staja i Iga, ali nisu naneli neku štetu.

Istoga dana otišla je iz Ljubljane prema Rudniku patrola od deset belogardista i dva Nemca.

22 o.m. pojavilo se iznad Višnje Gore šest nemačkih bombardera. Posle kraćeg kruženja iznad mesta, oni su bacili četiri teže bombe. Srušene su dve kuće, a skoro sve ostale su oštećene. Tom prilikom je poginulo sedam civilnih lica a više njih je ranjeno. Odmah posle bombardovanja upalo je u mesto oko 200 ljudi u nemačkim uniformama, sa dva tenka i dva protivtenkovska topa. U mesto, na koje su ranije ispalili 27 teških mina, oni su stigli bez borbe, jer se slaba terenska jedinica povukla na obližnje brdo. Napadači su opljačkali trafiku i slagališta, odakle su odneli svu kožu, a zatim se vratili prema Polici. Na povratku napala ih je ispod zamka terenska četa i prinudila ih da na putu ostave jedna zaprežna kola napljačkanih stvari. Prilikom napada, koji je trajao oko dva sata. niko od naših nije poginuo. Činjenica da su napadači razgovarali medu sobom slovenačkim i hrvatskim jezikom i da su odmah posle dolaska upali u slagališta — dovoljno rečito govori da je onaj napad bio nov zločin domaćih izdajnika.

Dve čete I bataljona Istočnodolenjskog odreda izvršile su 25 o.m. hajku na manju grupu belogardista koja se pojavila na teritoriji. Nije bilo moguće da joj se uđe u trag uprkos savesnom traženju.

Kočevski odred javlja da se u okolini Ribnice u poslednje vreme pojavilo oko 30 belogardista. Oni nisu aktivni, nego po selima moljakaju za hranu.

U Kostanjevici se nalazi oko 80 Nemaca redovne vojske, 15 žandarma i 5 gestapovaca.

U Cerkljama se nalazi oko 170 vojnika i šest aviona »štuka«. U Velikoj Vasi nalazi se 100 belogardista i 40 Nemaca.

26 o.m. predveče išla je belogardistička patrola od 8—10 ljudi iz Kostanjevice prema položajima 2 UB »Matija Gubec«. Naši borci su je odmah napali i naterali u bekstvo.

(M.P.)

Za šefa otseka:
Ahac[2]

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 28 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O OPŠTOJ SITUACIJI JEDINICA'

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj. 28. IX. 1943, u 20,45 č.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

		Na položaju
Brojno stanje:	I udarna brigada	820 ljudi na licu mesta
	II udarna brigada	707 „
	Loška „ „	550
	Rabska„ „	737 a
	Snežniška ,,	900 „
	I. art. divizion	240 „
	Kurs	62 „
	Štab divizije	64 „
	Ukupno:	4.080 ljudi na licu mesta

Raspored snaga: Nepromenjen, sem što smo Rabskoj brigadi dali naređenje da se povuče na Mašun i što se deo snaga II udarne brigade nalazi na drugoj strani pruge Št. Peter — Divača.

Izveštaj o borbama: Naše jedinice produžuju ofanzivne operacije protiv neprijatelja i stalno ruše žel. prugu Rakek — Trst, koja je čitava stavljena van prometa i na pojedinim sektorima zaposednuta od naših snaga.

Naša artiljerija uspešno gađa utvrđene neprijateljske položaje između Rakeka i Postojne i u samom Rakeku, koji se nalazi pod našom unakrsnom topovskom vatrom.

Našem jučerašnjem izveštaju o borbama na sektoru Rakek — Postojna[2] naknadno dodajemo da su naše snage oštetile nemački tenk »tigar« i da su se nemački banditi, posle borbe koja je trajala sve do 5 časova po podne, povukli u pravcu Postojne. Ne-

prijatelj je imao preko 20 lakše i teže ranjenih. Naši gubici: dva mrtva, dva lakše ranjena i jedan nestao. Tom prilikom su naši borci I UB zaplenili nešto oružja i opreme.

Borci I UB vodili su tokom današnjeg dana borbe sa neprijateljem koji je, sa 11 tenkova, prodirao iz Postojne prema našim položajima i zadržale ga nešto severozapadno od k. 608. Među tenkovima nalazio se i jedan »tigar«, opremljen motornim testerama za sečenje drveća.

Loška brigada, koja je zaposela položaje severozapadno i južno od Rakeka, u toku današnjeg dana uspešno je rušila prugu između Ivanjeg Sela i Rakeka. Deo snaga te brigade napada položaje neprijateljskih topova i osmatračnice na Srnjaku, severno od Rakeka.

Prvi art. divizion, manjim delom svojih snaga, počeo je danas u zoru da gađa neprijateljske položaje u Rakeku, kao i samu prugu. Pogoci naše artiljerije bili su vanredni: pogođena je železnička stanica u Rakeku. koja je prilično utvrđena i u kojoj se nalaze nemački banditi, i sama žel. pruga. Neprijatelj, prinuđen da se povuče iz žel. stanice, otvorio je jaku artiljerisku vatru u pravcu naših položaja, ali ona nikome nije nanela nikakvu štetu.

Razvio se topovski dvoboj, kojom prilikom je naša baterija — čim je otkrila položaje neprijateljske baterije — punim pogocima na te položaje ućutkala neprijateljsku bateriju, koja je morala da traži sebi nove položaje. Tokom ove noći produžuje se rušenje pruge i uništavanje neprijateljskih uporišta na tome sektoru.

Druga udarna brigada koja ruši prugu na sektoru St. Peter — Divača, delom svojih snaga prešla je na drugu stranu pruge i zaposela je. Pritom ona vodi stalne borbe sa manjim neprijateljskim patrolama i neprijateljskim tenkovima i oklopnim automobilima.

Snežniška udarna brigada nalazi se, kao što ste i vi sami informisani, na položajima Kozjane, Trate, Brezovice

Neprijatelj: Na našem sektoru nisu bili primećeni nikakvi pokreti neprijatelja sem što je danas ujutro oko 7 i po časova, pre nego što je stigla naša Loška brigada na prugu između Ivanjeg Sela i Rakeka, stigao u Rakek voz od 9 vagona u kojima se dovezlo oko 300 nemačkih bandita. Deo te bande, odmah posle svog dolaska u Rakek, krenuo je, prema Unecu i Planini. Odakle je stigao taj voz nije nam poznato; svakako od Vrhnike.

U prvoj udarnoj i Loškoj udarnoj brigadi, gde su danas održani izbori delegata za skupštinu narodnih poslanika, održani su po svim bataljonima politički časovi o čaršiskoj Jugoslaviji, o OF i o narodnoj demokratiji, nakon čega su održani izbori. Iz ostalih brigada nismo još primili današnje izveštaje o političkom radu.

Aktuelnosti: Rabska brigada: Pokazalo se da ta brigada u takvoj formaciji nije naročito uspela stvar. Prvo, u njoj nema potrebne discipline, jer se svi borci te brigade, još iz vremena internacije, razlikuju među sobom po simpatijama i antipatijama. Deo ljudstva neće da shvati da im komanduju drugovi koji su živeli sa njima u logoru pod istim uslovima, zbog čega su prilično nejedinstveni. Drugo, prilikom prebacivanja te brigade sa položaja na Mašunu na sektor Postojna — St. Peter pokazalo se da mnogi drugovi medu ljudstvom, koji naoko inače dobro izgledaju, ipak nisu u stanju da podnose napore. Tako su na putu od Mašuna do Knežaka neki šuštali.

Toj smo udarnoj brigadi, shodno usmenim direktivama politkomesara Glavnog štaba drugu načelniku naše divizije, i na osnovu naših gornjih nalaza, izdali naređenje da se vrati na položaje na Mašunu. Čekamo vaše dalje direktive.

Mišljenja smo, ukoliko vi ne odlučite nešto drugo, da bi, iz svih gore navedenih razloga, bilo najbolje rasformirati tu brigadu, s tim što bi fizički zdrave kadrove i ljudstvo

raspodelili po našim ostalim brigadama a ostatak ljudstva poslali, barem za kraće vreme. na odmor i oporavak.

Politička i organizaciona situacija na terenu od Mašuna prema Trstu: Prema našim zapažanjima, politička organizacija na tome sektoru ne funkcioniše dobro. Ukoliko na tome sektoru postoje odbori OF, u njih su se uvukli razni petokolonaški elementi, koji ne samo da ne pomažu prilikom mobilizacije nego čak i odvraćaju od nje. Isto tako, ovde nema ni organizovanih komandi mesta . . . a ukoliko postoje. one nisu načisto pod čiju komandu potpadaju. Izgleda da za komande područja uopšte ne znaju. Nužno je potrebno da na taj sektor dođe instruktor IOOF ili barem nekoliko političkih radnika, sa praksom iz Ljubljanske pokrajine. U međuvremenu mi ćemo. koliko se bude moglo, dosadašnjoj političkoj organizaciji pružati pomoć u svojim političkim radnicima koje imamo na raspolaganju. Uskoro ćemo na taj sektor poslati i naše kulturne radnike, zajedno sa našim župnikom Lampretom, iako imamo još mnogo korisnijeg posla po belogardistički usmerenim selima u Loškoj Dolini, gde uprkos svoj propagandi, objašnjavaju i ubeđivanju još uvek odbijaju našu vlast i sabotiraju izbore.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 28 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O IZBORU POSLANIKA U JEDINICAMA DIVIZIJE[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj. 28. IX. 1943, u 10 čas.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Na položaju

Prema Vašoj naredbi o izborima za skupštinu poslanika slovenačkog naroda od 14. IX. 1943,- izvršeni su izbori u sledećim jedinicama naše divizije i izabrani su sledeći drugovi:

LOŠKA BRIGADA

1 bataljon: 1) Turk Dominik, partizan 1. čete, rod. 13. VII. 1922, Podgora br. 7, pošta Stari Trg.
2) Škrbec Stanko, partizan 2. čete, radnik, rod. 17. V. 1907, Stari Trg.

2 bataljon: 1) Mlakar Rudolf, politkomesar čete, rod. 8. IV. 1902, Stari Trg.
2) Kosin Janko, politkomesar čete, rod. 21. VIII. 1924, Iška Vas.

3 bataljon: 1) Mrčenko Bogdan, komandant bataljona, rod. 25. XI. 1924, Ljubljana.
2) Kurtal Janko, komandir, rod. 18. VII. 1918. Plešivica 44.

II UDARNA BRIGADA

1 bataljon: 1) Grebene Franc (Lado) komandant 1. bataljona, rod. 23. VII. 1923 u Dvorskoj Vasi kod Vel. Lašča. Partizan od 1. III. 1942. Nakon okupacije aktivista OF.
2) Kocjančič Janez (Galeb), zam. politkomesara bataljona, rod. 12. XII. 1905 u Sostru kod Dobrunjat partizan od 4. VII. 1942, bio u svim komunističkim organizacijama (Svoboda itd.).

2 bataljon: 1) Boldan Jožef (Silni), rod. 30. IX. 1914 u Višnjama kod Ambrusa, partizan od 4. IV. 1942,

komandant 2. bat., po zanimanju mesar. U partizane stupio dobrovoljno.

2) Kovač Anton (Tonček), rod. 2. XII. 1916 u Ljubljani, partizan od 13. VIII. 1941, komesar čete, po zanimanju berberin. Clan KP. U partizane stupio dobrovoljno.

3 bataljon: 1) Goli Stanko (Ilija), stari partizan, komesar čete i bivši rez. oficir jug. vojske. Po zanimanju akademik. Odan pristalica KPS i odličan borac.

2) Dolničar Janez, zam. politkomesara bataljona. Clan KP pre stupanja u partizane, pokazao se kao odličan borac i organizator. Po zanimanju zlatar. Četvrti bataljon nalazi se u Kočevju i nije neposredno pod našom komandom.

Spisak poslanika izabranih u II udarnoj i Rabskoj udarnoj brigadi i u artiljeriskom divizionu poslali smo vam 25 o.m.

Snežnička udarna brigada još nije izvrš la izbore. Sutra polazi na njene položaje zamenik politkomesara Divizije, te će izvesti te izbore.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NAJRODU!

POLITKOMESAR: KOMANDANT:
Brilej Bolko[3]

P. S. Od druga Ljube,[1] sekretara Cerkničkog okruga, obavešteni smo da će u najskorije vreme biti sazvana skupština poslanika. Mi o tome nismo imali nikakvog obaveštenja, pa se plašimo da nećemo moći zbog udaljenosti naših brigada, blagovremeno poslati poslanike, za dan
Molimo Vas da nam javite, zapravo da naredite Štabu da sazove na određeno zborno mesto poslanike naše divizije.

Stab divizije broji oko 70 ljudi, te nije birao nijednog poslanika. S obzirom na to što se neki drugovi u Štabu divizije osećaju pogođeni . . . . .to su nam i izrazili, i s obzirom na to da je . . . . . .Divizija samostalna jedinica, molimo Vas da nam javite.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR:

GLAVNEMU ŠTABU NOV IN PO SLOVENIJE

na položaju.

Dopolnilo k našemu poročilu o borbah dodajamo:

Danes dopoldne okoli 4 in 5 ure so borci "Ložke" Brigade opazili na Rakeku več kamijonov,avtoblindo in eden tenk. Takoj je ena topovska baterija "Ložke" Brigade odprla topovski ogenj na to kolono in z drugim pogodkom zadela cilj.Granate so zagnale vse kamijone,atoblindo in tenk. Po eksplozijah,ki so nastale pri požaru se sklepa,da so bili kamijoni natovorjeni z municijo in bencinom. Ves ta materijal je uničen.Radi ognja,ki je nastal,se je vnela dosedaj še konjušnica,v kateri imajo nemški banditi svoje konje.Požar še traja.Ko so sovražni[illegible] ob nastanku požara letali okoli poslopij so borci "Ložke" Brigade odprli na [illegible] ogenj iz težkih mitraljezov. Izgube sovražnika [illegible] so zelo velike.

Z artilerije smo pokrodovali [illegible] v smeri Rakeka, dočim so dobile naše enimice nalog,da v [illegible] noči s podporo nekaj baterij topovskih rušijo železniški most južno od Rakeka.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

POLITKOMISAR:

[illegible]

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 28 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV 1 PO SLOVENIJE O NAPADU LOŠKE BRIGADE NA NEMAtKE AUTOMOBILE U RAKEKU[1]

ŠTAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 28-IX-1943, u 24 časa

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Na položaju

U dopunu našem izveštaju o borbama dodajemo:

Danas posle podne, oko 4 i 5 časova, borci Loške brigade primetili su u Rakeku više kamiona, jedan blindirani automobil i jedan tenk. Baterija topova Loške brigade odmah je otvorila topovsku vatru na tu kolonu i drugim zrnom pogodila cilj. Granate su zapalile sve kamione, blindirani automobil i tenk. Prema eksplozijama koje su nastale prilikom požara zaključuje se da su kamioni bili natovareni municijom i benzinom. Sav taj materijal je uništen. Vatra koja je nastala zahvatila je dosada i konjušnicu u kojoj nemački banditi drže svoje konje. Požar još traje. Borci Loške brigade otvorili su vatru iz teških mitraljeza na neprijatelje koji su, kad je izbio požar, trčali oko zgrada. Gubici neprijatelja nisu nam poznati.

Artiljerijom smo oštetili most u samom Rakeku, dok su naše jedinice dobile naređenje da noćas uz podršku nekoliko baterija topova, ruše železnički most južno od Rakeka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
Bolko Brilej-

P. S. U cilju redovnog održavanja veze s vama, molimo da našeg kurira zadržite samo toliko dok ne primi od vas novu poštu i da se odmah zatim vrati nama.

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 29 SEPTEMBRA 1943 O STANJ0 NEPRIJATELJA NA SEKTORU SAMOBOR — KARLOVAC — OZALJ[1]

GLAVNI STAB NOV I POS
OBAVF.STAJNI OTSEK
Na položaju. 29-IX-1943
u 17 časova

DNEVNI IZVESTAJ BR. 12

IZVESTAJ O SITUACIJI I STANJU NEPRIJATELJSKIH ORU2ANIH SNAGA

Obaveštajac Južne grupe odreda javlja:

Posada u Samoboru broji 200 Nemaca. 70 nemačkih žandarma 1 20 gestapovaca. Naoružani su sa 6 tenkova, 6 topova i lakim naoružanjem. Imaju i 8 automobila. Tu se nalazi i nemački viši štab.

Brojno stanje posade u Kerestincu: 200 ustaša, naoružanih sa 2 topa, 2 teška minobacača, 4 teška mitraljeza.

Posada u ***Plešivici*** broji 180 ustaša, sa 2 teška minobacača i 6 teških mitraljeza.

U Kalinovici ima 65 domobrana i 13 žandarma. Oni imaju jedan teški bacač, 3 puškomitraljeza i 6 parabeluma.

Od Karlovca do Draganića nema nikoga u bunkerima duž pruge. U Draganiću se nalazi 70 ustaša.

U Cvetkovićima nalazi se 300 Nemaca.

U Jaski nalazi se 800 Nemaca.

U Prilipju nalazi se 1000 Nemaca.

U Kamilicama ispod Stojdrage ima 35 Nemaca.

U Ozlju smanjili su posadu na 600 Nemaca. Ostatak je otišao u Karlovac. Sem toga. tu se nalazi još 300 domobrana i 150 ustaša, naoružanih teškim tenkovima i sa 2 teška bacača.

Belogardisti se nalaze u Mršečoj Vasi, Kostanjevici i Jelšama kod Broda. Njima komanduje Rupnikov sin. Ima ih u svim selima, prema proceni, oko 600 do 700. U Semiču se opet prijavilo 5 belogardista, dvojica sa oružjem. Hrvatske vlasti predale su našim jedinicama zloglasnog organizatora bele garde u Beloj Krajini Bitnera Pavlina. Jedinice Kočevskog odreda uhapsile su dva belogardista iz Bereče Vasi, kod Metlike. Oni

su bili zaposleni kao šoferi u autokomandi u Kočevju. 27-IX u 7 časova krenule su dve kolone prema Krašiću, prva, oko 1000 ljudi (Nemaca i ustaša) i 2 tenka, iz Ozlja. dok je druga kolona, oko 1200 ljudi (Nemaca i ustaša), išla iz Draganića. Obe kolone stigle su u Krašić. Ispred njih čistilo je teren 8 aviona »štuka«. Naše jedinice zauzele su nove položaje.

U vezi sa izveštajem o belogardistima koji se kriju po šumama javljeno je: 10 aktivista bele garde i obveznici kriju se u šumi ispod Plešivice. Naoružani su puškama i mitraljezima. Prema dobijenim podacima, oni podižu u Sici, ispod Plešivice, baraku ili sklonište. Treba izvršiti temeljito izviđanje te šume. Pošto Žužemberk ne raspolaže dovoljnim brojem ljudstva za izvršenje to^a zadataka, trebalo bi da to izvrši četa NOV.

Drugi bataljon vodio je borbu sa Nemcima i belima na sektoru V slovenačke udarne brigade »Ivan Cankar«. Prodirali su u koloni od oko 100 ljudi. U selu Poljane odbila je Nemce I četa, u Goričici II četa, a u selu Pristava IV četa. Gubici: 4 mrtva i nekoliko ranjenih. Gubici neprijatelja nisu tačno ustanovljeni, ali izgleda da su prilični. Borbe su se vodile 28 o.m. (Izveštava obaveštajac V brigade »Ivan Cankar«),

Dodatak izveštaju:

Obaveštajni centar XIV div. javlja 28-IX-43: Primećeno je kretanje nemačkih tenkova i kamiona na putu St. Peter — Postojna. Nemačke patrole oko Prestraneka stalno patroliraju po obližnjim selima.

Saobraćaj na pruzi St. Peter — Postojna još uvek je prekinut.

Na položaje I udarne brigade »Tone Tomšič« stigla su 27 o.m. u 13,30 iz Postojne 4 tenka i 4 tankete sa cirkularnom testerom i napravili zaseke između Uneca i bivših talijanskih baraka i železničke pruge, koje je zaposeo I bataljon I udarne brigade.

Stanje nemačkih uporišta u Rakeku i Postojni je nepromenjeno. U pojačanju koje je dobila nemačka posada u Rakeku 26 o.m. nalazi se priličan broj hrvatskih domobranaca.

Jedinice Loške brigade gađaju Rakek. Rezultat nije još poznat.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika otseka:
(potpis nečitak)

BR. 64

DNEVNI IZVESTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 30 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU ZALOG — POSTOJNA — TRST I O RUŠENJU ZELEZNIÜKE PRUGE LJUBLJANA — VIŠNJA GORA[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OBAVESTAJNI OTSEK
30-IX-1943
U 9 časova

DNEVNI IZVESTAJ BR. 13

IZVESTAJ O SITUACIJI I STANJU NEPRIJATELJSKIH ORUŽANIH SNAGA

Obaveštajac XIV divizije javlja:

Stanje posada: Rakek: 50—60 Nemaca, 2 tenka i 2 topa sred. kalibra. *Logatec:* 170 Nemaca: *Unec:* 20 (kao patrola između Uneca i Planine). *Laze:* 180. *Ivanje Selo:* 80—100.
U svim bunkerima nalaze se posade od po 10 ljudi, koje vrše i patrolnu službu svakih četvrt sata. Bunkeri se nalaze u- rastojanju od 150 do 200 m.
Noću 23/24-IX išlo je 15 transporta sa tenkovima i kamionima, 2 od ovih sa ljudstvom (povlačenje iz Italije ili koncentracija u Ljubljani). Prilikom napada na I udarnu brigadu »Tone Tomšič«, 23 o.m. kod Cerknice, Nemci su imali 10 mrtvih i 4 teško ranjena.

Sektor II udarne brigade »Ljubo $ercer<:

Stanje posada: Postojna: 100, *Št. Peter:* 100, *Ilirska Bistrica:* 200, *Sežana:* 100, *Opčine:* 100 i 400 fašista, *Trst: 1000.*
U Ilirskoj Bistrici stanje je nepromenjeno.

U St. Peteru su Nemci 24 o.m., prema još nepotvrđenim vestima, napustili mesto i ostavili 1 tenk i nešto ljudstva za stražu. Nemci imaju u Sežani, sem ljudstva, još i 3 tenka, na *Općinama* 9 oklopnih automobila a po kasarnama svoje straže, 4 topa kal. 280 mm, koji su okrenuti prema Trstu.
U s. Trebče ima 50 nemačkih konjanika sa 4 teška topa koji su okrenuti prema Trstu.

U Padričama nalazi se 50— 60 nemačkih konjanika sa 3 topa. Na *Orleku* ima 20—30 ljudi.
Vesti iz Trsta: 200 Nemaca kopa na Katinari zaklone za topove. U slobodnoj luci Vojvoda od Aoste (Duca di Aosta) nalazi se 70 Nemaca sa 30 topova. Na izgradnji odbranbenih bedema zaposleno je i 120 ruskih zarobljenika. Dosada se javilo za borbu protiv partizana 800 oficira. 200 podoficira i 112 vojnika Talijana.
Pruga Sr. *Peter — Rijeka* bila je noću 23/24 o.m. minirana na 8 mesta. Jedinice II UB »Ljubo Sercer« miniraju ovu deonicu svake noći, da bi što više ometale saobraćaj na toj pruzi. Te noći bila je isto tako porušena pruga *Postojna — Trst* i most kod Prestraneka. u blizini Postojne.
Nemački tenkovi stalno patroliraju iz Ilirske Bistrice do Koritnice i pokušavaju da od stanovništva dobiju podatke o kretanju naših jedinica. Zbog svesti stanovništva, neprijatelj nije došao do željenih informacija.
Naše jedinice sukobile su se 23 o.m. kod Rijeke sa Nemcima, kojom prilikom naši nisu imali gubitaka.

IZVESTAJ OD 28-IX:

Na položajima Rabske brigade XIV div. bilo je primećeno kretanje nemačkih tenkova i teretnih automobila na drumu *St. Peter — Postojna,* u oba pravca. Nemaćke patrole stalno patroliraju oko *Prestraneka,* po obližnjim selima. Železnički saobraćaj na pruzi St. *Peter — Postojna* još uvek je prekinut.

Obaveštajac XVIII div. javlja o zasedama koje su Nemci postavili kod Lipoglava i u okolini Zgornjeg Kašelja, sa zadatkom da uhvate 20 Rusa zarobljenika, koji su pobegli prilikom transportovanja iz Zgornjeg Kašelja. Transport je bio određen za južnu Bugarsku, ali pošto je pruga prekinuta, transporti stoje na pograničnim stanicama. Nemci imaju nameru da pošalju zarobljenike i deo materijala na spomenuta mesta.

U Zalogu se nalazi 500—600 Nemaca (mnogo Ceha, Poljaka), koji su većinom nesposobni za borbu. Naoružani su puškama i mitraljezima, uglavnom talijanskog porekla. Automatskog oružja imaju malo. Moral vojnika je slab. Među njima se širi jaka propaganda za predaju. Kod nas se nalazi 5 odbeglih Rusa.

U Notr. Goricama Nemci su dobili pojačanje. Broj nam nije poznat.

Orle: 27-IX sukobile su se na Orlama naša i neprijateljska patrola. Neprijatelj, kome su stigli kao pojačanje Nemci i belogardisti, pobegao je posle kratkog sukoba.

Mala i *Velika Stara Vas:* Iz tih sela pobeglo je i otišlo u belogardiste više muškaraca.

Brezovica: 3 bal. IX brigade štiti civile koji ruše bunkere duž pruge Brezovica — Ljubljana. Nemci ih nisu progonili.

Ljubljana: Nemaca ima sve manje. Oni su se iselili i iz Kasine. Odlaze u pravcu Italije. Beli i plavi su mnogo zagriženiji od Nemaca. Svi aktivni oficiri morali su da se jave domobrancima. Među Nemcima primećuje se u toku poslednjih dana velika zabrinutost i potištenost. Plavi su 27-IX postavili na Golovec nekoliko topova manjeg kalibra. U Ljubljani drže pod svojom kontrolom Ižansku. Celovšku, Tirševu i Tržašku cestu, a belogardisti Dolenjsku, Domobransku i Smartinsku cestu. U Ljubljani postoje dva bloka: unutrašnji krug drže Nemci (prvi blok) a spoljašnji belogardisti (drugi blok). Koncentracija u *Trbovlju* trebalo bi da ima za cilj napad prema Stični (vesti nisu proverene).

Grosuplje — Šmarje: Na 133,5 km porušena je pruga i 3 vagona izbačena iz koloseka. Pruga je kod *Cikave* potpuno porušena u dužini od 100 m. Uništen: su telefon, i telegraf, uređaji na stanici Šmarje Sap. skretnice na ulazu i izlazu iz stanice su demontirane i uklonjene.

Šmarje — Sap — Višnja Gora: Most u Zalni je porušen. Kod stanice Grosuplje demontirana je pumpa za vodu. Kod skretnice na ulazu u stanicu izbačena je iz koloseka lokomotiva sa 3 vagona. Železnička pruga je porušena i na toj deonici. U useku kod Mlačeva porušena je pruga i izvmuto 18 vagona. Na 126.5 km porušena je pruga i izbačeno iz koloseka 8 vagona. Objekti na toj pruzi još nisu porušeni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Pom. načelnika otseka:
Majcen Niko

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG ODELJENJA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 3» SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORIMA METLIKA — KARLOVAC I TRST — ŠT. PETER[1]

GLAVNI ŠTAB NOV i POS
OBAVESTAJNO ODELJENJE
Na položaju, 30. IX. 1943

DNEVNI IZVEŠTAJ BR. 14

IZVESTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH ORU2ANIH SNAGA

Obaveštajac Južne grupe odreda izvestava 28. IX. 1943.

Nemci i ustaše napustili su 27 o.m. Krašić. Prilikom bombardovanja bilo je razrušeno više kuća. Posada u *Ozlju* broji 600 Nemaca i 200 domobrana, 4 teška i 4 laka tenka. 4 brdska topa i 9 bacača. Uporišta od Karlovca prema Ozlju, uz prugu Zorkovac — Gor. Pokuplje — Mahično — Donje Pokuplje — Donje Stative, broje ukupno 400—500 ustaša.

Na teritoriji Južne grupe odreda situacija nepromenjena.

IZVESTAJ ŠTABA XIV DIVIZIJE OD 27. IX. 1943:

Iz Pule je stiglo u Trst oko 1000 Nemaca sa 28 tenkova »Tigar« i 20 blindiranih kola. Nemci su zaposeli prugu Trst — St. Peter i pokušavaju da je uzgred poprave.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik odeljenja:
Krajger Vito

IZVESTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 30 SEPTEMBRA 1943 O AKCIJAMA PRVE, OSME I DEVETE UDARNE BRIGADE[1]

GLAVNI STAB
NOV i POS
PROPAGANDNI OTSEK
30. IX. 1943. u 14 časova Br. 6, 7

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

26. IX: Jedinice I udarne brigade i nadalje uspešno ruše pruge na svome sektoru i odbijaju teške napade neprijatelja. Nemci napadaju naše položaje velikim tenkovima t.pa >Tigar< i oklopnim automobilima. Mostovi i putevi su porušeni, ali se neprijateljski tenkovi probijaju prema našim položajima železničkom prugom. Naši borci su se povukli na nekim mestima gde je bio pritisak neprijatelja naročito jak i zaposeli nove položaje. Baterije našeg artiljeriskog diviziona primile su naređenje da odmah stupe u dejstvo protiv neprijatelja. Istovremeno se Loška brigada povukla sa dosadašnjih položaja na nove položaje oko Rakeka.

Ostale jedinice naše divizije, koje zaposedaju položaje od Postojne do Divače, ruše i miniraju železničku prugu sa velikim uspehom. Nemci su zaposeli prugu od St. Petera do Trsta, ali naši naše prugu i na toj deonici.

Patrole VIII brigade dovele su u Štab divizije 4 Rusa koji su pobegli iz nemačkog logora u Zgornjem Kašelju.

27. IX: VIII udarna brigada je rušenjem pruge od Grosuplja do Višnje Gore i od Grosuplja do Škofljice onemogućila svaki železnički saobraćaj u tom pravcu. Prugu između Škofljice i Rudnika minirala je i porušila IX brigada. Jedinice X brigade ruše železničku prugu od stanice Videm — Dobrepolje prema Vel. Laščama. Naši borci svuda skidaju železničke pragove i odnose šine, uzrokuju sudare i pale vagone. Neprijatelju bi trebalo za opravku porušenih pruga i obnovu saobraćaja najmanje 2 meseca.

Civilni radnici su 28. IX rušili bunkere između Ljubljane i Brezovice, kojom prilikom su ih štitile patrole 3 bataljona VIII UB.

30. IX. 1943. u 15 časova:

Patrola 2. bataljona IX brigade, koja je 29 sept. išla prema Borovnici sa zadatkom da izvidi situaciju na pruzi, naišla je u selu Sobočevu na nemačku patrolu od 20 ljudi. Nemci su se posle kratke pucnjave brzo povukli. Naša patrola u tom sukobu nije imala žrtava. Zbog mraka nije bilo moguće ustanoviti broj žrtava neprijatelja.

Patrola 2. bataljona IX brigade zarobila je istoga dana u selu Otave 6 belogardista i predala ih Komandi mesta Begunje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.) Za šefa otseka:
Ahac'~

Pošto smo jutarnje vojne izveštaje primili tek u 11,30 časova, šaljemo sada prepodnevni izveštaj zajedno sa popodnevnim izveštajem.

BR. 67

IZVESTAJ OTSEKA ZA PROPAGANDU I STATISTIKU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 30 SEPTEMBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU VRHNIKA — LJUBLJANA — LITIJA[1]

GLAVNI STAB
NOV i POS
PROPAGANDNI OTSEK
30. IX. 1943

Neprijatelj je tenkovima prodro iz Rakeka do Cerknice. Naši su, u teškim borbama, zadržali Nemce i odbacili ih u Rakek. Povukli su se i tenkovi.

Predveče 29. IX stigla su u Rakek iz pravca Vrhnike 23 tenka i oko 30 kamiona pešadije. koja se delimično nastanila i u Ivanjem Selu. Naše su jedinice udarile na kamione i nanele neprijatelju izvesne gubitke.

[3] Milutin Zabukovšek

[1] Original u arhivi CK SK Slovenije

[1] IzostavLjen je onaj deo izvestaja (radio-vesti) gde se ne govori o akcijama jedinica NOV i POJ.

Obaveštajac XV divizije javlja nam. l.X. 1943:[1]

Na sektoru Pusti Javor — Sv. Križ naša četa napala je uporište u Lupinici. Posada se povukla. Nemci i dalje grade bunkere, i to u Debečama i Velič Vrhu, a na Rupama su već skoro gotovi. Na tom sektoru su uz granicu i streljački rovovi.

Iz Smartna su 30. IX. odvezli 2 vagona belogardista u pravcu Hrvatske (verovatno u Kostanjevicu). U Smartnu stoje na trgu 2 laka tenka i 5 policiskih automobila. Nemačka vojska stalno manevriše na sektoru od Ljubljane do Brežica. Juče su otišli prema Besnici.

Na sektoru Sv. Križ — Bučka — Mršeča Vas nema promena.

Kod Kostanjevice i dalje se vode borbe. Naši napadaju Kostanjevicu. Nemci su dobili neka pojačanja.

Četvrta udarna brigada »Matija Gubec« zajedno sa XIII hrvatskom brigadom, zauzela je Stojdragu.[4]

Osredek: Uporište sa drvenim bunkerima, oko 50 graničara (Koruščana), 4 teška mitraljeza, ostali naoružani automatima i mauzerkama.

Javorje: 70 graničara (Koruščana). nastanjenih u župnikovom domu u kući crkvenjaka.

Bogenšperk: Oko 70 ljudi posade (30 graničara i 40 policajaca). Nastanjeni su u zamku i u kućama ispod zamka.

Grmeče: 300 belogardista, naoružanih lakim naoružanjem.

Šmartno pri Litiji: 300 belogardista, naoružanih puškama. Trenutno se nalazi 900 Nemaca — graničara i SS odeljenja.

Lupinica: 50 graničara u baraci okruženoj žicom.

Prežganje: Oko 150 graničara i granična policija.

Dana 29. IX naša bojna patrola naišla je kod Krmelja na nemačku patrolu od 15 ljudi. Naši su udarili na njih. Nemci su dobili pojačanja, i naši su se nakon toga povukli.

Na ćelom sektoru se primećuje da Nemci vrlo malo patroliraju. Iz nekih graničnih posada Nemci su povukli po 300 vojnika i poslali ih na rusko bojište.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Pomoćnik načelnika odeljenja:
Majcen Niko

IZVESTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 30 SEPTEMBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA LOŠKE I TOMŠIČEVE UDARNE BRIGADE KOD RAKEKA I POSTOJNE[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 30. IX. 1943, u 8.30 čas.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju

Ratno stanje: Nepromenjeno.
Raspored snaga: Nepromenjen.
Borbe sa neprijateljem: Ogorčene borbe na sektoru Rakek — Postojna se produžuju." Naše jedinice i dalje uspešno ruše prugu na čitavom sektoru.

Prva udarna brigada je noću 28 '29 o.m. i tokom dana 29 o.m. uspešno rušila železnički most ispred samog Rakeka, u pravcu Postojne. Pored mosta se nalazio dobro utvrđen bunker a kome je bila nemačka posada. Topovska baterija, pridodata I UB. porušila je pomenuti bunker, proterala nemačke bandite iz njega i zatim potpuno porušila masivan železnički most od kamena. U samom bunkeru ona je zaplenila nekoliko automata, pušaka i municije i prilično odeće i obuće.

Loška brigada je noću 28/29 o.m. i tokom prepodneva sledećeg dana uspešno rušila prugu između Ivanjega Sela i Rakeka. .Za rušenje pruge ona je mobilisala priličan broj civilnog stanovništva. koje je odnosilo sa pruge eksplozivom raskomadane železničke šine i železničke pragove.

Istovremeno je baterija topova te brigade gađala dobro utvrđeni bunker na Srnjaku iznad Rakeka, nakon čega su ga borci Loške brigade zauzeli na juriš i proterali nemačku posadu, koja se spasla bekstvom u Rakek i tom prilikom je imala znatne gubitke, koje nije bilo moguće tačno ustanoviti. Borci Loške brigade gonili su Nemce do samog Rakeka i delimično ga i zauzeli sa cerkničke strane, ali su morali da se posle toga povuku zbog suviše jake minobacačke vatre.

U toku jučerašnjeg poslepodneva neprijatelj je, sa većim brojem tenkova i ojačanom pešadijom. koja je brojala oko 300

do 400 ljudi, prodro od Postojne prema položajima I UB. Razvila se borba koja je trajala čitavo posle podne, do noći. Neprijatelju je pošlo za rukom da . . . . prodre tenkovima iz Rakeka do Cerknice, ali pošto su naši nakon oštrih borbi zadržali nemačku pešadiju i bacili je natrag u Rakek, to su se i tenkovi, koji su probili našu liniju, posle kratkog gađanja sela Zelše povukli u Rakek.

U borbama tokom jučerašnjeg dana neprijatelj je imao preko 6 mrtvih i najmanje toliki broj ranjenih. Naši su na nekim mestima gazili po leševima nemačkih bandita. Naši gubici iznose 5 mrtvih i 14 ranjenih; broj nestalih u toku borbi nije bilo moguće tačno ustanoviti.

Upravo nam javlja Stab I UB da se, zbog smanjenja i premorenosti u toku četvorodnevnih borbi i zbog toga što je ljudstvo skroz prokislo istrajavši 4 dana u borbi, kojom prilikom se mnogo njih prilično razbolelo, Brigada prebacila na nove položaje između druma Rakek — Cerknica. Rakovskog Griča, kote 702, Dolenje Vasi.

Od . . . . . naše divizije nismo primili nikakve vesti te je u toku jučerašnjeg dana na njihove položaje otišao drug komandant Mirko[3] sa zamenikom politkomesara drugom Matevžem.

POKRETI NEPRIJATELJA:

U sumrak 29 o.m. stigla su od Vrhnike u Rakek 23 tenka i oko 30 kamiona pešadije, koja se delimično smestila i u Ivanjem Selu. Naše jedinice su udarile na kamione i nanele neprijatelju izvesne gubitke, ali su se morale povući zbog . . . . minobacačke vatre.

O posebnim pitanjima razgovaraće s Vama politkomesar Divizije posle odluke Štaba divizije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Politkomesar: Bolko Brilej[4]

Za komandanta: Pero[5]

[3] Mirko Bračič, narodni heroj. Poginuo 10 decembra 1943 god. u Kočevju.

[4] Dr Jože Brilej

[5] Pero Popivoda

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE ŠTABU OSAMNAESTE DIVIZIJE U VEZI SA ZADACIMA DIVIZIJE[1]

1. Zbog akcije . . . . . ne treba čekati na vezu sa Štabom XV divizije, nego odmah organizujte svoje operacije do granice i Save.

2. Jsto tako, odmah pređite u napad na belogardiste . . .. ispred Ljubljane. Ako su belogardisti napustili Sv, Urh, onda . . . . . na drugim tačkama van Ljubljane i pripremite odn. pristupite . . . . . napadu na te tačke. Sve vaše jedinice treba da budu na svaki način . . . . . borbi, naročito na Tršćanskoj pruzi.

3. U cilju koordinacije svojih akcija na levom krilu [povežite se] sa jedinicama XIV divizije u okolini Rakeka.

4. Prilikom ofanzivnih operacija treba na svaki način da Tršćanska pruga . . . . . kao granica vaših akcija i treba da vršite akcije na te . . . . . da sa svojim pojedinim snagama uznemiravate neprijatelja i na onoj strani.

5. Već smo tražili da uspostavite redovnu vezu sa Dolomit [skim odredomj. Izvestite nas kako je to naređenje izvršeno.

6. Iz vaših izveštaja se vidi da su Nemci uspeli da postave žarišta protivavionske odbrane čak na našoj strani pruge. Ta ža[rišta] na svaki način što pre likvidirati.

7. Ukoliko ste još u mogućnosti, partizane iz Rabske brigade, koja je rasformirana, zadržite u vojsci i ne puštajte nikoga na otsustvo. Sa kadrovima te brigade raspolagaće XIV divizija. Borce . . . . . po svojim brigadama. Pritom nastojte da budu dobro hranjeni i . . . . . privremeno zamenite sa mobilisanim borcima koji su sposobni za borbu . . . . . u partizanskim stražama u pozadini. Te zamene organizujte zajedno .. . komandama područja i komandama mesta. Pritom vam ponovo skrećemo pažnju: ukoliko budete zamenjivali Rabčane sa partizanskih straža [onda ih] zamenjujte tako da ne dođu u rodni kraj.

[1] Original, verovatno pisan drugom polovinom septembra 1943. nalazi se u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

* Naslovni deo dokumenta nije sačuvan.

8. Za komesara IX brigade imenujemo druga Francija Kolara. rukovodioca otseka za veze pri Glavnom štabu. Poslaćemo vam ga čim preda svoju dužnost novom rukovodiocu otseka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
Boris Krajger

Dostavljeno: Štabu VI brigade.
Štabu XVIII brigade.

BK. 70

BILTEN POLITKOMESARA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O ZADACIMA POLITKOMESARA VOJNIH JEDINICA U VEZI SA MERAMA PREDUZETIM NAKON KAPITULACIJE ITALIJE[1]

B I L T E N
POLITKOMESARA GLAVNOG ŠTABA

1. Nemački upadi na našu teritoriju:

Pošto Nemci nisu sposobni da organizuju ofanzivu na našoj teritoriji, oni se služe u prvom redu petom kolonom. Oni pokušavaju da sebi pomognu malim lokalnim upadima na našu teritoriju, da bi time terorisali stanovništvo, unosili paniku i na taj način olakšali rad petokolonašima. Isti cilj ima rasturanje letaka.

Osnovni je zadatak svih politkomesara da stanovništvu i vojsci objasne taj nemački manevar. U vezi s time treba objasniti i . . . . . tražiti najveću disciplinu i red u vojsci. objasniti potrebu policiskog časa, a u prvom redu nastupati protiv oportunističkih teorija da treba ostaviti Nemce na miru, pa će i oni nas ostaviti na miru. Baš suprotno, jedina protivmera je prelazak u ofanzivne akcije protiv Nemaca partizanske strane.

2. Trezvenost i red u vojsci:

Pod uticajem poslednjih uspeha, našu vojsku i naše političke radnike počela je da obuzima prilična vrtoglavica.

Opasnost od jačanja neprijatelja na našem terenu još uvek je velika i biće utoliko veća ukoliko naši odgovorni rukovodioci budu pokazivali manje ozbiljnosti i sposobnosti. Zbog toga treba uvesti u vojsci najstrožiji red, uvesti u svim vojnim jedinicama najčvršću vojnu disciplinu, odlučno progoniti sve pojave pijančenja, pravljenja nereda, samovlasnog nastupanja prema civilnom stanovništvu, itd. Nasilja koja razni petokolonaški elementi pokušavaju da vrše prema civilnom stanovništvu treba sprečiti najstrožijim merama.

3. Policiski čas:

Još uvek živimo u ratno vreme uprkos oslobođenoj teritoriji i uprkos činjenici da je slovenački narod posle sloma Italije i posle oslobođenja velikog dela Slovenije slobodnije počeo da diše. Neprijatelj pokušava da koristi našu slobodu za organizovanje petokolonaških belogardističkih bandi, za rušenje reda itd. Organizovao je čak nekoliko atentata na civilno stanovništvo (Mokronog). Policiski čas je zbog toga nužno potreban da bi se omogućilo kontrolisanje kretanja neprijatelja, sprečilo njegovo povezivanje sa izdajnicima koji se još kriju kod nas i slanje špijuna u naše redove. Zbog toga treba policiski čas smatrati kao oružje naroda u borbi protiv pete kolone i postići da sav narod jedinstveno kontroliše i sprečava delatnost petokolonaša.

4. Bela i plava garda:

Na našoj teritoriji još uvek su ostale male grupe belogardista, koje se kriju po šumama. Političkim radom u vojsci treba objasniti i stalno tumačiti opasnost od tih belogardističkih bandita ako bismo ih potcenjivali i ako bi Nemcima pošlo za rukom da se povežu sa njima. Zbog toga treba u borbi protiv njih politički vaspitati svu našu vojsku, mobilisati za borbu protiv njih sve civilno stanovništvo, i ofanzivnim akcijama protiv Nemaca onemogućiti njihovo međusobno povezivanje.

5. Prinudni rad i radne čete:

Politkomesari i pomoćnici komandanata područja i mesta imaju, pored ostalog, i posebne zadatke sa onim jedinicama partizana koji kao straže čuvaju ljude osuđene na prinudni rad i sa jedinicama koje sačinjavaju nesigurniji elementi u našoj vojsci, formirani u radne čete. Tu treba stalno temeljito politički raditi sa našim ljudima, postaviti na taj posao politički sigurne ljude i stalno ih upozoravati na opasnost od potcenjivanja delatnosti neprijatelja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

DNEVNI IZVESTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 1 OKTOBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJA NA SEKTORU LJUBLJANE[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
OBAVESTAJNI OTSEK
Na položaju, 1. X. 1943
u 9 časova

DNEVNI IZVESTAJ BR. 15

IZVESTAJ O SITUACIJI I STANJU ORUŽANIH SNAGA NEPRIJATELJA

Obavešlajni centar XVIII divizije javlja (izveštaj od 1.X):

Situacija u Ljubljani: Ljubljanska tvrđava je potpuno prazna. U njoj nema ni belogardista, ni Nemaca. Iz tvrđave su odvezli i artiljeriju. Belogardisti su se 29. IX smestili i u Srednjoj tehničkoj školi. Nemci kontrolišu jedino još blok na Ižanskoj cesti, dok ostale kontrolišu belogardisti. Nemaca ima u Ljubljani svega još 250. i to u klasičnoj gimnaziji, na stanici i u hotelu »Miklič« (Gestapo). Nemci su odvezli sav vojni materijal u Nemačku. U Ljubljanu su 27. IX stigla dva transporta ruskih zarobljenika. Jedan transport su poslali dalje, u Italiju. Prilikom napada partizana na voz kod Rakeka većina zarobljenika se razbežala. Iz Ljubljane je 27. X. otišlo prema Gorenjskoj 300 Nemaca. Mobilizacija u slovenačke domobrane nije uspela. Dosada se našem III bat. javilo već 11 ljudi iz okoline Dev. Marije u Polju, koji su primili poziv da stupe u slovenačku domobransku legiju. Druga četa III bat. VIII brigade dovela je iz Sostra 18 novih boraca, koji pričaju da će Nemci 1.X. napustiti Ljubljanu.

Pruga Ljubljana — Notranje Gorice: 200 do 250 m ispred Brezovice nalaze se dva bunkera, sa svake strane pruge po jedan. Izgrađeni su od balvana između kojih je zemlja. Na mestu gde se pruga ukršta s putom za Podpeč nalaze se dva bunkera. Dalje, prema Notranjim Goricama, nalazi se jedan bunker. Na mostu preko Ljubljanice kod Notranjih Gorica je na svakoj strani po jedan zidani bunker.

Notranje Gorice: Nemačko uporište je pojačano sa 30 ljudi. Ono broji 60 ljudi. Pojačanje je stiglo 25. IX. Smešteni su u utvrđenoj školi. Izgradili su devet bunkera, koji su danju pra-

zni. Okolo su žičane prepreke. Noću vrši patrolnu službu 8—10 ljudi od škole do železničkog mosta. Na pruzi drže i zasedu.

Borovnica: Od 26. IX u Borovnici se nalazi 500 Nemaca (ranije 300). Posada belogardista ostala je nepromenjena. Patrole na pruzi su sada jače: 6—9 belih i 1—2 Nemca.

Sv. Vrh: Posada belogardista broji 100 ljudi. Imaju dva bacača.

Vrhnika: Od 27. do 28. IX prolazile su čitave kolone nemačkih kamiona sa komorom i topovima prema Vrhnici.

Primskovo: Prema pričanju civila. 28. IX išao je veći broj Nemaca od nemačke granice prema Primskovom. Bili su kamuflirani granama. Napala ih je brigada Ivana Cankara i naterala u bekstvo. Imali su 30 mrtvih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Načelnik otseka:
Krajger Vito

BR. 72

DNEVNI IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 1 OKTOBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJA NA SEKTORU LJUBLJANA — POSTOJNA — TRST'

GLAVNI STAB NOV i PO
SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
Na položaju 1. X. 1943
u 17 čas.

DNEVNI IZVEŠTAJ BR. 16
IZVESTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH ORUŽANIH SNAGA
OBAVESTAJNI CENTAR XVIII DIVIZIJE JAVLJA:

Stanje na železničkoj pruzi Ljubljana — Postojna — Trst:

Saobraćaj na toj pruzi je u zastoju. U Zalogu, kod Ljubljane, zadržano je 5 vojnih transporta iz Trsta za Bitolj i Peć.

Od pratnje je pobeglo oko 30 ruskih zarobljenika u brda. Begunce su Nemci tražili po svim okolnim selima bez uspeha. U Ljubljani zadržani vojni transporti i dalje čekaju na produžetak puta. Stanica Rakek je zbog našeg artiljeriskog gađanja teško oštećena. Saobraćaj se 27. IX. vršio samo iz Ljubljane do Planine i natrag. Sav saobraćaj preko Postojne stoji, a obim prekida između Rakeka i Postojne još uvek nije konstatovan. 28. IX. razrušena je pruga Planina — Rakek.

Stanje u Ljubljani:

Mobilizacija u domobrane slabo uspeva. Do subote, 25. IX, prijavilo se 46 ljudi. U Dev. Mariji u Polju sa 26. IX. nije niko javio. »Kasina« u Ljubljani je potpuno ispražnjena. Nemci su odneli sve, pa i od Ljubljančana pozajmljeni nameštaj. Izgleda da je u Ljubljani, uglavnom, samo još nemačka policija. Prema informacijama iz belogardističkih redova, na Banovini, dr. Hacin je postavljen za policiskog direktora, a prema istim informacijama će pukovnik Barle biti postavljen za komandanta žandarmerije ili pak domobranaca.

Prilikom gađanja Rakeka, 27. IX. poginula su tri Nemca a jedan je teže ranjen. Poginulo je i jedno dete.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik otseka:
Vito Krajger

IZVESTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD I OKTOBRA 1943 O USPESIMA JEDINICA PETNAESTE DIVIZIJE NA SEKTORU DOLENJSKE I JEDINICA ČETRNAESTE DIVIZIJE DUŽ PRUGE LJUBLJANA — POSTOJNA — TRST[1]

GLAVNI STAB NOV i POS
PROPAGANDNI OTSEK
1. X. 1943, u 11 časova

Br. 8

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

Jedinice V udarne brigade su u noći uoči 4 sept. minirale prugu kod Ponikava i Hudog na pet mesta. Zbog eksplozije bilo je uništeno deset šina.

Drugi bataljon iste brigade minirao je sledeče noći prugu kod Ponikava, gde su bile uništene dve šine. Prvi bataljon je iste noći minirao prugu kod Hudog.

Četvrti bataljon V udarne brigade, koji je pratio ranjenike u bolnicu, pao je 5 sept. u belogardističku zasedu između Dvora i Lašča. U sukobu je poginuo jedan drug a dva su bila ranjena.

Noću uoči 6 sept. 1 bataljon je ponovo minirao prugu kod Hudog, na dva mesta.

Isti bataljon je 7 sept. minirao prugu na istom mestu i uništio 14 šina.

Četvrti bataljon te brigade napao je u noći između 7 i 8 sept. belogardistička uporišta između Hudog, Potočne Vasi i Novog Mesta. U toj akciji upotrebili su top i teški minobacač. Pošto su se beli banditi naglo povukli, nismo mogli da ustanovimo neprijateljske gubitke.

Kapitulacija talijanske vojske zatekla je tu brigadu, 9 sept., na području Lukoveka, Brezja i Radnje Vasi. Prvi bataljon. koji je dobio zadatak da razoruža 1000 Talijana u Gotnoj Vasi i posadu u Straži, obavio je taj posao 11 sept. ujutru. Zatim je krenuo na određene položaje između Kostanjevice i Št. Jerneja.

Treći bataljon je 9 sept. rušio bunkere na stanici Trebnje i pored pruge u pravcu Mirne Peči.

Drugi bataljon je 10 sept.. kada su se Talijani povukli iz Trebnjeg, u ovom mestu uspostavio vlast. Odatle su dve čete

otišle u Radohovu Vas. Kad je stigla vest da se u Stični nalazi belogardistička posada, nekoliko naših, sa delom 2 i 3 bataljona, otišlo je oklopnim vozom u Stičnu. Tamošnja posada na stanici i u selu bila je brzo razoružana. Belogardisti, kojih je bilo nešto preko 100. odmah su predali sve oružje, između ostalog i dva teška minobacača. Odmah je bila uspostavljena vojna vlast i otpočela je mobilizacija.

Treći bataljon je 11 sept. otišao u Mlačevo, blizu kojega, u Boštanjskom zamku, se utvrdila jaka belogardistička grupa. Pošto pregovori sa belogardistima o predaji nisu uspeli, došao je u pomoć i 4 bataljon, koii je stigao iz Mirne Peči. Dve čete 1 bataljona krenule su 12 sept. prema Škofljici i zaposele je još istoga dana. Četa koja je u okolini gonila belogardističke bande ubila je jednog bandita i zaplenila kola municije.

Dvanaestog septembra su 3 i 4 bataljon napali opkoljene belogardiste u Boštanjskom zamku. Napad, u kome su naši upotrebljavali dva protivtenkovska topa i teške minobacače, počeo je rano izjutra i produžio se čitavu sledeću noć. Kad je našem minerskom odeljenju pošlo za rukom da uništi glavna ulazna vrata, naši udarnici su pod zaštitom mitraljeza prodrli u tvrđavu. Manji deo belogardističke posade uspeo je da pobegne pod zaštitom guste magle. U uništenom banditskom gnezdu zarobili smo priličan broj belih i zaplenili teško i lako oružje.

Zatim su, 13 septembra, jedinice koje su zauzele belogardističku tvrđavu otišle prema Škofljici, a odande, zajedno sa borcima koji su je zauzeli dan ranije, otišle prema Lavrici i Rudniku, gde su vršile mobilizaciju.

Petnaestog septembra Nemci su, sa šest tenkova i dva oklopna automobila, prodrli iz Ljubljane u pravcu Škofljice. Borci 2 bataljona su ih napali i oterali u grad. Neprijatelj je u tom sukobu pretrpeo prilične gubitke.

Sve jedinice XIV divizije prešle su bivšu talijansko-jugoslovensku granicu i krenule u odlučnu ofanzivu protiv neprijatelja. Jedinice novoformirane Snežničke brigade prodrle su duž 'pruge Rakek — Trst u Brkine, dobrih 20 km istočno od Trsta. Jedinice II udarne brigade stigle su na prugu Postojna — Trst i odbijaju nemačke napade na liniju St. Peter — Divača Na desnom krilu tih jedinica koje prodiru operiše nova Rabska brigada, koja zajedno sa ostalim jedinicama ruši prugu premg Trstu. Prva udarna brigada koja operiše na sektoru Rakek —• Postojna, odbija, u teškim sukobima, napade nemačkih tenkova, oklopnih automobila i vozova.

Noću uoči 26 sept. I udarna brigada je na svome sektom izbacila iz koloseka putnički voz. uništila lokomotivu i zapalila vagone. Ona je mobilisala sve zarobljene železničare. Minerska

odeljenja su istovremeno uništila i porušila prugu na 14 mesta. Kad je u 10 časova pre podne stigao na taj sektor pomoćni voz, poslat radi opravke pruge, naši borci su mobilisali radnike i železničare koji su bili poslati na taj rad. Nesposobne za nošenje oružja poslali su u Ribnieu. Uskoro zatim, oko 12 časova, Nemci su oklopnim vozom napali naše položaje na tome sektoru. Posle kratkog sukoba Nemci su morali da se brzo vrate. Istoga dana posle podne, u 16 časova, oni su pokušali da iz Postojne prodru drumom u tenkovima i blindiranim automobilima. Naše snage su im preprečile put i srušile most u blizini naših položaja. Naše čete su istoga dana uništile tri lokomotive. U toku jučerašnjeg dana naša Loška brigada je odlučno odbila fašističke napadače, koji su došli iz Rakeka.

Jedinice XIV divizije otvarale su 27. IX vatru iz topova i teških bacača na nemačke položaje kod Rakeka. Čitava pruga između Rakeka i Trsta bila je zbog naših neprestanih akcija onesposobljena za svaki železnički saobraćaj.

Bataljoni XV divizije krenuli su 26 sept. pravcem Šmartno — Litija i tamo napali nemačke i belogardističke straže. Posle kratke pucnjave neprijatelj je bezglavo pobegao. U toj borbi poginulo je 7 belogardista i 2 Nemca, a oko 20 Nemaca bilo je ranjeno.

Nemci i belogardisti pokušavali su 27 sept. da prodru na položaje 2 bataljona Cankareve brigade severno od Metnaja. Nemci su prodirali u tri kolone od po 100 ljudi. Naši borci su ih svuda odbacili i naneli im osetne gubitke. Prema dosadašnjim vesttma. Nemci su imali preko 7 mrtvih a još više ranjenih.

Jedinice XII brigade napale su 29 sept. položaje nemačkih straža u blizini nemačke bolnice u Krmelju. na nemaćkoj strani granice. Posle prvih rafala iz mitraljeza i eksplozija mina naših minobacača, naši borci su uspeli da prodru u bolnicu i da je zapale. Neprijatelju, koji je pobegao. zaplenili su nemačku zastavu i dosta municije i vojne opreme.

Bataljon XII brigade, koji je u noći između 28 i 29 sept. prešao granicu, tamo je iznenada naišao na veliku grupu Nemaca i belogardista. Naši borci odbili su bez gubitaka, sve pokušaje neprijatelja da ih odbaci preko granice, i prinudili su ga da se povuče.

Jedinice 14 divizije napale su 29. septembra, predveče. nemački transport od 23 tenka i 30 kamiona pešadije u blizini Ivanjeg Sela. Neprijatelj je pretrpeo znatne gubitke.

Ogorčene borbe na sektoru Rakek — Postojna još traju. Jedinice XIV divizije i dalje uspešno ruše pruge na čitavom području.

Noću uoči 29 sept. i u toku prepodneva sledećeg dana, I udarna brigada je rušila kameni železnički most kod Rakeka, u pravcu Postojne, sa dobrim rezultatom. Kod mosta se nalazio dobro utvrđen bunker sa nemačkom posadom. Baterija topova, pridodata I udarnoj brigadi, brzo je uništila bunkere i proterala nemačke bandite. Kratko vreme posle toga. topovske granate porušile su železnički most. U porušenom bunkeru naši su zaplenili automatske i obične puške, municiju i dosta odeće i obuće.

Iste noći je Loška brigada počela da ruš: prugu između Ivanjeg Sela i Rakeka. Za uništavanje te saobraćajne vene ona je mobilisala priličan broj civilnog stanovništva, koje je odnosilo sa pruge eksplozivom razbijene šine i železničke pragove. U isto je vreme topovska baterija Brigade gađala neprijateljski bunker na Srnjaku iznad Rakeka. Posle te artiljeriske pripreme, borci Loške brigade zauzeli su bunker na juriš i gonili nemačku posadu, koja je bežala do Rakeka. Neprijateljske gubitke nismo mogli tačno ustanoviti.

U toku poslepodneva istog dana neprijatelj je, sa većim brojem tenkova i 400 ljudi pešadije. prodro od Postojne prema položajima I udarne brigade. Rasplamsala se borba koja je trajala sve do noći. Naši su presekli put neprijatelju, kome je pošlo za rukom da prodre sa tenkovima do Cerknice, i potisnuli ga u Rakek. Neprijatelj je u toj bici imao preko 60 mrtvih i najmanje toliko ranjenih. Naši su na nekim mestima, takoreći, gazili po leševima nemačkih bandita. U našim redovima bilo je 5 mrtvih i 14 ranjenih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Za rukovodioca otseka:
Ahac[2]

IZVESTAJ ŠTABA IDRIJSKE UDARNE BRIGADE OD 1 OKTOBRA 1943 ŠTABU PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE O FORMIRANJU BRIGADE[1]

STAB IDRIJSKE UDARNE BRIGADE NOV i POS
Na položaju, 1. X. 1943

ŠTABU PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE

Na položaju

Poslednji izvestaj smo vam poslali 28. IX. 1943 sa položaja kod Robarja, u blizini Vojskog. Ceo Odred je bio toliko razbijen, da ga je bilo do danas nemoguće formirati u brigadu. Iz Odreda se danas formirala brigada od 500 ljudi. Brigada je podeljena na tri bataljona. Ljudstvo je dobro naoružano i već danas je otišle na položaje sa kojih će vršiti određene zadatke.

Ovde se nalaze drug Jaka-Albin Kovač i Matija.[2] U sporazumu sa njima, ceo se Odred uključio u Idrijsku brigadu. Do danas nismo dobili veze sa 1. bataljonom, koji se pre razbijanja nalazio na Crnom Vrhu.

Dobili smo vezu sa Gorenjskim odredom. Došli su komandant i politkomesar (tj. Zvonko Planine[3] i Ljubo Sorški[4]).

Novoformirana brigada imala je danas na granici prvi sudar sa Nemcima (dva Nemca su poginula). Detalji nam još nisu jasni. Cim uspostavimo vezu sa svima, poslaćemo vam detaljniji izveštaj o formiranju brigade i posle toga redovno svakodnevne izveštaje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Štab brigade

Komandant: Politkomesar':
Zdešar. . . . . Milan Tominc

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
[2] Maks Krmelj
[3] Zvonko Bertoncelj
[4] Anton Kržišnik
[5] U originalu pogreška. Milan Tominc je bio komandant a Zdešar komesar brigade.

IZVESTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 2 OKTOBRA 1943 VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O USPESIMA SLOVENACKIH OPERATIVNIH JEDINICA OD 1 MAJA DO 8 SEPTEMBRA 1943[1]

GLAVNI STAB
NOV I POS
PROPAGANDNI OTSEK
2. X. 1943

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

Uspesi naših operativnih jedinica u mesecima maju, junu, julu, avgustu i do 8 septembra 1943 bili su sledeći:-

1. V. 43. Izvršen je napad na železničku stanicu Sava. Tom prilikom uništeno je 25 vojnih kamiona. 2 vagona sa predajnom radio-stanicom. 2 vagona sa električnim motorima i 8 vagona ostalog vojnog materijala.

Druga slovenačka udarna brigada »Matija Gubec« i III slovenačka udarna brigada »Ivan Cankar« i XIII hrvatska brigada imale su žestoke borbe na otseku Trebnje — Novo Mesto i prodrle su preko nemačke granice do Save. Prvog maja upale su u Mokronog, gde su zaplenile priličnu količinu vojnog materijala. Uništena je železnička stanica i 10 vagona. Partizani su porušili železničku prugu u dužini od 1 km i ponovo uništili železničku stanicu Mirna. Ispred belogardističkog utvrđenja Št. Rupert vodila se borba 36 časova. Naši borci razbili su nekoliko bunkera, zaplenili nešto oružja i municije. Samo u toj borbi Italijani su pretrpeli gubitke od 120 ubijenih i ranjenih vojnika i oficira, među njima 2 viša oficira, a belogardisti su imali 50 mrtvih, ranjenih i zarobljenih.

Odeljenja II udarne brigade su kod stanice Uršna Sela porušila prugu u dužini od 200 m i izbacila iz koloseka jedan teretni voz. Blizu Semiča je

razbijeno belogardističko odeljenje, kojom prilikom je ubijeno 20 belogardista a mnogo ih je ranjeno. Naši borci su razbili nemačku posadu u Radulji i uništili sva utvrđenja. Izvršena su bila dva napada na utvrđene tačke Bučka i Drušče. Nemci su izgubili, u mrtvima i ranjenima, oko 100 ljudi.

2. V. 43. Između stanica Trebnje i Mirna prevrnut je žel. kolosek. Zapaljene su stanična zgrada i skretnica. U stanici Mokronog zapaljeno je teretno skladište i 5 vagona. Saobraćaj je tri dana bio prekinut,

5. V. 43. Borci Kamničko-savinjskog odreda primili su na Sipeku borbu s Nemcima. U borbi je poginulo 29 Nemaca, među njima 2 oficira. U dužini od nekoliko kilometara, partizanski borci su uklonili prepreke, porušili utvrđenja i pokupili mine na utvrđenim tačkama Javorje — Osredek. Partizani su u tim borbama s Nemcima pokazali visok moral i sposobnost tući neprijatelja. Nemci su imali 200 mrtvih i ranjenih; zaplenili smo mnogo pušaka, mitraljeza, opreme i municije. Na našoj strani su dva druga ubijena a tri ranjena.

6. V. 43. Minerski vod udarne brigade »Ljubo Sercer« minirao je železničku prugu u Beloj Krajini. Uništena je lokomotiva i 6 vagona. U vozu je bilo 20 Italijana ubijenih i mnogo ranjenih.

7. V. 43. Među stanicama Metlika i Gradac, usled mine, voz je iskočio iz koloseka. Porušena je pruga a saobraćaj je prekinut 21 sat.

8. V. 43. Između stanica Trebnje i Velika Loka minom je oštećen provizorni most. Kolosek sa pragovima bio je prevrnut u dužini od 36 m. a saobraćaj prekinut tri dana. Između stanica Mirna Peč i Trebnje dignuta su noću tri koloseka. Između stanica Ribnica i Kočevje minom je porušena pruga; saobraćaj je obustavljen deset sati.

11. V. 43. Između stanica Velika Loka i Radohova Vas pomoću dve mine porušena je pruga u dužini od 36 m. Saobraćaj je prekinut dan i po.

12. V. 43. Partizani Južnoprimorskog odreda su u Nabrežini, blizu Trsta, uništili 3 automobila i zaplenili veću količinu sanitetskog materijala, 1 puškomitraljez i 9 pušaka. Italijani su imali 7 mrtvih i 2 teško ranjena.

12. V. 43. Partizani su prodrli u tvornicu »Titan«, razoružali stražu, zaplenili 7 pušaka i uništili sve mašine. U mesnim sukobima kod Lukovice i Zagorja, Nemci su imali 12 mrtvih. Partizani su zaplenili puškomitraljez i nekoliko pušaka. Odelenje Savinjskog bataljona upalo je u Hrastnik, gde je u hemiskoj tvornici uništilo peć i sve spoljne instalacije. Kod Hrastnika su naši borci izbacili iz koloseka 2 voza, od kojih je jedan potpuno razbijen a drugi teško oštećen.
Blizu Kobarida, u trodnevnim borbama, V i VI udarna brigada potpuno su razbile italijanske čete. Od 800 vojnika koji su napali naše položaje, vratilo se u svoja uporišta 150, dok su ostali bili delom ubijeni, delom ranjeni, zarobljeni ili raspršeni. Partizani su zaplenili 2 minobacača, 18 mitraljeza i više od 200 pušaka.
Na pruzi Ljubljana — Kamnik uništene su železničke stanice Trzin i Jarše.
Na pruzi Ljubljana — Zidani Most partizani su, u blizini Kresnica, izbacili iz koloseka teretni voz. U rejonu Nazarje zapaljena je pilana, kao i 6 nemačkih vojnih objekata. Porušena su 2 mosta.

13. V. 43. Između stanica Velika Loka i Radohova Vas mina je otkinula šinu u dužini od 40 sm. Saobraćaj je zaustavljen 10 sati. Između stanica Novo Mesto i Mirna Peč dve mine su oštetile kolosek. Saobraćaj je prekinut 6 časova.

14. V. 43. Na stanici Mirna razbijena je 1 skretnica. Saobraćaj prekinut 4 sata.

15. V. 43. Partizani II udarne brigade su na železničkom otseku Ozalj — Kamanje ponovo iz zasede gađali vojni voz. Voz je dovezao 70 mrtvih vojnika i mnogo ranjenih.

19. V. 43. Između stanica Trebnje i Št. Janž prevrnut je kolosek. Saobraćaj je obustavljen 2 dana.
Prva udarna brigada imala je teške borbe na otseku Trebnje — Dobrnič — Ajdovec i Catež. Naši borci zaplenili su nešto oružja i municije. Ista brigada je porušila železničku prugu Trebnje — Mokronog u dužini od 1 km. Kad su Italijani došli da poprave prugu, naši su ih napali, kojom prilikom su Italijani imali 15 mrtvih i mnogo ranjenih. Partizani Primorskog odreda izvršili su kod sela Raša napad na fašističke skvadriste koji su se vozili u kamionu. Od 35 fašista

samo su trojica pobegli. Između stanica Trebnje i St. Janž prevrnut je kolosek. Saobraćaj zaustavljen 2 dana.

21. V. 43. Četvrta udarna brigada imala je teške borbe sa belogardističkim slugama okupatora. Beli su pritom imali 20 mrtvih i mnogo ranjenih. Zaplenili smo puškomitraljez. nekoliko pušaka i mnogo municije.

Blizu Postojne su partizani razbili italijansko odeljenje, kojom prilikom su ubijena 3 oficira i 2 podoficira. Pod Sentviškom Gorom su partizani Južnoprimorskog odreda napali italijansku kolonu. Ubijeno je 6 Italijana a 12 ih je ranjeno; istovremeno je zaplenjeno 2 puškomitraljeza, nekoliko pušaka i 2 sanduka municije. Posle toga su Italijani dovukli pojačanje i prešli u ofanzivu. Nakon osmočasovne borbe bili su odbačeni i tom prilikom su imali 80 mrtvih.

23. V. 43. Gradac i Metlika bili su često napadani. Velik uspeh su postigli partizani kad su minirali prugu. Izbačeno je iz koloseka 11 vagona, kojom prilikom su poginula 2 železničara, a dvojica meštana iz Zagradeca teško ranjena. Kolosek u dužini od 60 m bio je potpuno razbijen. Saobraćaj je prekinut 12 časova. Kod stanice Mirna Peč bila je minom razbijena jedna skretnica, te prekinuti telegrafski i telefonski vodovi.

26. V. 43. Između stanica Trebnje i Mirna Peč zapaljeno je 6 telegrafskih stubova.

27. V. 43. Kod stanice Mirna Peč minom je prekinut saobraćaj 12 časova. Uništeni su također svi telegrafski i telefonski vodovi. Kod Trebnja je razbijena gvozdena konstrukcija otvorenog propusta i 30 m koloseka.

30. V. 43. Jedinice naše NOV minirale su prugu između stanica Novo Mesto i Mirna Peč. Uništeno je 15 m koloseka.

31. V. 43. Kod stanice Mirna Peč otvorena je puščana vatra na voz; ranjeni su 1 železničar i 1 vojnik.

21. VI. 43. Između stanica Sela pri Otovcu i Semič mina je oštetila kolosek u dužini od 15 m.

23. VI. 43. Naše su jedinice minirale prugu između stanica Uršna Sela, Rožni Dol i Pribišje. Pruga je razorena. U čuvarevoj kućici uništen je telefon. Zapaljeni su telegrafski stubovi. Kolosek je porušen u dužini od 40 m.

25. VI. 43. Voz je naišao na minu kod Otoveca. Izbačena je lokomotiva i svi vagoni. Saobraćaj je bio prekinut 36 časova.

27. VI. 43. Između stanica Trebnje i St. Janž bile su železničke šine na 7 mesta podignute za 20 sm. Saobraćaj je na toj pruzi bio prekinut 17 časova. Iste noći kod Otoveca je pod vozom eksplodirala mina. Tom prilikom je uništeno 60 m koloseka i 20 pragova. Između stanica Trebnje i Mirna oštećena je pruga na 10 mesta.

2. VII. 43. Naše su jedinice porušile prugu u dužini od 60 m i izbacile iz koloseka lokomotivu između stanica Gradac i Metlika. Lokomotiva se prevrnula niz nasip. Saobraćaj je na toj pruzi bio prekinut 12 časova. Između stanica Trebnje i St. Janž bile su šine na 13 mesta podignute za 30 sm; saobraćaj je bio prekinut 12 časova.

Minerski vod je između stanica Radohova Vas i Velika Loka oštetio most; saobraćaj se nije vršio 4 sata.

14. VII. 43. Drsku akciju izvršili su štajerski partizani na pruzi Maribor — Zidani Most. U Savinju su izbacili voz u kome se vozio štab generala Romela. Poginuo je 71 štabni oficir, među njima Romelov zamenik i mnogo viših oficira.

25. VI1. 43. Jedinice NOV napale su varoš Žužemberk, gde se nalazilo oko 500 Italijana i belogardista, dobro naoružanih i utvrđenih. Napad naših jedinica bio je toliko silovit, da se neprijatelj nije mogao dugo odupirati. Naše jedinice vodile su borbu i sa okolnim posadama iz Hinja, Ambrusa, Starog Loga i Soteske. Okupator, sa izdajničkom belom gardom, imao je oko 600 mrtvih i ranjenih, a izgubio je 1 poluautomatski top, 230 granata, 4, mitraljeza. preko 20.000 kom. municije, 48 mina i mnogo ostale opreme. Između stanica Novo Mesto i Mirna Peč eksplodirale su 2 mine i potpuno porušile prugu; istovremeno je razbijen provizorni propust i 1 podupirač.

26. VII. 43. Gorenjski borci su u drskom napadu uništili 2 automobila, pobili 7 i ranili 48 Nemaca. U nekom jurišu je grupa partizana Gorenjskog odreda pobila 20 Nemaca, a ostale naterala u bekstvo. Noću su partizani napali nemačku zasedu kod Zalog Loga i pobili 7 Nemaca. Prilikom sukoba sa grupom Nemaca na Jelovici potukli su 7 i ranili 12

Nemaca. Krški odred je prilikom neke akcije oslobodio 20 kažnjenika bez sopstvenih gubitaka. Peta udarna brigada »Simon Gregorčič«, na svom pohodu, ušla je u Režiju. Italijansku kolonu, koja se približavala našim položajima, naši su pustili da se približi na 3 metra, pa su tada navalili na nju, razbili je i naterali u panično bekstvo. Na položaju ostalo je više mrtvih i ranjenih fašista, a mnogo ih je poskakalo u 100 m dubok ponor. Medu mrtvima nalazio se i 1 oficir. Zaplenjeno je nešto pušaka, municije i ostale vojne spreme. Ista brigada uništila je dva železnička mosta: jedan na pruzi Ponteba — Udine. drugi na pruzi Gorica — Podbrdo. Istovremeno je porušila i prugu na više mesta, te time onemogućila saobraćaj za više dana. Kod stanice Gradac u Beloj Krajini eksplodirala je mina u momentu kad je na nju naišla vojna drezina. Drezina je izbačena iz koloseka sa pokvarenim točkom.

Medu stanicama Uršna Sela i Birčna Vas minirana je pruga, te je saobraćaj prekinut 7 sati.

29. VII. 43 Naše su jedinice blokirale italijansko i belogardističko uporište Sela pri Sumberku. Posada, sastavljena od fašista i belogardista, brojala je više od 300 ljudi, sa 4 teška minobacača i brojnim lakim mitraljezima. Dana 30 jula pokušali su Italijani i belogardisti probiti našu blokadu, kojom prilikom su imali 20 mrtvih i više od 40 ranjenih.

31. VII. 43. Neka naša jedinica sukobila se s Italijanima i belogardistima kod Lučarjevog i Rdečeg Kala,[5] vodila borbu i prinudila neprijatelja na povlačenje uprkos tome što su ga podržavali artiljerija i teški minobacači. Kolona Italijana krenula je od Radohove Vasi ka Zagorici i bila je kod sela Sad razbijena. Na bojištu je palo 60 fašističkih razbojnika, i mnogo ih je ranjenih. Zaplenjeno je više od 10.000 kom. municije, 48 mina za minobacače i mnogo ostalog vojnog materijala.

Neka jedinica[4] je u jurišu zauzela italijansko i belogardističko utvrđeno uporište pri Babnoj Gori. Zaplenila je 1 puškomitraljez sa municijom i nekoliko pušaka i zarobila 1 Italijana.

5. VIII. 43. Jedinice Istočnodolenjskog odreda uništile su žel. prugu između Semičkog tunela i Birčne Vasi. Saobraćaj na toj pruzi stajao je 12 časova.

10. VIII. 43. Jedinice istog odreda minirale su prugu Semič — Črnomelj kod Mihelje Vasi. Razbijena lokomotiva svedoči o žalosnoj sudbini italijanskog voza. Saobraćaj je bio prekinut 10 časova. Partizani Zapadnodolenjskog odreda su na stanici Mima digli u vazduh skretnicu i zaustavili saobraćaj 12 sati.

Prva udarna brigada vodila je teške borbe u Knežjoj Vasi, gde je neprijatelj imao 20 mrtvih i veći broj ranjenih. Manja jedinica iste brigade vodila je borbe sa belogardistima iz Mirne Peči. Tom prilikom je ubijeno 5 belogardista i nekoliko ih je ranjeno.

Jedinice iste brigade porušile su na pruzi Ljubljana — Novo Mesto 3 železnička mosta i 1 drumski most.

Jedinice XV divizije napale su neprijateljsKo uporište u Beloj Cerkvi. Likvidirale su 2 bunkera i proterale mitraljesce koji su se nalazili u crkvenom tornju. Mina, koja je imala pun pogodak, zapalila je crkveni toranj, i crkva je izgorela. Istovremeno su napale bunker u Dragama, proterale belogardiste iz bunkera, porušile bunker i zapalile most. Kad su Italijani pokušali da opkoljenoj posadi priteknu u pomoć, naši su ih primetili i naterali u paničnо bekstvo. Tom prilikom su Italijani imali 13 mrtvih i više ranjenih.

11. VIII. 43. Kod Mirne Peči je minerski vod XV divizije izbacio iz koloseka lokomotivu i 1 vagon, te prilično porušio železnićku prugu. Saobraćaj je bio zaustavljen 9 časova.

12. VIII. 43. Neka jedinica iste divizije porušila je prugu i izbacila iz koloseka 2 vagona kod Zdinje Vasi, u blizini Krmelja. te time prekinula saobraćaj 8 sati.

13. VIII. 43. Jedinice XV divizije minirale su na tri mesta prugu Št. Janž — Trebnje. Prva mina porušila je prugu ispred samog voza, tako da ga mašinovođa nije mogao zaustaviti, te je naleteo na nasip. Zatim je odmah eksplodirala druga mina ispod same mašine i teško je oštetila. Treća je eksplodirala ispod vagona i potpuno ga uništila. Voz je imao i dva oklopna vagona u kojima su

se vozili Italijani i domaći izdajnici belogardisti. Naši su odmah prinudili italijansku posadu da poskaće iz vagona, te su jurišali na nju. Nijedan Italijan iz te posade nije se spasao. Ubijeno je 15 Italijana, zarobljena su 2 denuncijanta i 19 Italijana, medu njima zloglasni konfident. U toj borbi je zaplenjeno: 3 teška mitraljeza, 2 laka minobacača, 16 pušaka. 7 pištolja, 10.000 kom. municije za mitraljez, 1000 kom. puščane municije, 72 mine, 120 ručnih bombi, 7 pari novih cipela, 100 kg raži i mnogo ostale vojne spreme. U to] uspeloj akciji partizani nisu imali nikakvih gubitaka.

21. VIII. 43. Manje jedinice VII udarne brigade sačekale su belogardističku patrolu kod Tomišelja pod Krimom. Ubijena su 2 belogardista, 5 ih je bilo ranjeno, ostali su se razbežali. Iste noći su naši borci u silovitom naletu napali belogardističko uporište u Pijavoj Gorici. Zauzeli su i porušili 6 bunkera. Od 52 belogardista koji su se nalazili u uporištu, više od polovine ih je mrtvih i ranjenih. Minerski vod II udarne brigade je iste noći porušio prugu Ljubljana — Škofljica, te onemogućio za saobraćaj sve okolne drumove. Neprijatelj je okušao svoju sreću na sektoru Mokrec — Krim, gde su se nalazili položaji jedinica XIV divizije. U borbi su naši borci uništili jedan neprijateljski tenk i teško oštetili neprijateljski avion, tako da se ovaj morao prinudno spustiti na Ljubljansko Barje, kod Iga.

22. VIII. 43. Jedinica II udarne brigade porušila je žel. prugu Ljubljana — Trst.
Izbačena lokomotiva je teško oštećena.
Druga jedinica iste brigade porušila je mostove na cestama Ljubljana — Ig, Ig — Lavrica i zarobila je jednog belogardističkog izdajnika.

23. VIII. 43 Deo I udarne brigade minirao je prugu Ljubljana — Trst između Borovnice i Preserja. Na minu je naišao nemački vojni voz, koji je vozio tehničko odeljenje 24. nemačke divizije, koja je bila uništena pred Staljingradom. Ova druga garnitura oklopne divizije kompletirala se u Francuskoj i bila je sada poslana za Italiju. Prilikom eksplozije mine obe lokomotive su dignute u vazduh i razbijene. Pod ruševinama našlo je smrt mnogo vojnika — specijalista. U dalja 4 vagona

nalazio se tehnički materijal, mašine i razni aparati. U ostalih 15 vagona bili su potpuno novi teretni i oklopni automobili, koje su naše jedinice uništile. Odmah nakon eksplozije Nemci su pokušali da pruže otpor na nasipu, ali ih je jaka mitraljeska vatra proterala, tako da je u momentu ostalo na mestu 50 nemačkih krvnika, a 7 ih je zarobljeno, medu njima 1 oficir.

Nakon završene borbe naši su borci uništili i zapalili ceo voz. koji se sastojao od 2 lokomotive, 17 oklopnih automobila, 22 vagona i ogromne količine tehničkog i vojnog materijala i benzina. Istovremeno je porušen i železnički kolosek. tako da je saobraćaj bio prekinut više od 2 dana. Zaplenjeno je 5 novih automata i nekoliko hiljada komada municije za puške i automate.

Sedma udarna brigada porušila je mostove na cestama Rakitna — Brezovica i Črna Vas — Tomišelj, te zaplenila zalihe namirnica plavogardističkih izdajnika na samoj periferiji Ljubljane.

24. VIII. 43. Jedinice XV divizije porušile su prugu Trebnje — Tržišče i uništile železničku stanicu u Bistrici i stražaru kod Pijavica.

Četvrta udarna brigada razoružala je italijansku posadu u bunkeru između Ponikava i Trebnja. Zarobljena posada od 6 ljudi izjavila je da želi ostati u našoj NOV. Zaplenjen je puškonrtraljez i 5 pušaka a bunker je porušen.

Jedinice XV divizije minirale su prugu kod Mirne Peči; saobraćaj bio je prekinut ceo sledeči dan.

Jedinice XIV divizije su prilikom čišćenja terena na svom sektoru uništile i delimično zarobile mnogo belogardista. Zaplenjene su 32 puške. Trideset prinudno mobilisanih javilo se u našu vojsku i bili su srećni što su se spasli iz kandži belogardističkih plaćenika.

25. VIII. 43. Jedinice Istočnodolenjskog odreda prodrle su u stanicu Črnomelj i sukobile se sa italijanskom stražom; 3 Italijana su zarobljena, a više ih je ranjeno.

26. VIII. 43. Kod Kanižarice su jedinice I udarne brigade zarobile 3 Italijana.

27. VIII. 43. Minerski vod Zapadnodolenjskog odreda porušio je prugu između Ribnice i Lipoveca. Tom prilikom izbačen je iz koloseka putnički voz. Lokomotiva je potpuno uništena. Terenska četa na

Kučevskom je potpuno uništila telefonske i telegrafske sprave u dužini od 3 km.
Peta udarna brigada je u jurišu zauzela i zaposela vrhove između Hmeljnika i Brezja, te poterala Italijane u panično bekstvo do samog Novog Mesta. Tog dana imali su Italijani 10 mrtvih i isto toliko ranjenih.
Četa Gorjanskog bataljona napala je Italijane kod Gaberja, te dosta njih pobila i ranila.
Druga udarna brigada porušila je prugu između Čušperka i Dobrepolja.

28. VIII. 43. Minerski vod Gorjanskog bataljona uništio je železničku skretnicu u Rožnom Dolu.
Jedinice istog bataljona napale su Italijane prilikom postavljanja žicanih prepreka. Neprijatelj je imao 3 mrtva i 11 ranjenih.

29. VIII. 43. Jedinice XV divizije porušile su železnički most kod Starog Trga, blizu Trebnja.[5] Te noći su jedinice iste divizije porušile i železnički most među Ponikvama i Podborštom. Tom prilikom su se našim jedinicama predala s oružjem 2 belogardista pokajnika.

1. IX. 43. Jedinice XIV divizije su kod Krvave Peči napale Italijane, belogardiste, plavogardiste i Nemce: ukupno oko 1.000 ljudi, naoružanih brojnim automatskim oružjem i minobacačima. Neprijatelj je imao mnogo mrtvih i ranjenih; na našoj strani nije bilo gubitaka.

3. IX. 43. Minerski vod Istočnodolenjskog odreda porušio je prugu kod Otovškog mosta. Saobraćaj je zaustavljen 24 sata.
Jedinicama XIV divizije uspelo je blokirati neprijatelja kod Krvave Peči, gde se bio snažno utvrdio. U trodnevnoj teškoj i ogorčenoj borbi palo je 100 okupatora, a ranjenih je bilo oko 200. Među mrtvima i ranjenima ima mnogo oficira. M'nerski vod Istočnodolenjskog odreda porušio je transformatorsku stanicu u St. Jerneju.

7. IX. 43. Jedinice XV divizije su te noći napale železničku stanicu u Mirnoj Peči." Pod ruševinama je ostalo 18 mrtvih okupatora, a jedan je zarobljen. Iste noći naši su borci razbili 5 skretnica, uništili sve železničke naprave i zapalili 8 vagona. Također

' Vidi dok. br. 73.
Napad je izvršila Četvrta udarna brigad.i Matija Gubec .

su razbili i telefonske i telegrafske naprave. Jedinice V udarne brigade napale su belogardističku i italijansku posadu u Kamnicama. Neprijatelji su se ogorčeno odupirali, ali naša vojska ih je artiljeriskom vatrom proterala. Imali su 30 mrtvih i isto toliko ranjenih.

Manje jedinice iste brigade su razrušile železničku prugu između Potočne Vasi i Novog Mesta.

8 IX. 43. Jedinice Zapadnodolenjskog odreda zaposele su u okolini Kostanjevice sva uporišta izuzev samu varoš, gde se u bunkerima nalaze Nemci.

BK. 76

1ZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 2 OKTOBRA 1943 VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O USPESIMA SLOVENAČKIH OPERATIVNIH JEDINICA OD 8 SEPTEMBRA DO 1 OKTOBRA 1943[1]

GLAVNI STAB
NOV i POS
PROPAGANDNI OTSEK
2.X. 1943
Br. 2

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

Prema dosada primljenim izveštajima, uspesi i gubici naše vojske od 8. IX. do 1. X. 1943 bili su sledeči:

9. IX. 43. Jedinicama XV divizije su Italijani iz Tržišča i Krmelja predali oko 20 puškomitraljeza. Odeljenja iste divizije uništila su mostove kod Semiča.

Jedinice XV divizije porušile su bunkere na stanici Trebnje i uz prugu kod Mirne Peči.

Jedinice V udarne brigade napale su belogardističke posade između Potočne Vasi i Novog Mesta. U blizini Lukovice i Brezja razoružali smo oko 1.000 Italijana, te posadu u Straži.

10. IX. 43. Drugi bataljon V udarne brigade napao je belogardističku posadu u Stični. Posada je bila brzo razoružana. Belogardisti, kojih je bilo nešto preko 100, odmah su predali sve oružje, između ostalog i 2 teška minobacača.

Cete XIV divizije napale su italijansku kolonu od 2.500 ljudi i, nakon teške borbe, razoružale.

Istoga dana je XIV divizija također likvidirala četničko gnezdo u Grčaricama,- gde su se borbe vodile 3 dana. Plavogardisti su se predali tek nakon teške borbe. Sva plavogardistička banda u Grčaricama bila je zarobljena, među njima čuveni zločinci: komandant Koprivica, poručnik Kranjc i još neki drugi koji su okrvavili ruke bratskom krvlju. Zarobljeno je 125 četnika.

11. IX. 43. Jedinice XIV divizije razoružale su kolonu od 2.000 Italijana.

Cete Zapadnodplenjskog odreda, ne ispalivši nijedan metak, razoružale su kolonu od 7.000 Italijana i 100 belogardista, koja je išla prema Kočevskoj Reci. Jedinice istog odreda razoružale su Italijane koji su stigli iz Starog Loga. a koje je vodio general Ceruti (Cerutti).

12. IX. 43. Jedinice XV divizije napale su neprijatelja u Mršečoj Vasi. Nemci i belogardisti su se snažno branili iz bunkera. Naši su napadali tenkovima i mitraljezima, te naneli neprijatelju osetne gubitke.

13. IX. 43. Jedinice XV divizije porušile su sve mostove i ceste koje vode od nemačke granice ka njihovim položajima.

14. IX. 43. Čete V udarne brigade prodrle su do Rudnika,* odakle uznemiravaju Nemce.

Istoga dana Nemci su dvaput pokušavali da prodru u Cerknicu. ali su uvek bili odbijeni.[4]

15. IX. 43. Sve ispade belogardista i Nemaca iz Ljubljane i Kostanjevice naše su čete odmah odbile. Nemci su svuda u defanzivi. Samo u Škofljici su jedinice naše V udarne brigade razbile oko 400 belogardista/' Belogardisti su pobegli u zamak Ig, drugi su nastojali da pobegnu u Ljubljanu. Tom prilikom su naši zaplenili protivtenkovski top i veću količinu vojnog materijala.

[1] Vidi dok. br. 155 i 166.
[2] Vidi dok. br. 73.
[3] Vidi dok. br. 13.
[4] Vidi dok. br. 15 i 73.

17. IX. 43. Jedinice XIV divizije vode na Turjaku teške borbe sa belogardistima i plavogardistima.[11] U zamak Turjak, koji je jedno od najčvršćih uporišta u Sloveniji, prikupilo se iz svih predela naše oslobođene zemlje oko 700 belogardista i plavogardista sa političkim i vojnim vodama. Nakon trodnevne teške borbe, čete brigade »France Prešern«, koja je u sastavu XIV divizije, upale su u zamak Turjak. Zarobljeno je oko 650 izdajnika, među njima mnogo popova i oficira. Naši borci zaplenili su oko 100 teških i lakih mitraljeza, te mnogo vojnog materijala. Pad Turjaka je najveća pobeda narodnooslobodilaćke vojske Slovenije.

19. IX. 43. Patrola II udarne brigade uhvatila je na cesti St. Peter — Ilirska Bistrica 2 nemačka vojnika. Zaplenila im je oružje i motocikl. Istoga dana Nemci su sa tri tenka i 2 kamiona, zajedno sa belogardistima (oko 300 ljudi), preobučenim u nemačke uniforme, izvršili ispad prema Tržišču i Krmelju.[7] Nakon teške borbe naše su ili jedinice odbile. Neprijatelj je imao 20 mrtvih i veći broj ranjenih. Uništena su 2 automobila i 1 tenk.

22. IX. 43. Iznad Višnje Gore pojavili su se nemački bombarderi. koji su izbacili 4 teške bombe. Ubijeno je 7 civila i dosta ih je ranjeno.

23. IX. 43. Naše jedinice vodile su teške borbe sa Nemcima kod Cerknice.[N] Borci I udarne brigade postavili su neprijatelju zasedu i otvorili vatru na neprijateljsku kolonu. Uništen je oklopni automobil i motocikl. Nemci su. pored toga. imali 15 mrtvih i više ranjenih. Ostali su naterani u bekstvo.

24. IX. 43. Jedinice II udarne brigade porušile su prugu Št. Peter — Planina. Uništena je lokomotiva i 100 m pruge.

Minerski vod II udarne brigade porušio je most kod Prestraneka, u blizini Postojne.

27. IX. 43. U blizini ljubljanskog bloka naša se patrola sukobila sa patrolom od 10 belogardista. Ranjen je 1 belogardist. koga su ostali odvukli.

Patrole VIII udarne brigade dovele su 4 Rusa koji su pobegli iz nemačkog zarobljeništva. Rušenjem pruge od Grosuplja do Višnje Gore i od Grosuplja do Škofljice, VIII udarna brigada je onemogućila

Vidi dok. br. 154.
Vidi dok. br. 23 i 26.
Vidi dok. br. 38.

svaki železnički saobraćaj. Istoga dana su bataljoni XV divizije krenuli u pravcu Litije, ' te napali nemačke i belogardističke straže. Nakon kratke borbe neprijatelj je pobegao u neredu. U toj borbi palo je 7 belogardista i 2 Nemca, a oko 20 Nemaca je ranjeno. Nemci i belogardisti su pokušali da upadnu u položaje 2 bataljona Cankareve brigade severno od Metnaja. Naši borci su ih odbacili, nanevši im osetne gubitke. Prema izveštajima. Nemci su imali 7 mrtvih i više ranjenih.

29. IX. 43. Jedinice I udarne brigade porušile su bunker i proterale Nemce u pravcu Rakeka.[1"] a topovske gtanate porušile su železnički most. U porušenom bunkeru naši su zaplenili automate i obične puške, prilično odeće i obuće.

Jedinice I udarne brigade uspešno su porušile kameni železnički most kod Rakeka.

Prva udarna brigada vodila je teške borbe oko Cerknice i Rakeka. U tim borbama neprijatelj je imao preko 60 mrtvih i najmanje toliko ranjenih. U našim redovima bilo je 5 mrtvih i 14 ranjenih.

30. IX. 43. Jedinice XV divizije, nakon odlične pripreme, na juriš su zauzele ustašku tvrđavu Stojdragu.[1'] U teškoj borbi bilo je mnogo ubijenih i ranjenih. Naše su čete imale veliki plen: puškomitraljeze, puške, te veću količinu municije. Medu ruševinama ostalo je 10 mrtvih bandita, a ranjeno je preko 25 neprijatelja.

Jedinice V udarne brigade napale su utvrđeno uporište Javorje, gde je poginulo 10 nemačkih vojnika, a ranjenih je bilo više od 15. Naši gubici su iznosili: 1 mrtav. 4 ranjena.

Neka druga jedinica iste brigade napala je nemačke položaje u Bogenšperku. Okupator se povukao iz utvrđenja. Na položaju ostalo 5 mrtvih i 7 ranjenih neprijatelja. Iste jcdinice razorile su cestu Šmartno — Litija u dužini od 300 m te uništile sve telefonske i telegrafske vodove. Istoga dani su borci te brigade porušili bunkere kod Osredeka i zaplenili veliki broj mina.

Novoformirana Brkinska brigada,[12] koja vodi svoje operacije na sektoru Postojna — Trst, toga je dana

[k] Vidi dok. br. 67 i 73.

[*"] Vidi dok. br. 68.

["] Vidi dok. br. 67 i 78.

["] Odnosi se na brigadu Snežnik . koja se u to vreme zadržavala na sektoru Brkina. Vidi dok. br. 155.

na cesti zaustavila 2 okupatorska kamiona. Jedinice te brigade su oba kamiona uništile i zapalile.
Istoga dana su čete te brigade na toj cesti porušile most.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

BK. 77

DNEVNI IZVESTAJ OBAVESTAJNOG CENTRA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 2 OKTOBRA 1943 o STANJU NEPRIJATELJA NA SEKTORU RAKEK — ILIRSKA BISTRICA — TRST[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI CENTAR
2. X. 1943

DNEVNI IZVESTAJ ŠTABA BR. 17

IZVESTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA

Od obaveštajca XIV divizije primili smo za 27 septembar sledeći izveštaj:

Nemci su se u pretežnoj većini evakuisali iz Trsta. Svi tenkovi, automobili i vojnici, sa opremom koja im pripada, otišli su prema Gorici, a njihov veći deo prema Postojni. Oko 30 teretnih automobila nemačkih vojnika otišlo je iz St. Petera prema Postojni. Nemci su otišli iz Ilirske Bistrice prema St. Peteru i dalje prema Postojni i ostavili u mestu samo nešto ljudstva sa 4 tenka. Nemačka vojska je demoralisana i premorena. Izveštaji o tome podudaraju se i sa vestima o pojačanju nemačke posade u Postojni i na Rakeku.

Na Rakek je stiglo pojačanje od 200 Nemaca sa tri topa srednjeg kalibra. Bili smo napadnuti, ali smo odbili napad.

Naše položaje kod Rakeka napalo je iz Postojne 150—200 Nemaca sa dva tenka snabdevena eirkularnom testerom za sečenje smreka.

Na sektoru Sercerove brigade Ilirska Bistrica — Rijeka nema promena. Nemci voze iz St. Petera u Postojnu kamione i

blindirane automobile. Na blindiranim automobilima su i vojnički kreveti. 24. IX krenuo je jedan nemački kamion kroz selo Petelinje za Postojnu. Neprijatelj dejstvuje manjim patrolama iz Št. Petera prema Rijeci.

Stanje na sektoru Rakek — Postojna je sledeče: Na Rakeku se nalazi 80 Nemaca. 1 top i 4 teška bacača. Na svakom mestu čuva stražu 8 — 10 Nemaca. Na stanici su dva teretna voza od po 40 vagona sa namirnicima. određena za Italiju, ali ne mogu dalje zbog porušene pruge. Zbog porušene pruge bio je poslat oklopni voz sa 30 ljudi. Voz se vratio već posle pola sata. Zatim je stigla nova kompozicija, sastavljena od lokomotive i jednog vagona sa 14 železničara. koje smo uspeli da zarobimo. Lokomotivu smo minirali i bacili u vazduh. U toku današnjeg dana uništili smo dve lokomotive i pet vagona. Zarobljene železničare poslali smo u Ribnicu. Zarobili smo i železničara koji je nosio telegram upućen u Ljubljanu: da im se pošalje pomoćni voz za opravku pruge, pošto je telefonska veza između Postojne i Rakeka prekinuta. *U Postojni se* nalazi 200 Nemaca i 10 tenkova. Kontrolisanje brojnog stanja posade je otežano jer stalno dolaze i odlaze.

IZVESTAJ ŠTABA XIV DIVIZIJE OD 30. IX. 1943

Borbe na sektoru Rakek — Postojna se nastavljaju. Naše jedinice uspešno ruše prugu na čitavom sektoru.

U noći između 28 i 29. IX i tokom prepodneva 29. IX. I udarna brigada Tone Tomšič« rušila je uspešno železnički most ispred samog Rakeka, u pravcu Postojne. Pored mosta nalazio se dobro utvrđen bunker sa nemačkom posadom. Naša artiljerija porušila je taj bunker, proterala Nemce iz njega, a zatim srušila masivni železnički most od kamena. U samom bunkeru bilo je zaplenjeno nekoliko automata i pušaka, nešto municije i prilično odeće i obuće.

U isto vreme. Loška brigada je uspešno rušila prugu između Ivanjeg Sela i Rakeka. Istovremeno je srušen bunker na Srnjaku, iznad Rakeka. Nemačka posada se spasla uz nešto gubitaka. Naši su gonili Nemce do samog Rakeka i delimično ga i zauzeli. Naši su se posle toga povukli zbog minobacačke vatre.

U toku jučerašnjeg poslepodneva neprijatelj je. sa većim brojem tenkova i ojačanom pešadijom (oko 300—400 ljudi), prodro pravcem od Postojne prema našim položajima. Borba je trajala čitavo poslepodne. sve dok nije pala noć.

DR. 78

IZVESTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 2 OKTOBRA 1943 O NAPADU PETNAESTE DIVIZIJE NA NEPRIJATELJSKA UPORIŠTA U STOiDRAGI, JAVORJU I KOSTANJEVICI[1]

GLAVNI STAB NOV I POS
PROPAGANDNI OTSEK
2.X. 1943. u 14 časova

Br. 10

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

Jedinice IV udarne brigade -Matija Gubec«, ojačane sa 2 haubice, izvršile su noću 30 septembra napad na ustašku tvrđavu Stojdragu. Iza zidova tvrđave, u bunkerima i rovovima, nalazilo se preko 200 do zuba naoružanih bandita. Napad je pripremila artiljerija tačnim gađanjem položaja. Neprijatelj je u početku odgovarao teškim minobacačima a zatim je iznenada prestao. Naša jurišna odeljenja već su napadala utvrđene položaje. Naši borci su u borbi na nož naterali neprijatelja u panično bekstvo. ali je samo mala grupa uspela da pobegne prema nemačkoj granici. U zaposednutim utvrđenjima, koja su partizani porušili i zapalili, bile su zaplenjene velike količine oružja, medu njima 1 teški minobacač, teški mitraljez, puškomitraljezi. puške i mine. Pod ruševinama ostalo je 10 mrtvih bandita, a ranjenih neprijatelja bilo je preko 25.

Jedinice iste brigade izvršile su toga dana demonstrativni napad na Samobor, a naša artiljerija uspešno je uništavala nemački aerodrom u Cerkljama.

Borci V udarne brigade Ivan Cankar« napali su iste noći nacističko uporište Javorje i naneli Nemcima osetne gubitke. Neprijatelj je imao 10 mrtvih i više od 15 ranjenih. Prilikom napada naši su izgubili 1 druga, a četvorica su bili ranjeni.

Druga jedinica Cankareve brigade napala je nemačke položaje na Bogenšperku. Okupator se brzo povukao u utvrđenja i ostavio pred uporištem 5 mrtvih i 7 ranjenih vojnika.

Ostale grupe naših boraca su noću 30 septembra razorile drum Šmartno — Litija u dužini od 300 m i na tome mestu uništile telefonske i telegrafske vodove. Borci iste brigade uništili su te noći kod Osredeka nemačke bunkere i zaplenili veliki broj mina.

Glavni štab
NOV in POS
Propagandni oddek

2.10.1943. ob 14.uri

31.10.

Poročila o naših bojih.

V noči 30. sept. so odrinile IV.U.B. "Matije Gubca", ojačene z 2 haubicama izvršile napad na ustaško trdnjavo Otočac. Ko sinovi trdnjave, v bunkerjih in rovih se je nahajalo preko 200 do zob oboroženih banditov. Napad je pripravila artilerija s točnim streljanjem na postojanke. Sovražnik je v začetku odgovarjal s težkimi minometi, nato pa je nenadoma odnehal. Naši jurišni oddelki so že naskakovali utrjene položaje. V borbi na nož so naši borci pognali sovražnika v paničen beg. Vendar se je le majhni skupini posrečilo uteči proti nemški meji. V zapuščenih utrdbah, ki so jih partizani porušili in napali, so bile naplenjene velike množine orožja, med njim 1 težki minomet, težka strojnica, puškomitraljezi, puške in mine. Pod razvalinami je obležalo 10 mrtvih banditov, ranjenih sovražnikov pa bilo preko 2b.

Enote iste brigade so tega dne demonstrativno napadle Samobor, nato topništvo pa je uspešno rušilo nemške letališče v Perkijan.

Iste noči so borci V.U.B. "Ivana Cankarja" napadli in čistično postojanko Javorje in prizadeli Nemcem občutne izgube. Padlo je 10 sovražnikov, ranjenih je več kot 1b. Pri napadu so izgubili naši 1 tovariša, 4 so bili pa ranjeni.

Druga odrinica Cankarj ve brigade je napadla nemške položaje na Bogenšperku. Okup tor se je naglo umaknil v utrdbe ter ostavil pred postojanko 6 mrtvih in 9 ranjenih vojakov.

O teže skupine naših borcev so ponoči 30. sept. razdejale 300 m ceste, mostno-litija in uničile tod telefonske in brzojavne napeljave.

V tej noči so borci iste brigade porušili pri Ozredku nemške bunkerje in zaplenili veliko število min.

Enote XII. brigade so to noč fiktivno napadle Kostanjevico. Nemci so odgovarjali z divjim streljanjem. V mesto so privlekli še nekaj tankov in napeli z njimi vse domače. Mine iz naših minometov so bile v sredo sovražnim položajev ter prizadele Nemcem izredno težke izgube. V velikem strahu pred našimi udarniki je okupator porušil most čez Krko pri Sv. Lovišu.

Smrt fašizmu-svoboda narodu!

Gl. vodja oddeka:

Iste noći su jedinice XII brigade fiktivno napale Kostanjevici!. Nemci su odgovarali divljom pucnjavom. U grad su dovukli još nekoliko tenkova i pomoću njih zatvorili sve prilaze. Mine iz naših minobacača padale su u sredinu neprijateljskih položaja i nanele Nemcima vanredno teške gubitke. Iz velikog straha pred našim udarnicima, okupator je srušio most preko Krke kod Sv. Križa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. rukovodioca otseka:
(M. P.) Ahac[2]

BR. 79

PREGLED USPEHA I GUBITAKA NOV I PO SLOVENIJE OD 2 OKTOBRA 1943 ZA PERIOD OD MAJA DO 8 SEPTEMBRA 1943 GODINE[1]

GLAVNI STAB
NOV I PO SLOVENIJE
OTSEK ZA PROPAGANDU
2. X. 1943
Br. 1

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

Prema dosada primljenim izveštajima. uspesi i gubici naše vojske u mesecima maju, junu. julu. avgustu i do 8 sept. bili su sledeći:

		Div. XIV	Div. XV	JDO	ZDO	Gorenj. odred	Štajer. odred	Primorski odred	Ukupno
Zarob. ili ubijeno		42	32					205	279
PLEN	topova	1							1
	granata		230						230
	minobacača	2	2						4
	mitraljeza	32	9			3		13	57
	pušaka	299	36			7		95	437
	pištolja		7						7
	municije								
	bombi		120						120
	radiostanica								
	bicikla								
	motora								
	metaka	5000	41000					10000	56.000
	mina		168						168
UNIŠTENO	pilana					1			1
	teleš. napr.		1						1
	raži		100 kg						100 kg
	cipela		20 pari						20 pari
	saobraćaj ukinut	18 dana 16 č.	5 dana 21 č	3 dana 21 č	7 dana 20 č				26 dana 6 časova
	kamiona	42				2		3	47
	tenkova	1							1
	okl. vagona								
	lokomotiva	4	1	1	1		1	6	14
	vagona	41	26		5		8	60	140
	žel. stanica		2	1	2		2		7
	mostova	9	4		1		2	5	21
	bunkera	9	4				6		19
	žel. pruge	1266 m	1356 m	55 sm	1 m				2623 m 55 sm
	aviona	1							1
	provizorija	11			1				12
Neprijat.	ubijeno	730	716	3	3	153	100	425	2130
	ranjeno	495	495	6	11	60		314	1381
Naših	ubijeno	30	16	4	1	10		205	256
	ranjeno	121	50	16		8		300	495

(M. P.)

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

IZVESTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 2 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RAZMEŠTAJU JEDINICA I O SITUACIJI KOD NEPRIJATELJA[1]

ŠTAB
XIV DIVIZIJE KOV I POS
Položaj. 2. X. 1943, u 9,45 č.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju

U toku jučerašnjeg dana nije bilo borbi na našem sektoru. [Jedinice su] raspoređene na sledečim sektorima:

Prva udarna brigada: Brezje kod Begunja. Ona se nalazi na odmoru posle petodnevnih |neprekidnih borbi|.

Druga udarna brigada nalazi se: 2 bataljon u Brkinama a 1 bataljon u Volčama preko [tršćanske| pruge.

Brkinska udarna brigada nalazi se u Brkinama, u selu Tatre. Ta brigada je |dana| 30. IX o.g. uništila na drumu Postojna — Trst dva nemačka kamiona i na istom drumu porušila most.

Loška udarna brigada nalazi se na sektoru Begunje — Rakek.

Rabska udarna brigada je po naređenju Glavnog štaba, na putu u Zdensku Vas.

U toku 1. X o.g. stigla jc nemačka kolona od ?6 tenkova i preko 10. . . . . u selo Gomanjce, koje su Nemci zapalili i u njemu ostali preko noći. . . . . Nadamo se da će ta kolona početi da prodire prema Mašunu. Preduzeli smo sve potrebno da se putevi prekopaju.

Niz čitavu tršćansku prugu primećene su veće koncentracije oklopnih pešadiskih snaga. Tako je, naprimer, stiglo u Ilirsku Bistricu 200 »Tigrova«. Dalje, Nemci organizuju nova uporišta, kao. naprimer, u selu Lokev, gde je stiglo oko 200 njih: osim toga. došli su u Smrje. Šembije i najavljeni su. . . . . u Knežaku. Veće kolone su bile primećene i u Vipavskoj dolini. . . . . Nemci zauzeli (prema pričanju kurira) u pravcu Postojne.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar.
Bolko[2]

Komandant:
Mirko Bračič

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
[2] Dr Jože Brilej

IZVESTAJ ST/VBA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 2 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O OPŠTOJ SITUACIJI U JEDINICAMA[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 2. X. 1943, u 17 ć.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

		Na položaju
Brojno stanje:	I udarna brigada .	602 na licu mesta
	II udarna brigada	700 na licu mesta
	Loška brigada . . .	550 "
	Brkinska brigada .	1.050 "
	I art. divizion . . .	240 "
	Kurs	64 "
	Štab divizije . .	62 "
	Ukupno:	3.268 na licu mesta.

Na putu iz Mašuna za Lošku brigadu već se nalazi oko 160 mobilisanih iz Pivke.

Raspored snaga: Prva i Loška udarna brigada nalaze se na sektoru Brezje — Selšek — Topol.
Druga udarna brigada nalazi se na sektoru Kozjane — Misleče a jedan bataljon te brigade nalaze se u Volčama.
Brkinska brigada nalazi se na sektoru Tatra — Erjavce.

Borb« sa neprijateljem: Na sektoru Rakek — Postojna u toku jučerašnjeg i današnjeg dana nije bilo borbi. Isto tako nije bilo borbi u toku jučerašnjeg dana ni na sektoru Divača — Št. Peter. Neprijatelj još uvek drži položaj na pruzi Rakek — Postojna. Kretanje neprijatelja bilo je juče neznatno. Nekoliko tenkova išlo je iz Planine u Postojnu. U Rakeku, Planini i Unecu nalaze se nemačke čete. Na Unecu i

Planini broj je veći nego obično. Danas je već osmi dan otkako je prekinuta pruga Rakek — Postojna. Kako izgleda, dosada je pruga opravljena samo između Rakeka i miniranog mosta.

Druga udarna brigada je sinoć minirala prugu između St. Petera i Divače u dužini od oko 400 m. Za vreme miniranja bila je napadnuta od Nemaca koji su bili
čitave pruge na položaju. Posle kratke borbe naši su morali da se povuku, ali tek posle izvršenog zadatka.

Loška brigada i dalje drži položaje između Rakeka i Ivanjeg Sela. Pruga je na tom sektoru još uvek porušena, i naši borci proteruju vatrom sve snage koje su dosada pokušavale da opravljaju prugu.

Izveštaj o političkom radu

U 1 udarnoj i Loškoj brigadi je u toku jučerašnjeg i današnjeg dana odi-žavana vojna i politička nastava. Vršene su sledeće vojne vežbe: razvijanje u strelce, korišćenje zaklona. stražarska i patrolna služba. Na političkim časovima obrađivalo se: nastanak i značaj OF, o Sovjetskom Savezu i o seljačkom pitanju u Sloveniji. Uveče je bilo horsko pevanje. Vojne vežbe i politički časovi održavaju se isto tako u Brkinskoj i II udarnoj brigadi. O temama tih časova ne možemo da vas izvestimo jer izveštaj za današnji dan još nismo primili.

U Brkinsku brigadu poslali smo jednu bateriju brdskih topova, koja je već na putu. Naš štab je poslao Brkinskoj i II udarnoj brigadi tačne direktive i zadatke za dalje operacije, koje će se izvršiti u prvom redu na tršćanskoj železničkoj pruzi, na sektoru Divača — St. Peter i Skocjan — Ribnica — Trnovo — Podgrad. . . . . Da bismo to uspešno izveli treba nam poveća količina eksploziva, po koji smo već poslali u Istru, u naše rudnike. Gore pomenute brigade dobile su naređenje da se sa dosadašnjih položaja prebace niže, u blizinu puteva koje smo već pomenuli. Na tim putevima bilo je jako pojačano kretanje neprijatelja u svim prav-

cima, naročito u toku jučerašnje noći i dana, tako da je teško ustanoviti njegovo brojno stanje i pravac njegovog konačnog kretanja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za politkomesara: otsutan

Komandant:

BR. 82

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA PETNAESTE DIVIZIJE OD 2 OKTOBRA 1943 GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU PETE UDARNE BRIGADE NA JAVORJE I O STANJU NEPRIJATELJA NA SEKTORU KRŠKOG POLJA[1]

STAB XV DIVIZIJE NOV I POS
Na položaju, 2. X. 1943
Obaveštajni centar

GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV I POS

Na položaju

Jedinice V slovenačke udarne brigade »Ivan Cankar« napale su uporište Javorje na sektoru Pusti Javor — Sv. Križ. Rezultat borbe nije još poznat.

Ceta V bataljona XII udarne brigade napala je uporište Eućku na sektoru Sv. Križ — Bučka. Ona se u zoru vratila bez gubitaka. Jedna patrola iste čete ubila je 2 i ranila 2 Nemca 1 o.m. na granici, levo od uporišta Vrhek.
(Izveštava politički komesar XII brigade.)

Nemačka posada u Kamnicama. na sektoru Sv. Križ — Stojdraga, povukla se 30 pr.m. Naša patrola je prešla granicu i u selu Kamnice zarobila nemačkog oficira i njegovog kuvara. Nemaćki oficir je izjavio da će na Krško polje stići dosta vojske i da su u tom cilju merodavni vojni krugovi naredili da se evakuišu sela Dmovo, Mrtvice i Zadovinek pored reke Save. Neki Zurko Franc iz sela Kamnice, koji se sada nalazi u našoj vojsci, dao je sledeću izjavu: U Brezicama se nalazi 200 nemačkih vojnika, i to u Sokolskom domu. Naoružanje: 3 brdska topa

i 2 tenka. U Kršk oj Vasi i Cerkljama nalazi se ukupno 200 vojnika, bez avijatičara. U Mrzlavoj Vasi ima 30, u Vinjem Vrhu 35 vojnika

Nemci su 1 o.m. bombardovali . . . . . bombama sela Poklek, Stojdragu i Selce. Selo Poklek bilo je bombardovano dvaput, i to pre podne i posle podne. (Izveštava obaveštajac IV SNOU brigade drug . . . . . .)

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Obaveštajni centar:

BR. 83

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA DRUGE UDARNE BRIGADE »LJUBO ŠERCER« OD 2 OKTOBRA 1943 OBAVEŠTAJNOM CENTRU ČETRNAESTE DIVIZIJE O BORBAMA BRIGADE NA PRUZI POSTOJNA — ILIRSKA BISTRICA I O STANJU NEPRIJATELJA U REJONU ILIRSKE BISTRICE[1]

OBAVEŠTAJNI CENTAR BRIGADE
LJUBO SERCER
XIV DIVIZIJE NOV i POS
Položaj. 2. X. 1943

NAČELNIKU OBAVEŠTAJNOG CENTRA XIV DIVIZIJE NOV I POS

drugu B o r u t u.[2]. .,

Na našem sektoru primećuje se sve veći pritisak Nemaca. Naše patrole i terenski obaveštajci su mi pofslali sledejći izveštaj:

Tokom današnjeg dana u Ilirskoj Bistrici nalazilo se oko u selo Rodik došlo je u 10 čas. 6 tenkova a u selo Buje juče uveče 7 tenkova. U selo Košane stiglo je 9 tenkova. U selo Podgrad stiglo je 30 tenkova i 1 blindirani automobil puni vojske. U selo Obrov stiglo je 40 kamiona pešadije a u selo Javorje 7 tenkova i 40 kamiona vojske. U selo Slivje stiglo je 30 tenkova i oklopnih vozila. U selo Smrje stiglo je 7 tenkova a u selo Prem 5 tenkova. U selo Brezovo Brdo stiglo je

15 kamiona, ali su se vratili na glavni drum. Sva ostala vozila, zajedno s vojskom, ostala su u selima.

Tokom jučerašnjeg i današnjeg dana primećeno je stalno kruženje tenkova i blindiranih automobila drumom Divača — Kozina — Podgrad — Ilirska Bistrica — Smrje — Ribnica Škofije — Skocjan — Divača.

Tokom današnjeg dana IV bataljon je vodio borbe sa Nemcima, pomešanim sa Talijanima, na položajima Barka — do stanice G. Ležeče. Nemci imaju priličan broj mrtvih i ranjenih. Komandant IV bataljona drug Ronko[5] sam je, puškomitraljezom uništio 1 nemački blindirani automobil u kome se nalazilo 30 vojnika. Od ovih pobeglo je samo 5, ostali su mrtvi i ranjeni.

U toku noći uništen je most na drumu Rijeka — Trst. Prokopali smo više puteva, ali je taj posao jako težak jer je ova mreža puteva veoma . . . . razgranata. Isto tako. naši su danas napali topom voz na pruzi . . . . . voz je bio pogođen sa dve granate. Porušeno je i uporište . . . . [Na] glavnom drumu od Divače prema Ilirskoj Bistrici primetili smo dve veće kolone, koje [su se] kretale prema Rijeci. Svaka kolona brojala je približno 400—500 ljudi . . . . . prilikom napada na nas upotrebljavaju sledeću taktiku . . . . . Zbog toga stalno izviđaju naše kretanje, nakon čega gađaju topovima naše položaje. I danas su ... gađali naše položaje iz dva pravca. Pošto su se naši iz sela Barka . . . . . tenkovi povukli na bolji položaj, Nemci su to selo zapalili. Iz topova su gađali i selo Suhorje. Sve nemačke jedinice vode domaći fašisti koji tačno [poznaju] teren. Sto se tiče tenkova, blindiranih automobila i automobila na našem sektoru, približno pola ih je nemačkih, novih, dok su svi ostali stari talijanski.

Naš obaveštajac 1 bataljona drug Bojan,[4] koji se stalno nalazi u Slavini, danas mi nije poslao izveštaj. Ali smo doznali da su putevi i železnička pruga pod jakom stražom i da ih kuriri danju ne mogu prelaziti. Drug Bojan je s teškoćom organizovao obaveštajnu vezu između Trsta — St. Petera — Ilirske Bistrice i Postojne . . . . . jer Nemci ne daju dozvole za putovanje ni ženama . . . . . Položaj naše brigade je toliko težak zbog toga što nas Nemci svakog časa . . . . sa svih strana (vidi kartu). Narod je ovde jako dobar . . . . . ali plaši se represalija i paljenja

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Nač. obaveštajnog [centra]
II brigade

NAREĐENJE GLAVNOG ŠT.ABA NOV I PO SLOVENIJE OD 3 OKTOBRA 1943 OPERATIVNOM ŠTABU ZA ZAPADNU SLOVENIJU U VEZI S RUŠENJEM TRŠĆANSKE PRUGE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
3. X. 1943

OPERATIVNOM ŠTABU ZA ZAPADNU SLOVENIJU

Veoma nas čudi što tako dugo ne dobijamo od vas nikakav izveštaj, pogotovo zato što iz izvestaja koje su nam doneli drugovi iz Gorenjske i iz vesti koje su stigle u Istru vidimo da još nema ni znaka da se izvršavaju zadaci o kojima smo se dogovorili prilikom vašeg odlaska.

Mi smo sa jedinicama na našem sektoru sada već prešli u izvođenje dogovorenih ofanzivnih operacija u svim pravcima. Na istočnom delu se [odvijaju] naše operacije prema zajedničkom planu sa susednim jedinicama iz Hrvatske
sadašnji Hrvatski korpus vodi borbe za likvidaciju nemačkih i ustaških [uporišta] duž pruge Karlovac — Ogulin, a u prvom redu za likvidaciju samog Ogulina . . . . . formirali smo XV brigadu, koja u sastavu XV divizije učestvuje u akcijama Hrvatskog korpusa prema Ogulinu. Druge jedinice XV divizije [vode] borbe protiv ustaša na Gorjancima i čiste teren između granice i Save . . . . . Jedinice XV divizije dosada su uništile ustaške posade u Stojdragi i Kamnicama
Uspešno napadaju nemačke posade u Kostanjevici, Bučki . . . .

Jedinice XVIII divizije napadaju prugu od Ljubljane do Logateca. Sa nekim jedinicama išle su preko pruge i Ljubljanice . . . . . XIV divizija je jako narasla

Od spomenute tri divizije formirali smo po nalogu Vrhovnog [štaba] Šesti korpus NOV i PO Jugoslavije.

Sa jedinicama toga Korpusa mi ćemo preći u još odlučniji napad za rušenje tršćanske pnage, u prvom redu na terenu koji vas interesuje, tako da će neke naše jedinice preći i prugu i vršiti akcije na prugu sa vaše strane. Čitav teren istočno i južno od tršćanske pruge i Istra su . . . . pod neposrednom komandom Štaba VI korpusa. Na tome terenu mi ćemo formirati i komandu područja koja će biti podređena Organizacionom ot-

seku Glavnog štaba. Ćudi nas što smo na tome terenu našli druga Vladu[1-] u funkciji organizacionog oficira, koji je došao, prema njegovoj izjavi, po uputstvu druga Tomaža.[s] Na taj teren šaljemo kadrove mi . . . . . čini nam se da sami, bez plana, raspoređujete svoje kadrove umesto da se bacite na brzo organizovanje vojske na terenu koji smo odredili vašoj komandi i na tome terenu odmah pređete u ofanzivne akcije prema uputstvima koje smo vam dali pre odlaska.

U cilju koordinacije vaših i naših akcija

n a r e đ u j e m o :

1. Odmah treba preći sa većim jedinicama na plansko rušenje komunikacija između Trsta i Tržiča (Monfalcone).

2. Iz izveštaja iz Gorenjske vidimo da se mogu odmah poslati veće jedinice u Gorenjsku i otud napadati u dogovorenim pravcima

3. Prilikom formiranja brigada i divizija upravljajte se prema direktivama . . . . . kad smo razgovarali o uputstvima Vrhovnog štaba koja se na to odnose. . .

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 3 OKTOBRA 1943 ŠTABU ČETRNAESTE DIVIZIJE U VEZI SA SASTAVOM DIVIZIJE I NJENIM ZADACIMA U SLOVENAČKOM PRIMORJU[1]

3.X. 1943

ŠTABU XIV DIVIZIJE

1. Preduzmite sve što je potrebno da [budu] jedinice vaše divizije na sektoru Rakek — Ivanje Selo u vezi sa jedinicama XVIII divizije koje operišu u susedstvu.

Na sektoru oko Rakeka zadržite dovoljne snage za stalno rušenje pruge i uznemiravanje neprijatelja. Pruga pritom nikako ne srne da pretstavlja granice vaših akcija, nego prebacite deo vaših jedinica preko pruge i napadajte neprijatelja i na putevima sa one strane pruge, da bi se on osetio ugroženim sa svih strana. Vaše jedinice treba da stupe u vezu sa tamošnjim jedinicama Dolomitskog odreda i jedinicama Primorske operativne zone.

2. Jedinice vaše divizije koje operišu oko Ilirske Bistrice i Št. Petera treba da napadaju isto tako nemačke posade i kolone na komunikacijama sa obe strane tršćanske pruge. I te jedinice treba da potraže vezu sa susednim jedinicama Primorske operativne zone na drugoj strani tršćanske pruge.

3. U sastav vaše divizije spadaju i Tršćanska i Istarska brigada, koje operišu kod Trsta i u Istri iznad Kopra.

Tu treba u prvom redu kontrolisati drumove Št. Peter — Ilirska Bistrica — Rijeka i Trst — Rijeka i stvoriti veze između jedinica kod Trsta tako da im u slučaju potrebe obezbedite evakuaciju iz Istre . . . . . tačnije: da sprečite mogućnost da ih, u slučaju većih nemačkih akcija, Nemci na drumu Trst — Rijeka zatvore u Istri i da zatim svojim nadmoćnim snagama čiste Istru. U cilju povoljnije veze formirajte za te nove brigade poseban operativni štab sektora, koji treba da bude podređen vašem štabu. Zadatak toga štaba sektora je sledeći:

a) Rukovođenje operacijama već formiranih dveju brigada u Istri.

b) Stalno formiranje novih jedinica koje mogu privremeno dejstvovati . . . . . na toj teritoriji.

c) Uspostavljanje veza sa susednim hrvatskim jedinicama i safdejstvo] sa njima.

4. Sami pokušajte da uspostavite direktnu kurirsku vezu između vaših i hrvatskih jedinica iznad Sušaka da biste mogli koordinirati vaše operacije.

5. Za čitavo područje koje na osnovu te naredbe pripada vašoj diviziji formirali smo posebnu komandu područja. U međuvremenu dok ona još nije postavljena, postavite privremenog komandanta područja i podredite mu sve komande mesta na vašem sektoru. Pritom vam skrećemo pažnju na sledeče principe:

Na toj teritoriji postavljaju se kao niže [jedinice] partizanske straže na važnim raskrsnicama i u važnijim selima. [Komande] mesta treba da obuhvataju više teritorija, te da na čitavoj vašoj [teritoriji] budu svega 4 ili 5 komandi mesta

6. Radi jasnoće, navodimo brigade koje spadaju u vašu diviziju:

I udarna brigada »Tone Tomšič«,
II udarna brigada »Ljubo Sercer«,
XI (Brkinska) brigada, komfandant] Luka,[2]
XIII (Loška) brigada.
XVI (Tršćanska) brigada,
XVIII brigada politkomesar Brkin[3]
(ta dva . . . . . za Operativni štab sektora . . . ,[4])

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 3 OKTOBRA 1943 O AKCIJAMA JEDINICA NA SEKTORU LJUBLJANA — GROSUPLJE — RAKEK[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
3. X. 1943, u 16 časova

Br. 13

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

30. IX. Patrola 2. bataljona VIII udarne brigade je tog dana, prilikom patroliranja, naišla u blizini Rudnika na jaku belogardističku patrolu. Beli izdajnici pobegli su nakon prvih pucnjeva iz naših pušaka.
Istoga dana je patrola 1. bataljona iste brigade išla iz Ponikava za Ljubljanski Vrh. U blizini Padeža nacisti su iz zasede otvorili na nju artiljerisku vatru. Nakon kratkog sukoba, u kojem je ranjen naš komandir, Nemci su se naglo povukli Naša odeljenja ruše i miniraju prugu na svim otsecima. Od Grosuplja do Ribnice na pruzi su uništene sve skretnice, porušeni mostovi i vodne stanice a železnički pragovi spaljeni. Na sektoru Laze železnička pruga je porušena na pet mesta. Minersko odeljenje porušilo je most između Verda i Borovnice. Zbog naših uspešnih akcija uništavanja, saobraćaj na pruzi Ljubljana — Rakek više se ne obavlja. Nemačka patrolna odeljenja na tom mestu izbegavaju svaku borbu s našim udarnim jedinicama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. načelnika otseka:
Ahac[2]

BR. 87

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE OD 3 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O PONOVNOM FORMIRANJU ŠESTE UDARNE BRIGADE »SLAVKO SLANDER«[1]

STAB IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Na položaju, 3. X. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

U vezi sa naredbom Glavnog štaba od 31. IX dostavljamo [sledeći izveštaj]:

1. Odmah posle dolaska štaba brigade i prvog bataljona bila je formirana Štajerska brigada »Slavko Slander« od . . . . . Zasavskog i Kamničkog bataljona. Brigada broji . . . . . naoružanih ljudi, ali broj brzo raste zbog povoljnih uslova [za mobilizaciju.

2. Brigada je u smislu gornje naredbe . . . . . na kamničko-savinjskom sektoru u prvom redu za akciju

3. Zbog brzog porasta partizanskog pokreta u Koruškoj i na sektoru Pohorskog bataljona, nužno je da se iz Dolenjske što pre pošalju ostala dva bataljona, sa maksimalnom količinom rezervnog oružja. Napominjemo da je u toku zadnjih 14 dana Koruška četa narasla od 30 na 100 ljudi, dok je Pohorski bataljon narastao od 50 na preko 150 ljudi. Postoje izgledi za nov priliv u partizane iz Maribora i Sloven. Gorica, kao i u Koruškoj, gde se može dobiti ukupno 100 ljudi.

4. Zbog opadanja Save, prelazak jedinica je moguč na više mesta, koja su, doduše, pod kontrolom malih nemačkih zaseda, ali one ne mogu sprečiti prelazak.

Pored toga, za prelazak imamo na raspolaganju i čamce.

5. Osim toga, Štab zone predlaže da se od jedinica namenjenih Štajerskoj odredi grupa od 40 ljudi specijalno za tra[n-sportovanje] oružja za našu zonu. Oružje bi donosili preko granice i deponovali ga u sporazumu sa našom patrolom koja se nalazi na desnoj obali [Save, odaklel bi zatim postepeno prenosili u naše jedinice. Toj grupi bi morali staviti

na raspolaganje barem dva do tri poznavaoca terena i potreban kadar koji bi snosio odgovornost. Ta grupa bi došla u dodir sa našom patrolom preko kurirske veze.

6. Transportovanje veće količine rezervnog oružja je nužno zbog naoružanja novomobilisanih boraca u Koruškoj i na Pohorju. Od ostala dva bataljona odmah bismo formirali jednu Štajersku brigadu koja bi operisala na pohorskom terenu. Te dve brigade u Štajerskoj omogućile bi nam mnogo u ofanzivi na svim sektorima Štajerske zone, obezbedile nam prodiranje na . . . . . dosada nije bilo partizanskih jedinica i stvorile nam uslove za mobilizaciju na čitavom području Zone.

7. Ako zbog zauzetosti jedinica XV divizije nije moguće slati jedinice u Štajersku, predlažemo da se preko Save pošalje kompletan bataljon koji sada operiše između Save i granice (Slovanov[2])

Molimo da nam dolazak jedinica najavite unapred, da bismo sa našim jedinicama obezbedili prelazak preko Save od eventualnih nemačkih zaseda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

[1] Jože Logar

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 3 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O OPŠTEM STANJU JEDINICA I O STANJU NEPRIJATELJA[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 3. X. 1943, u 21 č.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Brojno stanje:

	Na položaju
I udarna brigada	602 na licu mesta
II udarna brigada .	737 " "
Loška brigada	715 " "
Brkinska brigada . . .	1.050 " "
I art. divizion	240 " "
Štab divizije	71 " "
Kurs	64 " "
Svega:	3.479 na licu mesta

Raspored snaga: I udarna brigada nalazi se na sektoru Goričica — Gorenje Jezero — Laze. II udarna brigada: Tatre — Misleče i Barka u Brkinima, sa jedinim bat. sa druge strane pruge Št. Peter — Divača kod Volča.

Loška brigada: Begunje — Topol.

Brkinska brigada: Zabiče — Snežnik, sa dva bat. u Pregarjima i Tatrama.

Istarska brigada: Koper i okolina.

Tršćanska brigada: okolina Trsta (severozapad).

Pokreti neprijatelja: Prilažemo dva izveštaja: izveštaj našeg kurira Milana koji održava veze sa južnim brigadama i izveštaj obaveštajca II udarne brigade.[2] Iz tih izveštaja se vidi da se u pravcu položaja Istarske, Tršćanske, Brkinske i II udarne brigade kreću velike snage neprijatelja, koje su naročito dobro naoružane motorizovanim bornim kolima. Posebno je vrlo pouzdan izveštaj obaveštajca II udarne brigade. Osim toga. već smo primili izve-

štaj OK VOS-a Pivka da je juče stiglo u Trebče na Krasu 20 teških topova i izveštaj da će na Opčine kod Trsta doći nemački štab iz Bolonje. Isti izveštaj koji navodimo gore primili smo i od Brkinske brigade.

Borbe sa neprijateljem: Danas oko 12 časova nemački banditi su počeli da od Rakeka napadaju naše položaje kod Bezuljaka. U toku napada oni su uspeli da pod zaštitom vatre iz teških bacača potisnu Lošku brigadu na položaje kod Begunja. Bezuljak je zauzela kolona od oko 100 Nemaca, koja sada gada minobacačkom vatrom položaje na uzvišenjima Kožljek — Dobec. Idući u pomoć Loškoj brigadi, bataljon I udarne brigade je imao 6 ranjenih.

Snage II udarne brigade napale su na drumu St. Peter — Divača nemački kamion 1 uništile ga, kojom prilikom je poginulo 25 do 30 Nemaca. Istovremeno bilo je uništeno prilično municije i pušaka. Delovi te brigade su noću između 1 i 2 o.m. minirali i potpuno uništili gvozdeni most kod Sv. Mavricija. na drumu Trst — Rijeka, i razorili puteve Škocjan — Misleče i Skocjan — Barka. Zaseda II udarne brigade je 2 o.m. na putu Skocjan — Misleče ubila 4 Nemca, među njima jednog oficira. Delovi iste brigade gađali su iz topova železničku stanicu G. Ležeče i uništili stanicu i voz. natovaren municijom, koji se nalazio na stanici.

Politički rad: U I udarnoj brigadi u svim bataljonima 2 o.m. održani su politički časovi na temu: ratne i političke posledice partizanske borbe i koristi od nje za slovenački narod.

Druga udarna brigada ne javlja o političkom radu.

Loška brigada je imala u svim bataljonima političke časove na temu: najnovije izdajstvo bele garde . . . . . pošto se na njenom sektoru pojavilo nekoliko belogardističkih letaka.

Ostale brigade o političkom radu ne [javljaju].

Rabska brigada [jedinice] te brigade smo, po Vašem [naređenju] rasformirali da se posle 10 dana jave XVIII diviziji. Sve au-

tomatsko oružje te brigade poslali smo kamionima u Zdensku Vas. Od kadrova zadržali smo 13 bivših funkcionera te brigade i, osim toga, 3 vojna instruktora-rezervna oficira i nekoliko bolničarki. Spisak tih kadrova uzeo je zamenik politkomesara Glavnog štaba drug Rudi.[3] Njemu smo predali i jedinični spisak svih boraca te brigade i naveli mesta gde oni idu na otsustvo. Od te brigade poslali smo 15 boraca u V

Dva člana našeg štaba nameravaju da sa kadrovima koje smo zadržali pođu u Istarsko-tršćansku brigadu i tamo ih rasporede — naravno. ako to dozvoli vojna situacija. Direktiva koju je u vezi sa Rabskom brigadom doneo drug Rudi stigla je dockan, jer se u tom trenutku nalazilo na mestu još svega 80 boraca.

Danas smo poslali kadrove u školu za komandire pri Gl. štabu, sa objašnjenjem da je I udarna brigada blagovremeno poslala tražene kadrove i da su tu naredbu blagovremeno primile i Primorska i Gorenjska brigada, koje su se u međuvremenu izdvojile iz naše divizije i nisu ovde ostavile kadrove za školu; a II udarna brigada bila je, u vreme kad je trebalo da se pošalju traženi kadrovi, odvojena od naše divizije i nalazila se na putu prema Trstu, pod komandom druga Tomaža.' Tako se desilo da pitomce nismo mogli poslati blagovremeno, iako smo shvatili da postoji velika potreba za kadrovima.

Po pi'vom kuriru dostavićemo vam traženo oružje, 8 automata i 4 revolvera, koji se nalaze kod nas.

Što se tiče majke one skojevke iz Šercerove brigade, koju je trebalo poslati na vaš položaj, uprkos raspitivanju još nismo mogli ustanoviti gde se ona nalazi. U Grahovu je nema. Poslaćemo je čim je nađemo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR: Bolko Brilej[5]

KOMANDANT: Mirko Bračič

[J] Viktor Avbelj
['] Dušan Kveder
[8] Dr Jože Brilej

PISMO ŠTABA PETNAESTE DIVIZIJE NOV I PO SLOVENIJE OD 3 OKTOBRA 1943 ŠTABU TRINAESTE PROLETERSKE BRIGADE »RADE KONČAR« O PITANJU SADEJSTVA[1]

STAB
XV DIVIZIJE NOV i PO SLOVENIJE
3 oktobra 1943 godine

ŠTABU XIII PROLETERSKE NOUB »RADE KONCAR-

Dragi drugovi, po naređenju, odnosno po sporazumu Glavnog štaba Hrvatske i [Glavnog štabaj Slovenije, moraju naše i vaše jedinice operirati skupno radi bolje veze i boljeg uspeha akcija. Verujemo da ste i vi o tome obavešteni i od vašeg nadležnog štaba za to dobili potrebna naređenja.

Momentano se na našem sektoru nalaze dve brigade naše divizije, koje imaju zadatak, u vezi sa vašom brigadom i uopšte sa vašim snagama, čistiti Zumberak i Gorjance; u vezi s tim neophodno je potrebno, radi uspešnijeg rada i rešavanja ostalih problema jedinica na tom sektoru, da formirate zajednički operativni štab u koji bi ušli drugovi iz vašeg štaba i štaba Gupčeve brigade. Mislimo da vi tu potrebu uviđate i jasna je stvar da u zajedničkim operacijama mora vodstvo biti jedno.

Slabo je ispalo sa Stojdragom. Osnovno je to da niste poslali snage u zasede na vreme i tako su vam pobegli.

Kako nas je izvestio zam. komandanta divizije drug Marok,- ne vlada pravo razumevanje između vas i Gupčevog štaba — odnosi se na Lazara[3] i Zeželja.[4] Drugovi, te stvari trebate i morate komunistički urediti i nastojati da se koristi od našeg zajedničkog rada pozitivno odražavaju kako kod hrvatskog tako i kod slovenačkog stanovništva i partizana. Ne vidimo uzroke koji bi doveli vaše i naše drugove do nesporazuma.

Molimo vas drugarski da te stvari uredite. Tako je neophodno da vi na vašem sektoru regulišete prehranu vojske preko NOO. jer ne sme se desiti da vojska jede jednom dnevno ili

Original, pisan na srpskohrvatskom jeziku, na mašini, latinicom, nalazi se u arhivi Vojnog istoriskog instituta pod reg. br. 1—1, k. 934.

[1] Alojz Kolman. narodni heroj. Poginuo 7 oktobra 1944 u Koprivniku.

[3] Stane Potofar

[4] Milan Zeželj

nikako. Posebno je to važno za novince/' koji nisu naučili na partizansko trpljenje i poteškoće.

Mi i vi se momentano nalazimo u najboljoj vojno-političkoj i ekonomskoj situaciji, pa je krivica samo do nas ako nam ljudi trpe gladni.

Treba da preduzmete da se Plešivica čim pre likvidira, tako da možemo operacije usmeriti prema Nemcima. Uvek pri napadu moraju biti zajedno i slovenačke i hrvatske snage. Mislimo na direktan napad. To je potrebno za čeličenje i vaših i naših boraca.

Našoj Gupčevoj brigadi izdali smo potrebna naređenja.

Mislimo da bi jednom trebalo i Ozalj likvidirati jer nam se tamo nalazi cela brigada i vaše snage. Zato vi pripremite plan, kako mislite da bi se i ta postojanka" uništila. Moramo do maksimuma iskoristiti oružje, naše snage i slabost kod neprijatelja.

Mislimo, drugovi, da ćete nas razumeti po svim ovim stvarima, jer mi ćemo inače, ukoliko se budu pojavljivale razne nesuglasice ma po kojem pitanju između vas i naših drugova, izveštavati vaš Glavni štab a prema našim drugovima postupiti najstrožije.

Zbog pojave zarazne bolesti na vašem sektoru, treba preduzeti sve mere sanitetske opreznosti i izbegavati te krajeve sa vojskom.

S drugarskim pozdravom

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. polit, komesara:
L. Marijanović[7]

Komandant:
Rajko Tanasković

BR. 90

DNEVNI IZVEŠTAJ ŠTABA PETNAESTE UDARNE BRIGADE OD 3 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I POSLOVENIJE O STANJU BRIGADE I O NJENOM NAPADU NA OZALJ[1]

STAB
XV UDARNE BRIGADE
Na položaju, 3 oktobra 1943
Br. 49/43

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS

Položaj

Dnevni izveštaj i raport za 2 oktobar 1943:

I bataljon:	po spisku	326	rashod	17	na licu	309
II bataljon:		317		27	" "	290
III bataljon:		309		36	" "	273
Ceta za vezu		34		8	" "	26
Kult. ekipa:		13	»»		" "	13
Štab:	M II	RJ	»»		LI LI	tj
Ukupno:		1.006		88		918

Izveštaj o situaciji: Jedinice I bataljona imale su zaposednute položaje od reke Kamenice preko Obreža na Vrhovac. Kod I bataljona nalazi se i haubičko odeljenje. Drugi i III bataljon nalazili su se preko dana na položajima Martinski Vrh — Novak# a manjim snagama bili su u stalnom dodiru s neprijateljem.

Izveštaj o borbama: Juče su jedinice II i III bataljona vodile borbu s Nemcima, ustašama i domobranima koji su prodirali prema našim položajima. Pratilo ih je 7 do 8 tenkova. Borba se vodila od 10 časova pre podne do 16,30 časova posle podne. Neprijatelj se morao pred našom vatrom povući u svoje baze.

Uveče smo ponovo, sa obe strane, napali neprijateljsko uporište u Ozlju. Najpre smo napali artiljerijom, onda se približili i napadali iz neposredne blizine. Borba se vodila celu noć.

Izveštaj o pokretu neprijatelja: Naknadno smo saznali da su sa ona dva transporta, koja su stigla prugom, te ih zbog toga nismo mogli napasti, stigla dva transporta Nemaca i ustaša, po broju oko 1.200. Ranija posada je međutim otišla.

Politički rad: I bataljon: Značaj naše borbe i uspeh naše vojske. U II i III bataljonu, zbog borbe, nije vršen.

Politkomesar: Boris Nikič[2] (M. P.) Komandant: otsutan

BK. 91

IZVESTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 4 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O RASPOREDU JEDINICA I O SITUACIJI KOD NEPRIJATELJA[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 4. X. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju

Kao dodatak priloženom izveštaju od 3 o.m. javljamo:

Pokret neprijatelja: Nemci su juče ujutru napravili ispad iz Borovnice, stigli do Rakitne i zaposeli je. Istovremeno su prodirali iz Rakeka prema Bezuljaku Begunjama i Kožljeku. Prema izveštaju Loške brigade, snaga nastupajućeg neprijatelja trebalo bi da iznosi 1000 ljudi. Loška i Tomšičeva brigada su se sa . . . . . sukobile i zadržale na liniji Dobec — Bezuljak. Na tim položajima ostale su do uveče.

Raspored naših snaga: S obzirom na to prodiranje neprijatelja, mi smo našu naredbu, kao što vam je prilažemo I udarnoj i Loškoj brigadi da ostanu na svojim dosadašnjim položajima sa zadatkom da delom snaga . . . . . neprijatelja a delom snaga da se bace na neprijatelja i unište ga ili barem proteraju na polazne položaje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR: Bolko Brilej[2] KOMANDANT:

- Niko Silih

Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani
* Dr Jože Brilej

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 5 OKTOBRA 1943 O NEMACKOM BOMBARDOVANJU GRAHOVA I NOVOG MESTA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
5. X.1943 u 16 časova

Br. 15

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

30. IX. Oko podne toga dana nemački bombarderi izvršili su' napad na Grahovo kod Cerknice. Doletelo je 5 aviona, koji su bacili bombe na grad, a zatim ga mitraljirali. Dosada je konstatovano medu civilnim stanovništvom 26 mrtvih i oko 40 ranjenih. Ranjenici su odmah odvezeni u bolnicu. Zgrade u Grahovu, usled bombardovanja. delimično su porušene a delimično teže oštećene.

3. X. Posle podne 3 oktobra letelo je nad Novim Mestom 8 nemaćkih aviona, koji su nakon kraćeg kruženja bombardovali grad. Pogođen je gradski centar, i to u pojasu od Suda. preko Kapitola. do Glavnog trga. Porušeno je ili teže oštećeno 18 kuća, a veći broj kuća pretrpeo je manju štetu. Prema dosadašnjim konstatacijama, u ženskoj bolnici ima 11 i u gradu oko 25 mrtvih.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. načelnika otseka:
Ahac[2]

Original u arhivi CK SK Slovenije.
* Milutin Zabukovšek

IZVESTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 5 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BORBAMA DUZ PRUGE RAKEK — POSTOJNA — TRST[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 5. X. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju

Brojno stanje: nepoznato.

Raspored snaga: 1 udarna brigada pored pruge Rakek — Ravberkomanda.
II udarna brigada u Brkinima, Tatre.
XIII udarna brigada: Ivanje Selo — Rakek.
XI udarna brigada: delovi u Mašunu i Tatrama, dva bat. raspršena.
XVI udarna brigada: 1 bat. u Brkinima, ostali raspršeni.

Borbe: Prva udarna brigada rušila jp prugu između Rakeka i Ravberkomande. . . . . Na našu vatru nisu odgovorili . . . . . samo su puštali rakete u vazduh. Naši mineri [prekinuli su] prugu na 16 mesta, tako da je potpuno uništena. . . . . betonski most koji vodi preko Skocjana. pored šumarske kuće, popravljen je. Sve objekte izgrađene u blizini kote 555 i koji bi nam mogli poslužiti za Nemci su potpuno sravnili sa zemljom. Pored puteva koji idu uz železničku prugu posekli su sve grmlje. Naše jedinice nastavljaju rušenje puteva kod Goričice. . .

Trinaesta udarna brigada vodi borbe oko Rakeka . . . . . Ivanje Selo. Ujutru su patrole te brigade triput prodrle u sam Rakek, ali. zbog žičanih prepreka oko Rakeka, vrlo je teško zadržati položaje u samom Rakeku preko dana. Zadnji put bio je opkoljen bunker na Srnjaku, koji smo već gađali artiljerijom, ali bez uspeha. Naša ar-

tiljerija je u 8 časova ujutru uspešno tukla stanicu u Rakeku. Neprijatelj odgovara artiljerijom i teškim bacačima. Artiljerija neprijatelja tuče i položaje naše artiljerije. Drum Rakek — G. . . . . minirali smo nagaznim minama pored samog bloka. Drum Cerknica — Begunje ruši se i dalje.

Na sektoru Ivanje Selo i Rakek naši drže položaje pored same pruge i zasedu pored samog Rakeka. Ta zaseda već je napala Nemce sa boka i prinudila ih da se povuku u bunker. Naši borci tuku Ivanje Selo, u kome se nalaze nemački žandarmi, koje ćemo pohvatati. Neprijatelj je u borbi tokom dana imao prilične gubitke.

Jedanaesta udarna brigada: Dva bataljona te brigade su kod Studene |Gore] bila napadnuta od Nemaca- i raspršena, a da nisu opalila . . . . metak. Sve se razbežalo . . .

Jedan bataljon te brigade nalazi se na Mašunu . . . . u Tatrama . . . Ljudstvo je . . . . . potpuno dezorganizovano. Ono uopšte ne liči na [uređenu vojsku] nego samo na naoružanu rulju. Dezertiranja . . . . . na dnevnom redu. Od čitave brigade . . . . . [ostalo] jedva 600 ljudi . . . . . Nalaze se na Korenom . . . . . Od brigade ima sada ukupno samo 110 ljudi. Ostali su dezertirali ili se prijavili Nemcima. Od odlaska iz Ljubljanske pokrajine imali su preko 50 mrtvih. Ljudstvo je jako premoreno, izgladnelo i preplašeno. Naredili smo da ostanu na visu Koreno nekoliko dana i da za to vreme poruše sve puteve koji vode ka bivšoj granici. Mišljenja smo da je veoma potrebno povući sve te razbijene brigade u pozadinu, organizovati ih i dati im dobru vojnu obuku, pa tek onda poslati ih u borbu. Ni na koji način ne smemo ih pustiti u rodni kraj, jer potpadnu pod uticaj meštana i petokolonaške propagande. Da navedemo samo jedan primer iz koga se jasno vidi stanje tih brigada: Brigada »Ivan Gradnik« logorovala je

pre kratkog vremena na Nanosu. U podnožju Nanosa išao je noću tenk i ispalio dva metka. Zbog ta dva pucnja razbežao se čitav bataljon.

Danas su stigla u Mašun dva Talijana iz Pijemonta. Poslala ih je talijanska komanda koja se bori protiv Nemaca. Ova dvojica izjavljuju da ih ima u Pijemontu preko 20.000. Jedan od pomenutih Talijana je potporučnik, a drugi podoficir. Doneli su pismo pisano hemijskim mastilom. Pismo prilažemo. Oni kažu. da bi želeli da što pre uspostave radio-vezu s nama. Zato predlažu da jedan od naših rukovodilaca pođe u njihov štab. Stvar nam se čini prilično sumnjiva, pa smo ta dva Talijana zadržali i čekamo vaša dalja uputstva.

Dalje javljamo da je komandant XI udarne brigade, drug Luka[3], za neko vreme nesposoban da vodi brigadu zbog potresa koji je dobio u borbama kod Žužemberka. Drug Luka moli da mu se dozvoli odmor za neko vreme. Pre kratkog vremena odležao je nekoliko dana. jer mu se vrtelo u glavi. Molimo da privremeno naimenujete novog komandanta te brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Stane Dobovičnik (Krt)

Komandant:
Mirko Bračič

IZVEŠTAJ ŠTABA OSAMNAESTE DIVIZIJE OD 5 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU I AKCIJAMA OSME. DEVETE I DESETE BRIGADE[1]

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POS
5 oktobar 1943
Položaj

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS

Po naređenju Glavnog štaba 80/11 dostavljam sledeči dnevni izveštaj:

a) O brojnom stanju "nemamo tačne podatke pošto [se IXJ i X brigada prikupljaju. Zdravstveno stanje je dobro. O moralnom stanju može se reći da se poboljšalo. Bataljoni se prikupljaju.

b) Raspored VIII brigade promenjen je u sledečem: 1 bataljon prebacio se iz Lanišča u Reber; 2 bataljon ostao je u Škofljici, na drugom kraju sela; 3 bataljon se prebacio iz Velikog Lipoglava u Zgornju [Slivnicu].

Štab IX brigade i 2 bataljon nalaze se u St. Vidu: 3 bataljon se prikuplja iz Roba ka St. Vidu: 4 bataljon je na maršu iz Velikih Lašča u . . . . (bio je po specijalnom naređenju u Kočevju); 1 bataljon nalazi se na dosadašnjim položajima.

Stab X brigade je u Dobecu; 1 bataljon je napao nemački u blizini stanice Planina; 2 bataljon se nalazi u diviziskoj rezervi; 3 bataljon je na položaju Dobec — Kožljek; 4 bataljon, koji se juće raspršio, prikuplja se.

c) Na sektoru VIII brigade i 1 bataljona IX brigade [nije bi]lo borbi. Primećena je samo jedna belogardistička patrola Deveta brigada u toku jučerašnjeg dana . . . jer je morala da se prikuplja.

Deseta brigada vodila je sledeče borbe: 1 četa vršila je juriš na selo Kožljek. Tom prilikom su poginuli zamenik komandanta brigade drug Lado,- jedna drugarica i dva druga. Preko dana . . . . . borbe sa Nemcima na padini koja se proteže severozapadno od Dobeca . . . . . Gubitaka nije bilo. Prvi bataljon napao je nemački bunker u blizini uporišta, gde su sigurno poginula četiri Nemca.

d) O neprijatelju se doznalo sledeće: . . . . . Teren na kome su operisali Nemci sada je očišćen. Nije bilo moguće usta[noviti koliko] je bilo belih-plavih medu Nemcima. Patrola poslata od 1 bataljona prema Rakitni i u pravcu Sv. Vid — Pikovnik još se nije vratila, niti je ja[vljeno da li se nalazi] neprijatelj u Rakitni ili ne.

e) U bataljonima, koji su se prikupili, rad se nastavlja.

f) Patrola 1 bataljona našla je u zamku kod oružje i municiju, koji su verovatno bili vlasništvo belih. Oružje je neispravno, nedostaju mu zatvarači. Opšte stanje Divizije je sledeće: VIII brigada i 1 bataljon IX brigade i II bataljon X brigade su u redu. Slično je sa 4 bataljonom IX brigade, koji se vraća iz Kočevja i stići će danas u St. Vid. Ostali bataljoni IX i X brigade se prikupljaju i pripremaju za akciju na prugu i preko nje. Prema izveštaju komandanta X brigade, kvali[tetj novih boraca ne bi bio tako slab ako bi ih starešine čvršće držali u rukama. Raspršeni borci IX i X brigade stigli su čak do Velikih Lašča . . . . . Ljudstvo Rabske brigade pušteno je na otsustvo. konji i . . . . . podeljeni. teško oružje, municija i materijal se dele. Prema izjavi [zamejnika komandanta divizije, koji se nalazi u X brigadi, ova je . . . . . pružala pomoć Loškoj brigadi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 6 OKTOBRA 1943 PODREĐENIM JEDINICAMA O UKIDANJU PRIMORSKE OPERATIVNE ZONE I FORMIRANJU TRIGLAVSKE, TRŠĆANSKE I GORIČKE DIVIZIJE[1]

GLAVNI ŠTAB NOV I PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 6. X. 43

SVIM ŠTABOVIMA DIVIZIJA, BRIGADA I ODREDA ZAPADNE SLOVENIJE

U skladu sa razvitkom i učvršćenjem jedinica NOV i POS na teritoriji zapadne Slovenije i u toku priprema za pretstojeće zadatke, Operativni štab za zapadnu Sloveniju

n a r e đ u j e sledeče organizacione mere:

1. Da se ukine Primorska operativna zona. Stab zone stoji Operativnom štabu na raspolaganju za nove zadatke.

2. Na području Primorske i Gorenjske formiraju se tri divizije:

a) Divizija sa privremenim nazivom Triglavska divizija, koju sačinjavaju VII SNOU brigada »France Prešern«, SNOU brigada »Janko Premrl-Vojko« i Tolminska SNOU brigada. Operativno područje te divizije čine Gorenjska i Idrijski i Tolminski okrug Primorske.

b) Divizija sa privremenim nazivom Goričke divizija, koju sačinjavaju Goričke SNOU brigada, SNOU brigada »Simon Gregorčič« i Soška SNOU brigada. Operativno područje te divizije čine okolina Gorice, Vipavska dolina i dolina Soče do Sv. Lucije — Brda.

c) Divizija sa privremenim nazivom Tršćanska divizija, koju sačinjavaju III SNOU brigada »Ivan Gradnik«. SNOU brigada »Srečko Kosovel« i brigada »Triestina d'assalto«. Operativno područje te divizije čine Trst, Kras, Tržič, železnička pruga Št. Peter — Trst i drum Postojna — Trst.

3. Operativni štab za zapadnu Sloveniju imenuje sledeče štabove divizija:

a) Triglavska divizija:

Zamenik komandanta divizije i vršilac dužnosti komandanta divizije drug Dule.[2] dosadašnji komandant VII SNOU brigade »France Prešern«.

Politkomesar divizije drug Keršič Ciril-Metod, dosadašnji politkomesar IV SNOU brigade »Matija Gubec«.

b) Goričkа divizija:

Zamenik komandanta divizije i vršilac dužnosti komandanta divizije drug Kajtimir,[3] dosadašnji zamenik politkomesara XV divizije.

Politkomesar divizije drug Rudi Brkine,[1] organizacioni sekretar PK KPS za Primorsku.

c) Tršćanska divizija:

Komandant divizije drug Rade," dosadašnji zamenik komandanta IV SNOU brigade »Matija Gubec«.

Politkomesar divizije drug Blaž-Darko Marušič, sekretar Pokrajinskog povereništva ZKM[0] za Primorsku.

4. U Tolminskom okrugu osniva se brigada sa nazivom Tolminska SNOU brigada, koja će biti pridodata Triglavskoj diviziji. U Štab brigade se imenuju:

komandant brigade drug Borotin,[7] član OK KPS,

politkomesar brigade drug Kovač Peter, član OK KPS,

zamenik komandanta Slavko Jereb, dosadašnji zamenik politkomesara SNOU brigade »Janko Premrl-Vojko«.

5. Za Štab VII SNOU brigade »France Prešern« određuje se sledeća popuna:

privremeni vršilac dužnosti komandanta, brigade drug Matjažek Karapandža,[8] zamenik politkomesara brigade, koji će osim te privremene dužnosti, i dalje obavljati svoje funkcije zamenika politkomesara;

zamenik komandanta brigade drug Vrhovšek Franc, dosadašnji komandir čete.

6. Na području Idrijskog okruga treba i dalje da postoji Idrijski odred. Potvrđuje se štab odreda koji je dosada vršio tu dužnost.

Komandant odreda je Petar Alfirović.

Politkomesar odreda je drug Franc Tesar.

7. U severnom delu Tolminskog okruga osniva se Tolminski odred. Štab odreda biće naimenovan na osnovu predloga Štaba Tolminske NOU brigade.

8. Na području Brda i Beneške Slovenije osniva se poseban Briško-beneški odred. Zadatak formiranja toga odreda po-

* Albc-rt Jakopič

' Rudi Mahnič, narodni heroj. Poginuo 19 novembra 1943 god kod Topolovca u Beneškoj Sloveniji.

; Rade Borštnar

" Zveza komunistične mladine — Savez komunističke omladine

T Franc Copi

' Branko Karapandža

Glavni štab NOV in PO Slovenije
Operativni štab za zapadno Slovenijo
Poloma j, 6.10.43.

3

Vsem štabom divizij, brigad in odredov zapadne Slovenij

V skladu z razvojem in utrditvijo enot NOV in POS na teritoriju zapadne Slovenije in v pripravah na prestojece naloge

o d r e j a

Operativni štab za zapadno Slovenijo sledece organizacijsko mero:

1. Ukine se Primorska operativna zona. Štab POZ stopi Operativnemu štabu na razpolago za nove naloge.

2. Na podrocju Primorske in Gorenjske se ustanovijo tri divizije:

a. Divizija, ki nosi znacano ime Triglavska divizija in jo sestavljajo VII SNOUB Franceta Prešerna, SNOUB Janka Premruja Vojka in SNOUB Tolminska. Operacijsko podrocje te divizije je Gorenjska in I drijsko ter Tolminsko okrozje Primorske.

b. Divizija, ki nosi znacano ime Goriska divizija in jo sestavljajo SNOUB Goriska, SNOUB Simona Gregorcica in SNOUB Soska. Operacijsko podrocje te divizije je okolica Gorice vipavska, dolina Soce do SV. Lucije Brda.

c. Divizija ki nosi znacano ime Tržaška divizija in jo sestavljajo III. SNOUB Ivana Gradnika, SNOUB Srecka Kosovela in brigata tržaškega d assalto. Operacijsko podrocje te divizije je Kras Trzic, zaledniška Sent Peter Trst, in ozeto podrocje Trst.

3. Operativni štab za zapadno Slovenijo imenuje poveljstva in štabe divizij

a. Triglavska divizija:

Komandant divizije in vrsilec dolznosti komandanta divizije tov. Dušan Kveder, komisar VII SNOUB Franceta Prešerna.

Politkomisar divizije tov. Marcic Miran, namestnik politkomisarja IV SNOUB Matije Gubca.

b. Goriska divizija

komandant divizije in vrsilec dolznosti komandanta divizije tov. Rajtmir, namestnik politkomisarja IV. divizije.

Politkomisar divizije tov. Jože Berkin, vojaški sekreter PK KPS za Primorsko.

c. Tržaška divizija:

Komandant divizije tov. Koce, namestnik komandanta IV SNOUB Matije Gubca.

Politkomisar divizije tov Blaz Bratuš, vojaški sekretar PO krajinskega poverjeništva KPS za Primorsko.

4. V tolminski cni ajo za manjše brigade z moštvom SNOUB Tolminska, ki se priključi Triglavski diviziji. Za štab brigade sa i menijo

Komandant brigade tov. Borutin Oton iz KPS
politkomisar brigade tov. Kovac Peter iz OKPS
namestnik komandanta slavko Jereb Gosenj namestnik
šefa komisarja SNOUB Janka Premrija Vojka.

verava se Štabu Soške SNOU brigade. Stab brigade treba da postavi provizoran štab odreda od funkcionera brigade i da imena pošalje Operativnom štabu na potvrdenje.

9. Sve pomenute jedinice dobiće naknadno i podrobnije zadatke.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kveder Dušan-Tomaž

Komandant:
Ambrožič

BR. 96

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 6 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O OPŠTOJ SITUACIJI, BORBAMA U RAKEKU I SITUACIJI U HRVATSKOJ ISTRI[1]

STAB
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Položaj, 6. X. 1943, u 16 čas.

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Na položaju

Brojno stanje:

Raspored snaga: Nepromenjen.

Borbe sa neprijateljem: Jedinice Loške brigade između 5 i 6 o.m. prodrle su u Rakek i približile se neprijatelju na 50 m. Dalje nisu prodrle jer su kod . . . . . izgrađeni jaki bunkeri koji su zaposednuti Molotovkama je bilo zapaljeno slagalište . . . s namerom da izgori i stanica. Spa[ljeno jej slagalište drva i životnih namirnica. U samom Rakeku su . . . . oštre borbe. Naše jedinice su prodrle tako da ih je neprijatelj napadao i spreda i ostrag. Dalje je bio uništen . . . . rezervoar za vodu. tako da je Ra-

kek sada potpuno bez vode. Miniran je drum u samom Rakeku . . . . . oko bunkera za osmatranje na Srnjaku naše jedinice su uklonile duplu žičanu prepreku. To je bilo izvedeno pod teškom mitraljeskom vatrom. Sam bunker za osmatranje biće možda likvidiran jedino topovskom vatrom. Neprijatelj je proteran iz bunkera u blizini Srnjaka. U toku noći minirana je pruga na dva mesta. Miniranje pruge izvršeno je pod najtežim okolnostima . . . . . jer su Nemci zaposeli čitavu prugu.

Sem toga, naše jedinice su napale i gađale transportni voz. Neprijatelj ima mnogo gubitaka . . . . . mrtvih i ranjenih. Tačan broj nije poznat. Neprijatelj je tokom dana i noći gađao naše položaje jakom artiljeriskom i minobacačkom vatrom nismo imali ni mrtvih ni ranjenih.

Nemačka patrola od 20 ljudi napala je patrolu II udarne brigade od 10 ljudi

Ranjen je bio puškomitraljezac i pomoćnik . . . . Jedinice II udarne brigade prokopale su puteve koji vode na Brkine. Minerski vod je poslat sa zadatkom da u toku dva dana poruši električne vodove. Naša zaseda je naterala u bekstvo i napala manju nemačku kolonu koja je htela da ide prema Barki. Broj žrtava nije poznat, ali smo pronašli tragove krvi. Bilo je zaplenjeno nešto municije i bombi. Jedinica II udarne brigade napala je Nemce na putu prema Suhorju; četvorica su mrtva. Zbog brzog nastupanja tenkova nemoguće je bilo braniti plen. Putevi Trst — Ribnica — Rijeka, nisu se mogli onesposobiti za saobraćaj, jer nema odgovarajućih . . . . . rušenje traži veliku količinu eksploziva . . . . . Kod II udarne brigade 140 ljudi iz Tršćanske brigade. U II xidarnoj brigadi nalazi se i 3 bat. Brkinske brigade. Pojavljuju se još i manje grupice ostalih raspršenih bataljona Brkinske brigade.

Stanovništvo je zbog nemač[kih] . . . ofanziva postalo plašljivo i stanje je slično [onom kakvo je] bilo posle ofanzive

u Notranjskoj. Brigada se [zbog| mreže puteva ne može služiti parti[zanskim| postavljanjem zaseda, manjim napa[dima radij uznemiravanja neprijatelja.

Izveštaj iz I udarne brigade »Tone Tomšič« još nismo primili. Ona vodi borbu sa neprijateljem i ruši prugu. U 2 bat. pojavila se epidemija dizenter:je. Tokom dva dana razbolelo se 40 drugova. Bolesnike ćemo poslati u bolnice, a bataljonu dati odmor.

Uspostavili smo vezu sa Štabom XIII hrvatske divizije.

Neprijatelj drži liniju: Novi Grad — zapadna obala Istre — Grožnjan — Oprtalj, Pinguente (Buzet) — Vodice — autostrada. Autostradu drži čvrsto, tako da je i kuriri teško. prelaze. Na sektoru Matulje — Opatija bilo je teških napada, ali je neprijatelj odbijen. Neprijatelj je tokom 4 o. m. prodro do Pazina i produžuje da se kreće prema južnom delu Istre. Bombardovao je i nekoliko varoši. Na južnom delu Istre. tj. južno od druma Rijeka — Trst. oni će ostaviti tri odreda, a brigade će povući na sektor Kastav — Klana — Učka — Ilirska Bistrica sa zadatkom da sa tih položaja prodiru u unutrašnjost Istre. Istovremeno, neprijatelj je krenuo iz Rijeke i Sušaka prema Bakru, a sa kolonom tenkova došao je s leda od Gomanjaca, preko Suhog i Plataka, na Kamenjak. Ta kolona, koja je stigla na Kamenjak, krenula je jednim delom prema Sušaku, a drugim delom prema Mrzlim Vodicama, u pravcu Gerova. Kolona koja je bila došla do Mrzlih Vodica proterana je natrag do Kamenjaka. Snage koje su krenule iz Sušaka bile su svuda razbijene, tako da naši imaju inicijativu u rukama. Pokušaćemo da održavamo što češću vezu sa XIII divizijom i da. po mogućnosti, uspostavimo i telefonsku vezu.

Naše jedinice će danas pokušati da ponovo upadnu u Rakek i poruše stanicu.

Izveštaj o političkom radu:

Politički rad u brigadama vrši se, koliko je to moguće, redovno. Ipak. prema izveštajima II udarne brigade, ljude koji su bili raspr-

šeni i odvojeni od svojih brigada nemoguće je dovesti u stari red uprkos intenzivnom političkom radu. Medu njima preovladuje strah i nisu sposobni za vojne operacije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Stane Dobovičnik

Komandant:
Mirko Bračič

BR. 97

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 7 OKTOBRA 1943 O AKCIJAMA BRIGADA OD I DO 7 OKTOBRA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
7. X. 1943, u 14 časova

Br. 17

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

1-X. Noću uoči 1 oktobra II udarna brigada je minirala železničku prugu između Št. Petera i Divače u dužini od 400 m. U toj akciji Brigadu su napale jake grupe Nemaca. Naši su se povukli pred nadmoćnim neprijateljem tek onda Kad su izvršili zadatak na pruzi. Loška brigada sprečava Nemce da poprave prugu između Rakeka i Ivanjeg Sela. Čim neprijatelj pokuša da se približi železničkoj pruzi, natera ga u bekstvo koncentrisana vatra iz našeg oružja.

3-X. Toga dana, pre podne, jedinice 2 i 3 bataljona XV udarne brigade sukobile su se s većom jedinicom nacista, ustaša i domobrana koji su pokušali da prodru sa 8 tenkova prema našim položajima." U borbi sa banditima, koja je trajala više od 6 časova, naši borci su napadače odbili i naterali u bekstvo. Istoga dana posle podne, iznad Crnomelja se pojavio nemački tromotorni bombarder i na centar grada bacio 4 razorne bombe od po 100 kg. Sru-

šeno je 11 kuća. Dosada je ustanovljeno da je poginulo 5 lica. a 7 nestalih još traže među ruševinama. Prilikom napada nije poginulo niti bilo ranjeno nijedno vojno lice, niti je bio oštećen vojni objekat. Na sektoru 1 bataljona VIII brigade poginulo je u borbama 7 belogardista a mnogo više njih bilo je ranjeno. Naši gubici iznose 3 mrtva i 8 ranjenih.

Na području gde operiše IX udarna brigada, nadmoćniji Nemci su 3 oktobra napali 2 bataljon u okolini Rakitne. U toj borbi, koja je počela oko 8 časova na koti 1000, učestvovao je i 3 bataljon. Borbe su se vodile na svim obroncima, na Županovom Vrhu, preko druma prema Brezovici, na koti 958 i koti 999. Kad je neprijatelj ponovo dobio pomoć, 2 i 3 bataljon počeli su da se povlače prema Pikovniku i Koščaku, do Sv. Vida. Oštre borbe na tom području još traju.

4-X. Toga dana je 1. četa 3. bataljona X udarne brigade napadala okupatorove položaje na Kožljeku. Naše jedinice su istoga dana odbile nemačke napade na padinama severozapadno od Dobeca i proterale neprijatelja prema Padežu, odakle se on povukao u Borovnicu. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Jedinice 1. bataljona napale su u isto vreme u blizini žel. stanice Planina nemački bunker i ubile četiri bandita.

5-X. U svojim ofanzivnim akcijama u pravcu Save, jedinice
6-X. XV divizije izvršile su napad na uporišta Dole,[3] severno
7-X. od Sv. Križa, i Vrhek. jugoistočno od Krmelja. Napad na Dole počele su u sumrak jedinice Cankareve brigade. Nemački banditi u utvrđenim položajima pružali su jak otpor. Teške borbe, vođene čitavu noć, nastavljene su i sutradan. Nemcima je stigla u pomoć tenkovska i pešadiska kolona od Radeča. Naši borci dočekali su te jedinice vatrom i naterali ih na povlačenje. U toku borbe nemački avioni bombardovali su naše položaje. U noći između 6 i 7 okt. naše čete su napale i zauzele uporište. Malom delu Nemaca pošlo je za rukom da pobegne pomoću tenkova, dok je većina posade ostala pod ruševinama. Neprijateljski gubici još nisu ustanovljeni. Plen đo koga su naši došli još se prebrojava. U isto vreme, jedinice XII brigade napale su jako nacističko uporište Vrhek. Neprijatelj je pobegao iz uporišta odmah posle kratke borbe. Naši borci su utvrđenje srušili i zapalili. Poginulo je 8 nemačkih vojnika.

* Vidi dok. br. 163

Plen: 3 teška mitraljeza, 1 automat, 8 pušaka i dosta drugog vojnog materijala.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. rukovodioca otseka:
Ahac[4]

(M. P.)

BR. 98

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 7 OKTOBRA 1943 OBAVEŠTAJNOM CENTRU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O ORGANIZACIJI SLUŽBE I O BORBI JEDANAESTE UDARNE BRIGADE KOD STUDENE GORE[1]

OBAVESTAJNI CENTAR XIV DIVIZIJE NOV i POS
Položaj, 7 okt. 1943

GLAVNOM OBAV. CENTRU PRI GL. ŠTABU NOV I POS

Na položaju

U vezi sa sve jačim pritiskom Nemaca na primorskom sektoru, gde se nalaze naše brigade, organizovao sam obav. službu pomoću terenskih odbora na sledeći način:

U selu Gornje Sušice, kod tamošnjeg ter. odbora, nalazi se obaveštaj[ac]. . . . . koji će redovno slati izveštaje Obaveštajnom centru II brigade. U Hrastju. . . . . nalazi se drugarica Dana, koja će redovno slati izveštaje iz Postojne i Št. Petera. U Baču je drug Martin preuzeo obav. službu za Ilirsku Bistricu i Rijeku.

Teškoće su u tome što su pruge za Trst i Goricu na više mesta. . . . . tako da je spomenuta kurirka pokušajući da dođe u Trst, već dva puta morala da se vrati. Pruga St. Peter — Rijeka uopšte ne radi. Svi spomenuti su pouzdani terenski radnici i učiniće sve da dođemo do tačnih informacija.

Prema izveštaju partizana Brkinske brigade, koji se sada javljaju u Šercerovu brigadu u manjim grupama, dva bataljona te brigade pala su u zasedu ispod sela Studena Gora, u blizini vodenice Klivnik. kad su nameravala da se noću probiju preko pruge. Nemci su ih opkolili sa tri strane tenkovima i blindiranim automobilima i potisli ih u dolinu. Tukli su ih i topovima . . . . . bataljoni su se u neredu povukli. Većina je bacila oružje i bežala. Neki su tražili civilna odela po susednim selima. Brigada dosada još nije poslala tačan izveštaj. Jedino III bataljon, čiji je komandant drug Modras." ostao je nedirnut i nalazi se u selu Tatre.

Prema izveštaju prisutnih drugova, položaj Brigade bio je izdat Nemcima, jer su imali zarobljenih 13 sumnjivih lica . . ali su 10 njih pustili, posle čega su ovi izdali položaj.

Tršćanska brigada formirala se na Tatri, posle čega je otišla u Prešnicu. Da bi obezbedila sebi položaj, bacila je . . . . mesta na Klancu i minirala prugu kod Prešnice. Ali Nemci su između . . . . . opravili, posle čega su došli u Prešnicu sa tenkovima i blindiranim automobilima . . Iz Hrpelja Nemci su otvorili . . . . topovsku [vatru].

Te podatke mi je [dao politko]mesar spomenute brigade.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik obaveštajnog centra XIV divizije
Jaki[3]

[3] Polde Kucler
' Franc Plevel

IZVEŠTAJ ŠT.ABA OSAMNAESTE DIVIZIJE OD 7 OKTOBRA 1943 ŠTABU ŠESTOG KORPUSA O RASPOREDU JEDINICA DIVIZIJE[1]

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POS
7 oktobra 1943
Položaj

ŠTABU VI KORPUSA

Prema naređenju Glavnog štaba 80/11, dostavljamo sledeći izveštaj:

a) Brojno stanje VIII brigade: 929. Brojno stanje Brigade još nije tačno ustanovljeno, jer se bataljoni prikupljaju. Zdravstveno stanje dobro; moralno stanje dobro. Borci koji su se izgubili za vreme borbi IX i X brigade vraćaju se u svoje jedinice.

b) Raspored VIII brigade: Štab brigade u Šmarju, 1 bataljon u selu Reber, 3 bataljon u Zgomjoj Slivnici, 4 bataljon u Šmarju.

Deveta brigada: Štab brigade u Stajama. 2 i 3 bataljon u Stajama, sa jednom četom kod Sv. Ane, 4 bataljon u Sv

Deseta brigada: Štab u Dobecu, 1 bataljon kod Tolstog [Vrha]. . . . . bataljon u diviziskoj rezervi u Zelimljama, 3 bataljon u Dobecu . . . . . selu Dobec.

c) Na otseku Divizije neprijatelj je u toku jučerašnjeg dana . . . . . jedna patrola neprijatelja, jačine 20 ljudi, pokušala je kod . . . . . kod sela Lipa. a naša patrola ju je odbila. Deseta brigada . . . . . izvela napad na prugu Borovnica — Logatec, o kojem još [nema] izveštaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:

IZVEŠTAJ ŠTABA DOLOMITSKOG ODREDA OD I OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O BROJNOM STANJU I NAORUŽANJU ODREDA[1]

STAB DOLOMITSKOG ODREDA Položaj, 7. X. 1943
Br. 14

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS

Položaj

Brojno stanje Odreda 6 o.m.: 257 drugova.

Naoružanje: 30 lakih mitraljeza, 5 automata, 198 pušaka, 32 pištolja, 7 lakih bacača.

Izvršeni rad: sryšena su sva belogardistička utvrđenja u Polhovom Gradecu, Horjulu i Korenom. Dnevno vežbanje novih drugova i patroliranje. Dva člana našeg štaba otišla su na poziv Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju na savetovanje o budućim akcijama; dosada se još nisu vratili.

Molimo naknadnu dozvolu, pošto smo iz karaule 2, usled potrebe za popunu našeg komandnog kadra, uzeli druga Janeza.[8] Za njega smo pronašli odgovarajuću zamenu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant:
Sva run[3]

Zam. politkomesara:
(potpis nečitak)

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 8 OKTOBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA NA SEKTORU LJUBLJANA — LITIJA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
8. X. 1943, u V časova

IZVEŠTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 27

Obaveštajni centar XVIII divizije javlja nam o teritoriji koju ograničava Sava i granica između Nemačke i Ljubljanske pokrajine do Litije sledeče (6-X):

Teritoriju sa one strane granice drže Nemci sa plavim i belim izdajnicima. Glavna belogardistička uporišta za tu teritoriju jesu u Šmartnom, Litiji i okolini, gde je koncentrisano oko 500 belogardista, koji su svi prebegli iz Ljubljanske pokrajine. Belogardističke patrole kontrolišu naročito vrhove Janče, Stangu i Kresniški Vrh. Njihove patrole se kreću i po čitavom međuprostoru i s vremena na vreme pređu i staru granicu. Patrole, koje sačinjavaju zajedno sa Nemcima (na 5 belogardista 1 Nemac), broje 40 do 60 ljudi naoružanih puškama. Automatskog oružja imaju malo (na 40 ljudi po 2 mitraljeza i 2 automata). Belogardisti su obučeni u nemačke uniforme i pokazuju oduševljenje. Primećena je jaka propaganda (Belogardista). Oni tvrde da će Nemci u sporazumu sa Englezima uništiti partizane. Demoralizacija se primećuje jedino među nemačkim vojnicima, zbog čega ih upotrebljavaju samo u Zasavju. a ne i za patrole po brdima preko granice. Nemačka uporišta na toj teritoriji su sledeča:

Trebeljevo kod Besnice: 40 do 50 Nemaca.
Pečar: 30 do 40 Nemaca,
Podgrad: 60 Nemaca.

Nemci su naoružani teškim mitraljezima (na svakoj pograničnoj stanici po 2), bacačima (1 do 2 laka bacača na svako uporište) i ostalim automatskim oružjem. Uporišta su utvrđena bunkerima. Patrole se kreću iz uporišta u sledečim pravcima: iz Pečara pretežno dolinom Besnice, ali i u unutrašnjost, iz

Trebeljeva naročit« duž granice, a iz Podgrada dolinom Besnice i duž granice.

Uporišta sa nemačkom vojskom duž Save:

Laze: 40 do 60 nemačkih vojnika, šef gestapovaca, 15 žandarma, 6 banšuca-, nekoliko carinika i oko 60 naoružanih nemačkih železničara. Naoružanje: 1 do 2 laka bacača, 5 teških mitraljeza, 6 lakih mitraljeza i 4 automatske puške. Utvrđeni su sa 5 bunkera, koji se nalaze duž pruge i u samim Lazama. Smešteni su u drvenim barakama. Patroliraju na Podgrad i prema Jevnici.

Kresnice: 30 vojnika, 14 žandarma. Naoružanje: 2 teška mitraljeza. 2 do 3 laka mitraljeza, 8 automata. Vojnici se nalaze u župničkom domu, koji nije utvrđen, a žandarmerija u vili pored župničkog doma, utvrđena jednim bunkerom i zazidanim prozorima. Patroliraju prema Jevnici i do Poganeka.

Poganek: 150 nemačkih vojnika. Naoružanje: 3 laka bacača, 6 teških mitraljeza, montiranih na mostu i zamku, i više lakih mitraljeza. Utvrđeni su bunkerima na mostu pored tunela. Smešteni su u zamku sa zazidanim prozorima (puškarnicama). Patroliraju do Litije i po okolini. Njihov zadatak je da čuvaju most i tunel.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.) Načelnik otseka:
Krajger Vito

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 8 OKTOBRA 1943 O NAPADU DVANAESTE UDARNE BRIGADE NA JEVNICU I O BORBAMA JEDINICA NA SEKTORU STOJDRAGA — SAMOBOR[1]

GLAVNI STAB NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
8-X-1943. u 10 časova

Br. 18

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

3-X. Četvrti bataljon XII udarne brigade napao je i zapalio toga dana žel. stanicu Jevnicu* (na Savi). Isti bataljon je u blizini stanice minirao prugu na dva mesta. Čitav 4 bataljon je u noći između 3 i 4 oktobra napao Litiju. Pojedinosti nisu još poznate.

4-X. Predveče toga dana prodirali su putem od Breganskog Sela do Grdanaca kod Samobora 4 laka i 1 teški tenk Tigar«. Naše jedinice odmah su napale nemačku oklopnu jedinicu. Tenkovi su otvorili jaku vatru na naše položaje. Posle kratke borbe, naši borci su prinudili neprijatelja da se povuče prema Breganskom Selu. Četvrta četa, koja je zaposela položaj iznad Čadra u blizini Ponikava, naišla je toga dana na veću ustašku jedinicu. Banditi su hteli da se privuku četi iza leda Naši su brzo primetili tu nameru i svom snagom napali neprijatelja. Posle borbe koja je trajala sat i po, ustaše su se panično razbežale.

5-X. Petog oktobra posle podne. 7 nemačkih bombardera napalo je Mokronog. Dosada je utvrđeno da je bilo medu civilnim stanovništvom 6 mrtvih. Bombardovanje je pričinilo priličnu materijalnu štetu na zgradama. Cilj neprijateljskog napada bila je fabrika kože. Istoga dana nemački avioni bombardovali su Marijin Dol i Jeperjek gde su srušili zgrade.

Avioni okupatora napali su oko 18 časova posle podne Orehovicu, Vrhpolje, Staru Vas i Loku. Nemački bombarderi bacali su na sela bombe teške 200 kg. Među ci-

vilnim stanovništvom bilo je svega nekoliko ranjenih. Većina naroda se već ranije povukla iz naselja.
Peta četa 2 bataljona XII udarne brigade je u sedam časova ujutro naišla na veću nemačku jedinicu. Nacisti su se brzo povukli već posle prvih pucnjeva iz naših pušaka i mitraljeza.

6-X. Patrola IV udarne brigade »Matija Gubec« zarobila je u blizini Stojdrage 2 nemačka vojnika po nacionalnosti Holanđana. Obojica su se odmah dobrovoljno pridružili našoj brigadi.

8-X. 1943, u 15 časova Br. 19

6-X. Neprijatelj je pokušavao na otseku XVIII divizije da sa patrolom od 20 ljudi prodre preko Ljubljanice kod sela Lipe. Naša patrola sprečila je pokušaj napada neprijatelja i naterala Nemce u bekstvo. Deseta brigada je u noći između 6 i 7 okt. izvršila napad na prugu Borovnica — Logatec. Pojedinosti o toj akciji nisu još poznate. Cete VIII brigade minirale su juče bunker pored pruge prema Lavrici i tamo minama bacile u vazduh neprijateljski tenk koji je bio u borbi 2 oktobra lakše oštećen.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Zam. šefa otseka:
Ahac[3]

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 8 OKTOBRA 1943 O BORBAMA I STANJU JEDINICA U SLOVENACKOM PRIMORJU[1]

GLAVNI STAB NOV i PO SLOVENIJE Oktobar 1943
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Na položaju, 8. X. 1943

RATNI IZVEŠTAJ

Delov-i VII SNOU brigade »France Prešern« i SNOU brigade »Janko Premrl-Vojko« napali su 7. X. 43 nemačko uporište u Davči u Gorenjskoj. Borba je počela u svanuće i trajala do 2 časa posle podne, kad su se čete povukle zbog nemačkog pritiska od Sorice. One nisu uspele da zauzmu uporište, mada su upotrebile top. U samom uporištu poginula su tri Nemca, dok efekat topovskih pogodaka nije poznat. Zaseda III bat. udarne brigade »Janko Premrl-Vojko« napala je nemačko pojačanje od 6 kamiona, uništila kamion i ubila 4 Nemca a 4 ranila. Isti bataljon porušio je most u Jesenovecu kod Zeleznika. Istovremeno je patrola I bat. VII udarne brigade gađala nemačko uporište u Javorju u Gorenjskoj. Brigade nisu imale u borbama nikakve gubitke.

Patrola SNOU brigade »Janko Premrl-Vojko« je 5. X. 43 ubila 3 Nemca u sukobu sa nemačkom patrolom kod Leskovice.

Saobraćaj na železničkoj pruzi između Gorice i Podbrda nije još uspostavljen, jer je srušen železnički most kod Grahova.

Treća SNOU brigada »Ivan Gradnik« je, odmah posle svog dolaska na određeni položaj između Razdrtog i Postojne, počela da ruši komunikacione linije. Ona je razrušila železničku prugu na više mesta između Postojne i Št. Petera i bacila u vazduh nekoliko mostova na putu Postojna — Senožeče i Hruševje — Orehek.

Nemci su odmah reagovali i napali brigadu tenkovima, artiljerijom i pešadijom. Napadi su bili prilično snažni. Prinudili su bataljone na povlačenje i prilično ih raspršili.- Većina malih jedinica iz raspršenih bataljona povukla se na Nanos, gde su se dva bataljona opet sastavila. Nemci su ih 29. IX. po-

novo napali na Nanosu i ponovo ih raspršili. Brigada je imala prilično žrtava. Brigada se sada ponovo prikuplja.

Ostale brigade su se većinom opet prikupile i samo je mali broj manjih grupa i pojedinaca koji lutaju bez veze.

SNOU brigada »Janko Premrl-Vojko« sada broji oko 500 ljudi i prešla je u ofanzivu (napad na Davču).

SNOU brigada »Tolmin«: dva bataljona su koncentrisana, dok se treći nalazi u sklopu udarne brigade »Soča«. Stab brigade »Soča« dobio je naređenje da odmah uputi bataljon u brigadu »Tolmin«. Ostala dva bataljona brigade »Tolmin« broje 300 ljudi.

SNOU brigada »Soča« ima ukupno 9 bataljona i oko 1.100 ljudi, a uključila je Furlanski partizanski bataljon »Garibaldi« i III bat. brigade »Tolmin«. Brigada se trenutno nalazi u Brdima.

SNOU brigada »Gorica« je skupljena (3 bat.) u Cepovanskoj dolini u jačini od 500 ljudi.

SNOU brigada »Simon Gregorčič«: koncentrisan je bataljon u jačini od 250 ljudi.

SNOU brigada »Srečko Kosovel« na Krasu broji oko 1.100 ljudi; nemačka ofanziva nanela joj je udarce.

Brigada »Triestina d'assalto« broji trenutno 350 ljudi. Nalazi se na zapadnom Krasu.

Treća[5] SNOU brigada »France Prešern« nalazi se u blizini Davče. Ima 150 ljudi i prešla je sa SNOU brigadom »Janko Premrl-Vojko« u ofanzivu.

IZVEŠTAJ OBAVJEŠTAJNOG CENTRA PETNAESTE DIVIZIJE OD 8 OKTOBRA 1943 GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV I PO SLOVENIJE O BORBI KOD JAVORSKOG KRIŽA I O SITUACIJI NEPRIJATELJA U DOLINI REKE SAVE I U POGRANIČNIM SEKTORIMA HRVATSKE[1]

STAB
XV DIVIZIJE NOV i PO
SLOVENIJE
Na položaju, 8. X. 1943
QIzveštajni centar

GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV I POS

Treći bataljon V SNOU brigade »Ivan Cankar« napao je 7 o.m. pogranično uporište Javorski Križ. Naši borci su posle kratke borbe zauzeli . . . . . uprkos tome što je neprijatelj držao zasede oko uporišta. Uporište je bilo dobro utvrđeno sa 7 bunkera. Nemci i belogardisti su napustili uporište u paničnom bekstvu. Ostavili su svu opremu sa teškim bacačem. mnogo mina, 2 teška mitraljeza i 2 puškomitraljeza. Neprijatelj je imao dosta gubitaka. Prvi bataljon vodio je borbu sa neprijateljem koji se nalazio u zasedi i proterao ga iz zasede.

Jedna naša patrola naišla je u selu Preska na Nemce i pobila vatrom iz puškomitraljeza dosta njih; ostali su se povukli. (Izveštava Stab V SNOU brigade »Ivan Cankar«.)

Nemci su se 6 o.m. dovezli u pet automobila iz Sevnice u popaljeno uporište Vrhek. Posle pregledanja zgarišta vratili su se natrag.

Belogardisti, koji se nalaze na Kršk0m polju, izvode vežbe u rukovanju teškim mitraljezima, bacačima i automatskim puškama pod kontrolom nemačkih instruktora.

Na sektoru od Mokronoga do Sv. Križa kod Kostanjevice nema nikakvih bitnih promena. (Izveštava obaveštajac XII SNOU brigade drug Gorazd.[2])

Iz Kamnika je 7 o.m. posle podne stiglo 7 kamiona Nemaca na granicu, i to na sektoru Javorje — Gor. Cerovica kod Sv. Križa. Imaju zadatak da ponovo miniraju granicu između Osre-

[1] Kopija originala u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

deka i Lupinice; verovatno i dalje prema Št. Janžu. Ovaj posao obavljaju danju; uveče se vraćaju.

Nemci su na tom sektoru mobilisali nekoliko slovenačkih devojaka od 17 godina za bolničarke.

Belogardisti su se povukli iz uporišta Slatina pre nekoliko dana. U to uporište došli su Nemci. Tačan broj nije ustanovljen. U Šmartno je stiglo 200 graničara, koje su rasporedili po uporištima: Bogenšperk, Osredek i Javorje. U Šmartno su stigli i oklopni automobili.

U porušenom uporištu Dole, trenutno se još nalaze Nemci. Oni su 8 o.m. pre podne odvezli 2 kamiona prema Radećama. Iz Preske je pre podne stigao laki tenk i mitraljirao naše položaje. Tom prilikom je poginuo jedan naš drug. (Izveštava obaveštajac V SNOU brigade »Ivan Cankar« drug Klemen.)

Na sektoru Karlovac stanje je sledeče:

Karlovac: 1400 Nemaca, 3 satnije domobrana i 700 novomobilisanih. Ukupan broj oko 2400.

Gornje Pokuplje: 10 domobranaca koji čuvaju most preko Kupe. Nalaze se u vezi sa posadom u Mahičnom. Brojno stanje oko 100 domobranaca.

Donje Stative: 100 ustaša, 40 domobrana, oko 20 žandarma.

Ozalj: 260 domobrana, 400 Nemaca SS odreda i Vukelićeva satnija od 60 ljudi; ukupno oko 720 ljudi. Naoružanje: 4 topa, 10 tenkova. 13 velikih betonskih bunkera, u svakom po 1 teški mitraljez. Tvrđava Ozalj je dobro utvrđena žicom, rovovima i bunkerima.

Ogulin: Posada u Ogulinu je opkoljena od partizanskih jedinica. Posadi doturaju hranu avionima. (Izveštava obaveštajac XV SNOU brigade drug Džem.')

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik OC XV divizije:

P. S.: 8 o.m. jedan avion gađao je položaje našeg II bataljona. Bacao je bombe povezane u snopove. Zbog manevrisanja jednog druga bombama, dva druga teže su ranjena. (Obaveštava obaveštajac IV SNOU brigade »Matija Gubec« drug Milan."[1])

IZVESTAJ OBAVESTAJNOG ODELJENJA GORENJSKOG ODREDA OD 8 OKTOBRA 1943 OBAVEŠTAJNOM ODELJENJU GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE O OPŠTOJ SITUACIJI U GORENJSKOJ I ZAPADNOJ KORUŠKOJ[1]

STAB
GORENJSKOG ODREDA
OBAVESTAJNO ODELJENJE
Na položaju, 8. X. 1943
Br. 101/1

Načelniku
Obaveštajnog odeljenja
pri Glavnom štabu
NOV i PO Slovenije

Prošlo je već mesec dana od kako si me postavio za obaveštajca Gorenjskog odreda. Ovde ti šaljem podatke o radu i organizaciji VOS u Gorenjskoj. Nekoliko skromnih podataka već sam ti poslao, nadajući se da će ti biti potrebni.

a) Vrlo teško sam našao potrebne ljude za obaveštajce, jer i sam znaš kako je bilo u Gorenjskoj posle hajke na Zirovskom Vrhu.

b) Odmah drugog dana posle našeg sastanka pošao sam na put u Gorenjsku, prema Jesenicama. Na Jelovici sam našao samo ostatak Jeseničke čete jer je većina pratila transport u Dolenjsku. U četi nije bilo nikoga, koji bi zaista bio sposoban za službu, pa sam zbog toga privremeno postavio druga Miloša, koji je doduše vrlo dobar momak ali i prilično nesnalažljiv. Pre nedelju dana zamenio sam ga sa drugom Gorazdom, koji odgovara na tome mestu. Zatim sam bio u minerskom vodu »Ratitovec«, gde sam našao druga koji odgovara. Time sam se bavio skoro 14 dana i video sam da neću moći obići sve jedinice jer bi mi za to trebalo više od mesec dana. Zato sam ostalim jedinicama poslao uputstva i direktive da odmah odrede obaveštajce po četama koji odmah treba da počnu da mi šalju podatke prema uputstvima koja sam im poslao, i obavestio ih da ću zgodnom prilikom doći da vršim kontrolu. Od Koruške čete nisam primio nikakve izveštaje, ni odgovor, mada sam četi pisao već četiri puta. Pošto u Gorenjskoj ima malo naših jedinica i pošto su pojedine jedinice jako raštrkane i teren još nije tako dobro organizovan, još nisam mogao da prikupim

sve podatke. Sada se vratio na teritoriju Loške čete i minerski vod »Ratitovec«. Zbog toga sam poslao jednog druga u Bohinj. Pošto Kranjska četa ima teritoriju koja se prostire do ispod Stola i na ovu stranu Save, postavio sam na ovu stranu Save 2 o.m. još jednog obaveštajca. Minerski vod »Grintavec« ima 2. minerski vod »Triglav« 1 obaveštajca. U I loškoj četi bila su prvo 2 obaveštajca, a po dolasku Prešernove brigade postavio sam još jednoga, jer su Poljanska i Selska Dolina sada od velike važnosti.

Imamo već dobro razgranatu obaveštajnu mrežu i jedinice prilično blagovremeno dobijaju izveštaje. Ovde ti šaljem podatke prikupljene na teritoriji Gorenjskog odreda.

Selska Dolina

Železniki: Oko 25 žandarma; naoružanje — 1 teški mitraljez, 2 laka mitr., 5 automata, 18 pušaka. Smešteni su u dve zgrade (Jegličeve). Odbrana: prozori sa mrežom, iza vrata u hodniku betonski zid, na krovu osmatračnica, ljudstvo prilično sabotira, na nastrešnicama su pričvršćene mine.

Selca: Oko 30 žandarma. naoružanje normalno, odbranbeni sistem skoro na svim stanicama isti. Prozori su zaštićeni peskom, puškarnicama i mrežama. Na krovu imaju bunkere koji služe za osmatračnice i u njima se nalaze i mitraljezi. Ljudstvo je opasnije nego u Zeleznikima. Ovih dana stiglo je u Selca 50 vojnika starih 50—60 godina. Nisu vični oružju. Imaju zadatak da čuvaju drum.

Uporište na Praprotnom: Oko 10 ljudi posade koja ima zadatak da čuva most Davča (vidi skicu).

Davča: Njenu posadu (70 ljudi) 7. X. 43 razbila je Prešernova brigada. Podrobnosti te akcije slede.

Sorica: Oko 50 ljudi posade.

Poljanska Dolina

Poljane: Oko 20 žandarma. Naoružani normalno. Ovih dana stiglo je 150 vojnika starih 50—60 godina. Nisu baš mnogo vični oružju. Većinom su iz Koruške. Mnogi od njih govore slovenački.

Gorenja Vas: Oko 20 žandarma. Naoružanje normalno. Ljudstvo sabotira. Ima i oko 30 graničara.

Žiri: Oko 18 žandarma, oko 45 graničara. Naoružanje normalno. Odbrana liči na odbranu u drugim stanicama.

Sovodenj: Oko 60 graničara. Naoružanje normalno. Smešteni su u školi koja se nalazi na prilično otvorenom prostoru. Njih 20 nalazi se u Javorjevom Dolu. u Pircovoj kući. Ljudstvo dosta aktivno.

Leskovica: Oko 50—60 graničara. Naoružanje normalno. Većina ljudstva sabotira.

Lučne: Oko 50—60 graničara. Odbrana i naoružanje normalni.

Crni Vrh: Oko 120 graničara. Naoružanje i odbrana normalni. Ljudstvo ne čini baš najveće neprilike.

Gaberk: Oko 20 žandarma. Naoružanje i odbrana normalni. Ljudstvo nije aktivno i sabotira.

Javorje: Oko 30 žandarma. Prema pričanju, oni su naoružani i minobacačima. Oko Javorja prave žičane prepreke i bunkere.

Narod u Poljanskoj i Selskoj Dolini je skoro 100^ na našoj strani, jedino Javorje je gnezdo gde bi, osim par kuća, trebalo sve zapaliti. U Lučnama i na Crnom Vrhu ima nekoliko slučajeva bele garde; ali ona je sada uništena. Doduše, ovde imamo još uvek neku sredinu, ali, inače, moram da kažem da su ove dve doline najbolje na našoj teritoriji.

Gorenjska:

Jesenice: Oko 100 žandarma, oko 100 policajaca, 50 fabričkih stražara (Werkschuiz), posada kod proleterske odbrane (4 topa, na svaki top po 10 ljudi), 170 vojnika u školi, 80 železničkih policajaca (Bahnschutz), 30 meštana u službi Nemaca.

Fabrika »KIG« u Jesenicama: Fabrika se nalazi na južnom delu Jesenica, na levoj obali Save. Sa svake strane fabrike prolazi po jedna železnička pruga. Na desnoj strani je bohinjska, udaljena dobrih 200 m od fabrike. Ta pruga ima i železnički most, koji je izrađen, takoreći, kroz fabriku, udaljen oko 50 m od obe visoke peći. Na levoj strani ide pruga za Kranj. Desno od fabrike nalazi se put koji vodi prema Ljubljani. Fabrika je deoničarsko društvo. Većinu akcija poseduje višestruki miJioner Westen iz Celja. U fabrici je zaposleno oko 4000 radnika koji rade u tri smene, i to: od 6—14 časova, od 14—20 časova i od 20—6 časova ujutro. Noću više odeljenja ne radi: odeljenje za izradu eksera, livnica, valjaonica, električna i stolarska radionica. Glavni proizvod fabrike je čelik, koji stalno izvoze u Nemačku. Mašine fabrike stalno se modernizuju, stare mašine zamenjuju se novima. Na severnoj strani nalaze se isto tako dve vrlo važne visoke peći, najmodernije u pogonu. Fabrika ima pet sopstvenih elektr. centrala koje je snabdevaju strujom. Dve centrale nalaze se u samoj fabrici, jedna je sa turbinom na vodeni, a druga sa turbinom na parni pogon. Najjača centrala nalazi se u Zasipu kod Bleda. Ostale dve centrale nalaze se u Radovni, jedna, i u Javorničkim Rovtima, druga. Ovih 5 centrala služi u isto vreme i za pogon fabrike na Javorniku, koja isto tako pripada fabrici u Jesenicama. U njoj se izrađuju topovske granate od materijala koji se izrađuje u

Jesenicama. Vredi spomenuti da centrale koje se nalaze van fabrike čuva policija (10 normalno naoružanih ljudi). One su zaštićene žičanim preprekama. Kod svih centrala gradiće se bunkeri. Vest je stigla od radnika koji je pripremao materijal. Moral policije na vrlo niskom stepenu. Većina je protiv Hitlera. Vrlo su nezadovoljni hranom. Plaše se od napada.

Trbiž: Glavni most stanice Trbiž čuvaju grupe esesovaca. Pored mosta na trećem zavoju na desnom bregu nalaze se protivavionski top (četvorocevni) i reflektor. Brojno stanje posade nije poznato. Kako izgleda, ono nije veliko.

Stara stanica Rateče-Fužine: Pola km dalje oko 50 ljudi ljudi posade. Narod je protiv okupatora i očigledno je nezadovoljan. Drum na granici čuva straža, isto tako i železničku prugu.

Rateče: U selu postoji samo graničarska stanica. Oko 30 ljudi. U Kranjsku Goru stiglo je oko 50 vojnika (planinaca). Pored stanice deponovano je 2 vagona municije (artiljeriske).

Dovje-Mojstrana: Vojske oko 50 ljudi. Očekuje se pojačanje.

Donavic, Leoben, Eltvek: Na svakoj stanici po 2 protivavionska topa. Narod je vrlo nezadovoljan. Računa na nezavisnu samostalnu Austriju.

Odbrana železničke pruge od Jesenice do Bleda

U Vintgarju kod Dobrave nalazi se bunker sa duplom žičanom preprekom. U njemu je danju posada od 10, a noću od 20 ljudi. Imaju 3 mitraljeza. 2 automata Između ove dve stanice patrolira prugom 6—8 ljudi.

Radovljica: Oko 20 žandarma normalno naoružanih. 50 policajaca. 10 gestapovaca, oko 30 belogardista. 2. X. 1943 stigla je jedna četa Nemaca, njih oko 200, naoružanih sa 12 lakih mitraljeza. Većina ima 17 do 19 godina, ostali — oko 40 godina.

Kamna Gorica: Oko 20 žandarma raznih narodnosti, vrlo sitih rata. Naoružanje normalno. Približno 20 pušaka rezerve.

Ribno: Oko 16 ljudi. Naoružanje i odbrana normalni.

Bohinjska Bela: Kasarna, samo straža, oko 50 ljudi.

Podnart: Oko 12 normalno naoružanih žandarma. Komandir stanice je Grošelj, bivši jugosl. žandarm u Radovljici.

Brezje: Oko 15 policajaca.

Bled: U hotelu »Park« je Gestapo, štab policije, oko 80 gestapovaca; preko dana imaju jednu stražu a noću dve (trojke). Stanuju u vilama Podkoren, hotel »Jekler«. U Podkorenu stanuje Rösener.

Policija je smeštena u starim dvorskim garažama, 20 telefona. Naoružani normalno. U novim dvorskim garažama ima

25—30 šofera sa 20 automobila i 8—10 motocikla. U hotelu »Petran« ima 80 policajaca, planinskih lovaca. Za prevoz imaju 5 velikih automobila. Među njima ima mnogo Hrvata, Francuza (Luksemburžana), u zadnje vreme i Slovenaca. Sa narodom se dobro slažu (osim planinskih lovaca).

Žandarmerija: 20—25 ljudi; naoružanje normalno. Medu njima su 2 Čeha, 2 Slovenca, 3 Austrijanca, ostali su Nemci. Sa narodom su u dobrim odnosima.

Belogardisti su smešteni u restoraciji »Potočnik«, oko 30 ljudi. Oni su prouzrokovali na Bledu najviše zla. jer rukovode špijunažom na Bledu.

Pešadija: U hotelu »Union« smešten je štab »Juga« (Süd). Tu se nalazi 20—30 ljudi. U hotelu »Oštarija« ima 30—40 pešaka; naoružanje normalno, u hotelu «Olimpik« ima 20—30 vojnika (Landschütze). U tvrđavi ima 12 vojnika sa protivavionskim topom.

Magacini: U vili »Neli« je štab magacionera. U kazinu imaju magacin za oružje i hranu. Kazino je pod stražom. Zdravstveni dom je magacin za oružje, municiju i odeću. Nalazi se pod stražom. Magacioneri su vrlo ljubazni prema narodu. Neki od njih čitaju našu literaturu. Rat im je dosadio i kritikuju Hitlera.

Gorje: 10 žandarma. Odbrana normalna. Osim komandira, nisu omiljeni kod stanovništva.

Spodnje Gorje: 30 žandarma; naoružanje normalno.

Zgornje Gorje: 30 policajaca koji služe za pratnju prilikom prevoza drva sa Pokljuke. Naoružanje normalno. Među njima ima 8 Hrvata, koji se spremaju da odu u partizane.

Izveštaj o transportima i drumskom saobraćaju poslao sam već prošli put. Upravo sam primio izveštaj da kroz Radovljicu prolaze skoro svake noći vojni transporti u pravcu Ljubljane.

Akcije naših jedinica:

Drugi minerski vod »Grintavec« je 5. X. 43 izbacio iz koloseka transportni voz u kome su se nalazili nemački vojnici. Broj mrtvih nije bilo moguće ustanoviti, jer su Nemci odmah opkolili voz. Ali primio sam izveštaj da je broj mrtvih priličan.

I drugi minerski vodova postali su u zadnje vreme aktivniji. Kod Bohinjske Bele bilo je oštećeno 50 m pruge, koju je oštetio III minerski vod »Ratitovec« 13. IX. 43 u 19 časova. Prvi minerski vod »Triglav« izbacio je 20. IX iz koloseka voz na pruzi Jesenice — Radovljica. Posle kapitulacije Italije sabotažne akcije su se još više pojačale. Putevi i mostovi u Poljanskoj i Selškoj Dolini stalno se miniraju. Osim toga prave zasede i ruše telefonske stubove. 30. IX. 43 minerski vod »Grintavec« napao je stanicu Sv. Jošt kod Kranja i delimično je oštetio. Loška četa izvršila je 6. X. 43 vojnu akciju kod

Selca. Napala je vojsku koja čuva drum. U toj akciji poginula su dva Nemca, jedan je bio teško, a dva lako ranjena. U noći između 6 i 7 oktobra ista jedinica minirala je drum i porušila telefonske stubove na udaljenosti od 1 km. Druga grupa te jedinice minirala je iste noći drum u Poljanskoj Dolini i zajedno sa minerskim vodom >Ratitovec« srušila telefonske stubove od Gorenje Vasi do Škofje Loke i napravila više zaseka. Naše jedinice su 7. X. 43 napale automatskim oružjem u Selškoj Dolini, Selca i Železnike, a u Poljanskoj Dolini Gaberk, Poljane i Gorenju Vas u vezi sa akcijom Prešernove brigade koja je toga jutra napala uporište u Davči i uništila ga. Podrobnosti još nisu poznate. Posle podne stiglo je u pomoć oko 300 Nemaca, ali im je preprečila put Idrijska brigada, koja je držala zasedu kod Davškog mosta, koji je isto tako porušila. Kad su Nemci stigli do mosta, ona im je potpuno uništila automobil, a drugi Nemci su se povukli.

Red i disciplina u našim, jedinicama:

Komanda Gorenjskog odreda je, zalažući se, ponovo dovela našu vojsku u Gorenjskoj u red, tj. organizovala je jedinice od demoralisanog ostatka posle hajke na Zirovskom Vrhu prilikom odlaska Gorenjske brigade u Dolenjsku. Posle toga ona stalno šalje takozvane »zabitnike«[2] natrag u jedinice i organizuje transporte za Dolenjsku.

Čitava stvar se naročito popravila prilikom kapitulacije Italije, gde su te jedinice otišle za oružje, tako da su danas svi naoružani.

Po čitavoj Gorenjskoj otpočele su sistematske akcije i sabotaže, koje se vrše u prisustvu i pod komandom Štaba odreda. Tome je doprineo i Glavni štab poslavši u Gorenjsku kadar koji je bio veoma potreban.

Borbenost i disciplina učvršćuju se i svakim su danom na višem stepenu. U I loškoj četi naročito se ističe drug Damnjan,[3] operativni oficir, koji je vrlo dobar borac, što sam primetio kad sam zajedno sa njim učestvovao u zadnjim akcijama Loške čete.

»Zabitnicima« bio je upućen letak da se jave do 10 o.m. Mnogi su se već odazvali pozivu, i još dolaze. Svaki je bio saslušan, pa ćete posle poslati podatke tužiocu vojnog suda Gorenjskog odreda.

[1] Prilikom većih ofanzivnih poduhvata neprijatelja protiv partizanskih jedinica, dešavalo se da su. za izvesno vreme, neke od ovih jedinica bile podeljene u manje grupe. Posle neprijateljske ofanzive, ove grupe bi se sakupile i ponovo obrazovale svoju jedinicu.Medutim, pojedini borci nisu se više hteli vratiti u jedinicu, već su se samostalno skrivali. Takvi ljudi nazivani su »Zabitnicima«.

[2] Boris Globočnik

Saslušano je bilo i nekoliko drugova zbog klevetanja i blaćenja komandnog kadra Gorenjskog odreda. Optužnice su poslate tužiocu vojnog suda. U Gorenjskoj se VOS svakim danom sve više razgranjava.

Javi mi kako si zadovoljan izveštajima i koji podaci su ti još najpotrebniji. Otsada ću ti slati izveštaje svake nedelje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Jan' Svoboda

BR. 106

NAREDBA ŠTABA ŠESTOG KORPUSA NOV I PO SLOVENIJE OD 9 OKTOBRA 1943 ŠTABU PETNAESTE DIVIZIJE ZA LIKVIDACIJU NEMAČKIH UPORIŠTA DUŽ BIVŠE ITALIJANSKO-NEMACKE GRANICE[1]

STAB
VI KORPUSA NOV i POS
Na položaju, 9. X. 43

ŠTABU XV DIVIZIJE

Na položaju

S obzirom na poslednje vojno-političke događaje i velike ofanzivne operacije saveznika, naša vojska mora na svoj način takođe preći u ofanzivu protiv Nemaca i ostalih razbijenih trupa.

U vezi s tim

naređujemo:

1. Ofanzivne akcije vaše divizije usmerite
linije Brežice — Litija.

2. Desnim vašim krilom morate u roku od 4 dana likvidirati neprijateljske posade Kostanjevicu i Bučku. uništiti mostove na Krki i Savi pri Brežicama na Krki kod Cerklja, Brod pri . . . . . Čisti Breg i most kod Dobravice, severozapadno od Kostanjevice, na Krki.

[1] Jan Janez-Svoboda obaveštajac Gorenjskog odreda.

3. Likvidirati na tom pravcu sva nemačka granična uporišta.

4. Pošto je na sektoru našeg desnog krila teren ravan, to operacije na tom sektoru vršite sa osloncem prema Bučki, južno od Krke prema Gorjancima.

5. Porušite sve ceste i objekte, koji mogu poslužiti okupatoru.

6. Na srednjem sektoru usmerite operacije prema terenu težeći za tim da se neprijatelj što pre nabaci na Savu.

7. Odmah izdajte naređenje bataljonima koji se nalaze između granice i Save za rušenje mosta kod Radeča. To kombinirajte u sklopu vaših operacija na tom pravcu.

8. Porušiti treba sve mostove na Savi na sektoru vaše divizije. Isto tako sve ceste i objekte.

9. Levim krilom usmerite vaše operacije za čišćenje terena prema Litiji. Pri stvaranju plana mora Stab divizije voditi računa da ima potrebnih snaga u diviziskoj rezervi. Da obrati pažnju na desno krilo i na mogućnost intervencije dolinom reke Krke. Zato vaše desno krilo mora potrebnim operacijama ugrožavati Brezice i tesno se povezivati sa hrvatskim snagama oko Samobora.

10. Levim krilom održavajte vezu sa XVIII divizijom . . . . . na sektoru Ljubljana — Litija isključno.

11. Vaša XV brigada, koja operiše na hrvatskoj strani u zajednici sa hrvatskim snagama, takode će preći u ofanzivu i tući neprijatelja. Neka odredi zajednički operativni štab tih dveju jedinica. Operativni štab formirati. Imati u vidu likvidaciju Ozlja.

12. U pogledu slanja izveštaja Štabu korpusa postupajte po naredbi koja se prilaže.

Za vreme operacija i vaših akcija morate se rukovoditi time da se uništi neprijateljska živa sila, dobije oružje, iskoristi dejstvo artiljerije i motorizacije, služiti se partizanskom taktikom, tući neprijatelja i očuvati našu živu silu, pronalaziti najslabije tačke neprijatelja i na njih usmeriti težište svoga napada.

Na izvršenje.

NAREĐENJE ŠTABA ŠESTOG KORPUSA OD 9 OKTOBRA 1943 ŠTABU ČETRNAESTE DIVIZIJE ZA RUŠENJE PRUGE LJUBLJANA — TRST'

STAB
VI KORPUSA NOV i POS
Na položaju, 9-X-1943

ŠTABU XIV DIVIZIJE

Na položaju

S obzirom na poslednje vojno-političke događaje i velike ofanzivne operacije saveznika, naša vojska treba na svoj način da pređe u ofanzivu protiv Nemaca i ostalih razbijenih trupa.
U vezi s tim

n a r e đ u j e m o :

1. Posle ofanzivne akcije vaše divizije usmerite za rušenje pruge Ljubljana — Trst u jugozapadnom pravcu. . . . . Postojna — Št. Peter — Ilirska Bistrica i u severnom pravcu, ugrožavajući Ljubljanu sa zapadne strane.

2. Odmah pripremite napad i ponosite most kod Verda i most kod Preserja.

3. Pripremite plan za rušenje i likvidaciju Borovnica . . . u roku od 7 dana najkasnije dostavite ga na pregled.

4. S obzirom na situaciju kod Delnica treba vaše [snage koje se] dole nalaze tesno povezati sa hrvatskim snagama i koordinirati [sa njima].

5. Treba da uspostavite direktnu vezu sa Operativnim štabom za zapadnu Sloveniju (Novljan,- Tomaž[3]), da se obaveštavate o situaciji kod njih, po mogućnosti se operativno povezati.

6. Treba da uspostavite direktnu vezu sa Štabom Dolomitskog odreda i da koordinirate rad sa njim.

7. Prilikom svih vaših akcija pruga — stara granica [ne sme biti] niti prepreka, niti granični prostor za vaše operacije, već, kad se pojave uslovi, ovde razvijati svoje akcije.

8. Treba da svoje snage upućujete u borbu planski, da se od strane Štaba divizije razvije najširа kontrola prilikom vo-

đenja operacija pojedinih brigada. Ne sme se desiti slučaj da vojska jednostavno napada na svim sektorima i puca bez ikakvog plana i bez veze.

9. Prilikom vaših operacija treba imati uvek potrebnu divizisku rezervu. Sto se tiče slanja izveštaja Štabu korpusa postupajte prema naredbi koja se prilaže.

Za vreme operacija i vaših akcija morate se rukovoditi time da se uništi neprijateljska živa sila, stoprocentno poruše komunikacije i . . . . . dobije oružje, treba iskoristiti dejstvo artiljerije i motorizacije, služiti se partizanskom taktikom, tući neprijatelja na terenu, čuvati našu živu silu, pronalaziti najslabije tačke neprijatelja i na njih usmeriti težište napada.

Stab divizije je lično odgovoran da se po naređenju. . . . . postupa.

Vršite i dalje mobilizaciju

- Na izvršenje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant:
Bolko[4]

IZVESTAJ ŠTABA OSAMNAESTE DIVIZIJE OD 9 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU I AKCIJAMA JEDINICA[1]

STAB
XVIII DIVIZIJE NOV i POS
9 oktobra 1943
Položaj

GLAVNOM ŠTABU NOV 1 PO SLOVENIJE

Po naređenju Glavnog štaba 80/11 dostavljamo sledeči izveštaj:

a) Brojno stanje VIII brigade: 1088.
Brojno stanje IX brigade: 1032.
Brojno stanje X brigade: nepromenjeno.

Juče najavljena baterija IX brigade . . . . . i postavljena je kod sela Dobravice.

b) Štab IX brigade nalazi se u Tomišelju. Po naređenju komandanta pomenutog štaba bio je II bataljon X brigade poslat u 2[h] iz div. rezerve (150 . . . . . 41 mitr.. 31 bacač) sa 5 kamiona u Kočevje. Sa bataljonom je otišao zamenik komandanta divizije drug Hostnik-.

c) Na sektoru VIII brigade, patrola 1 bataljona naišla je kod St. Pavela na belogardističku patrolu, napala je i ubila 2 belogardista. Zaseda na Sv. Ani naterala je u bekstvo nemačke patrole koje su [došle da] pregledaju prugu. Jedna patrola od 8 ljudi sukobila se u 13[h] sa neprijateljem [kod Ljub]ljane. na samom bloku. Neprijateljska patrola se posle jednočasovne borbe povukla iza žice. Neprijatelj je imao tom prilikom 1 mrtvog i . . . . . a 1 od naših bio je lakše ranjen. Jučerašnji izveštaj dopunjujemo vešću da je 4 bataljon porušio most između Goričice i Preserja 4—5 metara. Na sektoru je zapaljena jedna baraka i jedan bunker i srušeno 25 telefonskih stubova.

Iz X brigade nismo primili izveštaj.

d) O neprijatelju na našem sektoru nema ništa novo. Na Pečar je poslat obaveštajac VIII brigade, koji se još nije vratio.

Komandant Kočevskog područja izvestio nas je danas u 5,30 o sledečem:

Komanda mesta Brod na Kupi javlja da se hrvatska komanda povukla. Patrola, poslata iz Kočevja u Brod. izvestila je u 3 časa da su Nemci došli sa Sušaka preko Plasa i Homera u Delnice i poslali patrolu od 2 tenka u Brod na Kupi. U Delnicama je, prema pričanju, 80 tenkova, okrenutih u pravcu Ogulina.

e) Politički rad u bataljonima odvija se redovno.

Bataljonu poslatom u Kočevje naređeno je da odmah pristupi potpunom rušenju mosta na Kupi. koji je, prema izveštaju komandanta Kočevskog područja, samo delimično porušen, i da na putevima odmah kopa rovove, kako bi se sprečilo prodiranje tenkova. Bataljon ima u svom sastavu stručnog minera, rezervnog kapetana inženjerije, kome je dat potreban eksploziv.

Dopunjujući izveštaj o Dolomitskom odredu, iznosimo mišljenje da politički komesar tog odreda ne odgovara svome položaju jer nije dovoljno inteligentan, što se može zaključiti na osnovu njegovih izveštaja. Predlažemo druga Vanju, bivšeg sekretara RO iz Logateca. koji se nalazi u Dolomitskom odredu. Drug komandant Svarun[3], prema izjavama kurira i drugova koje je on, na njihovu želju, otpustio i poslao u najbliže jedinice, mogao bi mobilisati najmanje 600 ljudi, ali ga to nije interesovalo, nego je tražio samo dobrovoljce, nastojeći da stvori jedan elitni odred.

Prema izveštajima komandira Stefančiča Lada i političkog komesara čete Tomi Vinka, koje je on otpustio pošto su izrazili želju za prekomandom u Dolenisku. izjave kurira su proverene i tačne. Mi to još proveravamo i izvestićemo vas o tome naknadno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant:
Rade Pehaček

NAREĐENJE OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 10 OKTOBRA 1943 SVIM ŠTABOVIMA VOJNIH JEDINICA NA TERITORIJI ZAPADNE SLOVENIJE ZA POJAČANJE OFANZIVNE AKTIVNOSTI PROTIV NEPRIJATELJA[1]

GLAVNI STAB NOV i PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
10.X. 1943

Na uvid CK-u KPS.

SVIM ŠTABOVIMA VOJNIH JEDINICA NA TERITORIJI ZAP. SLOVENIJE

Posle potpunog sloma talijanskoga fašizma, posle kapitulacije Italije i rasula talijanske vojske, jedinice NOV i PO Jugoslavije dobro su se naoružale i opremile i odmah prešle u ofanzivu na čitavoj teritoriji. Slovenačke divizije formirale su motorizovane jedinice i artiljeriju. Dobili smo prve avione.

Crvena armija otpočela je na Istočnom frontu novu ofanzivu. Crvene jedinice prešle su u divnom naletu reku Dnjepar i približavaju se Poljskoj i balkanskim državama. Oslobođene su prostrane pokrajine Sovjetskog Saveza. Nemačke okupatorske bande povlače se na čitavom frontu; ni sa najvećim naporima svih svojih rezervnih snaga one ne mogu zaustaviti snažno nadiranje Crvene armije.

Saveznici su pojačali svoje napade iz vazduha na nemačke gradove i industriske centre. Savezničke armije u Italiji prodiru u srednju Italiju.

Naša XV, XIV i XVIII divizija, formirane u VI korpus, postigle su dosada već vrlo značajne uspehe. Porušile su žel. prugu od Ljubljane do St. Petera na Krasu i prugu Št. Peter — Rijeka. Zel. saobraćaj na tim prugama je obustavljen. One su uništile i likvidirale ustaška uporišta u Stojdragi i Kamencama. Uspešno napadaju nemačke i talijanske položaje u Kostanjevici. Nemački aerodrom u Cerkljama kod Brežica je pod stalnom vatrom naše teške artiljerije. Slovenačke brigade napadaju, zajedno sa hrvatskim brigadama, žel. prugu Karlovac — Ogulin. Ogulin je opkoljen.

Primorske i gorenjske brigade i koruške partizanske jedinice ruše sve komunikacije i napadaju okupatora gde god se on pojavi.

Zbog svega toga, nemačka vojska je bila prinuđena da pređe u ofanzivu na svim frontovima. Nemci nemaju dovoljno vojnih snaga. U okupirana mesta dovoze nove, slabe jedinice, sastavljene od novomobilisane dece i staraca. Prinudno mobilišu ruske i druge zarobljenike i dovoze hrvatske domobrane. Nemačke okupacione jedinice su slabe, raspoložene defanzivno, i svuda beže pred jedinicama naše NOV i PO.

Potrebno je da svuda iskoristimo tešku situaciju u kojoj se nalaze nemačke okupacione jedinice i da našu oslobodilačku borbu dovedemo do cilja, tj. do oslobođenja čitave naše teritorije. Zbog toga

n a r e đ u j e m o
d a s e p o j a č a n a š a o f a n z i v a n a s v i m
s e k t o r i m a :

1) Pojačati treba ofanzivne udarce protiv svih komunikacija, železnica i puteva. Rušiti treba sve važne objekte. Onemogućiti treba svaki saobraćaj na našim komunikacijama. Saobraćaj na liniji Postojna — Trst — Gorica — Podbrdo treba prekinuti. Putevi Gorica — Vipava — Postojna — Vipava — Col — Idrija i Idrija — Sv. Lucija treba da budu potpuno uništeni. Treba da rušimo železničke pruge Udine — Ponteba — Trbiž.
2) Treba da uništavamo živu silu neprijatelja, da ubijamo nemačku gamad gde god se ona pojavi, da nemilosrdno uništavamo nem. patrole i nem. kolone i da, isto tako, ubijamo ostatke bele i plave garde koje služe okupatoru.
3) Rušiti i likvidirati treba gnezda okup. vojske: nemačka, belogardistička i plavogardistička uporišta.

Isterajmo okupatora iz naše zemlje pojačavši desetostruko našu ofanzivu!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kveder Dušan-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič-Novljan

UPUTSTVO OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 10 OKTOBRA 1943 ŠTABOVIMA PODREĐENIH JEDINICA O VODENJU EVIDENCIJE I PISANJU IZVEŠTAJA[1]

Na uvid.

GLAVNI STAB NOV I PO
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Na položaju, 10. X. 1943

SVIM ŠTABOVIMA DIVfIZIJA, BRIGADA I] ODREDA

Da bi se Operativnom štabu omogućila tačna evidencija o stanju u pojedinim jedinicama, svi treba da odmah pošalju tačne izveštaje prema obrascu koji navodimo. Skrećemo pažnju da taj izveštaj treba sastaviti u najvećoj brzini. Ubuduće treba sve promene u podacima koji su spomenuti u obrascu javljati čim se one dese.

1. Vojni izveštaj. Tačan izveštaj o svim borbama svih jedinica koje spadaju i koje su spadale pod Štab. Navesti treba mesto i datum borbi, broj ubijenih i zarobljenih neprijatelja (tačne podatke, a ne izmišljene!), količinu zaplenjenog oružja, naše gubitke u poginulima, ranjenima, zarobljenima i nestalima, brojno stanje neprijateljskih snaga i vrstu oružja neprijatelja u borbi, podatke o trajanju borbe, o jedinicama i drugovima koji su se naročito istakli u borbi, o taktičkim posledicama borbe, o moralnom uticaju na jedinicu, neprijatelja i stanovništvo, o našim gubicima u oružju, municiji i magacinima.

2. *Izveštaj o mobilizaciji i brojnom stanju.* Kolike su snage (jedinice, karaule) bile prisutne u vreme kapitulacije talijanske vojske? Kakav je bio odziv prvoga dana? Kakve jedinice su stvorene (čete, bataljoni, odredi. Narodna zaštita)? Koliko je bilo brojno stanje pre nemačke ofanzive? Gde su se izgubili nestali delovi? Kakvo je brojno stanje posle ofanzive? Koliko je sada brojno stanje po bataljonima? Kakve još postoje mogućnosti za mobilizaciju na području jedinice? Postoje li u blizini jedinice područja gde se ne. vrši nikakva mobilizacija? Na koji način se vrši mobilizacija? Kakve se teškoće javljaju u vezi sa mobilizacijom?

3. Izveštaj o stanju oružja, municije. Koliko je oružja i municije bilo zaplenjeno talijanskoj vojsci prilikom kapitulacije? Kakve vrste oružja? Koliko je oružja i municije propalo

za vreme ofanzive? Koliko je oružja i municije bilo dosada zaplenjeno od Nemaca? Kakvo je sadašnje naoružanje jedinice (podrobni podaci)? Koliko oružja i municije ima u rezervi? Koliko transportnih sredstava je bilo pre nemačke ofanzive a koliko sada? Koliko ima benzina u rezervi?

4. Izveštaj o političkom radu. Koliko ljudstvo poznaje osnovna politička pitanja (OF, NOVJ, AVNOJ, stara i nova Jugoslavija, uloga KPS, bela i plava garda, londonska vlada, SSSR. savezništvo Engleske i Amerike)? Kako je bio dosada organizovan politički rad po jedinicama? Koliko ste održali časova? Kakvom literaturom raspolažete u jedinici? Kakvi politički problemi se pojavljuju među ljudstvom? Kako ste se borili protiv nezdravih pojava za vreme nemačke ofanzive? Pojavljuju li se u vašim redovima neki belogardistički uticaji ili plavogardističke pojave i kako se borite protiv njih?

5. *Izveštaj o kadrovima.* Koliki je procenat starih partizana u jedinici? Koliki je procenat starog komandnog sastava? Kakva je obučenost ljudstva na specijalnom oružju (topovima, bacačima, mitraljezima)? Imate li u jedinici bivše aktivne i rezervne oficire i kako su oni iskorišćeni? Imate li jače političke kadrove i kako su oni iskorišćeni? Kakvo je brojno stanje Partije i SKOJ-a? Kakvim specijalnim minerskim kadrovima raspolažete? Koliko imate drugih specijalista, radio-tehničara radiotelegrafista, telefonskih tehničara i inženjera raznih struka? Koliko imate neiskorišćenih kadrova — specijalista? Sta ste dosada učinili za vaspitanje novih kadrova? Jeste li dosada organizovali. odnosno, imate li mogućnosti da organizujete kurs za niži kadar, desetare i vodnike? Imate li za to potrebne nastavnike? Sta ste učinili za izgradnju minerskog kadra?

6. *Izveštaj o kulturno-propagandnom radu.* Jeste li redovno širili među vojskom i stanovništvom vesti Vrhovnog štaba NOV i POJ i da li ste na svakom mestu popularisali uspehe naše NOV u Sloveniji, a naročito na Primorskom? Izdajete li redovno radio-vesti? Izdaje li jedinica svoj list? Koliko i kakve letke ste izdali dosada? Jeste li organizovali svoju tehniku? Jeste li organizovali pevačke horove i širili naše pesme medu ljudstvom i stanovništvom? Priređujete li kulturne priredbe i mitinge po selima? Priređujete li kulturne priredbe po jedinicama? Organizujete li akcije za pisanje parola po svim selima kojima se krećete? Brinete li se za iskorenjivanje nepismenosti, odnosno nepoznavanja slovenačkog pravopisa? Imate li po jedinicama organizovane biblioteke?

7. Izveštaj o intendanturi i ishrani vojske. Kakav je teren vaše jedinice u pogledu ishrane? Kakve zalihe hrane je ostavila talijanska vojska? Koliko od tih zaliha je sačuvano, a koliko je

propalo za vreme nemačke ofanzive? Kolikim zalihama trenutno raspolaže vaša jedinica? Kakve su mogućnosti za dalje nabavljanje hrane na terenu? Za koliko nove vojske bi bilo kod vas moguće nabaviti hranu? Kako se vojska sada hrani? Kakva je sada organizacija intendanture u vašim jedinicama? Jesu li organizovane na vašem terenu privredne komisije i kako one funkcionišu? Jesu li vaše rezerve dobro maskirane u magacinima za slučaj eventualnog prodora neprijatelja? Kako je organizovano snabdevanje hranom civilnog stanovništva?

8. Izveštaj o sanitetu. Koliko ima lekara u vašoj jedinici? Jesu li u svim manjim jedinicama postavljeni bolničari i kakva je njihova stručna sprema? Imate li u jedinici dovoljno sanitetskog materijala? Je li vaša jedinica organizovala bolnicu? Ako nije, kuda šaljete ranjenike? Koliko imate ranjenika u vašoj jedinici?

9. *Izveštaj o službi veze.* Jesu li formirane desetine, odnosno vodovi za vezu pri vašim štabovima? Je li veza vašeg štaba sa nižim komandama brza i snabdevena modernim prevoznim sredstvima (biciklima, konjima, motociklima)? Imate li u jedinici ispravne talijanske radioemisione stanice? Funkcionišu li stanice za vezu u vašoj okolini i koliko ih koristite? Jeste li preduzeli sve potrebno da budu veze između vašeg štaba i našeg operativnog štaba što brže i redovne, jeste li za to upotrebili najmodernija prometna sredstva kojima raspolažete i jeste li za tu službu odredili najpouzdanije kurire?

10. Izveštaj o saradnji sa političkim organizacijama. Kakav je vaš odnos i saradnja sa političkim organizacijama OF i KPS na terenu i NOO? Pružaju li vam te organizacije pomoć prilikom mobilizacije, u ishrani vojske i prikupljanju obaveštajnih podataka? Pružate li vi tim organizacijama pomoć političkim radom na terenu?

11. Izveštaj o obaveštajnoj službi. Jeste li postavili obaveštajce po svim jedinicama? Imate li redovnu vezu sa komisijama VOS-a i otsecima VS u vašem okrugu? Razmenjujete li redovno obaveštajni materijal?

12. Izveštaj o organizaciji sudstva. Jesu li formirani brigadni sudovi? Kakav je njihov sastav? Kako oni posluju? Jeste li preduzeli sve potrebno da budu svi zapisnici dostavljeni Operativnom štabu?

Sem odgovora na navedena pitanja, štabovi jedinica treba da izveštavaju i o svim drugim važnim stvarima.

Politkomesar:
Kveder Dušan-Tomaž

Komandant:
Ambrožič Lado-Novljan

NAREĐENJE GORIČKE DIVIZIJE NOV I PO SLOVENIJE OD 10 OKTOBRA 1943 ŠTABOVIMA BRIGADA O NJIHOVIM ZADACIMA[1]

STAB
GORIČKE DIVIZIJE NOV I PO SLOVENIJE
10-X-43

ŠTABOVIMA BRIGADA GORIČKE DIVIZIJE

Zbog velikih uspeha koje danas žanje Crvena armija na Istoku i velikih uspeha Narodnooslobodilačke vojske u Jugoslaviji, veoma je potrebno da i mi pređemo u ofanzivu. Time ćemo postići da rasteretimo susedne jedinice, da demorališemo neprijatelja i da ga uništavamo i razbijamo, a pri tome prekalimo naše ljudstvo i rukovodeći kadar i na taj način se pripremimo za poslednji udarac. Da bi se i jedinice Goričke divizije međusobno pomagale i rasterećivale, nužno je da se svi pridržavamo jedinstvenog rukovodstva i da izvršavamo date zadatke i istovremeno dejstvujemo protiv neprijatelja.

Štabovi brigada treba da su svesni da će to biti prve brigadne, odnosno diviziske akcije i da će od njihovog uspeha zavisiti sav dalji razvitak naše borbe, moral i uspesi. Da bi se za akciju mogli zaista dobro i detaljno pripremiti, naređujemo aviznim naređenjem sledeče:

Prva soška brigada treba da izvrši izviđanje pruge od Sv. Lucije do Gorice i pronađe pogodna mesta za napad na manja neprijateljska uporišta i mesta za najuspešnije rušenje pruge. Istovremeno, ona treba da pronađe pogodna mesta za zasede prema Gorici i Sv. Luciji i stupi u kontakt sa Goričkom brigadom u pogledu akcije i eksploziva ukoliko joj on nedostaje.

Druga soška brigada treba da pribavi što tačnije izveštaje 0 stanju i razmeštaju posade u Tolminu, o straži na mostu i pronađe najpogodnije mesto za rušenje druma između Tolmina 1 Sv. Lucije.

Goričkа brigada treba da pronađe najpogodnija mesta za rušenje druma Sv. Lucija — Gorica, mesto za zasedu kod Prevala i mesto za demonstrativni napad na Sv. Luciju. Ona treba da uspostavi što tešnji dodir sa Prvom šaškom brigadom, a oba

štaba treba da koordiniraju rad u pretstoječoj akciji. Goričkа brigada treba da stavi na raspoloženje eksploziv Soškoj brigadi.

Sve podatke koje tražimo u ovoj naredbi treba da nam dostavite u roku od tri dana.

Do te akcije, sve brigade Goričke divizije treba i dalje da vrše rušenje i akcije na određenim komunikacijama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. politkomesara: v. d. komandanta:

BR. 112

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 11 OKTOBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA NA SEKTORU LJUBLJANA — LOGATEC[1]

GLAVNI ŠTAB NOV I PO SLOVENIJE
OBAVEŠTAJNI CENTAR
Na položaju, 11-X-1943

IZVEŠTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 33

Obaveštajni centar XVIII divizije javlja sledeče:

Ljubljana: Kroz Ljubljanu je 7. X prošlo prilično nemačke vojske; prema izjavama Nemaca, otišli su u Brežice, Krško i Kostanjevicu. Ali smo naknadno ustanovili da je jedan bataljon nemačke vojske ostao u blizini Zaloga. U Ljubljanu je 8. X stiglo 950 Nemaca sa mazgama i artiljerijom. Stigli su iz Trsta i smestili se u artiljeriskoj kasarni. Uporno se širi vest da će uskoro početi ofanziva prema Škofljici.

Rudnik: 130 belogardista. Patroliraju prema Lavrici, obično po 12 ljudi sa dva puškomitraljeza.

Notranje Gorice: Oko 50 Nemaca i 35 belogardista. Nemci, sem ostalih zaseda, postavljaju zasedu kod stolarskog preduzeća u Podpeči.

Vrhnika: 150 Nemaca. Prema izveštajima političkih radnika, Nemci su zabranili belima dalju mobilizaciju meštana.

Logatec: 50 Nemaca i izvestan broj belogardista.

Borovnica: 700 ljudi nemačke posade. Smešteni su kod Marance, Anžuta, Spančka i u dve talijanske barake (pored puta prema s. Breg). Njihova protivavionska artiljerija nalazi se iznad mosta na Planini. Nemci (obično bez belogardista) svakodnevno patroliraju prema Niževecu i Sobočevu. U Sobočevo dolaze brodom, a ne putem. Blok iz Borovnice prema Dolu i blok prema Dražici drže Nemci, dok blok prema Bregu drže belogardisti. U Borovnici ima oko 400 belogardista. Smešteni su u Prosvetnom domu, po bunkerima na mostu i na brdu. Naoružani su većinom puškama, na 25 ljudi dolazi po jedan mitraljez. Kad polaze u akcije, naoružaju ih bolje. Moral belogardista ie slab. Žale se naročito zbog slabe hrane.

U Borovnici i okolini ima ukupno oko 1300 Nemaca i 400 belogardista; njihova glavna uporišta su Dol (u Sokolskom domu, u školi, kod Matijevca. Kosa. Majera i Drašlera), Debeljak (kuća pored puta Borovnica —• Sobočevo), Pako (u starim talijanskim barakama na putu od Pakog prema Goričici). Breg (u vatrogasnom domu i po privatnim kućama).

Opšti podaci: 6. X išla su iz Sobočeva prema Borovnici 4 kamiona sa vojskom. Sem lakih i teških mitraljeza, imali su i 4 teška bacača.

7. X bila je postavljena nemačka zaseda na putu Borovnica — Rakitna, 3 km od Brezovice.

8. X nemačka patrola od 12 ljudi išla je iz Borovnice do Preserja.

8. X u Borovnici primećeno je 8 kamiona i 4 tenka. Na pruzi Borovnica — Rakek nema nikakvih promena. Svi bunkeri su zaposednuti i pruga je pod jakom stražom.

IZVESTAJ XV SNOU BRIGADE :

Situacija od Karlovca do Ogulina uglavnom nije promenjena.

Ozalj: U Ozlju ima 150 Nemaca. Pravi Nemci su samo oficiri, ostali vojnici su Hrvati, Mađari i Ru-

muni. Sem toga, tu se nalazi još 130 dobrovoljaca Vukelićeve čete i 130 domobrana. Naoružanje: 3 brdska topa, 1 protivavionski top, 6 teških i 6 lakih bacača. Oko Ozlja nalaze se tri bunkera na sprat. U svakom bunkeru nalazi se po jedan teški mitraljez. U zamku se nalazi nemačka komanda i komora sa 30 Nemaca i 20 domobrana. Ostala vojska je u zasedama kod Sv. Roka i na putu prema Jaškovu.
Naše jedinice raspoređene su oko Ozlja, drže zasedu prema Zorkovcu i nalaze se u vezi sa jedinicama Karlovačkog odreda.
U domobranskoj vojsci je rasulo svakog dana sve veće.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik načelnika otseka:
(M. P.) Majcen Niko

BR. 113

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 11 OKTOBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA NA SEKTORU RIJEKA — TRST — RAKEK[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
11.X. 1943

IZVJEŠTAJ O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 34

Izveštaj Obaveštajnog centra XIV divizije od 8. X:

Rijeka: Na Rijeci je koncentrisano do 7.000 nemačkih vojnika sa 120 tenkova i 40 oklopnih kola.
Iz Ljubljane, odnosno iz Ilirske Bistrice stigla je jedna nemačka divizija. Deo te divizije kre-

nuo je prema Trstu a drugi deo za Istru. Od druge divizije, koja je isto tako došla iz Ljubljane, krenuo je jedan deo prema Rijeci. U Postojni i St. Peteru ostalo je nešto gestapovaca.

Trst: Oko 10.000 Nemaca. Medu njima ima i nešto fašista.

Rodik: 300 Nemaca sa 200 konja. U Kozini je prethodna stanica prema Rijeci i Puli. Brojno stanje se stalno menja.

Lokve: 1000 Nemaca, 100 talijanskih alpinaca i artiljerija.

Neverke: 40 Nemaca.

Št. Peter: 150 Nemaca. Voz iz Trsta saobraća samo do Košanskog tunela, i to dvaput dnevno.

Divača: 100 talijanskih alpinaca i nešto Nemaca.

Rakek: 100 Nemaca, 40 belogardista. Prema Unecu odvezli su 4 topa i četvora zaprežna kola municije. 6. X stiglo je 40 Rupnikovih domobrana.

Nemci su se u ponedeljak povukli iz sela Harije i Dobro Polje i krenuli prema Rijeci. Isto tako iz Ilirske Bistrice. Kasarne u Ilirskoj Bistrici su prazne; ostavili su samo straže i patrole.

Pruga Ljubljana — Rakek je opravljena. Tokom jučerašnjeg dana stigao je prugom prvi oklopni voz. Pruga se nalazi pod jakom stražom. Iznad mosta je nemačka zaseda.

Tokom jučerašnjeg dana stiglo je na Gomanjce, prema Klani, 26 tenkova, 3 topa srednjeg kalibra i oko 120 ljudi sa 4—5 oficira Uskoro po dolasku oni su se povukli. Sada se tamo nalaze naše jedinice.

Nemci pale sela u Istri i prete civilnom stanovništvu represalijama ako se muškarci ne vrate kućama. Po kućama pljačkaju, u prvom redu hranu.

IZVESTAJ OD 10. X:

Trst: 7000 Nemaca sa jakom protivavionskom odbranom. Nemci su smešteni po privatnim kućama i restoranima. U brodogradilištima nema više nemačkih straža. Straže drže fašisti. Nemci su opljačkali dućane. 4. X Nemci su dovezli u tršćansko pristanište 5 brodova iz kojih su iskrcali civile Talijane i Slovence. Brodovi su stigli iz Dalmacije. 5. X stigla su u Trst 3 broda sa

nemačkom vojskom i opremom, bez tenkova i motornih vozila. Produžili su put za Istru.

Na dolomitskom sektoru juče je primećena kolona Nemaca koja je išla, sa konjima, prema Ljubljani. Nemci pričaju da su konji vojni plen iz Primorskog. Na Vrhnici su delili karte za namirnice. Muškarci su morali sami da ih podignu. Nemci izdaju domobranima i belogardistoma hranu iz slagališta u Kranju.

Iz Gerova, Prezida i Čabra javili su jutros u 8 časova telefonom da se u Delnicama nalazi 40 malih i velikih tenkova i 150 ljudi. Naše jedinice se tamo nalaze na položajima. Isti izveštaj stigao je od Komande mesta Brod na Kupi. Nemci još nisu pokušali da prodiru.

Nemci patroliraju iz Rakeka preko Planine, Postojne i natrag. Patrole broje po 20 ljudi sa 3 tenka. Naše jedinice stalno napadaju Rakek.

NAKNADNE VESTI

Na Rakek su tokom današnjeg dana stigla znatna pojačanja. Ona još uvek stižu. Imaju i više tenkova, koje su rasporedili ispred železničke stanice. Sinoć je jedan transport nemačke vojske išao prema Ljubljani, a danas tri, puni vojske.

Planina: Nemački vojnici su 6. X vodili preko Planine prema Postojni 1000 konja.

Nemci su objavili da svi civili treba posle 6 časova da napuste desnu stranu pruge, jer će ih u suprotnom slučaju smatrati za partizane.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Pom. načelnika otseka:
Majcen Niko

IZVESTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 11 OKTOBRA 1943 O BORBAMA U SLOVENACKOM PRIMORJU I DUŽ PRUGE RAKEK — LJUBLJANA — ZIDANI MOST[1]

GLAVNI STAB Br. 21
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
11.X. 1943, u 10 časova

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

Borbe u Slovenačkom Primorju:

Naše nove primorske brigade, koje operišu oko Gorice, Trsta i Idrije, zadale su krajem septembra nemačkom okupatoru teške udarce. One su uništavale i napadale neprijateljska utvrđena uporišta u mestima i pored puteva i železnica. Nacisti očajnički nastoje da zadrže u rakama barem glavnu saobraćajnu komunikaciju koja vodi iz Austrije u Italiju. Minerske i udarne jedinice naših notranjskih i primorskih divizija ruše i onesposobljavaju žel. prugu prema Trstu i Beneškoj Sloveniji.

20. IX. Naše jedinice iznenadile su u blizini Mirena nacističku kolonu oklopnih vozila i, posle ogorčene bitke, naterale je u bekstvo. Na bojištu je poginulo 30 okupatora, a njih 13 zarobile su naše patrole. Zaplenjeno je bilo 5 kamiona i 1 blindirani automobil.

21. IX. Sledećeg dana. 21. IX, naše jedinice uništile su na više mesta puteve, kojima su išli nacistički vojni transporti.

22. IX. Pred zoru toga dana, oslobodilačke jedinice gađale su okupatorov aerodrom kod Mirena i zauzele ga na juriš. Naši su tom prilikom uništili 2 teška bombardera. Druge naše jedinice prodrle su u mesto do severne železničke stanice i opkolile je. Neprijatelj je morao brzo da se povuče. U borbi je poginuo priličan broj nemačkih vojnika, a mnogo njih bilo je ranjeno. Nemačka oklopna grupa pokušala je istoga dana da, iznenadnim napadom, prodre iz Godoviča prema našim položajima na Crnom Vrhu. Naši su kolonu presreli i, u protivnapadu, odbacili je prema polaznoj tačci. Istoga dana posle podne, veća jedinica nemačke pešadije i tenkova iznenada je prodrla u Komen. Naše jedinice sačekale su ih na povratku u blizini Dutovlja i ubile preko 40 nacističkih bandita.

23. IX. Nemci su. uz veliku nadmoćnost i posle trodnevne vatre iz teških topova, zauzeli Idriju, koju su naše čete napustile nekoliko dana ranije. Okupator je u tim borbama izgubio preko 180 ljudi.

Slovenačke brigade opkolile su Goricu i vrše pritisak već u neposrednoj blizini grada. Granate naše artiljerije prekinule su poslednju vezu sa pozadinom, koja je neprijatelju još preostala. U gradu je izbila glad i velika nestašica vode. Pošto su naše jedinice uništile električnu centralu, grad je ostao bez osvetljenja. Nacistička posada pokušava s vremena na vreme da izvrši ispad oklopnim vozilima i načini brešu u našem obruču, ali je svakom prilikom prinuđena da se povuče sa gubicima. Dnevni napadi nemačkih bombardera na naše položaje nisu doneli okupatoru nikakve uspehe. Naša artiljerija vrlo uspešno tuče i ruši nemačke utvrđene položaje u predgrađima. Zbog takve situacije, moral neprijatelja jako je opao. Kad padne noć, dolaze do naših straža ispred mesta brojni nemački vojnici i predaju se sa oružjem.

25. IX. U noći između 24 i 25 sept., jake nemačke snage, ojačane tenkovima i avijacijom, počele su da snažno napadaju naše položaje u istočnom Primorju. Nacistička vojska dosad?, nije nigde uspela da zadrži napredovanje oslobodilačke vojske. Kolone okupatora prodirale su prema Razdrtom i Št. Vidu kod Vipave, ali nisu nigde uspele da slome naš otpor. Nemci su u toku poslednjih dana dovezli u okolinu Gorice oko 4 000 ljudi, veliki broj teških i lakih tenkova i tešku artiljeriju. Ispred mesta ponovo se razbuktala bitka sa nacističkim motorizovanim odredima. Naši borci su u jurišu raspršili napadače i prodrli u predgrađe Gorice.

Teške borbe razbuktale su se i na Krasu i u dolinama kroz koje idu važniji putevi. Naše jedinice svuda zadržavaju pritisak nadmoćnog neprijatelja, koji se jedva probija u pozadinu pod zaštitom oklopnih vozila i avijacije. Naročito teške gubitke pretrpela je nemačka kolona koja je prodirala prema Vipavi. Nemci su bili prinuđeni da se, posle duže borbe, brzo povuku i ostave na putu veliki broj oštećenih i uništenih tenkova.

Slovenačke radničke jedinice iz Trsta, koje su više dana napadale neprijatelja u okolini grada, zarobile su 3 topa. 2 teška minobacača, 10 teških mitraljeza. 5 kamiona i 1 blindirani automobil. Borbe sa nemačkim banditima još traju.

5. X. Jedinice I udarne brigade minirale su prugu u blizini Rakeka. Nemačke patrolne straže povukle su se svuda ne ispalivši ni metak. Naši su porušili puteve između Gornjeg Jezera i Dana i između Laza i St. Petera. Trinaesta udarna brigada napada i uništava položaje okupatora oko Rakeka. Brigadne patrole su 5-og ujutru triput prodrle u Rakek i jako iznenadile neprijatelja, koji se odmah povukao u bunkere i kuće. Naša artiljerija uspešno je gađala žel. stanicu u Rakeku, koji je stegnut čvrstim obručem. Naše jedinice opkolile su i utvrđeno nemačko uporište na Srnjaku. Borci gađaju minobacačima Ivanje Selo. gde je potražio utočište priličan broj nemačkih žandarma.

6. X. Naše jedinice su 6 okt., kad je pala noć, iznenada upale u Rakek. Naši su, uprkos jakoj nemačkoj vatri iz bunkera. kuća i zaseda, stigli da zapale železničku stanicu i veliko slagalište oružja i municije. Požar se naglo proširio i mogao se videti još čitavo prepodne. Naši partizani prilikom tog upada nisu imali nikakve gubitke. Jedinice V udarne brigade napale su, u noći između 5 i 6 okt., jako zaštićeno uporište Goba. Banditi su neko vreme pružali čvrst otpor, a posle toga su se, u magli, brzo povukli. Bilo je prilično mrtvih i ranjenih. Naši borci zahvatili su velik plen: 3 automata, veliku količinu ručnih granata, mina, pušaka i metaka. U isto vreme, stražarska odeljenja su iz zasede odbila nemačke tenkove koji su izviđali teren. Nemački avioni su u toku dana bezuspešno..tukli naše položaje bombama i mitraljezima.

7. X. Čete 3 bataljona VIII brigade iznenada su napale selo Teličar pored same nemačke granice gde se nalazilo utvrđeno nemačko i belogardističko uporište. Banditi su posle prvih pucnjava pobegli i ostavili u selu prilično oružja. Drugi bataljon IX brigade zauzeo je u toku noći na juriš žel. stanicu Preserje i bunker pored pruge. Nemci su pod zaštitom lakih tenkova uspeli da pobegnu. Most u blizini Preserja bio je miniran i uništen. Četa IX brigade porušila je prugu između Borovnice i Preserja. Druga četa je u noći 7 okt. porušila na više mesta prugu između Brezovice i Ljubljane. Iste noći, u blizini Planine. 3 bataljon je isterao nacističke vojnike iz bunkera i srušio ga. Naši su na tom mestu uništili oko 300 m žel. pruge.

8. X. Jedinice XV divizije zauzele su i likvidirale, u mraku, toga dana, pogranično hitlerovsko utvrđenje Javorski

Križ pored puta Šmartno — Moravče. Treći bataljon, koji je prodirao prvi prema položajima nacista, iznenadio je neprijatelja već pored same granice. Nemci i belogardisti su ispočetka odgovarali divljom vatrom, a zatim se u tami brzo razbežali i odbacili većinu svoga oružja. Ispred utvrđenja, koja je štitilo 7 dobro maskiranih bunkera, poginula su 2 nemačka vojnika. Borci koji su štitili napad naših udarnih jedinica, presreli su bandite koji su bežali i ubili 10 njih, a mnogo više ranili. Zaplenjeno je mnogo teškog i lakog oružja: teški minobacač, 2 teška mitraljeza, 2 puškomitraljeza, dosta pušaka i metaka.

Naše jedinice su u istoj noći porušile put i uništile električne vodove između Smartnog i Javorja.

Artiljerija XV divizije je u borbama oborila jedan nemački bombarder a drugi oštetila.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. šefa otseka
Ahac[3]

BR. 115

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 11 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O TOKU OFANZIVNIH AKCIJA U GORENJSKOJ I SLOVENACKOM PRIMORJU I O STANJU NEPRIJATELJA NA TOJ TERITORIJI[1]

GLAVNI STAB NOV i PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
11.X. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

1. Iz priloženog ratnog izveštaja od 11. X. 1943 može se videti da se naša ofanziva u Gorenjskoj produžuje. Izradili smo plan prema kome će sve tri brigade Triglavske divizije sarađivati u akcijama u Gorenjskoj. Nemamo tačne izveštaje o akci-

jama Goričke i Tršćanske divizije, aii smo iz vesti raznih drugova, koje je štab Primorske operativne zone poslao u raznim pravcima, doznali da sve jedinice produžuju akcije, u prvom redu na komunikacijama i na sektorima koji su im bili određeni. Tako, naprimer, dve brigade (Tolminska i Gorička) uspešno ruše želj. prugu Podbrdo — Gorica. Saobraćaj se na toj pruzi ne odvija od talijanske kapitulacije nadalje.

2. Prema tačnim podacima iz Gorenjske i Tolminskog, moral nemačke vojske je vrlo slab. O tome svedoči potpuno pasivno držanje nemačkih posada posle napada u Gorenjskoj. Naročito je značajno bekstvo nemačke posade iz Leskovice, na koju je jedna naša četa izvršila demonstrativan napad. Nažalost, naše jedinice to bekstvo nisu umele odmah da iskoriste. Nemci su doveli na Tolminsko, kao svoju vojsku, ruske zarobljenike i hrvatske domobrane, od kojih je nekoliko već pobeglo i pridružilo se partizanima. Malobrojna posada u Idriji je u stalnoj pripravnosti zbog napada. VOS nas izveštava da su sve vojne i javne zgrade u varoši minirane. Nemačke posade na našoj teritoriji nisu sposobne da izvrše bilo kakvu ofanzivu ili uspešnu akciju protiv nas bez pomoći svojih motorizovanih jedinica. Ovo stanje ćemo iskoristiti i sa udvostručenom snagom produžiti započetu ofanzivu.

3. Naše brigade i divizije i dalje se formiraju. Triglavska divizija je kompletna; njeni delovi su već povezani medu sobom i sa Štabom divizije i vrše akcije pod njegovom komandom. Goričkа divizija, isto tako. već dejstvuje; ona je povezana sa Goričkom i Soškom brigadom i raštrkanim delovima Gregorčičeve brigade. Štab Tršćanske divizije već se nalazi na svom mestu i povezuje se sa raštrkanim delovima Gradnikove brigade. Dolomitski odred počeo je rad prema direktivama, koje je primio Štab na sastanku sa nama.

4. Izdali smo naredbu o pojačanju naše ofanzive i odašiljanju izveštaja u cilju naše kontrole nad svim jedinicama. Uspostavljamo lične dodire sa štabovima u cilju kontrole i ličnog davanja uputstava. Organizujemo i brze veze između nas i svih jedinica, tako da ćemo. uprkos velikim rastojanjima i prostranstvu teritorije, imati svakodnevne veze skoro sa svim našim jedinicama, osim sa jedinicama . . . . divizije. Sa njima ćemo imati vezu redovnim kurirskim putem svakog [dana].U cilju pojačanja propagande u vojsci i među narodom i u cilju popularisanja naših vojnih uspeha*počeli smo da izdajemo Vojni glasnik, koji će redovno objavljivati ratne izveštaje sa naših slovenačkih i jugoslovanskih bojišta. U jedinicama uvodimo i kulturno-propagandni rad. koji je dosada bio nedovoljan.

5. Poslali smo vam izveštaj o stanju nemačkih posada u gorenjskim uporištima. Izveštaj o stanju posada u primorskim uporištima poslaćemo vam kasnije. Zasada znamo pozitivno da se Nemci jako utvrđuju u većim gradovima — Trstu i Gorici. Oko Trsta, na položajima kod Bazovice i Općina, oni izgrađuju čitav odbranbeni sistem sa utvrđenjima, bunkerima i topovskim gnezdima. Taj sistem treba da posluži za odbranu od napada sa kopna, dakle, protiv partizana, i za odbranu od napada s mora.

6. Belogardistička i plavogardistička uporišta nalaze se na našoj teritoriji samo u Dolomitima. Ali, treba da računamo sa priličnim belogardističkim i plavogardističkim uticajem u većim gorenjskim mestima: Kranju. Jesenicama i dr.

7. Danas smo primili izveštaj kom. III udarne brigade druga Danila." koji nas izveštava da se njegova brigada, otkako se raštrkala u ofanzivi, već prikupila i da nema skoro nikakvih gubitaka.[3] Pali su samo oni partizani, novi borci, koji su se predali Nemcima. On nam istovremeno javlja da ga je Stab XIV divizije pozvao preko pruge i da se sva Brigada tamo ustvari već prikupila. Taj izveštaj druga Danila vrlo nas je začudio, jer je III brigada dobila tačno naređenje gde treba da se prikupi i kakvi su njeni zadaci. Stab III brigade je isto tako tačno znao da spada pod komandu Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju. To i činjenica da nam je drug Danilo poslao izveštaj o borbama Brigade sa Nemcima, u kome iznosi porazne gubitke III brigade, govori nam da u Štabu te brigade nije sve u redu. Ovu stvar ćemo srediti, a vas molimo da izdate naređenje Štabu XIV divizije da pošalje III brigadu natrag i da se, zbog reda, ne meša u teritoriju koja joj ne pripada. (Izveštaj o teškim gubicima III brigade primili smo od druga Danila odmah posle ofanzive. a zadnji izveštaj, da se Brigada skoro sva prikupila, primili smo danas).

8. Naš radioaparat je opet u redu, zato zovite kao što je ugovoreno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkom: Kveder Dušan-Tomaž Komandant:

' Danilo Sorović
; Vidi dok. br. 103.

IZVESTAJ OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 11 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O NAPADU NA LESKOVICU I O RUŠENJU KOMUNIKACIJA U GORENJSKOJ[1]

GLAVNI STAB NOV i PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Na položaju. 11. X. 1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I POS

Devetog oktobra jedinice VII udarne brigade »Janko Premrl-Vojko« otstranile žičane prepreke u dužini od 6 km na granici kod Davče.

Patrola UB »Janko Premrl-Vojko« ubila je 9. X. tri Nemca na pruzi kod Grahova.

Prilikom demonstrativnog napada na uporište u Leskovici[2] I bat. UB »Janko Premrl-Vojko« ubio je 5 Nemaca. Nemci su uporište napustili, ali jedinice nisu zaposele uporište, niti ga razrušile. Predveče su se Nemci vratili u uporište, a tokom noći naši su se, zbog vatre iz mitraljeza i minobacača, povukli sa čistine ispred uporišta.

Gorenjski minerski vodovi minirali su sve pruge. Kod Bohinjske Bele je 15. IX. 1943 oštećena lokomotiva. Razbijena su železnička postrojenja na stanici Sv. Jošt. Minirana je pruga kod Škofje Loke. Izbačen je sa koloseka transportni nemački voz.

Poginulo je oko 25 Nemaca. Minirani su putevi u Poljanskoj i Selškoj Dolini. Saobraćaj je bio obustavljen nedelju dana. Sedmog oktobra gađana su uporišta u Gabrku. Poljanama. Gorenjoj Vasi, Zeleznikima i Selcama.

Četvrtog oktobra je napadnuto uporište u Podnartu. Na stanici su oštećena postrojenja i ubijeno je više žandarma.

Stanica u Zabnici je isto tako oštećena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
D. Kveder-Tomaž

Komandant:
Ambrožič Novljan[3]

IZVEŠTAJ ŠTABA ČETVRTE OPERATIVNE ZONE OD 11 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O AKCIJAMA I BORBAMA ŠESTE UDARNE BRIGADE »SLAVKO ŠLANDER« OD 1 DO 10 OKTOBRA 1943[1]

STAB
IV OPERATIVNE ZONE
NOV i PO SLOVENIJE
Na položaju. 11.X.1943

GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE

Ratni izveštaj:

Prvi oktobar: Jedinice tidarne brigade »Slavko Slander* porušile su sve telefonske i telegrafske uređaje u dužini od 15 km na drumu Trojane — Lukovica. Spaljeno je 350 telegrafskih stubova i uništeno 18 telegrafskih satova.

Prva četa 2. bataljona UB »Slavko Slander« napala je i zauzela na juriš žandarmerisko uporište u Radmirju u Zgornjoj Savinjskoj Dolini." Poginula su dva žandarma, dva su uspela da pobegnu, a 18 njih bilo je zarobljeno. Plen: 1 zbrojovka. 1 poluteški mitraljez, 50 pušaka, 10 automata, 15 pištolja. 4000 kom. puščane municije, 1500 kom. municije za automate. 150 bombi, mnogo opreme i drugog ratnog materijala. Na našoj strani nije bilo žrtava.

Treći oktobar: Jedinice 3. bataljona UB »Slavko Slander« zapalile su železničke stanice Groblje. Jarše i Duplica na putu Domžale — Kamnik. Svi železnički uređaji na stanicama su oštećeni, tel. i telegraf, veze su prekinute. Zaplenjena je jedna puška, apoteka i više drugog materijala.

Šesti oktobar: 1. i 2. bataljon UB Slavko Slander« napali su žandarmerisko uporište u Zgornjoj Savinjskoj Dolini.[3] Posle oštre dvočasovne borbe pošlo im je za rukom da, u trećem jurišu, prodru u uporište i zauzmu ga. Poginulo je 7 žandarma a 6 njih bilo je zarobljeno. Poginuo je i tajni gestapovac, neki Kočevar, koji se nalazio u uporištu. Mi smo imali 1 mrtvog i 5 ranjenih drugova.

Plen: 70 pušaka, 4 automata, 20 pištolja, 2500 kom. municije, 1000 kom. municije za automate, i mnogo opreme i drugog ratnog materijala.

Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
Vidi dok. br. 160.
' Napad je izvršen na uporište Rečica ob Savinji.

U pošti je izvršena rekvizicija Hajmatbunda, u prvom redu tehničkog materijala, dve kompletne tehnike i novca.

Spaljene su zgrade žandarmeriske stanice, župničkog doma i Hajmatbunda i kuća pretsednika opštine.

Zasede pomenutih jedinica, koje su obezbeđivale izvršenje akcije, vodile su tešku borbu koja je trajala pet časova. Neprijatelj je pokušavao da prodre u varoš sa dve strane, ali je bio odbijen sa velikim gubicima. Njegovi gubici još nisu ustanovljeni. Zapaljen je bio i jedan vojni kamion.

Osmi oktobar: 1. i 2. bataljon UB »Slavko Slander« su jednu noć i čitav sledeči dan vodili tešku borbu sa jedinicama SS trupa na Mozirskim Planinama. Rezultat borbi nije još poznat.

Patrola 3. bataljona UB »Slavko Slander« napala je gestapovski automobil. Ranjena su tri gestapovca.

Deseti oktobar: Zaseda 3. bataljona UB »Slavko Slander* napala je žandarmerisku patrolu u automobilu. Poginula su 2 žandarma. medu njima komandir stanice.

U međuvremenu je izvršeno više sabotažnih akcija na saobraćajnim putevima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ciril Ribičič

Komandant:
Kranjc*

NAREĐENJE ŠTABA GORIČKE DIVIZIJE OD II OKTOBRA 1943 ŠTABU PRVE SOŠKE BRIGADE O FORMIRANJU TALIJANSKE BRIGADE I O NJENIM ZADACIMA'

Prot. br. 15/1

STAB
GORIČKE DIVIZIJE NOV i PO SLOVENIJE
Na položaju, 11. X. 1943

ŠTABU SOŠKE BRIGADE

Ovim anuliramo tačku br. 4 naše naredbe od 11 o.m. prot. br. 4/I[2] i naređujemo sledeče:

Talijanska brigada treba da formira 3 bataljona, od kojih najbolji treba da pređe prugu Udine — Ponteba i prodre u Karniju, gde je narod jako revolucionaran, a i teren vrlo pogođn za partizanski pokret. On treba da tu ruši sve komunikacije koje vode iz Sev. Italije prema istoku, kao i komunikacije koje vezuju Nemačku i Italiju. Mobilizacijom i propagandom, on treba da prodre što dalje prema zapadu, formira nove borbene jedinice i prenese oružanu borbu u samu Italiju.

Oba ostala bataljona treba da operišu severozapadno od Cedada, na liniji Udine — Nimis — Tarčent — Demona (Gemona) — Ozapo (Osoppo) — Tomba — Udine.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zamenik politkomesara: V. d. komandanta:

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 12 OKTOBRA 1943 O KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA I O NAPADU NA NEMAČKI VOZ KOD JEVNICE'

GLAVNI STAB
NOV I PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
12. X. 1943. u 9 časova

IZVESTAJ O KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 35

Obaveštajni centar XV divizije javlja 9. X. 1943 sledeče:

Naša pogranična patrola je 8. X. ubila jednog Nemca. U Kostanjevicu je stiglo nešto vojske. Brojno stanje nije poznato. Došli su i sa tenkovima, koji su gađali naše položaje. Sem Nemaca tu se nalaze i belogardisti i ustaše. Smešteni su u župničkom domu. u školi i u gostionici kod »Vege« nasred pijace. Nemci i belogardisti nalaze se trenutno u Malencama kod Kostanjevice, smešteni po kućama pored puta Kostanjevica — Malence.

Brod: 48 graničara sa 4 mitraljeza.

IZVESTAJ OD 10. X:

U jutarnjim časovima stigla su u Litiju tri tenka i nešto teretnih automobila sa vojskom. U Šmartno kod Litije stiglo je pojačanje od 50 ljudi (belogardista u nemačkim uniformama). Nešto vojske bilo je poslato iz Litije u Javorski Pil.

Zaseda postavljena na putu koji vodi Lz Dola za Svibno napala je noću oklopni automobil. Oklopni automobil se vratio. Taj automobil se u prepodnevnim časovima ponovo vratio sa pešadijom koja je zauzela položaje na višim mestima. Naša zaseda se povukla.

Naše jedinice zauzele su uporište Dole.[2] Tom prilikom zarobili smo 4 Nemca. Nešto Nemaca pobeglo je u uporište Kal. Kal: 200 ljudi. Ovo uporište imalo je prvobitno 70 ljudi. Ono je ojačano posadom koja je pobegla iz Dola. Naši drže oko tog uporišta zasede.

Dve naše čete sukobile su se 7 o.m. sa nemačkom patrolom. Nemci su pobegli. Zaplenili smo 5 vojnih bicikla. Zaseda koju smo postavili na putu Litija — Besnica napala je 3 oklop-

na automobila, 1 tenk i 6 kamiona puna vojske. Prilikom napada poginulo je 6 Nemaca, a 2 su bila ranjena. Medu poginulima bio je 1 gestapovac rodom iz Litije. Pri povlačenju, naša bočna patrola upala je u selo Stangarske Poljane i zapalila kamion koji su Nemci ostavili. Nemci (u jačini od 300 ljudi) napali su nas posle podne. Nemci su se povukli. Broj njihovih žrtava nije poznat.

NAPAD NA VOZ NA PRUZI IZMEĐU JEVNICE I KRESNICE

Sedmog oktobra uveče, u 21,40 časova, naši mineri minirali su prugu između Jevnice i Kresnica. Na minu je naišao voz (vojni transport) za Sevnicu. U vozu su se nalazili jedan bataljon Nemaca, 42 konja i 14 kamiona. Transport je imao 4 blindirana vagona. Prilikom detonacije odletela su u vazduh 2 vagona Nemaca, među njima i njihov štab. U borbi, koja je trajala bez prestanka sve do 24 časa, naši su tukli obe lokomotive minobacačkim minama, pogađajući direktno i vagone, kojom prilikom su uništili svih 14 kamiona, koji su izgoreli. Stiglo je pojačanje — pomoć iz Litije i Jevnice. Naši su se povukli.
Nemački gubici: Oko 400 mrtvih i mnogo ranjenih vojnika; ubijena su 42 konja i uništeno je 14 kamiona; uništen je čitav voz sa dve lokomotive. Naši gubici su vanredno mali: dva druga su lakše ranjena, nestalo je 7 drugova koji su se, verovatno, izgubili. O toku akcije izvestićemo vas naknadno.

Nemci isterani iz uporišta Vrhek smestili su se u selu Hinjice kcd Krmelja. Posada broji 25 graničara naoružanih lakim mitraljezima i izvesnim brojem automatskih pušaka.

Kostanjevica: 10 oktobra stigla je u Kostanjevicu nemačka kolona sa mazgama i zaprežnim kolima, u jačini od 270 do 300 ljudi. Kolonu je pratio 1 tenk. Iste noći stiglo je u Kostanjevicu pojačanje od 4 kamiona.

U toku prošle nedelje u Kostanjevici je, zbog stalnih napada, poginulo 10 i ranjeno 16 Nemaca. Zbog neprestane artiljeriske vatre, Nemci su povukli teški mitraljez koji se nalazio u crkvenom tornju. Postavili su ga u jednu baraku na drugoj strani Krke.

Vinji Vrh: 9 o.m. stiglo je pojačanje od 200 ljudi, koji drže položaje oko Vinjeg Vrha. Naša četa odbacila je belogardiste, koji su pokušali da idu čamcima Krkom prema Brežicama. Istoga dana uništen je 1 nemački automobil. Izvršen je i

napad na kolonu od 300 Nemaca koja je išla prema Kostanjevici. Rezultat napada nije još poznat.

Ozalj: 7. X stigla su iz Karlovca 2 železnićka tenka, koji se nalaze na stanici u Ozlju. Naoružanje u Ozlju: 3 brdska topa, 1 protivavionski top, 6 teških minobacača. Utvrđeni su sa 13 bunkera na jedan sprat, u svakom se nalazi po 1 teški mitraljez.

Od obaveštajnog centra XVIII divizije primili smo sledeći izveštaj od 11. X:

Laze: Most preko Save zaštićen je sa 4 bunkera. U svakom bunkeru nalazi se po 1 mitraljez. Imaju i trombone. Posada je većinom slovenačka. Drugih bitnih promena nema.

Prežganje: 45 Nemaca u župničkom domu sa 4—5 mitraljeza i 1 lakim bacačem. Ovo uporište je novo.

Sv. Urh: Kod Device Marije u Polju. Nemci treba da se povuku u Devicu Mariju u Polju. Primećen je transport iz Sv. Urha prema D. M. u Polju. Iz Friškovca kod Vevča odvezli su nemačke posade na 5 kamiona u Ljubljanu. Nemci će se povući otud. Zameniće ih deo belogardističke posade sa Sv. LTrha.

Podpeč: Belogardisti imaju naraeru da se smeste u Kobijevoj fabrici Na sektoru Vrhnika — Logatec nema koncentracija, niti ikakvih promena. Domobrani drže pod jakom stražom prugu oko Verda do Svečnog Griča. Na ostalom delu pruge nema patrola a bunkeri su prazni.

Borovnica: Na pruzi nema nikakvih promena.

Cerknica:
Breg kod Borovnice: 50 Nemaca. Tu su bili zatvoreni civili koje su Nemci i belogardisti doveli sa Rakitne. Sada su ih naoružali.

IZVESTAJ IZ LJUBLJANE:

U noći između 7 i 8 o.m. miniran je podvožnjak kod Preserja. Kolosek je na desnom krilu neoštećen a na levom krilu vrlo malo oštećen. Mine su bile položene pored ležišta. Bilo bi bolje da se izvršilo minirSnje na sredini koloseka. Na

582,2 km bila je minirana pruga. Na minu je stao jedan narednik nemačkog oklopnog voza i poginuo. Mina je bila talijanskog porekla, kakve su Talijani položili od tog kilometra do Borovnice na levoj stran: pruge (gledano u pravcu Ljubljana — Rakek).

IZVEŠTAJ OBAVESTAJNOG CENTRA XIV DIVIZIJE OD 11. X:

Na Vrhnici nema bitnih promena. Domobrani drže pod stražom prugu od Verda do Svečnog Hriba. Nemci su minirali neke predele duž pruge.

Nemci izjavljuju da će ofanziva. pripremljena protiv partizana, biti odložena, jer će morati na ruski front.

Sa Primorskog sektora javljaju da ni tamo nema važnijih promena. Saobraćaj motornim vozilima i tenkovima se u toku poslednjih dana jako smanjio. Šercerova brigada skuplja po selima begunce i šalje ih u Štab naše divizije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Pom. načelnika otseka:
Majcen Niko

IZVEŠTAJ OPERATIVNOG ŠTABA SOŠKIH BRIGADA OD 12 OKTOBRA 1943 PRIMORSKOJ OPERATIVNOJ ZONI O BORBAMA BRIGADA NA SEKTORU GORICE, UDINA I SEVERNE PRIMORSKE[1]

OPERATIVNI STAB SOSKIH BRIGADA
POZ

PRIMORSKOJ OPERATIVNOJ ZONI

Na položaju

Naš poslednji izveštaj poslali smo 5. X. Istovremeno, shodno vašoj naredbi od 2. X. poslali smo u karaulu P VII 5 kurira. I ovdašnji odred je 7. X poslao 5 kurira u istu karaulu. Vaš zadnji izveštaj, odnosno naredbu od 2. X, primili smo 4. X u podne.

Sve naše tri brigade bile su od 5. X do danas stalno u akcijama. Svakog dana očekivali smo odgovor na naš izveštaj od 5. X i na vaš pristanak na naše dosta dalekosežne organizacione mere, odnosno vašeg delegata sa direktivama za naš organizacioni rad. Razume se da nismo potpuno sigurni da li smo na pravom putu i da li naše privremeno organizovanje viših vojnih jedinica neće dolaziti u suprotnost sa vašim intencijama. odnosno intencijama Vrhovnog štaba. Izveštaj nismo mogli sastaviti ranije, jer su se članovi Operativnog štaba soških brigada čitavu nedelju zadržavali u brigadama i nadgledali akcije.

Formiranje deset bataljona u tri Soške brigade pokazalo je u praksi da su zamisao i sprovodenje bili dobri. Prilikom akcija u prošloj nedelji pokazalo se da je bio dobar i strateški raspored brigada i bataljona. Istovremeno, doživeli smo nemački napad na našu teritoriju, koji se krvavo svršio po Nemce. Posle nekoliko dana mi smo vrlo aktivno sami napali na svim sektorima i naterali Nemce da se dobro zabarikadiraju u svim svojim polaznim uporištima (Čedad, Tolmin, Bovec, Ajba, Anhovo. Krmin). Nemamo nikakve izveštaje na osnovu kojih bi se moglo donekle zaključiti da Nemci pripremaju u skoro vreme neke akcije većeg obima protiv naše teritorije.

AKCIJE.

II brigada (sektor Sv. Peter — Kobarid — Bovec — Ajba — Sv. Lucija). Nemci su istovremeno 6. X izvršili napade skoro na sve sektore II brigade, ali nigde nisu uspeli da prodru. Njihov glavni napad bio je izvršen prema krajevima Ažla — Sv. Peter — St. Lenart sa namerom da osvoje ulaze u doline Sv. Peter — Kobarid i Ažla — Klodič. Oni su hteli da uspostave veze između Čedada i svojih uporišta u Bovecu i Trbižu. Borba se vodila više dana južno od St. Lenarta oko Ažle i Sankvirinskih mostova I Pt. S. Quirino|. Pošto smo mostove blagovremeno srušili, Nemci nisu mogli da se probiju sa oklopnim vozilima, dok smo pešadiju raspršili i potisnuli natrag. Rezultati borbi: Nemci su imah oko 30 mrtvih i ranjenih, zaplenjeno je 12 pušaka, 2 pištolja, odeća, oprema itd. Naši gubici: 2 mrtva, 2 ranjena. Borci II brigade napali su istoga dana Nemce na Zagi kod Boveca. Poginulo je i ranjeno je oko 30 Nemaca, uništen je velik nemački kamion. Materijal nismo mogli da pokupimo zbog iznenadnog nemačkog pojačanja u bacačima i topovima. Istoga dana, Nemci su izvršili napad iz Boveca i okolnih uporišta s namerom da zauzmu Zagu i Kobarid koji se nalazi u našim rukama. Napad je bio odbijen sa većim nemačkim gubicima (neustanovljenim). Naši gubici: 2 ranjena, jedan je kasnije podlegao ranama. Cete II brigade napale su 7. X u Selišču kod Tolmina nemački teretni auto koji je vozio napljačkanu civilnu robu za Nemačku i zaplenile ga. Vrednost robe iznosi oko pola miliona lira. Plen: 4 »Mauzer« puške, dva sanduka municije, 3 pištolja, 3 opasača sa fišeklijama. Jedan Nemac ubijen, 2 ranjenika zarobljena. Naši nisu imali gubitaka. Na Zagi kod Boveca je 8. X razoružano 30 hrvatskih domobrana. Po njihovoj želji poslali smo ih u pravcu Sušaka da se pridruže hrvatskim partizanima. Četvorica su ostala u našoj II brigadi. Jedinice II brigade izvršile su 10. X demonstrativan napad na Bovec i Koritnicu s namerom da procene snagu, raspored jedinica i raspoloženje domobrana koji se bore u nemačkim redovima. Za vreme napada domobrani su odgovarali jakom vatrom. Naši su im kasnije dovikivali i tumačili im situaciju. Za vreme borbe 7 ih je prešlo našu stranu; ostali nisu mogli da pređu zbog intervencije ustaških oficira. Nemci su 10. X ponovo napali prelaz iz Čedada u obe doline prema Kobaridu i Klodiču. Borba je trajala 5 časova. Nemački napad bio je odbijen. Zaplenili smo 1 automat, 1 pušku sa mecima. 2 pištolja, onesposobili mali oklopni automobil i uništili nemački minobacač. Nemci su u 6 kamiona odvezli iz borbe mrtve i ranjene. Računamo da ih je najmanje 20 do 30. Jedan Nemac zarobljen. Naši gubici: 3 mrtva i 7 teže ranjenih. Zadržali smo sve položaje i tokom 11 o.m. još ih utvrdili i poboljšali.

I brigada (sektor Udine — Gorica — Sv. Lucija):

U noći između 5 i 6 o.m. jedinice I brigade izvršile su demonstrativan napad na Ajbu s namerom da sruše železnički most. Akcija je delimično uspela. Prilikom povlačenja naših, Nemci su došli do Kostanjevice i zapalili nekoliko kuća. Izgleda da se radilo o izdajstvu s ciljem da se otkrije naša bolnica u Kostanjevici. No, nju smo ispraznih već nekoliko dana ranije.

Istoga dana Nemci su izvršili ispad kod Plavih. Ispad je bio odbijen. Dva Nemca zarobljena, jedan ubijen, zaplenjen sanitetski auto sa materijalom. Naši gubici: jedan mrtav, jedan ranjen. Desetog oktobra je 1 brigada napala Plave i izvršila demonstrativan napad na Anhovo. Rezultat: naši su zauzeli Plave, odveli stoku talijanskog društva »SENTE« i srušili most na drumu Gorica — Sv. Lucija. Za uništenje železničkog mosta i drugih komunikacija nije bilo ekrazita. Nemački gubici bili su neznatni. Nemci su prilikom svog povlačenja iz Plavih odneli sve oružje. Naši gubici: 2 mrtva, 2 ranjena. Prema izveštajima terenaca poginulo je 12 Nemaca, na koje je pucala jedinica koja im je došla u pomoć kad su bežali pred partizanima, misleći da su to partizani.

III brigada (sektor severno od Cedada prema Pontebi):

Šestog oktobra Nemci su napali položaj III brigade. Bili su odbijeni. Nemački gubici u mrtvima i ranjenima iznose, prema talijanskom izveštaju, 30 ljudi. Nemci su došli do samih položaja garibaldinaca u talijanskim alpinskim uniformama. Gubici garibaldinaca: jedan mrtav.

Odred (teritorija brigada):

Šestog oktobra su učestvovali u borbi zajedno sa I brigadom kod Ažle i ubili 8 Nemaca. Oni su 10. X uspešno sadejstvovali u borbama kod Sankvirinških mostova.

Ukupan uspeh od 6 do 10 oktobra: Svi pokušaji prodora na naše položaje bili su odbijeni. Naš aktivni pritisak dolazi sve više do izražaja na svim sektorima.

Gubici neprijatelja: oko 134 mrtva i ranjena. 3 zarobljena i 37 zarobljenih hrvatskih domobrana.

Naši gubici: 10 mrtvih i 13 ranjenih.

Posle svih dosadašnjih borbi pojavile su se velike teškoće sa domaćim mobilisanim borcima. Oni su nam bežali sa položaja i skrivali se prilikom svih akcija. Mnoge uopšte ne možemo više da nađemo. Dobro se drže stari partizani, internirci iz Gonarsa i Viske (Visca) i crnogorski oficiri.

Prilikom prvih većih pokreta pokušaćemo da pošaljemo meštane na sektore koji su što udaljeniji od njihovih domova.

Iako treba uzimati u obzir vatreno krštenje svih jedinica, lokalni elemenat u brigadama ipak nije opravdao naša očekivanja.

Još veće poteškoće iskrsavaju u vezi sa disciplinom. Većina ljudstva naših brigada služila je u talijanskoj vojsci, čija je disciplina na slabom glasu, zbog čega čitav komandni kadar ima velike poteškoće da održi sve to nevaspitano ljudstvo barem donekle pod disciplinom. Svakoga dana stižu žalbe zbog pijančenja i nasilničkog ophođenja prema civilnom stanovništvu (prema nemoćnima umeju da budu veliki junaci). Ovih dana sprovešćemo obimnu usmenu i pismenu kampanju za podizanje vojničkog i političkog nivoa brigada. Komandni politkomesarski kadar se trudi i agilan je i u akcijama se uopšte dobro pokazao. Prilikom zadnjih akcija otkrili smo nekoliko novih komandnih snaga.

Svaka brigada je organizovala svoju bolnicu, ali zbog velikog broja teških ranjenika nedostaje zaista sposobnog lekarskog osoblja.

Hrana se nabavlja pomoću sabirnih akcija i prinudnim otkupom. Općenito sudeći, odziv stanovništva u vezi sa ishranom naše vojske jeste slab. Ako nam jedino pođe za rukom da naljutimo narod protiv Nemaca koji mu remete udoban život; nacionalne svesti ili predanosti u ovom ili onom pravcu takoreći nema.

Naoružanje brigada je prilično. Nedostaje nam pušaka, bombi i lakog automatskog oružja.

Molimo da nam što pre pošaljete veću količinu eksploziva. vrpci, upaljača, pušaka i bombi. U II brigadi nalaze se dva engleska majora i 74 engleska vojnika. Za vreme našeg poslednjeg izveštaja bilo ih je 26 i mi smo priložili njihovo pismo engleskom pretstavniku kod naše komande. Molimo da nam pošaljete uputstva šta da učinimo sa Englezima, koji svi žele da se povežu sa njihovim pretstavnikom.

Pitanje onih 15 sumnjivih koje držimo u zatvoru još nismo rešili. Molimo za ovlašćenje da izvršimo likvidaciju koju Operativni štab, kao privremeni sud Soških brigada, smatra potrebnim. Prema opštem mišljenju članova Operativnog štaba i komandnog brigadnog aktiva biće nemoguće održati pravu disciplinu samo agitacijom i ubeđivanjem, a da se barem nekoliko najtežih krivaca ne kazni javno pred strojem smrću. Hitno molimo za direktive. U slučaju da POZ nije primio naš pretposlednji dopis u kome smo javili o formiranju I soške brigade, javljamo isto ponovo:

Komandant: Knežević (Volođa).
Zamenik komandanta: Bavec[2] (Cene).

Politkomesar : dr Zore Slavko (Griša).
Zamenik politkoma: Zlatnar Mirko (Mirko).
Načelnik štaba: Dapčević,[3] peš. kap. I klase.
Gornji štab vrši sada privremeno dužnosti operativnog štaba triju soških brigada.

U svim brigadama odvija se, prema dnevnoj zapovesti. politički rad. održavaju se sastanci i konferencije kojima rukovodi komesar. Dva glavna težišta političkog rada leže za sada na Osvobodilnoj fronti i disciplini u vojsci. Zasada ne mogu da se primete vidljivi uspesi. prvo zbog zanemarenog kadra, drugo zbog mladih, odnosno neizgrađenih i neizvežbanih rukovodećih kadrova. Politkomesari su mnogo zauzeti čisto vojnim zadacima, jer ni vojni komandni kadar nije još sasvim izgrađen.

Dodatak: U akciji I brigade bila je kod s. Plave potpuno srušena i razbijena železnička stanica, porušena i prekinuta telefonska i telegrafska veza i teško oštećena električna centrala. Obaveštajna služba ni sada još ne može da otpočne uspešno. Ne možemo da nađemo zaista sposobnog glavnog obaveštajca. Obaveštajna mreža koju sačinjavaju meštani mlada je i neizvežbana, tako da nam nedostaju redovni i tačni izveštaji. Na kraju ponovo molimo za direktive u vezi s iznetim pitanjima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Na položaju 12. X. 1943.

Politkomesar
dr Slavko Zore
Griša

Komandant:
Knežević Vladimir
Volođa

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13 OKTOBRA 1943 OTSECIMA GLAVNOG ŠTABA ZA IZVRŠENJE PRIPREMA S OBZIROM NA PRETSTOJECU NEMACKU OFANZIVU[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
13.X. 1943
Br.

RUKOVODIOCIMA OTSEKA GLAVNOG ŠTABA

Nemačke koncentracije u Ljubljani, Ogulinu, Karlovcu, Sušaku i Rakeku znak su da će u najskorije vreme otpočeti ofanziva protiv naše teritorije. Prema izveštaju iz Ljubljane čak je određeno da će ofanziva trajati 3 dana. Mi treba da se odmah pripremimo u svakom pogledu, da bi službe kojima rukovode naši otseci pretrpele što manju štetu u slučaju da neprijatelj prodre kroz našu teritoriju sa snagama koje naše jedinice ne bi mogle da unište.

Isto tako i sam Stab treba da se pripremi za pokrete i manevrisanje bez kola. automobila, pa čak i konja.

N a r e đ u j e m o :

1. Tokom današnjeg dana treba da se zakopa sva arhiva, osim one, koju rukovodioci otseka lično nose sa sobom. Svaki otsek treba da do 2 časa posle podne pripremi spakovanu arhivu i preda je štabu bataljona.

2. Štab bataljona treba da danas do mraka zakopa svu arhivu na sigurnom mestu za koje će znati komandant, komesar, komandir čete i još dva partizana. Izvestite nas o izvršenju.

3. Sve osoblje štaba treba da bude naoružano da bi se u slučaju potrebe, moglo boriti zajedno sa štabnim bataljonom. Štab bataljona treba da se pobrine za oružje i da proveri jesu li svi naoružani.

4. Štab bataljona treba da zakonspiriše u šumama sav prtljag sem lične spreme. Isto treba da učini i sa svim nepotrebnim materijalom koji imaju bataljon, veza, intendantski otsek i drugi.

5. Rukovodilac otseka za motorizaciju treba da se pobrine za garažu, tj. za mesto sakriveno u šumi gde će se uputiti ka-

mioni, automobili i motocikli kad nam stigne izveštaj o početku ofanzive. Zadržati treba 2 do 3 motocikla i 1 do 2 automobila za održavanje veze.

6. Rukovodilac otseka za veze treba da se pobrine da veze funkcionišu i u toku same ofanzive i da se pokvareni delovi mogu opravljati. Pomoću tajnih radio-stanica on treba da organizuje vezu tako da budemo obavešteni o nemačkim kolonama u toku ofanzive. Najvažnije tačke za osmatranje nemačkih kolona jesu: Ribnica, Stalcerji, Radulja i Zagradec, u slučaju da neka od kolona uspe da prodre do tih mesta. Obaveštajna služba treba da sebi odredi rezervno mesto za proveru vesti.

7. U toku sutrašnjeg dana preselićemo se sa sadašnjeg mesta.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

Zam. komandanta generallajtnant:
Jaka Avšič

Dostavljeno:
1 Rukovodiocu operativnog otseka
2 " artiljeriskog otseka
3 " otseka za motorizaciju
4 " tehničkog otseka
5 " otseka za veze
6 " obaveštajnog otseka
7 " sudskog otseka
8 " veterinarskog otseka
9 " sanitetskog otseka
10 " organizacionog otseka
11 " kadrovskog otseka
12 " oružamice
13 Stabnom bataljonu
14 Rukovodiocu intendantskog otseka
15 Rukovodiocu propagandnog otseka

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13 OKTOBRA 1943 KOMANDAMA PODRUČJA ZA IZVRŠENJE POTREBNIH PRIPREMA S OBZIROM NA PRETSTOJEĆU NEMAČKU OFANZIVU'

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
13.X. 1943
Br.

CK-u[2]

Razpolažemo izvestajima da se Nemci koncentrišu u Ljubljani, Karlovcu, Ogulinu i Rakeku. Na osnovu toga može se zaključiti da imaju nameru da izvrše ofanzivu na našu teritoriju. Verovatno će svoje kolone poslati dolinama i preko obližnjih predela, a sa manjim kolonama napadati u onim šumama i brdima, koja su poznata kao partizanska boravišta. Pošto je moguće da će naše partizanske jedinice neke predele, zbog manevrisanja, ostaviti nebranjene, da bi na taj način mogle na drugim mestima nanositi neprijatelju što veće gubitke, to je potrebno da komande područja, komande mesta, rc-jonski i okružni odbori i komiteti izvrše sve pripreme da bi, prilikom prodora pojedinih neprijateljskih — nemačkih i belogardističkih — kolona, naša vojska i stanovništvo trpeli što manju štetu.

Pošto je moguće da će neprijatelj pokušati sa ofanzivom u najskorije vreme,

n a r e đ u j e m o :

1. Sav vojni materijal: oružje, municiju, vozila, hranu, odeću, kožu treba odmah zakonspirisati na tajnim mestima, što dalje od drumova i puteva, pazeći pri tome da ne ostanu tragovi, niti da za to doznaju nepouzdani elementi.

2. Sve partizanske straže, narodne zaštite i štabovi treba da se pripreme za manevrisanje u malim grupama u blizini svojih krajeva, kako bi bili u stanju da nanose udarce neprijatelju, da ga time prinude da se drži samo u većim kolonama i da ne može vršiti nasilja, paliti, ubijati stanovništvo i pljačkati, i kako bi bili posle odlaska neprijatelja odmah sposobni da zaposednu svoja mesta i spreče formiranje belogardističkih uporišta. Dosadašnja mesta oni mogu da napuste

' Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

= Naređenje je poslato i Centralnom komitetu radi informacije o preduzetim merama.

tek ako bi veća sila došla u njihovu blizinu. Ali, posle odlaska, neprijatelja treba odmah napasti, makar samo sa patrolama, i naneti mu na taj način gubitke, uneti u njegove redove paniku i tako ga uništavati.

3. Da se ne bi ponovili slučajevi kao što je to bio slučaj u Postojni i na Primorskom gde su Nemci čak vešali naše ljude, treba podučiti sve naše rejonske i okružne odbore i komitete o nasiljima koje neprijatelj vrši prilikom eventualnih upada, kako bi se i civilno stanovništvo, naročito svi muškarci, pripremilo za odlazak iz svojih domova, sakrilo po šumama i blagovremeno sebi pripremilo obaveštajnu službu i ishranu, da bi tako što manje trpelo. Misliti treba na sakrivanje sve hrane koja se nalazi po selima, na sakrivanje stoke i kola. Sav rad treba normalno da se odvija sve dok ofanziva nije počela i dok neprijateljske kolone nisu prodrle u blizinu dotičnih mesta i sela, ali izvršiti treba sve pripreme da se u slučaju »približavanja neprijatelja stanovništvo može odmah povući na određene tačke sa kojih bi se kasnije moglo dalje kretati s ciljem da što pre zaobiđe nemačke kolone i ostane u pozadini.

4. Zbog opasnosti od bombardovanja požurite sa podizanjem baraka u šumama (među jelama) i dalje od većih naselja. Pobrinite se isto tako da se preduzmu i sve druge mere za slučaj bombardovanja, kao što je to bilo naređeno.

5. U cilju što jačeg otežavanja pokreta tenkova, još jednom vam skrećemo pažnju da mobilišete što više radne snage za prekopavanje puteva i time sprečite, ili bar zadržite, prolazak tenkovskih kolona. Puteve treba prekopati samo na takvim mestima gde tenkovi ne mogu da ih zaobiđu, tj. gde se levo i desno nalaze jako strmi nagibi ili šume sa jakim drvećem. Jame treba da budu široke najmanje 4 do 5 m i 4—5 m duboke, sa strmim zidovima. Mine i eksploziv kojim raspolažete treba isto tako položiti, a pri tome paziti da se ne dese nesreće našim ljudima. Jame treba prikriti i zakamuflirati tako da ih neprijatelj ne primeti i da čak i vozi preko njih tonažom do tri tone.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA N'ARODUI

(M. P.)

Politkomesar Boris Krajger

Zam.. kom. generallajtnant: Jaka Avšič

Dostavljeno Komandi Novomeškog, Ribničkog i Crnomeljskog područja.
Svim komandama mesta treba da dostave priložene primerke komande područja.

BK. 123

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13 OKTOBRA 1943 O STANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA NA SEKTORU RIJEKA — TRST — RAKEK I O BORBAMA JEDINICA PETNAESTE DIVIZIJE NA SEKTORU ŠT. JANŽ — BUCKA — KOSTANJEVICA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
13.X. 1943
u 17 časova

13.X. 1943
(Paraf)

DNEVNI IZVESTAJ O KRETANJU NEPRIJATELJSKIH ORUŽANIH SNAGA

Četrnaesta divizija javlja nam 12. X sledeče:

Brojno stanje neprijatelja na Rakeku iznosilo je 10 oktobra 120—150 Nemacä. Imaju 4 topa u Sokolskom domu, a jedan protivavionski top stoji iza Rajčeve kuće, ispod pokrivača. Bacači stoje ispod mosta, približno 4 m od mosta. Ispred mosta iskopali su i betonirali okruglu rupu koja ima 3 m u prečniku. Rupa je pokrivena daskama. Nemci su smešteni većinom po kućama. Puteve nisu minirali. Na terenu su sproveli električnu žicu. Na železničkoj stanici nalazi se municija, hrana i talijanska odeća. Prilikom napada partizana dobili su pojačanje koje je sišlo sa voza, i to oko 50 ljudi. Prilikom poslednjeg napada na Rakek poginulo je jednom 6, jednom 7. a jednom 3 Nemca. Ukupno su teže ranjena 22 Nemca. Prilikom napada na Cerknicu, jedan naš aktivista video je kako na putu leži 16 nemačkih ranjenika, koje je mogao da prebroji jer su čaršavi bili skinuti. Nemci dolaze iz Italije većinom putevima. sa svom vojnom opremom. Transporti prema Italiji nisu primećeni. Automobila je primećeno vrlo malo.

Nemci su na Rakeku, istočno od železničke stanice, iselili civilno stanovništvo s ciljem da ne dođe u dodir sa partizanima. Terenski obaveštajac za Knežak i bližu okolinu javlja da u toku poslednjih dana na tom području nisu primećeni nemački pokreti. Tenkovi i blindirani automobili, koje naše

jedinice nisu mogle odvesti sobom na povratku iz Brkina, nalaze se na sigurnom mestu. Posle borbi koje je vodila Sercerova brigada u Brkinima, tamo vlada mir. Nemci su se smestili u Podgradu, Obrovu, Rodiku i Vremenu. Posade u tim selima su minimalne.

NAJNOVIJI IZVEŠTAJ SA PRIMORSKOG SEKTORA GLASI:

Juče, 11 okt., u 9 časova, išla su dva voza iz Trsta prema Postojni. U prvom vozu nalazila su se 4 topa i nešto posade, a u drugom zaprežna kola sa kuhinjom, 7 kamiona i prilično vojske. Izveštaji železničara nagoveštavaju još više transporata.

Nemci su danas počeli da opravljaju prugu St. Peter — Rijeka. Oni su izjavili da će biti gotovi u roku od pet dana, posle čega će biti saobraćaj ponovo uspostavljen.

Stanje posada u okolini St. Petera:

U Prestranku, Slavini i u Košani nalazi se ukupno 120 Nemaca sa 30 tenkova i oklopnih kola i 20 kamiona. Do crkve u Slavini dovezli su veću količinu benzina. Skoro u svakoj kući u Slavini imaju telefon i radio. Njihov moral je još uvek na visini i izjavljuju da se još uvek nadaju pobedi (SS jedinice). Vrše službu osmatranja i kontrolu. Vojnici koji se nalaze u tim selima stigli su sa Sušaka 9. X. Saobraćaj teretnih vozila iz St. Petera prema Ribnici vrlo je slab. Iz St. Petera krenuo je juče ujutru voz sa 5 teretnih i 1Q luksuznih kola prema Kilovčama. Voz se posle podne vratio u St. Peter. Primećeno je da je voz stajao kod Merečkog tunela 4 časa.

Put St. Peter — Ribnica — Klana čuvaju jake straže. Nemci drže pored puta jake zasede danju i noću. Prelaz je tu skoro nemoguć. Nemci su se smestili i u Premu i Bitinjama. Njihovo brojno stanje nije tačno poznato (20—40 ljudi).

Situacija u Istri je sledeča:

Prva, Druga i Treća hrvatsko-istarska brigada povukle su se prema Lupoglavu, a zatim na planinski masiv Učke, zbog suviše jakog nemačkog pritiska. Neki delovi tih brigada povukli su se u šumovite predele oko Muna i Zejana. Tu su hteli da se probiju preko druma Trst — Rijeka, ali im to nije pošlo za rukom. Operativni štab za Istru krenuo je iz Lupoglava prema Hrvatskoj. Ove izjave dao je našoj obaveštajnoj službi politkomesar tenkovske brigade.

U Ilirskoj Bistrici je stanje sledeče: 80 vojnika sa 4 tenka. Imaju dva brdska topa. Prema izveštaju iz Gomanjca i Klane prešlo je, između 1 i 10 okt., ovaj put oko 5000 nemačkih vojnika sa 500 tenkova i kamiona. Većina te vojske krenula je prema Rijeci, a zatim dalje u Dalmaciju. Pripadaju 44 mo-

torizovanoj SS diviziji. Iz pouzdanog izvora smo doznali da tu diviziju sačinjavaju većinom Poljaci. Sudetski Nemci. Koruščani i talijanski skvadristi. Oni su pod nadzorom SS jedinica i Gestapoa.

IZVESTAJ XV DIVIZIJE OD 12. X.

Jedinice XII udarne brigade napadale su, po naređenju, uporište St. Janž. Odmah u početku naišli su na zasedu, kojom prilikom su imali 1 mrtvog. Noću u 1.30 zauzeto je uporište St. Janž. Našli smo mnogo vojnog plena. Nemci su pobegli iz uporišta. Naši prodiru prema Boštanju.

Jedinice XIV udarne brigade napale su uporište Bučku. Uporište Bučka dosada još nije palo. Uporište Pleterje je blokirano. Naš bataljon srušio je most prema Raki kod Zgornje Radulje.

Jedinice IV udarne brigade napale su Kostanjevicu. Naša artiljerija tuče centar Kostanjevice. Prilikom nastupanja pešadije Nemci su pružili snažan otpor. U 18 časova stigla je u pomoć posadi u Kostanjevici kolona kamiona i 1 tenk. Naša zaseda napadala je pojačanje, kojom prilikom se razvila borba između naših jedinica i kolone. Naš bataljon napao je nemačku kolonu na putu prema Koprivniku. Naše jedinice kontrolišu sve puteve i železničku prugu Litija — Zidani Most — Brezice — Zagreb.

Prema potvrđenim vestima, palo je uporište Kal. Naši dalje napreduju.

IZVESTAJ OD 13. X:

Naše jedinice tuku artiljerijom, minobacačima i mitraljezima Sevnicu.* Položaje drže pored Save. Naši oklopni automobili krstare po Boštanju. Moral Nemaca je slab. Sve beži. Naše jedinice zapalile su uporište Brezje. Nemci pružaju minimalan otpor.

Naše jedinice zaplenile su u Boštanju veliki plen — oružje i hranu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

I otsek

Za načelnika otseka:
Musa

(M. P.)

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13 OKTOBRA 1943 O NAPADU JEDINICA PETNAESTE DIVIZIJE NA NEMAČKA UPORIŠTA ŠT. JANZ I KAL[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
13. X. 1943 Br. 24
u 11 časova

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

12. X. 1943. Ofanzivne operacije XV divizije vrše se tačno prema planu. Juče u 17 časova sve naše jedinice prešle su nemačku granicu i napale jako utvrđena uporišta Št. Janž i Kal." Dvanaesta brigada je napala utvrđenje Št. Janž, gde se ispred rovova razvila kratka ogorčena borba. Naši su potisli naciste u unutrašnjost uporišta, odakle je deo posade uspeo pobeći prema Savi. Zaplenjene su velike količine oružja i vojne opreme. Brigada, brzim pokretom, goni bandite.

12. X. 1943. U ranom jutarnjem mraku jedinice iste divizije opkolile su hitlerovsko uporište Kal, severno od Sv. Križa. Naši topovi su nakon kraćeg gađanja napravili brešu u utvrđenju, kroz koju su naši borci pošli na juriš. Nekoliko bandita iz tog uporišta spasio se i razbeglo po šumi. Zarobljeni su 4 nemačka vojnika i 6 pripadnika tzv. »Wehrmannschaft«-a. Zaplenjene količine oružja još se prebrojavaju.

Naše čete, koje prodiru u blizini Save, uništile su i rasterale veća nemačka patrolna odeljenja. te zarobile brojne policiste »Wehrmannschaft«-a.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Kal,
Koprivnik,
Vinji Vrh,
Preska,

Zam. načelnika otseka.
Ahac[3]

Original u arhivi CK SK Slovenije
[3] Vidi dok. br. 164.
[1] Milutin Zabukovšek

Leskovec,
Novi Grad,
Brezje,
Hinjec,
Strmec,
Vrh pri Dolah,
Gradišče

BK. 125

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 13 OKTOBRA 1943 O NAPADU JEDINICA PETNAESTE I OSAMNAESTE DIVIZIJE NA NEMAČKA UPORIŠTA PECAR I BOŠTANJ[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
13.X. 1943, u 14 časova Br. 25

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

3/4. X. Borci Dolomitskog odreda minirali su u noći između 3 i 4 okt. žel. prugu kod signala za vožnju u blizini Škofje Loke. Voz koji je naišao na minu iskočio je iz koloseka. Nemci su imali 10 mrtvih i više ranjenih. Naše jedinice su u isto vreme pretesterisale telegrafske stubove pored pruge u dužini od 700 <m.

Partizanske jedinice upale su toga dana u fabriku kože u Goričanama kod Medvoda i isekle 17 velikih pogonskih kaiševa.

U toj akciji učestvovali su i fabrički radnici. Odneseni su svi upotrebljivi kaiševi.

5. X. U noći između 4 i 5 okt. narodni borci napali su i zapalili žel. stanicu Jarše. U blizini stanice Duplica, Homec i Podboršt pretesterisani su telegrafski stubovi.

9. X. Jedinice IX brigade porušile su u toku noći žel. prugu između Preserja i Ljubljane.

Čete IV brigade odbacile su, noću 9 okt., posle kratke borbe, neprijatelja koji je pokušavao da se preveze

preko Krke. Zbog guste magle nije bilo moguće ustanoviti nemačke gubitke.

U toku iste noći, jedinice iste brigade presrele su neprijateljsku kolonu od 300 ljudi sa 80 mazgi i 2 kamiona. Nacisti su se odmah povukli iz borbe i razbežali se. U tami nismo mogli ustanoviti koliki su neprijateljski gubici. Te noći uništen je neprijateljski kamion koji je išao iz Brezica prema Kostanjevici.

12. X. Borci VIII brigade prešli su toga dana nemačku granicu u blizini Tabora i brzo napredovali prema nacističkom utvrđenju Pečar. Nemačka patrola, koja se kretala u blizini naših četa, pobegla je, a da nije ispalila metak. Naši su se približili u neposrednu blizinu uporišta. Tada su stupili u dejstvo naši topovi i porušili deo utvrđenja. Jedinice Brigade izvršile su napad na uporište. Nacistička posada dala se u panično bekstvo. Naši borci zaplenili su tom prilikom radiostanicu, teški mitraljez, 2 automata, prilično pušaka i bombi i 6 zaprežnih kola punih vojne opreme. Jedinica je odvezla plen i zapalila uporište. Udarne jedinice XV divizije prodrle su rano ujutru sa tenkovima u Boštanj- i naterale nemačke bandite u zamak iznad mesta. Naše jedinice odbile su i naterale u bekstvo sva pojačanja koja su nacisti uputili u pomoć svojim opsednutim jedinicama. U samom mestu zaplenjene su velike količine raznovrsnog materijala. Naša artiljerija uspešno gađa Sevnicu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Vrabec[1]

* Vidi dok. br. 164.
* Lojze Kersnič

DNEVNA ZAPOVEST GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 OKTOBRA 1943 U VEZI S USPEŠNEM AKCIJAMA PETNAESTE I OSAMNAESTE DIVIZIJE U ZASAVJU I AKCIJAMA ČETRNAESTE DIVIZIJE NA TRŠĆANSKOJ PRUZI[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
14.X. 1943
Br. 126/11

DNEVNA ZAPOVEST

Drugovi i drugarice!

Jedinice XV i XVIII divizije NOV i PO Jugoslavije izbrisale su zadnjih dana u teškim i žilavim borbama granicu koju su postavili nemački i talijanski okupator na sektoru od Ljubljane do Kostanjevice. One su proterale neprijatelja do Save i delimično i preko nje. Zauzeta su uporišta kod Pečara, Javorskog Križa, Dola, Goba, u Št. Janžu. na Kalu, u Bučki, u Boštanju, na Vrhu, u Polšniku i Preski.[2] Naše jedinice bore se trenutno kod Broda i Kostanjevice gde su uništile već čitav niz neprijateljskih bunkera. Druge jedinice gađaju artiljerijom železnički most kod Jevnice, a neke opkoljavaju Radeče kod Zidanog Mosta. Uništen je vojni transport kod Jevnice gde su Nemci imali, prema vlastitom priznanju, 600 mrtvih i ranjenih.[3] Uništen je čitav voz: dve lokomotive, 40 vagona, 15 kamiona itd. Kod Radeča je uništen veliki nemački tenk i sva tenkovska posada. Nemci su imali u svim borbama velike gubitke, koje organi naše vojske još ustanovljavaju. Isto tako se još prebrojava ogroman plen: teško oružje, mitraljezi, automati, puške, velike količine vojne opreme i hrane. Većina kočevskih Nemaca, naseljenih na toj slovenačkoj teritoriji, pobegla je preko Save. U borbama je uništen veći broj nemačkih vojnika i »vermana«.

Jedinice XIV divizije vode istovremeno teške borbe kod Rakeka,[4] koji je više puta padao u naše ruke. Tu su uništeni

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
[2] Vidi dok. br.: 73, 82, 104, 106, 114, 119, 123, 124, 125, 127, 128, 163 i 164.
[3] Vidi dok. br. 119.
[4] Vidi dok. br.: 53, 60, 62, 65, 66, 73, 77, 78, 81, 84, 85, 86, 88, 93, 96. 97, 107. 114 i 123.

magazini oružja, municije, više kamiona i veliki tenk. Pruga je bila prekinuta u tim borbama na više mesta. Nemci su imali velike gubitke kod Rakeka, kod utvrđenja Srnjak i na pruzi u St. Peteru na Krasu. Naše jedinice odbile su sve nemačke protivnapade, kojima su Nemci pokušavali da obezbede prugu.

Za velike uspehe u zadnjim borbama. Glavni štab NOV i PO Slovenije izriče svim borcima komandirima, komandantima i politkomesarima VI korpusa NOV i PO Jugoslavije

Pohvalu i priznanje.

Jedinice XIV divizije postigle su danas uspeh koji je od najvećeg značaja za čitavu našu oslobodilačku borbu. One su uništile i srušile veliki Stampetov most kod Verda na pruzi Ljubljana — Rakek u dužini od 150 m. Zahvaljujući velikoj neustrašivosti i spretnosti, one su nanele Nemcima težak udarac.

Za taj vanredno važan uspeh izričemo Štabu XIV divizije i svim borcima, komandirima, komandantima i politkomesarima koji su učestvovali u toj borbi

naročito priznanje.

Drugovi i drugarice!

Posle uspešnog razoružanja talijanske vojske prilikom njene kapitulacije i posle uspešne likvidacije belogard:stičkih i plavogardističkih uporišta, zadnji uspesi su nov dokaz vaše snage, vaših sposobnosti i vaše požrtvovanosti. Uspeh je utoliko veći jer je dokazao koliko su bile lažne i netačne priče o nepobedivosti nemačke vojske. Naše jedinice su dokazale da umeju da se bore i protiv Nemaca i da umeju naterat! u bekstvo i Hitlerove bande.

Jedinice NOV i PO Jugoslavije vode sa velikim uspehom borbe protiv hitlerovskih, mihailovićevskih četničkih i nedićevskih bandi, naročito u Bosni, Hercegovini i na granicama Albanije. Gornji uspesi naših jedinica, najbolja su dopuna operacijama čitave vojske u Jugoslaviji.

Sa toga stanovišta gornji uspesi znače samo dosledno izvršavanje naredbi našeg vrhovnog komandanta druga Tita.

Važnost tih uspeha ogleda se i u činjenici da oni znače ispunjavanje naših dužnosti prema Crvenoj armiji koja je upravo u ovom trenutku svim svojim snagama angažovana u velikoj ofanzivi protiv nemačkih armija na Istočnom frontu .. . Rušenje pruge Ljubljana — Rakek je naša dužnost, jer time sprečavamo prebacivanje nemačke vojske iz Italije na Istočni front.

Drugovi i drugarice.

Zadnje borbe pokazale su nam 'i to da je neprijatelj još uvek otporan i još sposoban da nanosi jake protivudarce. Zbog toga je naša dužnost da još više povećamo našu delatnost u cilju učvršćivanja naše vojske, kako bi mu time sprečili uspehe u budućnosti i mogućnost varvarskih ispada prema našem narodu.

Zbog toga treba da povećamo napore za učvršćenje gvozdene discipline u cilju bezuslovnog izvršavanja svih zadataka koji se postavljaju pred našu vojsku.

Zato treba da napregnemo sve snage za podizanje borbene sposobnosti naših jedinica i za temeljito upoznavanje našeg i neprijateljskog oružja i našeg i neprijateljskog načina ratovanja. Mi treba da stalno usavršavamo naše vojno znanje.

Bezuslovno treba da progonimo sve petokolonaške elemente koji širenjem alarmantnih, panikerskih i neistinitih vesti, pokušavaju da oslabe udarnu snagu i otpornost naših borbenih jedinica.

Neka živi Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije!

Neka živi voda jugoslovenskih naroda, vrhovni komandant drug Tito!

Neka živi Crvena armija, prvoborac za oslobođenje ugnjetenih naroda!

Neka žive veliki saveznici Sovjetski Savez, Engleska i Amerika!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

Komandant:
Franc Rozman

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 OKTOBRA 1943 O NAPADU JEDINICA PETNAESTE DIVIZIJE NA NEMAČKO UPORIŠTE BREZJE I O SITUACIJI NA SEKTORU PETNAESTE UDARNE BRIGADE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
14.X. 1943
u 9 časova

IZVEŠTAJ O SITUACIJI BR. 38

Naše jedinice zapalile su uporište *Brezje*. Nemci pružaju minimalan otpor. Velik plen u oružju i hrani u Boštanju.

Izveštaj XV udarne brigade od 11. X:

Devetog oktobra u 10 časova stigla je nemačka patrola sa tenkom u selo Dvorište i odmah se vratila u uporište odakle je pošla. Isto tako su 10. X. u 6,30 časova došli sa jednim tenkom u selo Policu. Obaveštajac 1 čete I bat. naišao je na njih u selu. Na njega su ispalili nekoliko metaka, posle čega su se vratili u Ozalj.

Istoga dana u 7 časova spustio se lovački avion između Primosteka i Otoka. Avion je došao iz XIII udarne brigade. Avionom je upravljao načelnik štaba spomenute jedinice.

Naše patrole jedinica XV udarne brigade zarobile su 10. X. jednog domobrana kod Donjeg Pokuplja. On je izjavio da vlada u domobranskoj vojsci veliko rasulo i mržnja prema Nemcima.

Jedanaestog oktobra stigao je jedan transport Nemaca iz Karlovca u Mahično. Iz Mahičnog krenuli su putem u pravcu Levkušja.

Situacija u ostalim uporištima je nepromenjena. Naše jedinice drže položaje kod Ozlja u pravcu Gornje Pokuplje — Mahično i Donje Stative.

[1] Original u arhivi CK SK Jugoslavije

" Prednji deo dokumenta istovetan jcsa odgovarajućim tekstom izveštaja od i3 oktobra 1943. (Izveštaj XV divizije od 12. X. Vidi dok. br. 123).

Upravo smo primili izveštaj da su između Zagreba i Karlovca stigla 2 transporta Ukrajinaca (dobrovoljci u nemačkoj vojsci). O pravcu kretanja izvestićemo vas kasnije.

Iz ostalih divizija nismo primili izveštaje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik načelnika otseka:
Majcen Niko

(MP.)

BR. 128

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 OKTOBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU ILIRSKA BISTRICA — VRHNIKA I O BORBAMA PETNAESTE DIVIZIJE NA SEKTORU SEVNICA — BUCKA — KOSTANJEVICA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
14 okt. 1943
u 9 časova

IZVEŠTAJ O SITUACIJI BR.
(Dopunski izveštaj)

IZVESTAJ XIV DIVIZIJE OD 13. X.

Prema tačnim vestima, stigao je danas oko 8 časova ujutru veći broj Nemaca sa 30 tenkova na Gomanjce. Tamo su bile odmah poslate naše patrole da ustanove tačno brojno stanje Nemaca i vrstu tenkova.

Komanda mesta Čabar dobila je u 13 časova poruku da odmah otpočne sa rušenjem puta prema Trsteniku. Komanda mesta Čabar javlja da su dva njihova bataljona otišla kroz selo Tršče prema Gerovu.

Sa sektora Ilirska Bistrica — Knežak javljeno je sledeče: Nemci opravljaju električne stubove na pruzi Št. Peter — Rijeka kod Rovenske Šume i električne stubove duž puta Št.

Peter — Ribnica — Rovne. Nemci grozničavom brzinom opravljaju železničku prugu St. Peter — R jeka.

Danas, u toku noći, mineri Brkinske brigade minirali su i porušili ispod Kala kod Rovenske Sume električne stubove duž pruge. Nemci drže zasede na Knežaku i iznad Košanskog mosta noću i danju. Kod Renka, tj. 1 km od Ribnice prema Ilirskoj Bistrici, nalazi se nemačka komanda za primorski sektor. Put se ovde nalazi pod jakom stražom, na što skrećemo pažnju kuririma koji ga prelaze. I od Topoleca prema Ribnici nalazi se straža na svaka dva metra. Polazna tačka nemačkih patrola je iz St. Petera prema Ribnici, Sv. Mihaelu i Velikoj Pristavi.

Rejonski obaveštajac obavestio nas je da je jedan nemački oficir danas ujutro izjavio da će u četvrtak, 14. X, početi ofanziva protiv partizanskih jedinica i da su SS odredi već spremni. Naravno, ove vesti treba primiti sa velikom rezervom.

U izveštaju iz Rakeka stoji da su u noći između 10 i 11 o.m. otišla 3 voza iz Italije prema Ljubljani. U prvom vozu nalazili su se tenkovi i topovi, a u ostala dva vojska. Tokom jučerašnjega dana minirana je pruga Rakek — Ivanje Selo. Akcija je potpuno uspela. Oštećena su oba koloseka. Iz Planine i Postojne danas nije stigao izveštaj o bitnim pi-omenama. Vozovi na pruzi Ljubljana — Borovnica saobraćaju redovno. Mahom su to teretni vozovi. Putničkih vozova takoreći nema. Na putu od Postojne prema Ljubljani, juče je primećen živ saobraćaj tenkova i teretnih automobila. Prema svemu izgleda da ta vozila dolaze iz Italije.

U Verdu i Vrhnici nalaze se samo manje posade. Njih je vrlo teško kontrolisati, jer se vojska stalno menja. Juče su primećene na Verdu i Vrhnici manje domobranske jedinice (od 20—30 ljudi). U Borovnici se još uvek nalazi do 1000 Nemaca i oko 500 belogardista i domobrana. Vojska je i ovde stalno u pokretu. Posada na Rakeku je nepromenjena, tj. oko 150 ljudi.

IZVESTAJ OC XV DIVIZIJE OD 13. X. 1943:

U Litiji se trenutno nalazi svega 50 Nemaca. Većinom su to Korušćani. Na Gradišču ima 100 Nemaca. koji su jako utvrđeni i, u većim zgradama okruženi žicom.

Iz uporišta Sevnica su pre nekoliko dana svi pravi Nemci otišli sa tenkovima i topovima prema Mariboru. U Sevnici je ostala jedino policija i »vermanšaft«. Brojno stanje iznosi oko 150 vojnika. Uporište Križ: posada od 40 »vermanšafta«.

Jedinice oklopne čete prodrle su juče u Boštanj. Boštanj je prazan. Civilno stanovništvo je pobeglo. Naše jedinice

nalaze se na položajima oko Boštanja i Sevnice. Artiljerija, minobacači i teški mitraljezi gađaju Sevnicu.

Juče, 12 o.m., u 17,51, nemačke jedinice napustile su uporište Bučku. Naši su ušli u Bučku. Pleterje je blokirano. Ostale jedinice prodiru prema Savi. Artiljerija je dobro uništila zgrade u kojima su se Nemci utvrdili.

Nemački avion bombardovao je selo Dobe kod Kostanjevice 12 o.m. u 17 časova posle podne. Avioni su mitraljirali naše položaje. Naše jedinice stalno ruše artiljerijom nemačke položaje u Kostanjevici. Avioni su juče bacali letke po čitavom sektoru od Sv. Križa kod Litije do Sv. Križa kod Kostanjevice.

Predaju nam se Slovenci koje su Nemci pre nekoliko dana mobilisali u »vermanšaft«.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Pom. nač. otseka:
Majcen Niko

BR. 129

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 14 OKTOBRA 1943 O NAPADU NA KOSTANJEVICU I RUŠENJU ŠTAMPETOVOG MOSTA KOD VERDA[1]

Br. 26

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
14. X. 1943, u 16 časova

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

12. X. Jedinice XI UB srušile su u noći između 12 i 13 okt. 2 vodovodna tornja pored žel. pruge.

14. X. Juče su 3 i 4 bataljon V brigade zarobili neprijateljski tenk u okolini Št. Jurija. Naši borci su tenkovsku Dosadu posle kratke borbe uništili, a zaplenjeni tenk zapalili. Jedinice V brigade zauzele su sinoć na juriš fašističko

uporište Presku, odakle su banditi pobegli u pozadinu. Zaplenjeno je prilično oružja, municije i vojne opreme. Utvrđenja su naši porušili i zapalili.
Udarne jedinice IV brigade probile su nemačke utvrđene položaje oko Kostanjevice i upale u mesto. Naše jedinice vode sa Nemcima i Rupnikovim »domobranima« oštre ulične borbe. Mesto je opkoljeno sa sviju strana. Porušeni su bunkeri koji su štitili mesto. Naši borci uništili su istovremeno utvrđenja kod Broda i prodrli u mesto.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zam. šefa otseka:

Vanredni vojni izveštaj

15. X. Posle teških noćnih borbi između 13 i 14 okt., udarne jedinice XIV divizije uništile su nemačke zaštitne položaje i srušile veliki železnički Stampetov most kod Verda* u dužini od 150 m. Uništenjem toga mosta, obustavljen je železnički saobraćaj između nemačke pozadine i Trsta najmanje 1 mesec. Naše jedinice zaplenile su u toj akciji 3 protivavionska mitraljeza (30 mm), 3 kamiona. 17 luksuznih automobila i vanredno veliku količinu municije i vojne opreme.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Zam. šefa otseka:
Ahac[3]

[1] Vidi dok. br. 131.
[3] Milutin Zabukovšek

NAREĐENJE GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 15 OKTOBRA 1943 KOMANDAMA PODRUČJA I MESTA U VEZI S PRETSTOJECOM NEPRIJATELJSKOM OFANZIVOM[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
15.X. 43
Br. 128/11

CK-u (na uvid)
SVIMA KOMANDAMA PODRUČJA I KOMANDAMA MESTA

Izgleda da su neki naši rukovodioci u komandama područja i mesta, pogrešno protumačili naredbu br. 122,'II-, koja se odnosi na mere u slučaju jedne jače nemačke ofanzive. Našu naredbu izdali smo, u prvom redu, s namerom da skrenemo pažnju odgovornim komandama na to da sa dovoljnom brzinom preduzmu sve što bi bilo potrebno u slučaju nemačkog prodiranja i na što treba da smo spremni u svakom trenutku, kako bismo mogli sprečiti paniku i nered. Bilo bi potpuno pogrešno ako bismo, s obzirom na te potrebne mere, zaustavili normalni tok rada i prešli samo na izvršavanje zadataka, koje postavlja spomenuta naredba.

Da bismo sprečili svaku paniku i nered, a da bismo ipak omogućili dosledno izvođenje potrebnih mera u slučaju ofanzive,

n a r e đ u j e m o :

1. Bezuslovno treba preduzeti sve mere propisane naredbom br. 122/11 i ubrzati smeštanje oružja, municije, vozila i hrane, na odgovarajuća mesta. Preduzeti sve potrebne vojne mere koje će omogućiti blagovremeno formiranje jedinica i manevrisanje tih jedinica na našem terenu, i svim političkim i upravnim rukovodiocima i svim licima izloženih opasnosti treba u slučaju ofanzive obezbediti blagovremeno povlačenje iz krajeva koje bi zaposedale nemačke bande. Isto tako treba požuriti sa svim merama koje se odnose na zaštitu od napada iz vazduha, a u prvom redu sa prokopavanjem drumova i puteva u cilju sprečavanja prodiranja motorizovanih jedinica.

Sve te mere bile su postavljene pred sve komande već u našim ranijim naredbama, a danas tražimo samo da se požuri

sa njihovim sprovođenjem i da sve odgovorne komande ozbiljnije rade na tom području.

2. U vezi sa prvom tačkom te naredbe potrebna je najoštrija kampanja i borba svih naših komandi i rukovodilaca protiv svakog stvaranja panike, protiv svakog širenja alarmantnih panikerskih vesti i protiv svakog izopačavanja naših naredbi, na bilo koji način. Zbog toga tražimo, da bezuslovno predate vojnim sudovima i tražite od tih sudova najbrži postupak protiv svih onih lica, koja bi pokušavala da na bilo koji način unose zabunu i koja bi pokušavala da naše naredbe zloupotrebe na petokolonaški način, govoreći da naša vojska ne misli ili da nije sposobna da zadržava i zadaje teške udarce nemačkoj vojsci. Treba smatrati saboterom i petokolonašem svako lice koje bi pokušalo da naše gornje mere tumači na drukčiji način, a ne sa gledišta da sve te mere znače samo mobilizaciju celokupnog stanovništva da bi se neprijatelju zadali najteži udarci. U svakom slučaju, treba uvek ustanoviti odakle dolaze te petokolonaške vesti, gde je njihov izvor, pa ako i najmanji, ali stvarni razlozi ukazuju na to da one dolaze od bivših belogardističkih i plavogardističkih elemenata u vojsci ili na terenu, treba odmah preduzeti protiv njih najoštrije mere.

3. Da bi komande mogle izvršiti sve zadatke koje stavljamo pred njih i sprečavati i kontrolisati delatnost petokolonaša, hitno je potrebno da one ozbiljno promene čitav način svoje delatnosti. Iskoreniti treba birokratski činovnički postupak u svim našim ustanovama. Treba biti svestan da sve ustanove služe cilju da se neprijatelju nanesu što teži udarci i da je zbog toga potrebno da su one aktivne danju i noću, da noću i danju budno paze na sve strane i da su noću i danju sposobne da izvršavaju naše naredbe. Zbog toga treba ukinuti način rada sa radnim vremenom. Sve komande područja i mesta treba da i same srede sve svoje poslovanje na osnovu strogo vojničkih vojnih principa, da imaju stalnu dežurnu službu i da su stalno u poslu.

Ova i sve naše ranije naredbe u vezi sa pripremama protiv većih operacija neprijatelja imaju isključivo cilj da mobilišu sve raspoložive snage naroda za vodenje najuspešnije borbe protiv neprijatelja. Svakog koji bi drukčije tumačio naše naredbe treba odlučno pozvati da se pridržava vojne discipline.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger

Komandant:
Franc Rozman

(M.P.)

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 16 OKTOBRA 1943 O BORBAMA I SITUACIJI NA SEKTORU RAKEK — LJUBLJANA — LITIJA — SEVNICA — KOSTANJEVICA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
16.X. 1943

IZVESTAJ O SITUACIJI I KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 42

OC XIV DIVIZIJE JAVLJA 15. X.:

U noći između 13 i 14 o.m. otišli su na položaje kod Stampetovog mosta naše baterije i 1 bataljon II UB, koji je prešao prugu i zaposeo položaj sa druge strane pruge. Baterije su zaposele položaje neprimećeno. Prvi topovski pucanj, ispaljen u 6,25 časova, bio je znak za početak borbe, koja se do 10,30 časova vodila pretežno teškim oružjem. Kad su bili uništeni svi bunkeri i gnezda neprijatelja, pošla je u napad pešadija. Nemci su delimično poginuli, a delimično im je uspelo da pobegnu preko pruge. Za vreme borbe pešadije i gonjenja neprijatelja mineri su obavili svoj posao, kome je uskoro usledila jaka detonacija. Srušen je most u dužini od oko 16 m i na taj način onesposobljen za saobraćaj najmanje 14 dana. Šteta što nisu stajale na raspolaganju veće količine eksploziva, kako bi rušenje bilo temeljitije. Gubici naših bili su mali, plen obiman i koristan.

Sa sektora oko Trebelnika i Pokojišča, gde je napala nemačke položaje XIII brigada, javljaju da su imali Nemci tokom jučerašnjeg dana 25 mrtvih i mnogo ranjenih. Nemci su u Istri zapalili oko 18 sela. Najviše su besneli u okolini Kopra. Iz ondašnjih sela pokupili su sve momke i muškarce i naterali ih da popravljaju porušene puteve i prugu. Posle završenih radova streljali su sve bez izuzetka. Ove podatke dao je očevidac, zamenik komandanta Tršćanske brigade.

IZVESTAJ OC XVIII DIVIZIJE OD 14. X. 1943

Litija: 13. X stiglo je u Litiju (prema nesigurnoj vesti iz Ljubljane) oko 20 velikih i malih kamiona

Original u Arhivi Vojnog istoriskog instituta pod reg. br. 18—k. 107 B

r

Nemaca. Medu automobilima bilo je i oklopnih. Kako izgleda, imaju nameril da krenu prema Stični.

Pečar: Nemačko uporište bilo je likvidirano u noči između 10 i 11 o.m. Akcija opkoljavanja nije im uspela zbog minskih prepreka. Iz Laza je 11. X stiglo u popaljeno uporište oko 200 Nemaca. Ostali su čitav dan. Iz Zaloga i Vevča 12. X gađali su okolinu Pecara protivavionskim četvorocevnim mitraljezima. Belogardističke straže čuvaju mesne granice u Šoštrom i Sv. Lenartu.

Sv. Urh: Belogardisti su bili napustili uporište, ali su ga sada ponovo zaposeli. Komandant je Dežman iz Hrušice kod Sv. Urha.

Prežganje: 50 nemačkih vojnika. U školi su finansi. Utvrđeni su sa 4 bunkera. Imaju 4 mitraljeza i fi—8 automata. Bacače nemaju. Belogardisti patroliraju skoro svakog dana preko granice na Gor. Lazama, u Prežganje i natrag. Patrola se kreće danju.

Zalog: Prema Zalogu su 13. X otišla 33 kamiona sa nemačkom vojskom. Naš obaveštajac sa osmatračnice nije mogao da ustanovi jesu li se smestili u Zalogu. Na aerodromu je primetio 7 aviona, od kojih su dva upravo poletela.

Orle kod Ljubljane- 12. X stiglo je 20 Nemaca sa mitraljezima i automatima.

Rudnik: Belogardisti su napustili župnički dom. Na Rudniku ih ima 40—50. Prema izjavi njihovog komandanta, oni će otići preko Karavanki (vest još nije potvrđena). Sobom su odvezli oružje, municiju i težak prtljag.

Ljubljana: Kao što smo već javili o koncentraciji Nemaca u Ljubljani, sada je stigla u Ljubljanu X divizija (6—10.000 ljudi). Smestili su se u Zanatskoj školi, u Realci i u nekim kasarnama. Za štab su ispraznili blok kuća između Gorupove, Aškerčeve, Emonske ceste i Mirja. Prema prvim vestima, ti Nemci su došli delimično iz Štajerske (mladići, regruti), delimično iz Italije u kratkim pantalonama, u košuljama. Prema oznakama sudeći, moglo bi se zaključiti da su to tenkisti. Prema pričanju iz nemačkog izvora, to je bio deo Romelove armije koja ima zadatak

da očisti pokrajinu. Čini se da petokolonaši namerno preteruju govoreći o toj »koncentraciji«. Prema naknadnim vestima iz Ljubljane, većina Nemaca već je otišla. Kuće u pomenutom bloku ostale su rekviririrane. Još ne znamo da li su one već naseljene. Tržaškom cestom su 12. X ceo dan išli iz Italije u Ljubljanu nemački automobili na kojima su se nalazili lakši topovi ili su bili montirani mitraljezi. Tenkova nije bilo. Kolona automobila protezala se od Ljubljane do Brezovice. Otstojanje između automobila iznosilo je po 30 m. Sem toga, na ljubljanskoj železničkoj stanici bilo je oko 100 kamiona. Ne zna se kuda oni idu, ipak se, prema poslednjim vestima. ne koncentrišu u Ljubljani, nego prolaze kroz nju. Jedan deo prolazi kroz Ljubljanu a drugi prema Zalogu.

Ljubljana — Vrhnika: Nemci drže put i železničku prugu sa uporištima. *Dobrava:* 50 do 60 Nemaca i belogard'sta i 1 tenk. *Log:* samo manje uporište belogardista bez Nemaca. *Notranje Gorice:* preko dana oko 40 belogardista kojima uveče stiže pojačanje od 16 do 20 Nemaca. *Brezovica:* još 50 do 60 Nemaca; belogardista nema.

Vrhnika: oko 400 belogardista i 150 Nemaca; tenkova nema.

Borovnica: Situacija nepromenjena. Nemci su zaposeli Sv. Anu, pošto je naša X UB otišla sa položaja.

IZVESTAJ OC XV DIVIZIJE OD 15.X.

Nemci su na sektoru duž puta Litija — Radeče zaposeli nekoliko novih uporišta: Sv. Jurij kod Celja[2] — oko 200 gestapovaca i SS, Svibno — oko 150, Jagnjenicu — oko 300 i Radeče — oko 1200 do 1400 nemačkih vojnika, koji su krenuli prema Sevnici. Taj transport je određen za ruski front. Zadržali su ih 100, da potisnu naše jedinice opet na staru nemačku granicu. Vojnici su većinom iz Ljutomera i okoline. Učestvuje i policija iz Rača kod Pragerskog (oko 80 do 100 Nemaca). Nemci su napustili Gradišče i povukli se u Jagnjenicu.

Vojska se uglavnom prevozi putem Litija — Radeče. Preko Polšnika išlo je 30 kamiona, od kojih 20 u St. Jurij i prema Preski. Treći bataljon napao je kolonu od 16 kamiona koja je išla za Presku. Poginulo je dosta Nemaca. Nemci imaju nešto snaga u pravcu Kuma. Njihovo brojno stanje nije tačno ustanovljeno. U Šmartno je stiglo 14 o.m. 7 kamiona Nemaca, za koje pričaju da su belogardisti. Nemci drže u okolini Smartnog i Litije manju zasedu od 16 do 20 ljudi.

Prema potvrđenim vestima, stiglo je u Sevnicu oko 30 do 40 kamiona. Nemci su 14 o.m. počeli napadati naše položaje, i to u dolini reke Mirne prema Krmelju i St. Janžu. U St. Janžu nalazi se trenutno oko 200 do 250 ljudi, kojih smo nekolicinu zarobili. Ovi su izjavili da Nemci imaju nameru da dođu samo do ranije granice. Naše jedinice zapalile su na putu St. Janž Boštanj — 4 autobusa. Na sektoru Bučka — Mršeča Vas trenutno nema naročitih promena. Nemci šalju na taj sektor manje patrole, većinom Kočevare.

Belogardisti i Nemci napustili su uporišta u Zameškom i Koprivniku i otišli prema Brežicama. Naše jedinice zapalile su školu u Zameškom i srušile most.

U noći između 13 i 14 o.m., III bataljon IV UB je zauzeo na juriš Vinji Vrh. Uporište su uništili i zapalili. Mnogo nemačkih vojnika je izgorelo, a nešto vojnika je pobeglo. Kostanjevicu još nismo zauzeli. Naša teška artiljerija tuče haubicama škole i kuće u kojima se nalaze Nemci i belogardisti.

Naše jedinice su na sektoru Polšnik, St. Jurij, Radeče, St. Janž dosada uništile 1 oklopni automobil, 1 luksuzni automobil, 2 teretna automobila, 3 autobusa i 1 motocikl. Moral nemačkih vojnika je vrlo slab; naročito među mobilisanim Slovencima. Mnogi se predaju.

Trenutno stanje nemačkih snaga na našem sektoru

Litija: Oko 50—80 nemačkih vojnika.

Šmartno
kod Litije: Oko 20 do 30 nemačkih vojnika.

Vojska je otišla iz spomenutih uporišta na položaje na uzvišenijim mestima.

St. Jurij: Oko 200 ljudi, Gestapo i SS.

Svibno: Oko 150 nemačkih vojnika.

Jagnjenica: Oko 300 ljudi nemačke policije i vermanšafta.

Radeče: Oko 150—180 ljudi policije i vermanšafta.

Sevnica: Oko 900 do 1000 ljudi policije, SS trupa i vermanšafta, 40—50 kamiona, 6—7 lakih tenkova.

Drušče: 80",, graničara i policije.

Raka: 60 do 70 graničara i 40 mobilisanih naoružanih Kočevara.

Kostanjevica: 250 do 300 belogardista i Nemaca, 1 teški top i nešto kamiona.

Brod: Oko 80 graničara.

Cerklje: 180 do 240 nemačkih vojnika nešto belogardista i pilota.

Krška Vas: Oko 180 do 200 graničara i policije.

Mrzlava Vas: Oko 30 graničara.

Ponikve kod Bregane: Oko 30 graničara.

Brezice: 350 do 400 nemačkih vojnika.

Krško: Oko 150 do 180 nemačkih vojnika, 2 oklopna automobila i nešto teretnih automobila. Po selima na Krškom Polju nalaze se naoružani Kočevari.

Uporišta Bogenšperk i Lupinica na sektoru kod Litije imaju trenutno posade od po 40 do 50 graničara. U zamku Bogenšperk zaustavljaju se nemački vojnici koji se stalno kreću putem Litija — Radeče. Koncentrisanje tih snaga primećuje se uglavnom na putu Litija — Radeče. U pozadini je zaposednuta kota Kum sa nešto vojske, čije tačno brojno stanje nije ustanovljeno. Izgleda, a to se moglo čuti i od zarobljenih vermanšafta — Slovenaca, da nemaju nameru da idu preko granice, nego jedino da zaštite Savu i železničku prugu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Za načelnika otseka:
Musa

OKRUŽNICA POLITKOMESARA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 17 OKTOBRA 1943 U VEZI S POLITIČKIM RADOM U JEDINICAMA[1]

50/1

O K R U Ž N I C A br. 9

politkomesarijata Glavnog štaba NOV i PO Slovenije na položaju, 17.X. 1943.

Politkomesari se u poslednje vreme u svim našim jedinicama suviše gube u vojno-organizacionim pitanjima i zaboravljaju svoje dužnosti na vaspitno-političkom polju. Ne mislim da treba organizaciona pitanja ostaviti drugim članovima štaba; naprotiv, politkomesari treba da tim pitanjima i dalje posvećuju punu pažnju. Ipak treba danas, s obzirom na masu novomobilisanih boraca koji pretstavljaju politički potpuno neobrađenu masu, preneti težište svoga rada upravo na vaspitno-politički teren.

1. Rad sa politkomesarima odreda i bataljona

Na svaki način treba najmanje dvaput nedeljno sazivati konferencije svih politkomesara četa i bataljona. Na svim konferencijama treba izraditi konkretan nacrt, u prvom redu sa vaspitno-političkim radom, izraditi uputstva o predavanjima na političkim časovima, o organizovanju mitinga za partizane, o rukovođenju vaspitno-političkim kursevima za politdelegate, politkomesare četa i bataljona i sve ostale partizane koji za to pokazuju interesovanje.

Naročito treba naglasiti i kontrolisati individualni rad politkomesara sa pojedinim partizanima. Uprkos jako povećanom brojnom stanju naših bataljona, svaki politkomesar treba da radi sa svojom jedinicom tako da na političkim časovima i kursevima i neposrednim ličnim kontaktom upozna svakog partizana svoga bataljona. Komesari brigada isto tako treba da se staraju da se što brže upoznaju sa svim partizanima svoje brigade.

2. Politički časovi

Političke časove treba održavati po četama svakog dana, a kadgod se ukaže prilika, treba održavati političke časove i za čitav bataljon. Na svaki način treba uvesti praksu da se

nađe vreme za političke časove i onda kad se četa nalazi na položaju. Isto važi i za bataljon.

Sadržina političkih časova treba da bude danas nešto drukčija nego što je bila ranije, s obzirom na masu potpuno neobrađenih novih ljudi. Nabrojaćemo neka politička pitanja koja treba planski prorađivati.

Bela garda: Ljudima sa kojima imamo danas posla još nije potpuno jasna izdajnička uloga bele garde i njen izdajnički karakter. Treba pokazati kako je. zbog straha reakcionarnih krugova od narodne vlasti, došlo do njihove izdaje, navoditi što više primera njihove konkretne izdaje i štete koju je zbog toga trpeo narod, prikazati bedan kraj bele garde prilikom kapitulacije Italije u Ljubljanskoj provinciji, raskrinkavati ulogu plave garde i Karla Novaka, kao i njihovo današnje služenje Nemcima i njihove zločine koje i dalje zajedno sa Nemcima vrše nad narodom.

Rupnik: Raskrinkavanje Rupnika to je danas jedan od najvažnijih političkih zadataka. Pod vodstvom generala Rupnika, i uz nemačko pokroviteljstvo, danas se skuplja sva reakcija. Sem toga, oni pokušavaju da organizuju »domobrane«, ugledajući se na Pavelića. Nemci su mu već dali mogućnost za delatnost i u Gorenjskoj i Štajerskoj. Zbog toga je njegov zadatak kao organizatora svih protivslovenačkih izdajničkih elemenata u Sloveniji vrlo opasan, ako ga ne prozremo blagovremeno i ne počnemo ga raskrinkavati blagovremeno i svestrano. Dakle, važno je da spasemo naše političke kadrove od potcenjivanja opasnosti koja preti od Rupnika. Istovremeno treba oštrije postupiti i prema onim elementima »sredine« koji još i danas pokušavaju da zaslepljuju narod raznim umirivačkim parolama. Pokazalo se da su danas upravo ti krugovi uistinu glavni inicijatori rupnikovštine, iako možda gloću jedan drugoga. O Rupniku. sredini, mihailovićevcima, Karlu Novaku i njihovoj izdajničkoj zločinačkoj ulozi treba, dakle, govoriti i govoriti na svim političkim časovima i svim mitinzima. Koristiti treba sve najrazličitije primere iz starih partizanskih borbi, koji mogu poslužiti za njihovo raskrinkavanje.

Izbeglička jugoslovenska vlada u Londonu: I tu vladu treba raskrinkavati stalno i svestrano. Ukazati treba na dokaze o njenom neposrednom izdajstvu preko Mihailovića, Karla Novaka, ljubljanske bele garde itd. Iznositi treba stav: da mi sa tom vladom nemamo ništa zajedničko, niti možemo da je priznajemo, jer je i svom svojom delatnošću u inostranstvu istrajno činila prepreke čitavoj oslobodilačkoj borbi slovenačkog naroda i naroda Jugoslavije. Ona nije organizovala nikakvu pomoć, ni u upućivanju oružja, ni u raskrinkavanju izdajnika itd. Ova vlada je, na kraju krajeva, izrazito produženje starih

čaršiskih hegemonistLckih težnji svih velikosrpskih vlada u bivšoj Jugoslaviji. U njoj nema ni pretstavnika slovenačkog naroda. Slovenci Krek, Kuhar i drugi, koji doduše, nisu u vladi, ni u čemu se, naravno, ne razlikuju od vlade, jer, isto tako, samo pružaju podršku izdajnicima naše oslobodilačke borbe, niti organizuju bilo kakvu pomoć nama, nego jedino beloj gardi, tj. okupatoru.

Drugi front: Na stalna pitanja naroda i partizana kad će se zaključiti mir i završiti rat treba stalno naglašavati da u borbi za mir najveća odgovornost leži na onim reakcionarnim krugovima engleske i američke vlade koji neće da ozbiljno pristupe otvaranju Drugog fronta. Najveću krivicu za odugovlačenje rata snose oni koji ometaju otvaranje Drugog fronta. Pobeda je naša, o tome nema sumnje. Od otvaranja Drugog fronta — zavisi koliko ćemo morati da se još borimo za tu pobedu. Rat bi se sutra završio ako bi odgovorni engleski i američki krugovi ozbiljno hteli da pridu formiranju drugog fronta, što od njih traže i britanski i američki narod. U tom smislu treba postavljati pitanje Drugog fronta i borbe za milna svim političkim časovima i na svim mitinzima za partizane i civilno stanovništvo.

Skupština delegata slovenačkog naroda: Treba popularisati činjenicu da je na skupštini delegata slovenački narod izrekao svoju reč kad je jednoglasno preuzeo odgovornost za našu oslobodilačku borbu, za odluke o mobilizaciji, i jednoglasno potvrdio čitavu našu narodnooslobodilačku borbu i osudio zločinačko izdajstvo bele i plave garde. I o tome treba mnogo govoriti na političkim časovima. Zato treba iskoristiti sav materijal koji je u vezi sa tom skupštinom izdala Komisija za agitaciju i propagandu pri IOOF.

Presude belogardistima i plavogardistima: Popularisati treba i naš postupak prema belogardistima i plavogardistima i fobjasniti] proces protiv njih na kome je bilo 16 osuđenih na smrt. Materijal o tom procesu biće isto tako objavljen i treba ga u najvećoj meri iskoristiti za raskrinkavanje bele i plave garde.

Iskustva iz prošlogodišnje ofanzive protiv nas: I o tim iskustvima treba mnogo govoriti i koristiti ih za podizanje svesti u vojsci. U prvom redu treba naglasiti da su oni partizani koji su bili disciplinovani i koji su ostali u svojim jedinicama srazmerno lako prošli kroz ofanzivu, dok su Talijani, ostale uglavnom zarobili i pobili. Isto je bilo sa onima koji su se predavali. Ta iskustva treba [uporediti] sa našim današnjim iskustvima, kad su Nemci, prilikom ofanzive na Primorskom, takođe zarobili i pobili one koji su se raspršili i odvojili od

svojih matičnih jedinica. Isto tako su Talijani, kao sada Nemci na Primorskom, pobili one koji su se predali.

Iskustva iz partizanskih borbi: Na svim političkim časovima i mitinzima treba popularisati ranije borbe naših partizana. Koristiti treba iskustva iz borbi kod Ajdoveca, Doba, Pleterja. u Hrvatskoj, kod Jelenovog Žleba, u Suhoj Krajini, itd. U tu svrhu treba organizovati časove na kojima će pričati o događajima iz tih borbi oni partizani koji su učestvovali u njima.

Sabotaža: Isto tako treba raskrinkavati pokušaje sabotaže od strane belogardista i plavogardista i ubačenih gestapovaca u našim redovima. U pojedinim slučajevima, kad se raskrinka takva sabotaža, treba na osnovu toga što više pojačati mržnju partizana prema saboterima i petokolonašima i ponovo im objasniti uzroke njihovog izdajničkog rada i time ih što više [učvrstiti] u mržnji prema izdajnicima.

3. Mitinzi

Mitinzi nisu isključiva stvar kulturnih grupa po divizijama i brigadama, nego su, u prvom redu. stvar politkomesara. Isto tako. oni se ne priređuju samo za civilno stanovništvo, nego, u prvom redu, za partizane. Politkomesari su dužni da kontrolišu priređivanje mitinga i da što češće organizuju mitinge za partizane.

Ovu okružnicu treba proraditi na konferencijama politkomesara i izveštavati nas o preduzet m merama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Krajger, s. r.

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 17 OKTOBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU JAŠKA — KARLOVAC — OZALJ — KOSTANJEVICA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
17-X-1943, u 17 časova

DNEVNI IZVEŠTAJ O KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA br. 44

Obaveštajni centar XV divizije javlja:

Dvanaestog oktobra su Nemci i 100 domobrana, sa tenkom i oklopnim kamionom, išli iz Ozlja prema Karlovcu. Naša zaseda odbila ih je posle kratke borbe kod Zugčeve Gorice. Neprijatelj je istoga dana, sa tri teška tenka, ponovo napao naše sa druge strane pored puta Karlovac — Gor. Pokuplje. U borbi smo oštetili 1 teški tenk i izbacili ga iz borbe. Sve napade Nemaca odbili smo minobacačima i mitraljezima i naterali ih na povlačenje. Gubitaka nismo imali. Uništili smo 9 električnih stubova sa betonskim postamentima u blizini Ozlja, zbog čega je Karlovac bez osvetljenja. Minirali smo i prugu Karlovac — Ozalj. Neprijatelj je 13 o.m. pokušao, sa većim snagama (sa 5 tenkova i 500 do 600 ljudi), da prodre pravcem Mahično — Gor. Pokuplje, prema Malom Erjavecu — Jaškovo. među naše položaje. Naši su odbili sve napade. Neprijatelju stiže pomoć iz Karlovca. Iz uporišta Ozalj pobeglo je 5 domobrana. Prilikom tog sukoba neprijatelj je imao velike gubitke. Prema Karlovcu su odvezli 3 kamiona mrtvih i ranjenih.

14 o.m.

Primećena je koncentracija neprijatelja oko Jaske. Prema Ogulinu i Jastrebarskom kreće se veća kolona Nemaca koji dolaze iz Italije. U domobranskoj vojsci primećuje se veliko neraspoloženje prema Nemcima.

U pravcu Ljubljane primećene su 16. X. jake jedinice nemačkih snaga. Od Sevnice prodirala je neprijateljska kolona prema Tržišču. Naše jedinice su ih napale i naterale u panično

bekstvo. Neprijatelj je imao tom prilikom 25 mrtvih. Nemci su se, zbog pritiska naših jedinica, opet povukli iz St. Janža.

Nemci su 14. o.m. odvezli iz Kostanjevice brdski top i dvoja oklopna kola. Neprijatelj, u jačini od 30 ljudi, pokušavao je da prodre iz Broda kod St. Vida prema Krškom. Naši su ih odbacili. Kolona belogardista, koja je otišla iz Kostanjevice u Malence, smestila se u kućama pored puta Kostanjevica — Raka. U Novu Bučku stigla je patrola legionara, koja se uskoro povukla, a sada se verovatno nalazi u Colnišču kod Rake. Nemci i belogardisti patroliraju duž Krke i postavljaju zasede po šumama. U Krškom Polju nema bitnih promena.

Izveštaj od 16-X:

Na sektoru Sv. Križ kod Litije — St. Janž nisu vodene borbe. Stanje neprijateljskih uporišta na tom sektoru je sledeče:

Litija: 100 do 150 Nemaca.
Šmartno: 180 do 200 belogardista.
Bogenšperk: Posada je nepromenjena.
St. Jurij: 100 do 120 Nemaca.

Jedna nemačka kolona je 16. X. pre podne, zaposela položaje iznad Gabrijela. Tukli su naše položaje sa dva laka topa. Tu kolonu Nemaca sačinjavaju tri do četiri čete od po 120 ljudi. Svaka četa je naoružana sa 2 laka bacača. Granica je u izvesnim predelima ponovo minirana. Kod Kostanjevice dejstvuje vatreno oružje i sa naše i sa neprijateljske strane. Nemci i belogardisti su u Zameškom smešteni po kućama i kontrolišu Krku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika otseka:
Musa

(M.P.)

IZVESTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 17 OKTOBRA 1943 O BORBAMA JEDINICA PETNAESTE DIVIZIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
17. X. 1943, u 10 časova

Br. 27

VESTI SA NAŠEG BOJIŠTA

13. X. U pola 12 h pojavio se iznad Ribnice nemački avion, koji je kružio neko vreme a zatim bacio 4 bombe na oko 150 m od glavne zgrade u krugu kasarne. Pretpostavlja se da je avion imao nameru da unese zabunu među straže, kako bi na taj način pobegli belogardisti zatvoreni u kasarni. Štete nije bilo. Prema dosada stiglim izveštajima, naše jedinice su prilikom akcije na Štampetov most[2] kod Verda zaplenile: 1 teški protivavionski mitraljez, 2 laka mitraljeza, 7 sanduka municije za puške, više uniformi i cipela, hranu, drugi vojni materijal i 1 luksuzni automobil. Uništili su 3 protivavionska topa, 1 reflektor, 6 kamiona i 1 dinamomotor. Neprijatelj je imao 70 mrtvih i mnogo ranjenih.
Jedna manja jedinica minirala je toga dana put između Trebelnika i Verda. Prilikom eksplozije mina poginulo je 7 Nemaca. Iste jedinice uništile su na toj pruzi 5 telegrafskih stubova i porušile 200 m železničke pruge. Neke naše jedinice vodile su borbe između St. Janža i Hrušice. U sukobu je poginulo 30 Nemaca i uništen je 1 kamion. Naši borci su posle teških borbi zauzeli uporište Bučku. Plen je bio prilično velik. Naša artiljerija nanela je Nemcima velike gubitke. Naši borci zauzeli su posle jednodnevne blokade neprijateljsko uporište Presku i zapalili ga. Plen u materijalu i vojnoj opremi bio je prilično velik. Borbe na tom sektoru su jako teške, naročito oko Osredeka, Padeža i Sela. Naše jedinice su u tim akcijama zarobile 9 »vermana« i 1 Nemca.

14. X. Naše jedinice zauzele su nacističko uporište Koprivnik i Vinji Vrh.[3] Neprijateljska posada na Vinjem Vrhu je

[1] Original u arhivi CK SK Slovenije.
[1] Vidi dok. br. 129 i 131.
[3] Vidi dok. br. 131.

izgorela. Spaljeno je i selo Koprivnik. Cete naše Udarne brigade povele su toga dana teške borbe sa SS jedinicom u blizini St. Janža. Banditi su se povukli prema Savi. pretrpevši velike gubitke.

Naši borci napali su na položaju oko Svibna neprijateljsku kolonu koja je prodirala iz Radeča prema Selima. Neprijatelj je pobegao posle kratkog ogorčenog sukoba. Neprijateljske gubitke nije bilo moguče ustanoviti zbog brzog povlačenja Nemaca. Naš bataljon je u sukobu 14 okt. uništio 3 nemačka motorna vozila, 1 oklopni automobil, 1 luksuzni automobil i motocikl. U borbi su poginula 2 nacistička vojnika.

Neprijateljska tenkovska kolona prodirala je prema St. Juriju. Naši borci su uništili iz zasede 1 nemački tenk sa posadom zajedno.

15. X. Neprijatelj koji je prodirao prema Sevnici prešao je Savu i sa jednom kolonom približio se dolini Mirne. Drugu kolonu, koja se kretala prema St. Janžu i Pungertu, naši borci su raspršili iznenadnim napadom. Spaljena su 4 nemačka kamiona. U borbi je poginuo 1 nemački vojnik, a 4 su naše jedinice zarobile. Tom prilikom naši su oslobodili 2 zarobljena partizana. Zbog jakog pritiska naših brigada prema Savi, Nemci su napustili sledeča utvrđena uporišta: Leskovec, Brezje. Novi Grad, Hinje, Strmec. Vrh kod Dola i Gradišče.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Vrabec[1]

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 17 OKTOBRA 1943 ŠTABOVIMA TRŠĆANSKE. GORIČKE I TRIGLAVSKE DIVIZIJE O NJIHOVOM OPERATIVNOM PODRUČJU I O UKLJUČIVANJU NOVIH BRIGADA U NJIHOV SASTAV'

GLAVNI STAB NOV I PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB
ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 17. X. 1943

ŠTABU TRŠĆANSKE DIVIZIJE
ŠTABU GORIČKE DIVIZIJE
ŠTABU TRIGLAVSKE DIVIZIJE

Da bismo ubrzali naše ofanzivne akcije protiv okupatora, potrebne su, posle formiranja divizija i novih brigada, nove organizacione vojne mere. Te mere imaju za cilj da olakšaju štabovima divizija komandovanje i rukovođenje pojedinim brigadama. Zbog toga izdajemo sledeću

n a r e d b u :

1. Operativno područje Goričke divizije je sva slovenačka teritorija zapadno i severozapadno od železničke pruge Tržič— Gorica — Podbrdo.

2. Operativno područje Tršćanske divizije je sva teritorija koju ograničava železnička pruga Postojna — Trst — Gorica — Podbrdo i koja se proteže do Trnovskog Gozda i Nanosa, uključno sa zapadnim i južnim obroncima Banjske Planote, tj. sa krajevima gde se nalaze važne komunikacione linije između Sv. Lucije i Gorice i važna uporišta neprijatelja.

3. Operativno područje Triglavske divizije je sva Gorenjska. teritorija Dolomitskog odreda, sva teritorija Idrijskog okruga sa Bukovskom i Šentviškom visoravni zajedno, do granica operativnih područja Goričke i Tršćanske divizije.

4. Gorička brigada i brigada »Simon Gregorčič« uključuju se u sastav Tršćanske divizije.

5. U sastav Goričke divizije ulazi, pored I soške brigade, još i novoformirana II soška brigada, kao i jedinice koje će se formirati od rasformiranog Briško-beneškog odreda i novomobilisanih boraca.

6. Dok Goričkа brigada i brigada »Simon Gregorčič« ne dobiju nova naređenja od Tršćanske divizije, ostaju na snazi naređenja našeg štaba Goričkoj diviziji izdata 15. X. 1943.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Dušan Kveder-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič

Na znanje: Glavnom štabu NOV i POS
Tršćanskoj diviziji
Goričkoj diviziji
Triglavskoj diviziji
Štabu Goričke brigade
Štabu Gorenjskog odreda
Štabu Koruškog odreda
Komandi mesta Cerkno.

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 17 OKTOBRA 1943 O POSTAVLJENJU KOMESARA I NJEGOVOG ZAMENIKA U TRŠĆANSKOJ DIVIZIJI[1]

GLAVNI STAB NOV I PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB
ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 17. X. 1943

ŠTABU TRŠĆANSKE DIVIZIJE

U štab Tršćanske divizije

postavljamo:

za komesara divizije druga Branka Babica — Vladu, člana PK KPS za Primorsku;
za zam. politkomesara divizije druga Darka Marušiča — Blaža, dosada politkomesara te divizije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Dušan Kveder-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič

Na znanje:

Glavnom štabu NOV i POS,
Triglavskoj, Goričkoj i Tršćanskoj diviziji,
Koruškom odredu.

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 17 OKTOBRA 1943 ŠTABU TRŠĆANSKE DIVIZIJE ZA RUŠENJE KOMUNIKACIJA NA NJENOM OPERATIVNOM PODRUČJU[1]

GLAVNI STAB NOV I PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB
ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 17. X. 1943

ŠTABU TRŠĆANSKE DIVIZIJE

Naredbom od 17 ovog meseca proširili smo vaše operativno područje na Vipavsku Dolinu i severozapadne i jugozapadne padine Banjske Planote, gde se nalaze važna nemačka uporišta i komunikacije. Novo. prošireno operativno područje ima dovoljno zaokružen oblik da možete rukovoditi iz određenog centra svim vašim jedinicama koje će vršiti operacije protiv pojedinih vojnih okupatorskih ciljeva. Vaše područje pretstavlja za nas najvažniji deo teritorije u zapadnoj Sloveniji. Tu se nalaze saobraćajne veze između Trsta i Ljubljane (drum i železnička pruga), važna železnička pruga Trst — Tržič — Videm, železnička pruga Tržič — Gorica, Podbrdo . važan drum Gorica — Postojna i Gorica — Poljanska Dolina. Osim toga, na tom sektoru nalazi se Trst. koji pretstavlja za nas naročiti vojni cilj kao naše najveće pristanište, zat m Tržič sa s*vojim brodogradilištima i Gorica, centar Slovenaćkog Primorja. Nemačka ofanziva je čitav ovaj sektor najviše pogodila. Vojne jedinice koje su ovde operisale pretrpele su prilične udarce, ali će se vremenom oporaviti. S obzirom na vanrednu važnost vašeg operativnog područja, mi smo vam pridodali 2 brigade iz Goričke divizije, tj. Gregorčičevu i Goričku brigadu, tako da je sada u sastavu vaše divizije pet brigada: III UB • Ivan Gradnik«, UB »Simon Gregorčič«, Gorička UB. UB Srečko Kosovel< i brigada Triestina d'Assalto«. Osim tog pojačanja vaših jedinica, popunili smo i vaš štab naimenovanjem novog člana štaba druga Vlade-Branka Babiča. Vaši vojni zadaci su sledeči:

1. Pošto XIV divizija operiše na železničkoj pruzi Rakek — Sent Peter — Trst, važnije je da koncentrišete vaše napade na železničku prugu Trst — Tržič. Od svih komunikacija vašeg operativnog područja ovaj deo železničke pruge je najvažniji

za izvođenje opšteg operativnog plana. Zbog toga odredite odgovarajuće snage koje će izvršavati ovaj zadatak. Železničku prugu Podbrdo — Gorica ruši i napada Goričká divizija. Vi napadajte i rušite drum koji ide levim sektorom Soče na istom sektoru. Za izvršavanje tog zadatka imate već raspoređenu Goričku brigadu. Deonicu železničke pruge između Gorice i Tržiča treba da rušite vi. Od drumova koji vode iz Italije prema Ljubljani najvažniji je drum Trst — Divača — Razdrto. Njega treba razrušiti. Za taj posao treba odrediti jače jedinice nego za rušenje južne železničke pruge, koja ide uporedo, i koju i onako već napada XIV divizija, a između Ljubljane i Logateca XVIII divizija. Isto tako treba uništavati drum koji vodi iz Gorice, kroz Ajdovščinu, prema Idriji i Postojni. Sye te komunikacione linije napadajte u početku tako što ćete rušiti manje deonice, slabo zaštićene objekte i postavljati zasede na porušenim mestima. Čim udarna snaga vaših brigada poraste, rušite velike saobraćajne objekte na taj način, što ćete uništiti stražarska uporišta pored tih objekata. Dobro organizovanim napadom, i uz sadejstvo vaših većih jedinica, zaposedajte čitave sektore na komunikacijama i temeljito ih rušite.

2. Napadima na nemačke patrole i vozila vi ćete postići velike uspehe. Okupatoru treba onemogućiti bezbrižno kretanje po terenu. Okupatorove patrole i motorna vozila treba napadati i zbog toga što su to najpogodnije i najlakše akcije za mladu vojsku i partizane početnike.

3. U uporištima koja je okupator retko posejao na vašem sektoru nalazi se vrlo mnogo demoralisanih vojnika koji nisu nemačke narodnosti. Ovu činjenicu vešto koristite prilikom napada na utvrđena ili neutvrđena uporišta neprijatelja. Treba očistiti Kras, Vipavsku Dolinu i Trnovo i opet se približiti Gorici i Trstu.

4. Vaši organizacioni zadaci su sledeči:

Treba da brzo uspostavite dodir sa svih pet brgiada, da pregledate i kontrolišete kako rade štabovi tih brigada, da uspostavite redovne svakodnevne veze sa tim štabovima i pojačate brojno stanje brigada (do 2500 ljudi). Veza sa nama treba da bude što brže uspostavljena. Organizujte vaš štab; sredite vod za vezu, odredite odgovorne referente za kulturni i propagandni rad i zdravstvenu službu, organizujte obaveštajni centar u Diviziji, odredite glavnog intendanta i sredite sudsku službu. Sto pre treba organizovati kurs za desetare i vodnike prema već poslatom programu.

5. Skupljati treba izgubljeno i odbačeno oružje, municiju i drugi ratni materijal. Mobilizaciju treba produžiti pojačanim tempom. Mobilišite u prvom redu proletarijat iz Trsta i Tržiča. Mogućnosti za mobilizaciju na vašem sektoru su skoro ne-

ograničene, a i oružja ima dovoljno kod naroda. Odlučnim prelaskom u ofanzivu ostranićete slabe posledice ofanzive kod partizana i civilnog stanovništa. Računajte sa pokušajima bele i plave garde da iskoriste delimičnu demoralizaciju stanovništva zbog ofanzive. Odlučno uništavajte sve belogardističke i plavogardističke organizacije.

6. Trst pretstavlja za nas poseban vojni cilj. Oslobođenje Trsta je zadatak vaš i XIV divizije. Treba organizovati vezu sa Trstom, a u samom Trstu ubrzavati formiranje borbenih grupa. Posadu u Trstu ćemo najlakše primorati na kapitulaciju sprečavanjem veza koje ima okupator između Trsta i drugih vojnih centara.

Šaljite svakodnevne i redovne izveštaje, u prvom redu o stanju brigada, o vašim vezama sa brigadama i o tome da li se vaš štab prikupio na određenom mestu. Obavestite nas o mestu gde se vaš štab nalazi. Izveštavamo vas da će u toku dva dana biti uspostavljena kurirska veza na motociklima između nas i Predmeje, u prvom redu zbog toga da bi bila veza između nas i vas što brža. Do nas će se moći putovati i automobilom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Dušan Kveder-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič

BR. 138

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 17 OKTOBRA 1943 ŠTABOVIMA TRIGLAVSKE DIVIZIJE I DOLOMITSKOG ODREDA O UKIDANJU DOLOMITSKOG ODREDA[1]

GLAVNI STAB NOV I PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB
ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 17. X. 1943

ŠTABU TRIGLAVSKE DIVIZIJE
ŠTABU DOLOMITSKOG ODREDA

Zbog političke i vojne situacije treba da na teritoriji Dolomitskog odreda operiše snažna udarna jedinica, pod jakim

rukovodstvom, uz podršku jedinica koje operišu u Poljanskoj Dolini protiv nemačkih okupatorskih uporišta. Zadaci koje je dosada izvršavao Dolomitski odred postaju teži i može da ih izvršava jedinica snažnija i udarnija od odreda. Zbog toga postaju jedinice odreda na dolomitskom području suviše slabe. One ne mogu da izvršavaju određene zadatke i podležu pasivnosti. Da bi se te greške otstranile, i u cilju formiranja jedinstvene udarne snage, sposobne da na teritoriji Dolomitskog odreda udarnički izvršava operativne zadatke koje postavlja Glavni štab NOV i POS,

n a r e đ u j e m o :

1. Dolomitski odred se ukida.
2. Sve jedinice Dolomitskog odreda ulaze u sastav Triglavske divizije, koja će ih rasporediti po svojim brigadama.
3. Stab Dolomitskog odreda treba da se javi našem štabu.
4. Dosadašnje operativno područje Dolomitskog odreda, sa svim njegovim operativnim zadacima, prelazi u operativno područje Triglavske divizije.

Ovo naređenje stupa odmah na snagu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kveder Dušan-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič

Na znanje:

Glavnom štabu NOV i POS
Tršćanskoj diviziji
Goričkoj diviziji
Idrijskom odredu
PK za Gorenjsku
PK za Primorsku
Gorenjskom odredu
Koruškom odredu.

UPUTSTVA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 17 OKTOBRA 1913 ŠTABU TRIGLAVSKE DIVIZIJE O UKLJUČIVANJU JEDINICA DOLOMITSKOG ODREDA U NJEN SASTAV I O NJENIM ZADACIMA NA DOLOMITSKOM TERENU[1]

GLAVNI STAB NOV I PO SLOVENIJE
OPERATIVNI STAB
ZA ZAPADNU SLOVENIJU
P o l o ž a j , 17. X. 1943

v

ŠTABU TRIGLAVSKE DIVIZIJE

S obzirom na našu naredbu o ukidanju Dolomitskog odreda[2] i o preuzimanju operativnih zadataka toga odreda od strane jedinica vaše divizije, izdajemo vam sledeća

uputstva:

1. Dolomitski odred broji danas 200 do 300 ljudi. Naoružan je sa najmanje 40 automata, 2 teška minobacača i 9 lakih minobacača. Sve to i sve zalihe oružja toga odreda dolaze u sastav vaše divizije. Bataljoni Odreda su formirani i imaju svoje štabove. Ako se pokaže da su bataljoni dobri, pridodajte vašim brigadama jedinice Odreda kao kompletne bataljone, sa njihovim štabovima zajedno. Te jedinice pridodajte u prvom redu vašoj VII UB i brigadi »Janko Premrl-Vojko«, koja će imati i najšire operativno područje. Iz jedinica Odreda odaberite 60 ljudi, tj. kompletnu četu partizana, sa potrebnim kadrom, i tu četu pošaljite brigadi Premrl-Vojko«. Ta četa treba da je sastavljena od partizana koji nisu rodom iz Idrijskog okruga. Tu četu ćemo pridodati Komandi Idrijskog područja. Štab Vojkove brigade odmah će nas obavestiti o dolasku te čete. Ta četa treba da ima odgovarajuće oružje, bez minobacača.

2. Svi zadaci koje smo dali Dolomitskom odredu našom naredbom od 8. X. 43, koju ste i vi primili na uvid, prebačeni su sada na vas. Ali time još nije rečeno da operativni plan, koji smo mi odredili, treba da promenite i da sve svoje snage upravite na akcije na dolomitskoj teritoriji. Suprotno: pojačanim snagama vaših brigada nastavite ofanzivu u Gorenjskoj.

Kad ti određeni ciljevi budu postignuti, lako ćete većim udarnim snagama, očistiti teren, sa koga ćete moći vršiti pritisak na Ljubljanu. U svim operacijama treba da važi sledeće načelo: udarajmo po okupatoru koncentrisanim snagama, potpuno ga uništavajmo snažnim, čestim opkoljavanjem, i ne dozvolimo mu da nam se izvuče. Vaša divizija imaće sada dovoljno snage i oružja na raspolaganju da zadaje takve udarce okupatoru.

3. Ali gornjim odlukama mi ne napuštamo Dolomite. Ta teritorija treba da je stalno pod vašom kontrolom. Prilikom odlaska odreda sa Dolomita treba izvršiti potpunu mobilizaciju na terenu, a i kasnije stalno slati manje ali odlučne patrole u cilju mobilizacije. Usto, manji minerski pionirski vodovi moći će stalno rušiti komunikacije.

Raspuštanje Dolomitskog odreda treba da izvrši lično jedan član vašeg štaba prema ovim uputstvima. Izvestite nas o izvršenom zadatku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Dušan Kveder-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič

BR. 140

NAREDBA OPERATIVNOG ŠTABA ZA ZAPADNU SLOVENIJU OD 17 OKTOBRA 1943 O RASFORMIRANJU BRIŠKO-BENEŠKOG I TOLMINSKOG ODREDA[1]

OPERATIVNI STAB
ZA ZAPADNU SLOVENIJU
Položaj, 17. X. 1943

SVIM VOJNIM JEDINICAMA NA PODRUČJU ZAPADNE SLOVENIJE

Za uspešnu borbu protiv okupatora moramo organizovati jake i udarne jedinice pod energičnim i jedinstvenim rukovodstvom. S obzirom na vojni i politički položaj kakav je na teritoriji koja pripada operativnom području Goričke divizije, gde

se pored brigada nalaze i Briško-beneški i Tolminski odred, ti novoformirani odredi neće moći izvršavati dobijene zadatke. Zbog toga

n a r e đ u j e m o :

1. Briško-beneški odred se ukida.

2. Tolminski odred, ukoliko je već formiran, ukida se.

3. Sve jedinice Briško-beneškog i Tolminskog odreda pripadaju Goričkoj diviziji, koja neka ih delimično uključi u brigade, a od ostatka formira treću brigadu, koju će brojno pojačati sa novomobilisanima.

4. Likvidaciju oba odreda izvršiće Stab Goričke divizije.

5. Štabovi odreda se stavljaju na raspolaganje Štabu Goričke divizije, koja će ih postaviti na odgovarajuća mesta u brigadama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Kveder Dušan-Tomaž

Komandant:
Lado Ambrožič

Dostavljeno: Glavnom štabu NOV i POS
Štabu Goričke divizije
Štabu Tršćanske divizije
Štabu Triglavske divizije
Štabu Briško-beneškog odreda
Štabu Gorenjskog odreda
Štabu Koruškog odreda.

IZVESTAJ ŠTABA GORENJSKOG ODREDA OD 17 OKTOBRA 1943 GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE O STANJU ODREDA I NJEGOVIM AKCIJAMA U PERIODU OD 15 SEPTEMBRA DO 15 OKTOBRA 1943'

STAB
GORENJSKOG ODREDA
Na položaju, 17. X. 43
Br. 235/3

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO SLOVENIJE

Posle dolaska Operativnog štaba za zap. Sloveniju slali smo izveštaje samo tome štabu, i to svakodnevno. Ali pošto smo sada primili dopis od vas, u kome naglašavate da treba da šaljemo izveštaje i vama, to vam ih danas šaljemo, i to izveštaje za ceo mesec.

Brojno stanje Gorenjskog odreda iznosi 241 drug, koji su svi naoružani.

Naoružanje: 9 lakih mitraljeza,
4 laka mitraljeza su u rezervi za novu jedinicu,
2 teške brede u rezervi,
232 puške sa pripadajućom municijom i bombe.

Moralno stanje i disciplina u jedinicama znatno su se podigli i vrlo su dobri.

Takozvani »zabitnici« mnogo su se javljali našim jedinicama. Do 10. X javili su se svi osim jedne grupice. Drugove koji su pripadali brigadi, ali su se prilikom hajki raspršili, sakrili itd., šaljemo, kako dolaze, natrag u brigadu.

Izveštaj o akcijama odnosi se na period od 15. IX do 15. X. Zbog suviše velike udaljenosti nekih jedinica, izveštaje od njih još nismo primili, ali ćemo vam ih poslati naknadno.

16. IX. Minerski vod »Ratitovec« minirao je prugu kod Boh. Bele. Izbacio je iz koloseka teretni voz. Uništena je lokomotiva i nekoliko vagona.

Istoga dana patrola istoga voda sukobila se sa dva nemačka policajca. Posle kratke međusobne vatre policajci su poginuli.

28. IX. Minerski vod »Triglav« napao je automobil koji je išao sa Bleda. Pojedinosti o tome koliko je bilo mrtvih i ranjenih nisu nam još poznate.

22. IX. Patrola minerskog voda »Grintavec«, od tri druga, napala je kod Sv. Ane Nemce koji su čuvali zarobljenike na radu. Nastala je velika panika koju su zarobljenici iskoristili i pobegli. Zarobljenika je bilo oko 20. Dosada još nismo došli u vezu sa njima.

30. IX. Isti vod uništio je sve uređaje na železničkoj stanici Sv. Jošt kod Kranja.

27. IX. Isti vod napao je nemačku patrolu koja je bila nekoliko puta nadmoćnija. Posle duže vatre naši su se povukli bez žrtava. Još nam nije poznato koliko žrtava su imali Nemci.

2. X. Isti vod minirao je prugu kod Škofje Loke. Izbacio je iz koloseka vojni i transportni voz. Uništeni su svi vagoni, osim prvog vagona i lokomotive. Prema tačnim izveštajima koje smo primili bilo je 110 mrtvih i 20 lakše i teže ranjenih.

Prema zadnjim, najnovijim izveštajima svi znaci nagoveštavaju da su jedinice zaista počele da pretvaraju naše direktive u meso i krv, u borbu i delo. Tome je doprinela i prisutnost štaba odreda kod jedinica, kao i kadar koji je Glavni štab poslao u Gorenjsku. Sve jedinice su stalno u zasedama i sabotažnim akcijama.

6. X. Loška četa napala je kolonu Nemaca kod Selca. Prema izveštajima koje smo dosada primili, oni su imali 4 mrtva i više ranjenih.

Ista četa je za to vreme pravila zaseke, minirala, obarala telefonske stubove na putevima u Poljanskoj i Selskoj Dolini i na putevima koji vode na Blegoš i Ratitovec. Miniranje, zbog vlažnog eksploziva, nije imalo očekivano dejstvo.

Drum u Poljanskoj Dolini bio je u poslednje vreme miniran već triput, a u Selškoj Dolini dvaput. Posle prvog miniranja saobraćaj je ovde bio obustavljen nedelju dana.

7. X. Gađali smo okupatorska uporišta u Gaberku, Poljanama. Gorenjoj Vasi, Zeleznikima i Selcima.

4. X. Jesenička četa napala je stanicu i žandarmeriju u Podnartu. Na stanici su uništeni radioaparati u dva vagona. U žandarmeriskoj stanici bilo je ubijeno više žandarma, među njima, izgleda, i komandir stanice. Naši su se posle toga povukli bez žrtava, mada su Nemci za vreme akcije otvarali vatru iz tromblona i minobacača.

Minerski vod »Grintavec« napao je iste noći železničku stanicu Zabnicu kod Škofje Loke, gde je uništio sve uređaje.

11. X. Isti vod minirao je prugu između Radovljice i Jesenica. Teretni voz je izbačen iz koloseka. Uništeno je 6 vagona, dok su ostali teško oštećeni. U vozu su se nalazili i vojnici. Bilo je više mrtvih i ranjenih, što se moglo zaključiti na osnovu kola za spasavanje koja su idućeg dana vozila ranjenike sa toga mesta u bolnicu. Saobraćaj je bio obustavljen 36 časova.

11.X. Isti vod minirao je na stanici Dobrava blok i potpuno ga razrušio. Skretnice nisu mogle da se pomeraju, što je jako otežalo saobraćaj. Isti vod je istoga dana išao u zasedu kod Bleda. Pošto nisu naišla nikakva neprijateljska vozila, napali su lokomotivu, kojoj su bila priključena poštanska kola, i ova su prilično oštetili.

11. X. Jesenička četa likvidirala je denuncijanta Alojza Jegliča.

13. X. Minerski vod »Ratitovec« minirao je prugu kod St. Jošta. Voz je iskočio iz koloseka. slupao se. Lokomotiva, koja se survala 6 m duboko, leži sa točkovima okrenutim gore. Naši nisu imali gubitaka, iako je policija odmah reagovala. Za pojačanje vojske u Koruškoj ustupili smo Koruškom odredu Korušku četu i »Ratitovec« (minerski vod).

Mobilizacija, koja je počela, uspešno se sprovodi. Politički i vojni časovi održavaju se redovno. Na političkim časovima bile su diskutovane i prorađivane zadnje brošure i održana razna predavanja. Na vojnim časovima izučava se teorija i vrše vežbe. I časovi kritike održavali su se redovno dvaput nedeljno. U nekim jedinicama izlaze džepne novine, dok se u drugima uvode. Kvalitet partizana u našem odredu očigledno se preka-Ijuje u zaista prave borce. Uspešno se razvija naša borba protiv oportunizma, saboterstva, panikerstva i lokalpatriotizma — protiv svega što vodi poreklo još od ranije i ima duboke korene još od ranijih vremena.

Posle zadnjih akcija koje su izvršile naše jedinice, moral ljudstva se jako podigao, dok je kod Nemaca jako opao, i sve mere koje je okupator u tom smislu preduzeo imaju defanzivan karakter. Naš budući rad odvijače se u tom pravcu da ne damo, odnosno, da ne prepustimo inicijativu neprijatelju, nego da je ne samo zadržimo već i proširimo i pojačamo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Gor. odred!

(M.P.)

Komandant:
Zvonko Bertoncclj (Planine)

Politkomesar:
Kržišnik Anton-Ljubo

UPUTSTVO ORGANIZACIONOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 OKTOBRA 1943 ZA POSTUPAK PRILIKOM MOBILIZACIJE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
ORGANIZACIONI OTSEK
18 okt. 1943

SVIM KOMANDAMA PODRUČJA I KOMANDAMA MESTA

Primećujemo da još uvek nije izvršena mobilizacija lica sposobnih za operativne jedinice u onom obimu kao što je to već davno trebalo. U komandama područja, komandama mesta, partizanskim stražama i narodnim zaštitama još uvek se nalazi ogroman broj lica koja spadaju u operativne jedinice, tj. starih od 17—45 godina, a nisu dokazala lekarskim nalazom svoju nesposobnost za operativne jedinice.

Komande područja i komande mesta treba da uzmu stvar sa puno ozbiljnosti i izvrše mobilizaciju kao što je to potrebno. Sem toga, one ne smeju da određuju za partizanske straže lica koja spadaju u operativne jedinice. Svaki nedostatak zaslužuje prekor i onaj koji učini nepravilnost biće pozvat na odgovornost zbog neizvršavanja poverenih zadataka.

Ustanovljeno je da je većina novomobilisanih lica koja su se odazvala mobilizaciji došla u svoje jedinice obučena u najlošiju odeću i obuću, rezonujući da će im vojna komanda obezbediti sve što im je potrebno. Izuzetno je poneko doneo pokrivač, porciju itd. Pošto Narodnooslobodilačka vojska ne raspolaže dovoljnom količinom sirovina i fabrikama koje bi mogle proizvoditi artikle sviju vrsta, potrebne za vojsku, nalažemo komandama područja i komandama mesta da izdaju naređenje svim onima koji su se dosada prijavili i još se nalaze u pozadinskim vojnim jedinicama, kao i licima koja će one mobilisati. da treba da dođu u jedinice naše vojske dobro obučeni i obuveni i da donesu i porcije, kašike i drugo što im treba svakoga dana. Na taj način ćemo lakše podmiriti potrebe naše vojske zbog njenog ogromnog porasta, a sa druge strane, lica koja će se odazvati dobro obučena i obuvena biće zaštićena od hladnoće i vlage koje će se, zbog zime koja dolazi, svakoga dana sve više osećati.

Sve komande treba da znaju na pravilan način objasniti civilnom stanovništvu da je to veoma potrebno. U tom cilju one treba da se dogovore sa terenskim organizacijama OF, koje treba da umeju politički uticati na stanovništvo, kako bi rado podnelo takve žrtve. Treba dokazati da je to u njihovom vlastitom interesu, jer će na taj način očuvati svoje zdravlje; jedinice naše vojske neće patiti od bolesti, zbog čega će lakše izvršavati zadatke koji se postavljaju pred njih.

Ponovo skrećemo pažnju komandama područja i komandama mesta na okružnicu Privrednog otseka pri Glavnom štabu, kojom su komande područja primile naređenje o mobilizaciji potrebnih obućara i krojača za naše vojne radionice. Tome pitanju pridite odmah i rešite ga na zadovoljavajući način.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Načelnik otseka:
Jože Mazovec

Okružnica je dostavljena svim komandama mesta.
R. 22.X. 43

BR. 143

IZVESTAJ OBAVESTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 OKTOBRA 1943 O SITUACIJI NA SEKTORU KLANA — RAKEK — LJUBLJANA[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
18.X. 1943
u 9 časova

IZVESTAJ O SITUACIJI BR. 44

Izveštaj OC XIV divizije od 17. X. 1943:

Nemci su 16. X počeli da opravljaju Stampetov most kod Verda.[2] U cilju obezbeđenja radnika koji opravljaju most. oni drže jake zasede na Tolstom Vrhu i na suprotnoj strani pruge.

Kako izgleda, oni su dovezli već delimično pripremljenu konstrukciju za obnovu mosta.

Današnje stanje posade u Borovnici je sledeče: 550 Nemaca i 300 belogardista i plavogardista. Tačna kontrola posade nije moguća, jer su stalno u pokretu. Naprimer, 14. X, oko 9 časova, otišlo je iz Borovnice prema Rakeku do 200 Nemaca. U pola 12 časova stiglo je iz Brezovice u Borovnicu 80 Nemaca, zatim u 5 časova posle podne stiglo je 250 Nemaca od Rakeka, a predveče, opet, otišlo je 400—500 njih u nepoznatom pravcu. Takvi pokreti su stalni. Prema iskazu jedne žene koja je došla iz Ljubljane u Cerknicu, krenula je 15. X jedna nemačka divizija iz Ljubljane prema Nemačkoj. Formirala se 4 dana.

U noći između 14 i 15 o.m. prolazili su 6 časova bez prestanka kroz Vrhniku, prema Ljubljani, nemački kamioni, motocikli i tenkovi. I u noći između 15 i 16. X primećen je na putu veliki broj motornih vozila koja su krenula prema Ljubljani. Vozili su ratni materijal. Vojska se nalazila, kao pratnja, samo u tenkovima. Prema našoj proceni bilo je preko 600 tih vozila. Automobili su bili većinom pokriveni.

Nemci su 15. X uhapsili u Ljubljani 104 službenika Direkcije železnica. Optuženi su za špijunažu.

Obaveštajna služba sa Mašuna javlja da su u napadu na Mašun 16.X učestvovali uglavnom talijanski skvadristi u nemačkim uniformama i Slovenci iz Štajerske. Pravih Nemaca bilo je vrlo malo. Posle višečasovne borbe sa našim jedinicama, oni su se povukli i odvezli sa sobom više mrtvih i ranjenih. Naši su imali dva ranjenika.

U Klani je broj Nemaca nepromenjen, tj. 100 ljudi, sa pet manjih tenkova od 6 tona, jednim većim tenkom od 15 tona i dva blindirana automobila.

Petnaestog oktobra stigla je nemačka patrola sa 4 manja tenka do Crnog Luga. Druga patrola stigla je istoga dana do Zeljne. Obe patrole odmah su se vratile u Delnice. Juče su Nemci stigli sa 7 tenkova na Sibičke i šumskim putem prema Vršičku. I ta patrola se posle kraćeg vremena vratila prema Delnicama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Načelnik otseka:
Krajger Vito

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 OKTOBRA 1943 O NEMAČKOM IZVEŠTAJU POVODOM NEMAČKOG NAPADA NA ZAMAK LANIŠCE KOD LJUBLJANE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
18 okt. 1943
u 9 čas.

IZVEŠTAJ KOJI SMO PRIMILI OD VOS-a IZ LJUBLJANE:

Komandantu Policije bezbednosti i SD na Bledu

Izveštaj o akciji južno od Ljubljane od 2. X. 1943.-

Na prostoru južno i jugoistočno od Ljubljane vršila se u toku prošle nedelje veča koncentracija razbojničkih bandi. Linija bunkera južno od Ljubljane bila je ponovo gađana artiljerijom sa pravca Studenec — Ig. Dalje, naše patrole su se uverile da se na prostoru kod Lanišča nalazi banda od 200—300 ljudi, koja je pripremila sebi tvrđavu Lanišče za odbranu. Stoga je trebalo računati na oštar otpor zbog brojnog automatskog oružja branilaca. Plan za napad bio je sastavljen u štabu SS B. Rgt. 19. 3 batalj. Komandu je preuzeo kapetan žandarmerije Buhsberger. Udarna grupa sastojala se od čete kapetana Buhsbergera, policijske čete pod komandom fon Bezea, slovenačke domobranske čete (100 ljudi iz Ljubljane — Orle — Rudnik) i 15 ljudi treće borbene grupe koju je vodio Šlojfei-, Cilj napada je bio: napad na bandite u Lanišču, zauzimanje mesta i tvrđave Lanišče. Sve je bilo pripremljeno u 9 časova. U pola deset bile su raspoređene sve čete. Polazni položaj za napad bio je u polukrugu severno od Lanišča, Glavno težište bilo je na desnom krilu kod Lavrice. Put je štitila četa SS BI. Rgt. 19 i njoj pridodata tri drumska tenka tipa »Tatra«. U 11 časova »štuke« su počele da bombarduju krilo bandita i pokušale uništiti njihovu artiljeriju. Policiska baterija Alpenland gađala je topovima kalibra 15 sm sa ljubljanske tvrđave na Lanišče. (Dalji deo izveštaja nedostaje). Na kraju izveštaja stoji: Naša artilje-

' Kopija izveštaja VOS-a r^alazi se u arhivi CK SK Jugoslavije.

[1] Na sektoru Lavrica — Lanišče. u početku oktobra 1943, nalazio se Drugi bataljon Osme udarne brigade. Akcija koju spominje nemački izveštaj nije zabeležena ni u jednom sačuvanom dokumentu jedinica NOV I PO Slovenije.

rija s vremena na vreme nije dobacivala do cilja. U pola osam uveče dobili smo preko radija naređenje da se povučemo. Mitraljezi su štitili povlačenje.

Komandant nemačke policije bezbednosti
u Ljubljani

Zora

BR. 145

IZVEŠTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 18 OKTOBRA 1943 O NAPADU NA VELIKI VRH I O BORBAMA KOD KOSTANJEVICE[1]

GLAVNI ŠTAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
18.X. 1943, u 9 časova

Br. 23

VESTI SA NAŠIH BOJIŠTA

11. X. Jedna naša jedinica oborila je eksplozivom u blizini Ozlja 9 velikih električnih vodova.[2] Zbog te akcije, u Karlovcu je bio potpuno obustavljen rad u preduzećima sa električnim pogonom a sam grad ostao je bez osvetljenja.

12. X. Druga naša jedinica je kod Zugčeve Gorice naterala u bekstvo naciste koji su se približili našem položaju. Banditi su u sukobu izgubili jedan srednji tenk.

13.X. Čete naše brigade opkolile su i u naletu zauzele dobro utvrđeni Veliki Vrh.[s] Deo nacističke posade pobegao je kroz brešu i razbežao se po šumi. Poginula su 3 nemačka vojnika, među njima i komandant posade. Zarobljeni nacistički vojnik je izjavio da su banditi koji su pobegli poveli sobom preko 20 nemačkih ranjenika. Naši su zaplenili mitraljez, 20 pušaka, 300 ručnih granata i veliku količinu municije i vojne opreme.

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
['] Akciju su izvršile jedinice Petnaeste udarne brigade. Vidi dok. br. 133.

15. X. Grupe nemačkih vojnika, koje su se kroz šumu približavale našim položajima, otvorile su oštru vatru na naše patrole i civilno stanovništvo po naseljima. Naši su te jedinice posle kratke pucnjave rasterali. Jedna opkoljena grupa nacista bila je uništena do poslednjeg čoveka. Poginula su 24 nacistička vojnika.

Naša artiljerija je toga dana uspešno gađala Kostanjevicu. Srušila je vanredno jako utvrđenu školu koja je zatvarala prilaz u mesto. Uništena su i druga utvrđena nacistička gnezda i zgrade.

16. X. Neprijatelj je, pre podne toga dana, prodirao sa jakim snagama, uz podršku artiljerije i brojnih tenkova, prema položajima naše brigade.[4] Nemačka artiljerija i minobacači gađali su snažno naše položaje. Sem glavne kolone, našoj brigadi približile su se i druge manje grupe nacista. Naši borci odbili su napad posle ogorčene borbe i uništili veću neprijateljsku jedinicu. Između ostalih poginula su 2 nemačka oficira. Pet nemačkih zarobljenika izjavilo je da su došli sa talijanskog fronta.

Pripadali su II četi jednog puka koji je bio u poslednjim borbama potpuno uništen.

Naše čete su u blizini Bučke proterale i raspršile 20 bandita. Naši borci zapalili su selo Bučku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M.P.)

Zam. šefa otseka:
Ahac*

IZVESTAJ PROPAGANDNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 19 OKTOBRA 1943 O AKCIJAMA JEDINICA U SLOVENAČKOM PRIMORJU[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
PROPAGANDNI OTSEK
19. X. 1943. u 17 časova

Br. 29

VESTI SA NASIH BOJIŠTA

Borba u Slov. Primorju od 8. IX. pa nadalje

U vreme kapitulacije talijanske vojske slovenačka oslobodilačka vojska doživljavala je veliki polet svojih snaga. Bataljoni i partizanske jedinice bili su raspoređeni po Krasu, oko Vipave. Gorice, u Trnovskom Gozdu i Istri.

Od 8 sept. kroz Slovenačko Primorje kretale su se dugačke kolone raspale talijanske vojske. Naše jedinice zaprečavale su im put i razoružale ih uprkos njihovom otporu. Razoružane su divizije »Torino«, 'Salere«. deo divizije »Sforćesko«, bataljon divizije »Mačerata« i sve posade karabinjera i finansa. U naše ruke su pale velike količine teškog i lakog naoružanja: 30 topova, preko 1000 mitraljeza. 50 minobacača, 200 kamiona. 5 oklopnih automobila i 4 laka tenka. Sem toga, zaplenjene su vanredno velike količine ručnih mitraljeza, pušaka, municije, hrane i vojne opreme. Naša narodna vlast počela je mobilizaciju. U našu vojsku prijavljivale su se svakoga dana velike grupe meštana iz svih krajeva. Pridružili su nam se i brojni internirci koji su se vraćali iz logora.

Nemci su u to vreme na nekim mestima zaposeli železničku prugu od Podbrda do Gorice i Tržiča. Druge nacističke jedinice zaposele su železničku prugu i put od Postojne do Trsta.

Naše jedinice, uvećane novim brigadama i odredima, prešle su u napad protiv okupatora. Primorske partizanske jedinice umarširale su 9 sept. u Goricu, gde je održan veliki slovenački narodni zbor. Za vreme zbora kružio je iznad grada naš prvi avion i bacao na ulice pozdravne letke. Na zboru je učestvovala masa naroda iz grada i okoline.

Kad su, 12 sept., jake nacističke jedinice prodrle do Gorice, naše jedinice upale su na gorički aerodrom i tamo uništile 100 neprijateljskih bombardera i lovaca. U velikim hangarima, koje

su naši zapalili, izgoreo je veliki broj avionskih motora. Drugi naši bataljoni porušili su puteve i uništili mostove kojima bi neprijateljske snage mogle da se kreću. Vipavska Dolina bila je zatvorena za nacističke transporte. Porušeni su bili putevi na Krasu i na Tolminskom. Veza sa Trbižem i Beljakom bila je prekinuta. Sledečih dana došlo je do prvih borbi i sukoba sa Nemcima.

Najteže borbe vodene su oko Gorice i ispred kapije samoga grada oko koga su naše jedinice stegle obruč. Nemačke kolone, koje su prodirale iz grada, bile su odbijene i pretrpele su teške gubitke. Prosečni nemački gubici iznosili sü 40 ljudi dnevno. Naše udarne jedinice prodrle su u grad, gde su više dana držale srednju goričku železničku stanicu. Po ulicama grada vođene su teške borbe za svaku kuću. Nemački protivnapadi bili su odbijeni. U to vreme besnela je borba za Solkanski most, gde su naši artiljerci pružali sa velikim uspehom podršku četama koje su napadale. Saobraćaj na žel. pruzi Gorica — Sv. Lucija bio je obustavljen više dana. Vodovi i grupe minera uništili su u toku tih dana preko 100 mostova na putevima. Naša artiljerija je u toku jedne same noći potpuno uništila Mirenski aerodrom i sve uređaje na aerodromu. Partiz. jedinice su u borbama, koje su se vodile, uništile oklopni automobil 1 zaplenile 6 teretnih i 2 luksuzna automobila.

Naše jedinice su u borbama kod Volčje Drage napale nemački oklopni voz i zaplenile 6 teških mitraljeza, 2 minobacača, bacač plamena i mnogo vojne opreme.

Nemci su 20 sept. počeli nov silovit napad na naše položaje ispred Gorice. Prvoga dana oni su uspeli da uz pomoć teških tenkova prodru u naše prve linije. Uskoro je stupila u dejstvo naša artiljerija i zaustavila napredovanje nacista. Kad su, posle toga, naši borci prešli u napad, neprijatelj se brzo povukao prema gradu. Partizanske jedinice su, goneći Nemce, prodrle u predgrađe Gorice. Nemci su u borbama izgubili 2 teška tenka, 2 oklopna automobila i 4 kam ona. U svim tim borbama učestvovali su nemački avioni, ali oni našoj vojsci nisu naneli nikakvu štetu. Između Vogerskog i Dornberga bila su oborena 2 hitlerovska bombardera. Nemački gubici ispred Gorice iznose preko 200 ljudi. Do većih sukoba dolazilo je kod Idrije, koja je triput menjala gospodara. U gradu i okolini poginulo je oko 100 nemačkih vojnika. Uništena su 2 velika kamiona.

Naši su u blizini Godoviča odbacili nemačku oklopnu kolonu, ubili 30 neprijatelja i zapalili 4 teretna automobila.

Naši borci su u borbama na Krasu zarobili 6 Nemaca. Zaplenjena su sanitetska kola i uništena 2 kamiona natovarena municijom. Partizanske jedinice naterale su kod Komena u bekstvo veću nacističku jedinicu i ubile 22 bandita. Jedna naša

udarna četa iznenadila je nemačku stražu na gradskoj granici i prodrla u predgrađe Trsta. U uličnim borbama poginulo je 8 Nemaca. Naši su uspeli da se povuku bez ikakvih gubitaka. U sukobu kod Štanjela izgoreo je nemački kamion sa vojskom zajedno. Jedna naša četa zarobila je kod Razdrtog 2 nemačka vojnika i zaplenila kamion.

U svim tim borbama poginulo je preko 500 i zarobljeno 30 Nemaca. Dobivši velika pojačanja iz Austrije i Severne Italije, nacisti su 26 sept. počeli sa velikim napadom na primorsku oslobođenu teritoriju. Neprijatelj je prodirao iz Idrije, Trsta i Kobarida.

Naše brigade vodile su sledečih dana teške borbe na Crnom Vrhu i kod Ajdovščine gde je došlo do uličnih borbi. Poginulo je 20 neprijatelja. Ogorčene borbe vođene su na liniji Materija — Ilirska Bistrica gde su Nemci izgubili 2 teška tenka tipa »Tigar« i oklopni automobil. Poginulo je 70 nacista, a 3 su bila zarobljena.

Na brdu Sv. Marka u blizini Gorice razvila se teška borba sa nemačkim pešadiskim i oklopnim jedinicama. Nemci su u borbi izgubili 60 ljudi. Jedna partizanska jedinica napala je u blizini Kobarida nemačku kolonu na maršu. U borbi je poginulo 15 Nemaca, među njima i komandant Rener. Naše jedinice odbile su napad nacista na Vrata. Naše brigade raspršile su na Krasu nemačku motorizovanu kolonu i ubile 80 nacista. U naše ruke palo je 5 nemačkih kamiona i 2 blindirana automobila.

Manje borbe su u toku oko St. Vida, Cola, Otlice, Trnovog i Cepovana. Dosada je u borbama poginulo 200 okupatora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

(M. P.)

Zam. šefa otseka:
Ahac[3]

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 20 OKTOBRA 1943 O SITUACIJI NEPRIJATELJA U GORSKOM KOTARU, DUŽ PRUGE RAKEK — LJUBLJANA — ZAGREB — I U REJONU KOSTANJEVICE[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
20.x. 1943

IZVEŠTAJ O SITUACIJI I KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 46 i 47

Most preko Kupe kod Vinice je srušen, prelazak za pešadiju je otežan, a za motorizaciju onemogućen. Petnaestog oktobra krenuli su Nemci i preko 100 konjanika i nešto pešadije iz Bosiljeva za Bosance. Nemci nastupaju, na jednoj strani, od Ogulina i Bosiljeva, a na drugoj strani od Delnica, Vrbovskog i Lukovog Dola. Nemci se kreću iz Italije — Sušaka — Ogulina u pravcu Netretića glavnim putem za Karlovac. Izgleda da nemaju nameru prodirati preko Kupe u Sloveniju. Naše jedinice zaposele su položaje pored Kupe.

Nemci su 16. X stigli u Brod na Kupi sa 3 tenka Tigar;'. Pokupili su nešto hrane i vratili se u Delnice. Veći broj Nemaca vratio se u podne u Brod na Kupi.

Nemci, u jačini od 30 do 60 ljudi, patroliraju na sektoru Rakek pravcem Borovnica — Brezovica — Sobočevo. Isto tako pravcem Borovnica — Podpeč — Gor. Rakitna. Jačina patrola iznosi tu do 120 ljudi. Patrole su naoružane automatima i lakim mitraljezima. Nemce vode plavogardisti u nemačkim uniformama. Neprijatelj je pokušavao da prodre preko Knežaka i Koritnice na Mašun. U Knežaku su postavili 5 topova manjeg kalibra. Nemci su bili odbijeni.

Iz Ljubljane je 13. X otišlo za Litiju oko 200 kamiona Nemaca. Imali su nameru da krenu prema Zidanom Mostu, ali su promenili pravac i odvezli se prema Moravčama.

Nemci prodiru u tri kolone u pravcu Prežganje — Janče i Vnajnarje. Iz Prežganja prodire oko 150 do 200 ljudi, razvijenih u strelce. Iz Janča prodire 300 do 400, a iz Vnajnarja oko 100 ljudi. Naše jedinice sukobile su se sa neprijateljem 16. X.

Iz Trsta je stigla divizija fašista (do 300 ljudi). Među njima se nalaze nemački oficiri i belogardisti. Zaposeli su Laze i čitav predeo do Šmartna i Save (Predgrad. Vnajnarje, Janče, Tuji Grm. Dolgo Brdce, Gabrje, Velike Stange, Stangarske Poljane). Naoružani su sa 3 do 4 mitraljeza na 200 do 300 ljudi. Bacači nisu primećeni. Moral je slab. Pljačkaju hranu po selima.

Ljubljana: 15. X prolazile su kroz Ljubljanu [velike] kolone pešadije, automobila, tenkova i topova u pravcu Domžala, na sever.

Borovnica: 100 Nemaca i 100 domobrana. U bunkerima vazdušne železnice nalazi se 40 Nemaca sa protivavionskim topom i pešadiskim naoružanjem.

Bistra: 400 Nemaca, 10 domobrana.

Breg: 50 Nemaca sa 1 teškim i 3 laka mitraljeza.

Preserje: 35 domobrana (u talijanskim bunkerima). Do Snežnog Griča daljih 120 domobrana. U svakom bunkeru nalaze se 2 laka i 1 teški mitraljez. Na železničkim mostovima čuvaju stražu Nemci i domobrani zajedno. Komandant domobrana je rezervni poručnik Ludvik Kolan. Nemci se često smenjuju. Stare posade odlaze za Nemačku a nove dolaze iz Italije.

Blatna Brezovica: Baterija je podeljena. Jedna polovina otišla je sa 4 topa za kasarnu na Vrhnici, iza stanice. Kod svake polovine baterije nalazi se 40 Nemaca i domobrana. Vojnici te baterije čekaju na odlazak.

Vrhnika: 150 Nemaca i oko 300 domobrana.

Verd: 300 domobrana.

Stara Vrhnika: 100 domobrana.

Logatec: 100 Nemaca.

Izveštaj od 18. X:

Situacija od Litije do Ljubljane se u suštini nije promenila. Divizija fašista utvrđuje svoje položaje. Jačina pojedinih uporišta nije poznata.

Ljubljana: Prilikom blokiranja Direkcije železnica bilo je uhapšeno oko 120 muških i ženskih lica (direktor, pomoćnik direktora, načelnici i šefovi). Nemci su imali spisak. U Direkciji su tražili štampariju. U ispražnjene vile na Mirju uselio se Gestapo.

Vrhnika: (VOS)[2] Kroz Vrhniku su 14 i 15 o.m. neprestano prolazili kamioni, tenkovi i oklopna kola u pravcu Ljubljane. A 16. X prevozili su uglavnom

pešadiju, komoru i mazge. Na Vrhnici i u okolini, noćiva veći broj vojske, koja je samo na prolazu. Neprijatelj drži zasedu na Konč Hribu i na Rakovom Hribu.

Kod Radeča je 16 o.m. prešlo put 40 do 50 kamiona i nešto luksuznih automobila, ukupno oko 100 ljudi SS trupa. Od naoružanja imali automate, tri topa manjeg kalibra, četiri laka tenka i troja oklopna kola. Išli su u pravcu Brežica.

Nemci su napustili uporište Polšnik i pokupili namirnice i stoku. Patrole koje Nemci šalju protiv nas, sudeći prema njihovim uniformama, rumunske su narodnosti.

Njivice kod Radeča: 200 ljudi sa 35 automobila. Smešteni su u fabrici hartije. Kontrolišu put Radeče — St. Jurij motornim vozilima. Posada na Leskovecu i Bruniku drži zasedu i patrolira sa troja oklopna kola.

Most u Radečama zaštićen je bunkerima. Na levoj obali Save, na položajima od Radeča prema Zidanom Mostu, raspoređene su manje nemačke posade sa protivavionskim topovima (Majland i Sirje). Dva protivavionska topa nalaze se na desnoj strani Save, a dva topa su na samom mostu. Sem topovskih gnezda imaju još i zaštitna mitraljeska gnezda. Na sektoru prema Zidanom Mostu Nemci su naoružali Kočevare (i žene).

Neprijatelj je 17 o.m. prodro u selo Svinjsko, opljačkao ga i zapalio. Jača kolona Nemaca prodirala je prema Krmelju i došla do stare granice. Ona se posle toga povukla zbog naše minobacačke vatre. Nemci su gađali naše položaje artiljerijom i bacačima.

U borbi vođenoj 15. X poginulo je 46 esesovaca.[3] Zaplenili smo dva nemačka mitraljeza, dva automata, tri MG pištolja i mnogo municije.

Kolona Nemaca je 18 o.m. prodirala preko Leskoveca i Kala u pravcu Vel. Cirnika. Nemci su zapalili selo Podboršt, a zatim se povukli.

Neprijatelj, u jačini od 20 do 25 ljudi, naoružanih puškama i automatima, stalno patrolira između Bučke i Skocjana. Od Skocjana do Kostanjevice nema promena.

Nemci su. 15 o.m. u pratnji 20 tenkova i 1 kamiona, dovezli u šumu kod Halenca tri teška topa, koji još nisu stupili u dejstvo. U Kostanjevicu je stigao jedan tenk sa jednim oklopim kolima. Tenk se vratio u Krško. Neprijatelj je bombardovao naše položaje bombama teškim od 25 do 50 kg.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za načelnika otseka:
(M. P.) Majcen Niko

• Vidi dok. br. 131.

IZVESTAJ OBAVESTAJNOG OTSEKA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 20 OKTOBRA 1943 O SITUACIJI NEPRIJATELJA NA OTSEKU KOSTANJEVICA — JAŠKA — OGULIN[1]

GLAVNI STAB
NOV i PO SLOVENIJE
OBAVESTAJNI OTSEK
20. X. 1943, u 9 časova

IZVEŠTAJ O SITUACIJI I KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA BR. 48

Izveštaj OC XV divizije:

Nemci su 16 o.m. pre podne, stigli iz Vukšina Sipka i Draganiča u selo Brlenič u jačini do 250 ljudi. Naša četa izvršila je napad. Posle četvoročasovne borbe ona je morala da se povlači zbog nadmoćnosti neprijatelja. Neprijatelj je opljačkao selo i odveo 48 muškaraca. U Draganićima i Vukšinu Sipku nalazi se oko 1000 Nemaca (Belorusa). Nemci opravljaju porušeni most u Lešču. U noći između 16 i 17 o.m. stiglo je u Lešče pojačanje od 11 kamiona. Neprijatelj patrolira tenkovima u pravcu Vrbovsko — Ogulin i obratno. U borbi vođenoj 16 o.m., kojom prilikom je neprijatelj pokušavao da prodre iz Vrbovskog prema Vinici, Nemci su pretrpeli velike gubitke. Primećen je veći broj talijanskih fašista.

U Delnicama se nalazi oko 80 tenkova i 120 automobila. Brojno stanje ljudstva nije bilo moguće ustanoviti.

Jedinice XIII udarne brigade napale su 17 o.m. Nemce u blizini Jaške. Nemci su se razbežali po kućama i obližnjim selima. Neprijatelj je imao 80 mrtvih. Zarobili smo 30 Nemaca. *Litija:* Trenutno oko 150 Nemaca. Patroliraju do Pustog Malena. Na putu Polšnik — Radeče stalno se nalaze nemačke patrole koje drže zasede na više mesta.

Nemci su zapalili ostatak kuća u selima Dole i Kal. Naše jedinice su proterale neprijatelja i zauzele selo Presku. Nemci su pijani palili kuće.

MaJence: 40 belogardista. Za prevoz imaju 1 oklopni automobil.

Zameško: 20 do 25 Nemaca.

Kostanjevica: 500 Nemaca i belogardista (broj nam se čini preteran). Nemci su raspoređeni po bunkerima,

utvrđenim kućama i streljačkim rovovima oko Kostanjevice. Kroz žicu oko Kostanjevice sprovedena je električna struja.

Nemci su 17 o.m. pokušali ojačati posadu u Brodu kod Sv. Križa, ali su bili naterani u bekstvo.

Nemci su u selima Sleme i Jerman Vrh pokupili stoku, plašeći seljake da će ih preseliti, usled čega je narod prilično uplašen.

Neprijatelj je 17 o.m. izvršio manje udare iz Guca, Pecke i Ozlja i uskoro se opet povukao na polazne tačke. Primećen je pokret neprijatelja iz Ogulina prema Bosilje^u i Karlovcu. Oko 100 neprijateljskih konjanika sa 1 automobilom prodrlo je do Bosanaca, posle čega su se opet povukli u Bosiljevo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik otseka:
Vito Krajger

BR. 149

IZVEŠTAJ OBAVEŠTAJNOG CENTRA ČETRNAESTE DIVIZIJE OD 20 OKTOBRA 1943 GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU NOV I PO SLOVENIJE O SITUACIJI KOD NEPRIJATELJA NA SEKTORU VRIINIKA — ILIRSKA BISTRICA — CRNI LUG[1]

OBAVEŠTAJNI CENTAR
XIV DIVIZIJE NOV I POS
Na položaju, 20-X-1943

GLAVNOM OBAVEŠTAJNOM CENTRU

Na položaju

Današnji izveštaj iz Vrhnike je sledeći:

Na Vrhniku je 19. X stigao voz sa 39 vagona, među njima 7 putničkih, dok je u ostalim vagonima bila vojska, oružje, municija i provijant. Vojska je naoružana teškim i lakim mitraljezima, automatskim puškama i pištoljima. Ne-

mački oficir je izjavio da je ova vojska određena za ofanzivu protiv partizana i raspitivao se jesu li partizani hrabri. Vojska se smestila skoro po svim kućama na Vrhnici, Staroj Vrhnici, Logatecu i Planini. Medu tim Nemcima nalazi se i oko 100 ruskih Kozaka u carskoj uniformi. Ostali nemački vojnici su skoro sami mladići. Prema pripremama sudeći, oni će ostati na Vrhnici 5—10 dana. Nemci koji dolaze iz Italije nose raznovrstan napljačkani materijal, čak su primećeni i klaviri. Jedan oficir je u razgovoru sa civilnim stanovništvom izjavio da su to zadnji ostaci četa koje su se borile u Africi i da idu u Nemačku na otsustvo. Jedan drugi je izjavio da te čete ne idu protiv partizana, jer bi u tu svrhu bilo potrebno najmanje 40.000 vojnika, i da je u drugim krajevima veća potreba za nemačkom vojskom. Nemci i na Vrhnici postupaju s narodom jako surovo i nasilnički.

U izveštaju iz Ilirske Bistrice stoji da su otud otišli svi Nemci i belogardisti.

Posada u Blatnoj Brezovici dobila je juče smenu. Na njeno mesto došli su drugi sa 8 topova, koji su postavljeni na brdu i upereni prema Preserju, Borovnici i Ljubljanskom Vrhu.

Belogardisti u Staroj Vrhnici imaju 1 bacač, 2 teška mitraljeza i 6 lakih mitraljeza. Tu imaju i svoga lekara. Na Konč Hribu, u blizini Stampetovog mosta, primećen je veći broj Nemaca, koji se nalaze po zasedama ili u patrolama.

Sa sektora između St. Petera i Ilirske Bistrice javljaju:

Nemci su do danas držali u Knežaku stalnu zasedu od 20 ljudi. Tokom današnjeg dana stigli su automobili i odvezli ih u St. Peter. U St. Peteru se primećuje živahno kretanje nemačke vojske. U Bistrici ima 40 Nemaca i 8 karabinjera. Tu imaju 3 topa većeg kalibra, 5 manjih kamiona i nekoliko konja. Sinoć je u Ilirsku Bistricu stiglo 10 automobila Nemaca, koji su odmah produžili put u pravcu Rijeke. Jedan bataljon udarne brigade »Tone Tomšič« krenuo je tokom jučerašnjeg dana prema Baču. a drugi prema Gomanjcimi. Nemci još uvek šalju patrole iz Bistrice, kroz Knežak, prema St. Peteru. Nemci se na tom sektoru stalno žale da nemaju dovoljno hrane. Hranu oduzimaju sami civilnom stanovništvu. Sve češće se čuju i primedbe i neraspoloženja protiv Hitlera.

U Mrzlim Vodicama nalazi se nemačka etap-komanda i 200 vojnika sa 4 tenka od 6 tona i 2 tenka od 15 tona. Juče oko 15 časova došli su u selo Crni Lug iz tri pravca. Bilo ih je oko 150. Drže položaje na uzvišenjima. Dva bataljona Sercerove brigade sada im sprečavaju povlačenie iz sela. Nemci imaju 1 teški bacač i tri teška mitraljeza. Broj lakih mitra-

Ijeza nismo još ustanovili. Sa tenkovima i automobilima dosada još nisu prodrli do Crnog Luga jer je put zasečen i prokopan. Sinoć je u Stab Sercerove brigade stigao komandant hrvatske I udarne brigade XIII divizije sa 40 ljudi i izjavio da će doći za njim njegovi bataljoni koji su se nalazili oko Klane. Ipak izgleda da se ta brigada povukla u neredu, jer borci te brigade dolaze na sektor Sercerove brigade, u okolinu Gerova, u grupama od po 5—10 ljudi, bez teškog naoružanja, koji su, izgleda, zakopali. Neki od njih javljaju se bez opreme i oružja.

Na sektoru prema Delnicama zasada nema većih promena. Tokom današnjeg dana Nemci gađaju haubicama i bacačima položaje naših četa kod Crnog Luga. Mobilisani su civili iz Gerova da prokopavaju puteve koji vode iz Crnog Luga prema Gerovu.

Iz Rakeka javljaju da Nemci gađaju Cerknicu, Dolenju Vas i Slivnicu. Belogardisti imaju iznad Podskrajnika i na Tržišču svoje osmatračnice i radioemisione stanice. Nemačke patrole koje su patrolirale po selima Podpeč, Kamnik i Preserje više se ne pojavljuju otkako su osetile u blizini partizanske jedinice.

Nemci su 17 o.m. predveče gađali selo Kamnik bacačima.

U Blatnu Brezovicu je 18. X stiglo 30 Nemaca sa dva topa manjeg kalibra.

Na sektoru Begunje — Cerknica nema bitnih promena. U Cerknicu je 19.X stigla grupa od 17 Nemaca. Upitali su za put prema Begunjama a zatim se vratili prema Rakeku. Nemci su zaštitili prugu između Borovnice i Preserja jakim patrolama i brojnim zasedama.

Iz Borovnice javljaju da tamo nema većih promena.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za obaveštajni centar:

NAREĐENJE ŠTABA DVADESET SEDME DIVIZIJE NOV I PO SLOVENIJE OD 20 OKTOBRA 1943 ŠTABU OSAMNAESTE BRIGADE ZA ODBRANU LINIJE POLOVNIK — ZAGA[1]

STAB XXVII DIVIZIJE
(GORIČKE) NOV I POS
Na položaju, 20-X-43
Br. 14

ŠTABU XVIII BRIGADE

Na položaju

Treći bataljon treba da zauzme i brani Polovnik i položaj severno od Zage koji je držao ranije. Bataljon je dovoljno jak da zadrži 50 Nemaca.

Stab brigade treba da se odmah premesti u selo Trnovo (jugoistočno od Srpenice) jer Stab brigade ni u kom slučaju ne sme da bude na mestu gde uopšte nema neprijatelja u neposrednoj blizini. Brigadno rukovodstvo postavljeno je zbog toga da vodi borbu protiv neprijatelja, a ne da uzmiče pred njim. Lično ste odgovorni da nemačka posada ostane u Bovecu i da nijedna njena patrola ne dođe na Polovnik ili čak u samu Zagu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU'

Politkomesari Načelnik: V. d. komandanta:

IZVESTAJ ŠTAKA DRUGE BRIGADE »SOCA« OD 20 OKTOBRA 1943 ŠTABU GORIČKE DIVIZIJE O REORGANIZACIJI ŠTABA BRIGADE[1]

STAB 2 SNOU BRIGADE »SOCA
Na položaju, 20. X. 1943

ŠTABU GORIČKE DIVIZIJE

Na položaju

Dvadesetog oktobra je komandu nad II SNOU brigadom »Soča« preuzeo novi štab, koji se formirao na sledeči način:

Komandant:	Bavec Tone (Cene)
Zam. „	Bavec Franc (Branko)
Politkom.:	Zore Slavko (Griša)
Zam. „	Mirko Zlatnar
Nač. štaba:	Ignjatović Radivoje (Grujica)
Obaveštajac:	Belič Rado (Švejk)
Lekar:	
Intendant:	Žagar Slavko (Dušan)
Drug zadužen za kulturni rad	Bizjak Mirko (Samo)

Devetnaestog oktobra uveče i danas (20-X) izvršena je predaja dužnosti, predaja kancelarije i arhive.

U smislu vaših usmenih naređenja, Štab brigade je izdao dnevnu zapovest od 19-X o akcijama u sledečim danima i koncentraciji brigade posle izvršenih akcija. Tri člana brigade otišli su danas ujutru na položaje bataljona kako bi lično kontrolisali akcije u smislu dnevne zapovesti od 19-X. U Štabu brigade javila su se dva oficira bivše jugoslovenske vojske (Rupnik i Pirš). Oni su izjavili da će im Štab divizije odrediti dužnosti. Javio se i dosadašnji načelnik štaba Dapčević[2] koji je pozvan u Štab zap. Slovenije. Štab brigade će tokom današnjeg dana potražiti novo mesto za smeštaj, i to u centru, gde će se posle završenih akcija smestiti.bataljoni. Predviđa se da će se prebacivanje Štaba brigade izvršiti sutra 21 o.m.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Zore Slavko (Griša)

Komandant:
otsutan

IZVEŠTAJ O SITUACIJI NA LINIJI TRST — LJUBLJANA — ZIDANI MOST — SAMOBOR[1]

IZVEŠTAJ O SITUACIJI NOV SLOVENIJE[2]

(linija: Trst — Ljubljana — Zidani Most — Samobor)

Tačno brojno stanje neprijatelja na teritoriji južno od gore pomenute linije teško je ustanoviti, jer su mu jedinice u stalnom pokretu. Iz njihovog pokreta i poznatog broja, te naoružanja, može se zaključiti da zadatak neprijatelja nije ofanzivnog karaktera, već odbranbenog, u svrhu zaštite pruge Trst — Ljubljana i njenog zaleđa. Najjače snage prikupljene su između Trsta i Rijeke (u Ćićariji), gde imaju centralni položaj za tri pravca: Trst, Pula i Rijeka. Tu je prikupljeno 60 tenkova i 140 oklopnih automobila, koje je neprijatelj povukao sa severoistočne teritorije nad Trstom, gde je prvobitno imao prikupljenih 4000 ljudi i 200 tenkova.

Između Postojne i Rijeke vrši stalna tenkovska izviđanja (do 100 tenkova). Između St. Petera na Krasu i Ajdovščine (Vipava) preduzeo je neprijatelj udar zastrašivanja s paljenjem i vešanjem starih ljudi. Devet km južno od Snežnika, iz pravca Gomanjce, prodro je na Kamenjak, odakle je hteo prodirati prema istoku, na Mrzle Vodice, i dalje prema Gerovu. Bio je odbačen na Kamenjak.

Železnički luk Rakek — Borovnica snažno je obezbeđen (1500 ljudi i 50 tenkova). Iz Rakeka vrši udare u pravcu Cerknice i Vinjeg Vrha. Sve udare smo suzbili ili pak protivnapadima uspostavili prvobitno stanje. Naše su jedinice 5 o.m. prodrle do železničke stanice Rakek. Iz Borovnice je neprijatelj preduzeo bezuspešne upade prema Rakitni i St. Vidu, odakle je odveo pristaše »Bele garde«. Teritorija u tom luku očišćena je od bandita. Dalje prema Ljubljani neprijatelj ima uz prugu samo izviđačka uporišta.

Železničku prugu Trst — Ljubljana naše jedinice stalno ruše. Između Ilirske Bistrice i Borovnice je neupotrebljiva. Svaku opravku sprečavamo.

[1] Kopija originala u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

Južno od Ljubljane, od Škofljice do Višnje Gore, železnička pruga je 50% porušena. Sve stanice su mrtve — uništene su skretnice, signalne i telegrafske sprave. U jednakom stanju je i pruga Grosuplje — Vel. Lašče.

Ljubljana se nalazi u dvojnom bloku. Unutrašnji blok su zaposeli Nemci, a spoljni »bela garda«. Posadu čine: 300 Nemaca, 800 belogardista i 2000 ital. fašista. Italijansko automatsko oružje i topove Nemci su, u većini, poslali na Istočni front. Regrutovanje u »belu gardu« vrši se nasilno, jer je odziv, čak i medu njihovim pristašima, bio vrlo slab. U Ljubljanu se vratio Gambara sa 11 oficira. Očekuju i Graciolija.

Tertoritorija između Ljubljane i Zaloga je jače obezbedena. Posade se sastoje od po 100 ljudi, većinom belogardista. U Zalogu se nalazi 800 Nemaca, a polovinu čine pripadnici drugih nacionalnosti. Drugo sabiralište su Litija i Šmartno, odakle su odvezli 600 belogardista prema Kostanjevici (na Krki). Otsek između Zaloga i Krškog Polja zaposednut je posadama od po 50 ljudi. Od St. Janža do Bučke obezbedili su liniju bunkerima u rastojanju od 200 m.

Na otseku Kostanjevice (na Krki) prikupljeno je 1000 Nemaca i 1500 belogardista. Dosada se drže defanzivno (zaštita aerodroma u Cerkljama sa 28 aviona). Poseduju: 1 top 70 mm, 1 teški i 2 laka minobacača, dva teška mitraljeza u crkvenom tornju.

Samobor: 1800 ljudi, 6 tenkova i 6 topova.

Ozalj je snažno zaposednut: 1800 ljudi, 8 teških i 4 laka tenka, 4 brdska topa i 9 minobacača.

Značajno je da Nemci vrše živ saobraćaj po uzanom, slabom putu kroz Selšku Dolinu prema Italiji (Skofja Loka — Podbrdo). Tamo voze benzin i hranu a natrag ranjenike. Iz toga se može zaključiti da su zapadne saobraćajne linije (u Italiji) prema Nemačkoj preopterećene ili pak neupotrebljive. Pruga Ljubljana — Trst nije upotrebljiva već 14 dana.

Moral nemačke vojske nije na visini. Izveštaji govore o zamorenosti. U njoj je mnogo vojnika drugih nacionalnosti. Automatskog oružja nemaju mnogo. »Bela garda« ceni se na oko 2000 ljudi, koji su naoružani običnim puškama.

IZVOD IZ OPERATIVNOG DNEVNIKA ŠTABA OSAMNAESTE DIVIZIJE O BORBAMA KOD BRODA NA KUPI OD 10 DO 20 OKTOBRA 1943[1]

PODACI O BORBI KOD BRODA NA KUPI

u mesecu oktobru 1943

10-X-1943. Nemci su u teškoj borbi kod Kamenjaka slomili otpor hrvatskih partizanskih snaga koje su zatvarale pravce Sušak — Gerovo i Sušak — Delnice, i prodrli u podne u Delnice i Gerovo. U 19 čas. je komandant Kočevskog područja (pukovnik Vodopivec) primio pismeni izveštaj od komandanta mesta Petrina — Fara da su Nemci sa jakom motorizovanom kolonom prodrli u Delnice, da se hrvatska posada povukla iz Broda na Kupi na našu stranu i da se Komanda mesta Petrina, sa zaštitnom stražom (15 boraca) i seoskom stražom od 10 boraca i sa terenskim odborom Fara i Nova Sela, prebacila u selo Banju Loku. Telefonska veza Komande Kočevskog područja na liniji Kočevje — Petrina bila je prekinuta. Primivši taj izveštaj, komandant Kočevskog područja nreduzeo je, s obzirom da je pravac Delnice — Kočevje bio otvoren, sledeče mere:

1) Naredio je pripravnost svim vojnim jedinicama i komandama.

2) Formirao je jednu četu od 40 ljudi, sa 4 puškomitraljeza, od boraca Kočevskog zaštitnog bataljona, pod komandom zamenika komandanta toga bataljona, i u 19,30 čas. uputio se, sa blindiranim automobilom, iz Kočevja sa zadatkom da preduzme pod svoju komandu zaštitnu i seosku stražu Petrina i odmah kod Petrine zatvori pravac Brod na Kupi — Kočevje i ubrza rad na prokopavanju puta.

3) Naredio je da se haubica od 150 mm, ood komandom podoficara biv. jug. vojske, art. narednika, uputi ka Novim Selima.

4) Naredio je da se evakuiše vojna bolnica i sve što je ostalo u Kočevju od hrane i ratnog materijala.

5) Izvestio je o situaciji Stab XVI11 divizije i zam. komandanta NOV i POS generala Avšiča koji je došao u 22 časa u Kočevje.

U 22 časa je zamenik komandanta NOV i POS naredio Štabu XVIII divizije da pošalje deo svojih snaga na sektor Brod na Kupi sa zadatkom da onemogući neprijatelju prelazak preko Kupe.

Određen je II bataljon X brigade (Ljubljanske) i sa njim zam. komandanta XVIII divizije drug Jovo." Bataljon se nalazio kod Turjaka u diviziskoj rezervi i prebačen je kamionima u selo Fara.

11-X-1943. Drugi bataljon X brigade stigao je na Faru oko 9 čas. i odmah zaposeo položaj iznad same Petrine. Deo bataljona je poslat na prokopavanje puta Petrina — Nova Sela. Deo tog bataljona je kasnije određen da gradi zaklone za borce na položaju zap. od puta Colnarjski klanci.

Nemačka motorizovana kolona napustila je Delnice i prodrla u pravcu Vrbovskog.

Manja motorizovana kolona stigla je iz Mrzlih Vodica u Delnice, zapalila Sokolski dom i obližnju gostionicu, pokupila nešto stoke i otišla u Gerovo.

Drugi bataljon X brigade poslao je obaveštajne patrole u sve pravce, i to: Tihovo — Marija Trošt — Delnice, Kuželj — Osilnica — Čabar i Skrad — Brod Moravice. tako da je štab bio uvek obavešten o kretanju, snazi i dejstvu neprijatelja.

Jedan vod je bio poslat da napravi zaseke od drveća na drumu Delnice — Brod, ali su civili te zaseke uklonili, bojeći se represalija neprijatelja.

12-X-1943. Ujutru je došla manja motorizovana kolona u Delnice, gde je i ostala. Jedna izvidnica (jedan tenk sa blindiranim automobilom) došla je u selo Tihovo i vratila se u Delnice.

Naše patrole su bile jutros poslate u izviđanje. Vratile su se uveče. One su slale izveštaje i preko dana.

" Ivan Hostnik

13-X-1943. U Delnice je stigla jaka motorizovana kolona od ukupno 100 vozila (tenkova i kamiona) i oko 1000 ljudi. Patrolirali su u svim pravcima. Jedna izvidnica, jedan tenk i blindirani automobili opet su došli do Tihova.

Bataljon X brigade nalazio se u strogoj pripravnosti. Pojačao je obaveštajnu službu i bio tačno obavešten o snazi neprijatelja, o njegovom kretanju i verovatnim namerama. Osim toga. on je poslao zasedu na drum Delnice — Brod u jačini od jedne čete, sa minerima koji su imali ekrazitnu minu na potez.

Na putu Fara — Nova Sela postavljaju se prepreke. Zabarikadiran je i zatrpan tunel u blizini Fare. Barikada je izrađena solidno od stabala preko 100 m^3. Stabla su spojena gvozdenim spojnicama (klamfama).

Na donjem delu puta koji se odvaja od glavnog druma ispred sela Fara i spaja s putem koji vodi za selo Fara kopa se, na mestu koji se ne može zaobići, prekop protiv tenkova dugačak 8 a dubok 3,5 m. Na putu ispod Novih Sela kopa se prekop širok 8 a dubok 4 m na mestu koje tenkovi ne mogu zaobići. Ispod toga prekopa položena je snažna mina na električno paljenje.

14-X-1943. Neprijatelj je krenuo iz Delnica u tri motorizovane kolone: sa najjačom desno prema Ravnoj Gori, sa srednjom prema Skradu, a sa najmanjom ulevo pravcem Brod Moravice. Pored Delnica kretale su se čitav dan nove motorizovane kolone. U Delnice je stiglo oko 500 kamiona.

U cilju bolje obaveštajne službe poslata je oficirska patrola, koja je uspela da dođe u same Delnice, tako da smo mogli primati dosta tačne podatke.

Bataljon X brigade prati delatnost i kretanje neprijateljskih kolona pomoću obaveštajnih patrola, produžuje radove na utvrđivanju i drži zasedu između Delnica i sela Marija Trošt.

Neprijateljska propaganda širi vesti po čitavom Gorskom Kotaru da se sedam nemačkih divizija vraća iz Italije kući. za Nemačku, da one nemaiu nameru da ostanu i da neće otvarati vatru ako im

se dozvoli slobodan prolaz. Špijunska služba je među stanovništvom u punom razmaku i prati naše partizane i patrole. Hrvatski partizani i terenski odbori su se povukli i nemamo veze sa njima.

15-X-1943. Naša zaseda između sela Marija Trošt i Delnica bila je izdata i snažno napadnuta i raspršena. Neprijatelj je prodro sa tri tenka i oko 100 ljudi u selo Marija Trošt i zaposeo ga. Tenk srednje tonaže došao je do Broda na Kupi, do škole. Posada se raspitivala za partizane, zatim su se odmah vratili.

Bataljon X brigade zaposeo je položaj na jugoistočnim padinama iznad sela na liniji Grivac — Petrina — Pirče — Stajeri, kontroliše dolinu Kupe do Kuželja i Gašparaca sa jačim patrolama. Obaveštajne patrole su sve na terenu. Bataljon se na svojim položajima utvrđuje i produžuje rad na preprekama i prokopima.

Zamenik komandanta XVIII divizije u stalnoj je telefonskoj vezi sa komandnatom Kočevskog područja, a preko područja i sa Glavnim štabom. VII korpusom i XVIII divizijom. On moli da mu se pošalje eksploziv za rušenje mostova i mine; traži pojačanja u pešadiji i artiljeriji. Most u Brodu na Kupi je slabo porušen. On je samo u sredini zariven u vodu. Solidni gvozdeno-betonski most u Gašparcima nije porušen. Za rušenje toga mosta bilo je predviđeno 800 kg. jakog eksploziva. Eksploziv, i to kamniktit, stigao je u nedovoljnoj količini (za rušenje mostova i za mine on je neupotrebljiv).

16-X-1943. Uspostavljena je veza sa Primorsko-goranskim odredom. Neprijateljske motorizovane kolone neprestano se kreću napred drumom Luzijana. Glavne snage prodiru preko Ravne Gore na Vrbovsko i dalje prema Ogulinu. Na naše pitanje gde se nalaze hrvatske jedinice, Stab Primorsko-goranskog odreda je javio da više hrvatskih brigada već nekoliko dana produžuje blokadu Ogulina i da su prve nemačke kolone već stigle u blizinu samog Ogulina.

Jedna nemačka kolona ovladala je komunikacijom Mrzle Vodice — Crni Lug — Gerovo. U Osilnici i Čabru još ih nema. Tamo se bori II brigada (Sercerova).

Oko 17 čas. stigla su 2 blindirana automobila puna vojske. Otišli su da vide most. Naši su otvorili

na njih vatru sa svojih položaja. Poginula su tri Nemca, jednog odnela voda, a pet ih je ranjeno (podaci dobijeni od civila očevidaca). Blindirani automobili odmah su se vratili u Delnice.

Naši se stalno utvrđuju i žure sa izradom prepreka i prekopa. Izvidničke i obaveštajne patrole dejstvuju bez greške.

Još pre toga, ujutru, dok je bila u dolini još gusta magla, pod zaštitom magle stigla su do Broda 3 tenka i 1 blindirani automobil. Došli su do samoga mesta i osmatrali most. Naši ih zbog magle nisu videli, ali su ipak pucali na most. Nemci su odgovorili topovima iz tenkova. Jedan naš mitraljezac poginuo je na Kuželjiću. Odmah zatim Nemci su se vratili u Delnice.

Bataljon X brigade radi isto kao i 15-X-1943 Ima sve više izgleda da će nemačke kolone ići komunikacijom Delnice — Brod na Kupi — Banja Loka. itd.

Zamenik komandanta XVIII divizije primio je posle podne obaveštenje od Štaba XVIII divizije da će bataljon X brigade smeniti čitava IX brigada, koja se već nalazi na putu i treba da stigne na položaj pre mraka sa zadatkom da zatvori sve pravce koji vode iz Delnica na slovenačku teritoriju. Zbog postojeće mogućnosti da nemačke kolone krenu iz Broda Moravice, gde su već stigle, kroz sela Drage — Razdrto — Blaževci. odlučio je da pošalje II bataljon IX brigade u Stari Trg sa zadatkom da spreči eventualan prelaz neprijatelja preko Kupe kod Starog Trga. Bataljon je, osim toga, imao zadatak da drži čvrstu vezu sa Štabom IX brigade i da se poveže sa bataljonom XV divizije na Vinici i Komandom Belokranjskog područja u Črnomelju.

Deveta brigada, bez jednog bataljona, stigla je u Nova Sela oko 17 čas. sa zadatkom koji je primila od XVIII divizije; da bataljon X brigade krene u sastav svoje brigade.

Brigada je primila od zam. komandanta XVIII divizije sledeću zapovest:

Nemačke kolone prodiru od Sušaka, drumom Luzijana, kroz Delnice — Ravnu Goru — Vrbovsko — Ogulin i Kupjak — Dobra Donja — Vrbovsko — Ogulin.

Manje motorizovane kolone već su dvaput prodrle do Broda na Kupi i vratile se u Delnice.

Jedna neprijateljska kolona odvojila se od druma Luzijana kod Mrzlih Vodica i prodire u pravcu Gerovo — Osiinica — Čabar. Dosada je prodrla do Gerova. Sa tom kolonom vodi borbu II brigada (Sercerova).

Postoji velika verovatnoća da će jedna neprijateljska kolona krenuti iz Delnica prema Brodu na Kupi i dalje prema Banjoj Loki, Stalcarjima, pa i dalje, ukoliko je ne sprečimo u tome.

Vaš zadatak je da ofanzivnim akcijama zatvorite pravce:

a) glavni pravac Brod na Kupi — Nova Sela — Morava — Stalcarji,
b) Brod na Kupi — Stružnica — Banja Loka — Morava,
c) Delnice — Skrad — Brod Moravice — Drage — Razdrto — Blaževci — Stari Trg — Predgrad — Knežja Lipa, itd.«

(Zapovest je sadržavala sledeće detalje: I bataljon treba da zaposedne položaje Kuželj — Stružnica. III bataljon: Stružnica — Stajer — Tišenpolj — Fara. II bataljon: prostor od kote 375 do kote 402 kod Starog Trga. IV bataljon treba da bude u rezervi u selu Banja Loka. Ceta bataljona Komande mesta Kočevje treba da ostane na položaju iznad Petrine. Stab brigade sa članom Štaba divizije nalaziće se u selu Fara.

Centar za veze u Novim Selima.

Intendantura u Banjoj Loki.

Brigadno previjalište u Novim Selima.

Baterija od dva brdska toba 75 mm treba da se pridoda I bataljonu).

Brigada je izvršila naređenje i zaposela položaj u noći između 16 i 17 oktobra 1943. Utvrdila se na ooložaj·ma ukoliko zakloni nisu bili još ranije izgrađeni, uspostavila veze i dejstvovala bez greške u svakom pogledu.

Istovremeno stigla je jedna haubica od 149 mm od Kočevskog područja i zauzela položaj na koti nešto južnije od sela Nova Sela.

17-X-1943. Rano izjutra, pod zaštitom magle, u Brod na Kupi stiglo je oko 600 Nemaca sa dve baterije to-

pova kal. 75 mm, jednom baterijom brzometnih topova manjeg kalibra i osam tenkova od 20 tona.

Naši su gađali preko Kupe topovima i minobacačima a neprijatelj je odgovarao jačom artiljeriskom vatrom i vatrom iz tenkovskih topova. Naša četa iz bataljona Komande mesta Kočevje imala je I mrtvog i nekoliko ranjenih i morala je da se, zbog neizdržive situacije, prebaci na položaj I bataljona IX brigade.

Zamenik komandanta XVIII divizije obavestio je više komande o dolasku neprijateljskih snaga u Brod na Kupi.

Stab VII korpusa naredio je sledeče:

Na sektoru Brod na Kupi formira se Operativni štab, podređen Štabu VII korpusa, Štabu XIV divizije i Štabu *XVIII divizije.*

Za komandanta je određen zamenik komandanta XVIII divizije NOV i POJ drug Jovo.

Za politkomesara politkomesar II brigade (Sercerove) drug Leon.[3]

Za načelnika štaba načelnik štaba XIV divizije drug Mile Kilibarda (koji je stigao 18 decembra[4] i bio određen za komandanta desnog otseka).

Pod taj štab spadaju:

IX brigada (bivši Zapadnodolenjski odred),
II brigada »Ljubo Sercer«,
XIV železničarska brigada (koja će stići naknadno),
Ceta bataljona Komande mesta Kočevje.
Baterija haubica 149 mm sa zaštitnim vodom.

Stab je dobio zadatak da celokupnim snagama napadne neprijatelja, uništi ga ili barem izbaci iz Broda na Kupi.

Operativni štab izdao je sledeću zapovest:

Neprijatelj u jačini od 600 ljudi itd. zauzeo je Brod na Kupi i pomoću tenkovskih patrola drži vezu sa jakom posadom u Delnicama. Namera je neorijatelja, po svoj prilici, da pređe reku i napreduje komunikacijom Brod na Kupi — Nova Sela itd.

U cilju uništenja neprijatelja naređujemo sledeče:

1) Druga brigada 'Ljubo Sercer«. koja se. prema podacima VII korpusa, koncentriše oko Bilje-

vine i Tisovca (blizu komunikacije Crni Lug — Gerovo), treba odmah da krene u pravcu Delnica, blokira Delnice i onemogući da posada dobije pomoć.

2) Deveta brigada treba da ostane sa dva bataljona na dosadašnjim položajima, a bataljon koji se nalazi u Banjoj Loki u rezervi treba odmah da krene preko Kuželja na sektor Tihovo — Letnica, u zasedu, i otud napada neprijatelja i onemogući mu vezu sa posadom u Delnicama.

Drugi bataljon IX brigade treba odmah da krene od Starog Trga preko Kupe (Kupa je mogla da se prelazi) na položaj IV bataljona IX brigade i da pod komandom komandanta IV bataljona i politkomesara IX brigade napada neprijatelja i čeka naređenje za opšti napad.

Ceta bataljona Komande mesta Kočevje treba da zauzme novi položaj Fara — Kupa (tj. levo krilo III bataljona IX brigade).

Haubica treba da se utvrdi na položaju na bezimenoj koti 200 m jugoistočno od sela Nova Sela, blizu puta, i direktnim gađanjem tuče tenkove ispred jake prepreke na putu i ovlada putem od sela Vrh do mesta haubice. Sve jedinice su dobile naređenje da odmah pristupe izvršenju i da. čim stignu na nove položaje, izveste Operativni štab, nakon čega će uslediti naređenje za napad.

Noću je prešlo reku oko 100 Nemaca, koji su se utvrdili u kućama pored reke u selima Petrina i Pirče. Opravljali su i most. Naša artiljerija, haubica 149 mm i minobacači tukli su most, a jake bojne patrole stigle su do Nemaca koji su prešli reku. Naša artiljerija i minobacači pogodili su most nekoliko puta, ali ih je neprijateljska artiljerija neutralisala mnogo jačom i preciznom vatrom. Ona je raspolagala već sa oko 15 topova. Naša pešadija napadala je Nemce koji su prešli reku. ali su ie oni napali vanredno jakom vatrom iz tenkovskih topova i automatskog oružja. Tri naša druga su ranjena. Gubici neprijatelja još nisu ustanovljeni.

i-X-1943. Pre podne su u Brod na Kupi stigle još dve baterije topova 105 mm, mnogo teretnih automobila. oko 400 pešaka i 6—8 tenkova. Nemci su pokušali da poprave most i danju, ali naši to nisu dozvolili, pa su most tukli artiljerijom i bacačima. Jedna i

druga strana otpočele su snažan topovski dvoboj. Nemačka vatra bila je. razume se, jača, jer su Nemci imali pet puta više topova nego naši. Naši su imali nekoliko ranjenih. Most danju nisu opravljali. Naši su bili spremni za opšti napad; samo je trebalo da II brigada izvrši naređenje.

Prepreka u tunelu i ostali prekopi na putu bili su gotovi. Nemci su tokom noći popravili most i ujutru prešli reku sa motorizacijom. Vanredno snažna i precizna artiljerija neprijatelja i noć oslabili su našu artiljerisku i minobacačku vatru upravljanu na most.

Nemci su prodirali prema selima Vas i Fara. Došlo je do oštrih borbi, i III bataljon IX brigade morao je da se povuče na Tišenpolj — Krkovo.

Tada je I bataljon IX brigade napao Nemce vrlo uspešno, jurišajući na njihov bok. Nemci su imali 12 mrtvih i 8 ranjenih. Zarobili su 2 naša druga i odveli ih u selo Petrina te ih ubili. Iz II brigade nema izveštaja.

20-X-1943. Nemci su napadali položaj Tišenpolj — Krkovo najpre jakom artiljeriskom vatrom, zatim pešadijom. Naši su izdržali napad do podne, zatim su se malo povukli, jer je do tunela stiglo 6 tenkova. Počeli su pomoću tenkova da izvlače stabla iz tunela, i predveče je tunel bio očišćen. Tenkovi su se vratili u Petrinu.

Neprijateljska pešadija. potpomognuta jakom artiljerijom, napadala je i na položaj I bataljona IX brigade, ali je bila odbijena. Bataljon se držao odlično.

Druga brigada ništa ne javlja. Bataljon IX brigade (IV) javlja da ne može da se održi na određenom položaju jer II brigada nije stigla da blokira Delnice, a ni II bataljon nije stigao kao pojačanje IV bataljonu. Ponovo je izdato naređenje IV bataljonu da izdrži na svom položaju sa istim zadatkom koji je dosada imao. Drugi bataljon IX brigade je javio da nije mogao preći reku jer je voda narasla. Javljeno mu je da ostane na istom položaju. Prvi bataljon IX brigade izvršio je noću napad na Petrinu i Vas. Nemci su imali 4 mrtva i 8 ranjenih. Uništen je 1 automobil.

DNEVNIK SEDME UDARNE BRIGADE »FRANCE PREŠERN« OD 9 SEPTEMBRA DO 23 OKTOBRA 1943[1]

9 septembar. Otišli u Rakitnicu, zauzeli položaj iznad ceste Kočevje — Ribnica. U 5 č napali italijansku kolonu, koja se nakon borbe predala.

10 septembar. Razoružavali Italijane.

11 septembar. Brigada otišla u Kočevje, preuzela vlast te postavila komandu mesta. Vršila se mobilizacija.

12 septembar. Iz Kočevja krenuli u Velike Lašče.

13 septembar. Imali borbu sa belogardistima na položaju oko Turjaka. Na položaju bila tri bataljona.

14 septembar. Bili na položajima oko Turjaka, te vodili borbe celog dana. Poginuo komandir 3. čete I bat. drug Vasilij. Međutim, iz II bataljona bilo je ranjenih 6 drugova.

15 septembar. Celog dana bili na položajima oko Turjaka i Krvave Peči. Teške borbe. Zaplenili troja kola spreme. Poginuo politkomesar III bataljona drug Igor.[2]

16 septembar. Čitava brigada se celog dana nalazila na položajima oko Turjaka. Vodili vrlo teške borbe. Poginuo Berčič Rudolf, rodom iz Škofje Loke (partizan Črtomir).

17 septembar. Borbe se produžile. Posle podne u 5 časova vrlo jaka vatra. Žrtava nije bilo. Predao se belogardist Levstik Anton iz Turjaka. Beli i plavi imali 6 mrtvih i 30 ranjenih.

18 septembar. Brigada se celog dana nalazila oko zamka. Pucnjava celog dana. U zamku je nestalo vode. Na 5 ljudi dolazi litar vode.

19 septembar. Naši bacači naneli velike gubitke. U borbi poginuli drugovi Ivan Matež, Kordič Anton i Avsec Matevž.

20 septembar. Do 15.15 časova bili na položaju. Drugi bataljon prvi jurišao na zamak u 13 časova, posle toga dobio pomoć ostalih bataljona. Nakon dva sata teškog napora i borbi predalo se 695 belogardista i plavogardista. Dobili mnogo oružja i mu-

ničije. Poginuo Atim, Pretnar Branko iz Dobrave. Uveće priredili miting, kome je prisustvovao narod iz Velikih Lašča.

21 septembar. Svi bataljoni zaposleni na straži. Uveče bilo 10 vođa streljanih, 3 su pobegla stražarima; 26 organizatora smo odveli u kočevske zatvore. U poseti bio instruktor Sudskog otseka Glavnog štaba.

22 septembar. Brigada bila zaposlena oko zarobljenika. Transportirali ih u Kočevje, jedna četa ostala za stražu.

23 septembar. Brigada treba da krene na nove zadatke.' Pošto se četa nije vratila, čekali smo jedan dan. Novomobilisane predali smo dalje. Ostali su samo stari borci, koje smo sredili u dva bataljona. Naoružali se automatskim oružjem.

24 septembar. Krenuli iz Velikih Lašča (u 5 č izjutra) na lg, tamo se odmorili, odatle krenuli u 5 časova posle podne i otišli u Rakitnu.

25 septembar. Bili smo celog dana u Rakitni. Put nismo nastavili.

26 septembar. Posle podne krenuli u pravcu Podpeči. Zbog neugodnih izveštaja promenili pravac i krenuli prema Ljubljanskom Vrhu. Tri naša konjanika, koji su jahali napred, napala belogardistička patrola. Ubila sva tri konja, dva konjanika nestala bez traga. Produžili put, te ostali pod Padežom.

27 septembar. Rano izjutra imali sukob sa nemačkom patrolom i natelari je u bekstvo. Tom prilikom je poginuo drug Vojec. Produžili put za Ljubljanski Vrh i tražili vezu sa karaulom.

28 septembar. Stigli na Ljubljanski Vrh. Tu smo dobili vezu sa karaulom i uveče produžili put. Prešli preko pruge Trst — Ljubljana.

29 septembar. Zaustavili se u selu Smrečje, odakle smo uveče krenuli prema granici. Prešli smo granicu i tom prilikom su dvojica ranjena.

30 septembar. Stigli na Zirovski Vrh. Prvi bataljon i Stab brigade otišli pod Blegoš. Drugi bataljon ostao na Zirovskom Vrhu.

I oktobar. Prvi bataljon i Štab brigade pod Blegošem; od II bataljona nismo primili nikakvih izveštaja. Tražili vezu sa PK.

2 oktobar. Ostali na starim položajima. Zbog poki-eta neprijatelja, jedna četa otišla u zasedu.

3 oktobar. Prvi bataljon i Stab brigade premestili se do Špeha. Imali vezu sa II bataljonom.

4 oktobar. Ostali na starim položajima. U noći između 3 i 4 o. m. II bataljon demonstrativno napao posadu u Gorenjoj Vasi. Bacio nekoliko mina i ispalio nekoliko rafala. Reakcije nije bilo nikakve.

5 oktobar. Prvi bataljon na starim položajima. Pozvali II bataljon.

6 oktobar. Bili na starim položajima. Stigao i II bataljon. Uveče oba bataljona izvršila pokret prema Davči, gde je bio planiran napad.

7 oktobar. Napali uporište Davča. Napad nije uspeo, jer nismo imali teškog naoružanja kojim bismo razbili uporište, i jer je nemačko pojačanje stiglo našim borcima iza leđa. Gubitaka nismo imali. Poginulo je nekoliko Nemaca. Primorska brigada i odred su bili u zasedi. Nakon napada premestili se na položaje iza granice.

8 oktobar. Celoga dana bili na položajima. Komandant Dule[4] otišao za komandanta divizije. Za vršioca dužnosti komandanta postavljen je drug Matjaž,[5] za zamenika komandanta drug Čičarka," za operativnog oficira drug Lazo.[7]

9 oktobar. Bili na starim položajima. Pre podne, cela brigada rušila žicu iznad Davče u dužini od 2 km.

10 oktobar. Brigada opet primila zadatak da napadne Davču. Zbog suviše guste magle nije bilo moguće izvršiti napad. Dve čete otišle na mobilizaciju. Primorski bataljon demonstrativno napao uporište Leskovicu. Uveče naša brigada zauzela položaje.

11 oktobar. Napali uporište Leskovicu. Nakon topovskog gađanja Nemci napustili uporište. Dobili troja kola opreme i drugog materijala. Pri napadu poginuo jedan drug. Uporište smo zapalili.

12 oktobar. Bili na starim položajima. Jedna četa II bataljona otišla u zasedu ispod Leskovice.

* Dušan Svara
' Branko Karapandža
" Franc Vrhovšek
: Lazo Kolarac

13 oktobar. Prvi bataljon blokirao Soricu. Drugi bataljon napao uporište Javorje. U noći porušio most u Hotavljama. Na položaju je I bataljon pao u zasedu i tamo je poginuo jedan kurir.

14 oktobar. Prvi bataljon blokirao Soricu. Drugi bataljon napao Javorje. Zaseda II bataljona je kod Gorenje Vasi napala i uništila jedan motocikl sa prikolicom i jedan kamion. Broj mrtvih neprijatelja nije poznat. Drugi bataljon s teškim bacačima napadao Javorje.

15 oknjbar. Prvi bataljon bio na starim položajima. Drugi bataljon usporeno napadao uporište. Posle podne stigla nemačka pomoć iza leda naših boraca. Pomoć stigla samo da bi uveče omogućila povlačenje. Sa sobom su odvukli svu opremu.

16 oktobar. Prvi bataljon bio na starim položajima. Drugi bataljon zaposeo Javorje. Narod nas je dočekivao sa strahom. Dobili smo top i teški bacač.

17 oktobar. Drugi bataljon se povukao iznad Novaka, a I bataljon u Davču. Položaje I bataljona preuzela Tolminska brigada. Od Tolminske brigade smo dobili teški bacač. Posle podne stigla u Leskovicu veća grupa Nemaca. Poslali smo patrolu, koja je ustanovila da su se nastanili u tri kuće pored crkve.

18 oktobar. Oba bataljona bila na starim položajima. Vršen intenzivan vojni i politički rad.

19 oktobar. Bili na starim položajima. Formirana prateća četa.

20 oktobar. Prvi bataljon i prateća četa krenuli da napadnu Selca. Drugi bataljon otišao u zasedu u Sotesku. U l i stigao kamion. Naša zaseda ga napala, broj mrtvih neprijatelja nije poznat. Nakon toga se zaseda povukla na Blegošku cestu, jer smo primili izveštaj da je njom prošlo 14 kamiona. Prvi bataljon nije napao Selca, jer su mu Nemci stigli iza leđa. Nakon kraće borbe, u kojoj su Nemci imali 8 mrtvih i nekoliko ranjenih, bataljon se povukao. Drugi bataljon ie u to vreme porušio Blegošku cestu, te Dostavio zasedu. Jedan vod je otišao da uništi električnu centralu u Skofjoj Loki, ali to nije izvršio.

21 oktobar. Prvi bataljon se premestio na Crni Kal, a II bataljon u Gabršku Goru. Sve vreme smo primali novomobilisane.

22 oktobar. Prvi bataljon se premestio na Jelovicu, II bataljon u Javorje. Priključila su nam se dva bataljona iz Dolomitskog odreda.* Jedna četa II bataljona otišla da napravi zaseke na cesti Poljane — Skofja Loka. Uveče se II bataljon premestio na Malenski Vrh. Zaseda II bataljona napala je autokolonu na otstojanju od 100 m. ali su se, zbog jake vatre iz tenka, naši morali povući. Rezultat nije poznat.

23 oktobar. Prvi bataljon se nalazi na Jelovici, II bataljon na Malenskom Vrhu, III bataljon u Suhi, a IV bataljon na položajima oko Žirija.

BR. 155

DNEVNIK ANTONA VIDMARA OD 9 SEPTEMBRA DO 20 OKTOBRA 1943[1]

Godina 1943

S e p t e m b a r

2

9. IX. Drugi bataljon dovezao top sa Mokreca. Posle podne vršen napad. Uveče nastavljen, ali bez uspeha.

10. IX. Nastavljamo napad; u podne dobijamo još jednu haubicu 75 mm, sa kojom smo gađali oba uporišta sa svih strana. Posle toga jurišali, i plava garda se predala. Zarobljenika bilo 126, mrtvih 10, ranjenih oko 20. Zaplenili smo 30 puškomitraljeza, 4 teške brede, 3 automata, 5 lakih bacača, oko 300 pušaka mauzerica, 100 italijannskih i francuskih pušaka, vrlo mnogo municije i mina, te mnogo opreme i hrane. Zarobljenike smo odveli u Dolenju Vas.

11. IX. Smeštanje plena u Grčaricama; razoružano je bilo 5 kamiona vojske a u Kočevskoj Reki 6.000 vojnika, zaplenjeno je 6 tenkova, 4 haubice i mnogo oružja. Ujutru krene 3 bataljon u Travu, Čabar, Prezid, a ostali uveče u Loški Potok.

[8] Vidi dok. br. 138 i 139.

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
* Prednji deo dnevnika nalazi se u tomu VI, kniga 2, 3, 4, 5 i 6.

12. IX. U Loškom Potoku; posle podne premeštaj u Sodražicu. Uveče odlazak prema Blokama.
13. IX. Zajedno sa 3 brigadom napad na Bloke i Novu Vas. Posada se predala, zaplenjen 1 top, 1 minobacač, mnogo municije i mnogo pušaka. Uveče pokret za Lošku Dolinu. U mraku napad na Pudob; 1 uporište se predale, dok drugo nije htelo, nakon čega smo ga tenkovima i topovima prinudili na predaju.
14. IX. Ujutro, u samo svanuće, likvidacija posade u Pudobu, predalo se oko 150 belogardista. Plen: 150 pušaka, 10 puškomitraljeza, 4 teška mitraljeza, 2 topa 100 mm i mnogo opreme. Uveče pokret na Primorsko i stižemo do sela Bač.
15. IX. Ujutro zaposedamo Ilirsku Bistricu. U podne napali nas Nemci sa 6 tenkova iz pravca Reke. Tri tenka uništila je naša baterija. Predveče napali sa oklopnim automobilima sa druge strane, iz pravca St. Peter. Izgubili smo 1 tenk, 1 oklopna kola i 6 kamiona, te smo imali 10 mrtvih. Povukli smo se na Mašun.
16. IX. Na Mašunu.
17. IX. Na Mašunu. Formira se nova brigada »Snežnik«. Formirana su 2 bataljona.
18. IX. Na Mašunu. Prikupljanje i smeštaj oružja, rušenje ceste prema Št. Peteru i Ilirskoj Bistrici.
19. IX. Na Mašunu. Uveče pokret prema Istri.
20. IX. Stižemo do sela Celje i tu logorujemo.
21. IX. Nemci nas napali sa 2 tenka, bez borbe smo se povukli na Gaberk.
22. IX. Formacija 3. bataljona u Tatrama. Prave se zapreke protiv tenkova.
23. IX. Zadržavamo se u Gaberku, Erjavčama i Tatrama.
24. IX. Prave se barikade i prekopi protiv tenkova. Novi borci dolaze u masama.
25. IX. Premeštaj 1. bataljona iz Gaberka u Kozjane.
26 IX. Formiranje Tršćanskog bataljona,[3] novi borci stalno pridolaze. Bataljon se premestio na Artviže. a 2. bataljon iz Erjavča na Brezovo Brdo. Prave prekope protiv tenkova.
27. IX. U Tatrama mobilizacija se vrši u potpunom redu.
28. IX. Tršćanski bataljon se uključuje u Tršćansku brigadu.
29. IX. Na starim položajima.
30. IX. Brigada porasla na 1.200 ljudi.

O k t o b a r

1. X. Nemci prodrli u Sturje i Javorje sa velikim brojem tenkova i kamiona. Prvi i 4. bataljon na povlačenju prema Snežniku.

2. X. Prvi i 4. bataljon razbijeni od Nemaca kod Studene Gore. Treći bataljon ostao u Tatrama, Drugi na Pregarjama.

3. X. Prvi bataljon se povukao prema Mašunu.

4. X. K. ide sam sa patrolom na Mašun.

5. X. Na Mašunu.

6—12. X. U Šercerovu brigadu 100 ljudi. Do 13 oktobra na Mašunu. Drugi bataljon na Gomanjcima ruši drumove na sve strane; 1. bataljon minirao dalekovod kod St. Petera. Bataljon krenuo 11. X u Istarski odred u Brkine — 80 ljudi.

Do 16-og na Mašunu. Tog dana prodirali Nemci iz Knežaka prema Mašunu, napad odbijen.

17. X. Rasformiranje brigade. Raspodeljeni u 1, 13 i u 2 brigadu.

18. X. U Starom Trgu.

19. X. Otišao na otsustvo.

20. X. Na putu kroz Ribnicu u Kočevsku Reku.

NEMAČKA DOKUMENTA

NAREDBA VIŠEG SS VODE I POLICIJE OSAMNAESTE KORPUSNE OBLASTI OD 9 SEPTEMBRA 1943 ZA POJAČANJE BUDNOSTI U JEDINICAMA[1]

Prepis

Viši vođa SS i policije
u XVIII korpusnoj oblasti
— Komandno mesto Bled —
Delovod. br. F 968/43.

Bled, 9. IX. 1943

NAREDBA!

Prilikom napada bandita na jedno odeljenje Zaštitne policije[2] ubijeno je 5 ljudi i 2 radnika za podizanje telefonskih linija. Rezultat istrage je pokazao da su naše angažovane snage još uvek suviše lakoverne. Stoga je Rajhsfirer SS naredio da se ponovo i najhitnije pouče sve angažovane snage sa ukazivanjem na ovaj slučaj.

Molim da se usmeno, a tako isto i direktnim raspisom ovaj događaj uzme kao predmet i primer za pouku

Za tačnost prepisa
Jalnike s. r.

Rezener
SS-grupenfirer i general-lajtnant policije

Komandant Policije poretka
Alpenland
— Komandno mesto Bled —

Bled, 9. IX. 1943

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
[1] Akciju su najverovatnije, izvršile jedinice Gorenjskog odreda, ali se ona ne pominje ni u jednom sačuvanom dokumentu.

Gore navedenu naredbu dostavljam na znanje i upravljanje. Raspodela: — K —

Po zapovesti
(Potpis nečitak)
kapetan Zašt. policije i
adutant

Zandarmeriski okrug
Trbovlje
15 sept. 1943
Br. 1966

Okružnim žandarm. stanicama Zand, okruga Trbovlje. Molim da se svi žandarm. organi odmah pouče u smislu gornje naredbe.

GR.

16. IX. 1943

Komandant žand. okruga
(potpis nečitak)

Zand stanica Trbovlje
18 sept. 1943
Delovod. br. 2440

Trbovlje, 19 septembar 1943

Zandarm. okrugu Trbovlje. — Po prijemu na znanje i pouku vraćeno.

Komandir stanice
(potpis nečitak)
sreski žandarm. potporučnik

DNEVNA ZAPOVEST KOMANDANTA POLICIJE PORETKA ALPSKE OBLASTI OD 10 SEPTEMBRA 1943 O OBJEDINJENIM NAZIVIMA BORBENIH AKCIJA[1]

Komandant policije poretka
»Alpenland«
Komandno mesto Bled

Bled, dana 10. IX. 1943

Dnevna zapovest br. 25

3. *Objedinjeni nazivi za borbene akcije*

5. IV. 1943 — sukob kod Luše (Koruška).[3]
7. IV. 1943 — sukob na Cofatovom Vrhu (Koruška).
\+ 13. IV. 1943 — sukob na prostoru Brezovica — Gor. Dobrava.
18. IV. 1943 — sukob u Rovšici — Grabnu (kod Vel. Lašne).[4]
20. IV. 1943 — sukob na k. 753 (Mežakla).[s]
21. IV. 1943 — sukob kod Loga u Poljanskoj Dolini.
23. IV. 1943 — sukob u Zeleznikima.[6]
28. IV. 1943 — sukob na graničnom otseku Radovlja — Drušče.[7]
\+ 4. V. 1943 — sukob kod Hotiča.[8]
7. V. 1943 — sukob na Turškom Vrhu i k. 912 (blizu Šipeka).[9]
22. V. 1943 — sukob na Goli Vrh — Vošče — Graben.
22/23. V. 1943 — sukob kod Dola blizu Litije.
f 27. V. 1943 — sukob kod Tehoveca (k. 685).
29/31. V. 1943 — sukob u Cmem Grabnu (Blagovica — Lukovica).[10]
5/6. VI. 1943 — borbe na graničnom otseku Javorje — Osredek."

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.
[s] Nevažan tekst je izostavljen.
[3] Vidi tom VI. knj. 5, dok. br. 205.
[4] Vidi tom VI. knj. 5, dok. br. 98.
[J] Vidi tom VI. kni. 6. dok. br. 1.
[*] Vidi tom VI, knj. 6, dok. br. 1 i 4.
[7] Vidi tom VI. knj. 5. dok. br. 97 i 102.
[8] Vidi tom VI. knj. 6. dok. br. 10.
[9] Vidi tom VI. knj. 6. dok. br. 12.
[10] Vidi tom VI. knj. 6. dok. br. 18.
[11] Vidi tom 6, knj. 6. dok. br. 21 i 107.

15. VI. 1943 — sukob na Tolstom Vrhu i Slopniku (Dobrovije).
17. VI. 1943 — sukob na prostoru Čepulje — Strmica.
4- 22. VI. 1943 — sukob na Zirovskom Vrhu — Vinharjima.
27. VI. 1943 — sukob kod Smihela (Mozirje).
3. VII. 1943 — borba na Pokljuki.[12]
8. VII. 1943 — borba na uglu tromeđe.
14/16. VII. 1943 — sukob u Selskoj Dolini.[13]
4- 15. VII. 1943 — sukob kod Loma (Tržič).
16. VII. 1943 — borba kod zamka Trakošćan (Hrvatska).
20. VII. 1943 — sukob kod Potoka (područje Blegoša).
23. VII. 1943 — sukob kod Ajdinje (područje Stola).
31. VII. 1943 — sukob na Grmadi (područje Dobrovolja).
- 2-4.VIII.1943 — borba na Zirovskom Vrhu.
+ 3. VIII. 1943 — sukob kod Sv. Jere (Selce).
+ 16. VIII. 1943 — sukob između Koprivnika i Blegoša.
17/18. VIII. 1943 — sukob na Sv. Gori (Vače).[u]
21/22. VIII. 1943 — borba na prostoru Murovica — Cicelj.[15]
+ Borbu su vodile snage žandarmerije,
i«

Za tačnost
(potpis nečitak)
Kapetan zašt. polic, i ađutanj:

Potpisao Brener
generalmajor i komandant

" Vidi tom VI, knj. 6, dok. br. 158.
[11] Vidi tom VI, knj. 6, dok. br. 45.
'* Vidi tom VI, knj. 6, dok. br. 185.
" Vidi tom VI, knj. 6, dok. br. 185.
Nevažan tekst je izostavljen.

ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMAČKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 21 SEPTEMBRA 1943 KOD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE DR MILERA-HACIUSA POVODOM PITANJA UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ[1]

RA/A-405 — Dr. Pi/Sch.

Poverijivo
Maribor, 21 septem. 1943

Zapisnik:

Predmet: Stabna konferencija 20 septem. 1943.
Pretsedava: Pretsednik pokrajinske vlade Dr Miler Hacius.
Za ustanovu: Dr Rudolf Pihler.
[2]

IZVESTAJ! O SITUACIJI:

Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti šturmbanjirer Fogt: Pošto je pre nekoliko sedmica, usled depresivne političke situacije, kod neprijateljskih elemenata zapaženo izvesno aktiviranje, izgleda da je sada, posle Badoljove kapitulacije i posle preduzetih nemačkih protivmera, u slovenačkim nacionalističkim krugovima nastupilo izvesno osvešćenje od pretrpljenog nervnog potresa.

Što se tiče stanja bezbednosti može se reći da su se banditi reorganizovali i da su promenili svoju raniju taktiku. Četvrta operativna zona ne postoji više, i sada na našem prostoru dejstvuje Treća partizanska divizija, koja od početka avgusta raspolaže mobilnim udarnim brigadama. Ove udarne brigade su 3.IX otišle u Dolenjsku i već su uzele učešća u tamošnnjim borbama. Pohorska banda dobila je znatno pojačanje pošto je sa prostora Ljutomera preko 100 vojnih dezertera i odbeglih radnika prešlo na stranu bandi. Banda u Kozjem takode je jako aktivna, a u Zagorju je pohvatan veći broj pripadnika banditske organizacije koji su radili na terenu. U Dolenjskoj je 1500 belogaidista koji su bili raspoređeni u italijanskoj armiji posle kapitulacije od strane Italijana dobilo nalog da se podvrgnu partizanima. Oni su to odbili i probili su se k nama. U poslednjim borbama na našoj granici oni su se pokazali kao vrlo dobri i uspeli su da banditima nanesu gubitke od preko 100 mrtvih, dok na našoj strani nije niko poginuo.

U samom Mariboru u poslednje vreme tumaraju mnogobrojna sumnjiva lica. Pretpostavlja se da se njihova posrednička mreža proteže od Maribora sve do Beča. da bi nezadovoljne radnike privoleli da se pridruže bandama.

Koviandant policije poretka, major Sager: Sem hapšenja nekolicine bandita u srezu Brezice, nema ništa naročito da se javi. — Major Sagor se zatim ukratko osvrće na zabranjeno klanje stoke u vremenu od maja do avgusta 1943.

Za tačnost:
Švab

Potpisao:
Dr Pihler

BR. 159

IZVEŠTAJ KOMANDANTA POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI — ISPOSTAVA RADOVLJICA — OD 25 SEPTEMBRA 1943 POMOĆNOM UREDU SLUŽBE BEZBEDNOSTI U RADOVLJICI O PREDLOGU BELOGARDISTICKIH VODA ZA OSNIVANJE JEDINSTVENE VLADE I OBLASTI U SLOVENIJI[1]

Komandant Policije bezbednosti i SD u posednutim oblastima Koruške i Kranjske
SD — ispostava Radovljica.

Br. B. Nt. 302/43
F/A.

Radovljica, 25. IX. 1943
Poverljivo!

Pomoć, uredu SD. gospodinu Dr Marhartu
Radovljica

Predmet: Stav nacionalnih slovenačkih krugova prema pitanju obrazovanja jedne jedinstvene slovenačke oblasti u vezi sa obrazovanjem vlade u Ljubljani. Proširenje dotične oblasti i na Gorenjsku.

[1] Zbog nevažnosti ostali tekst izostavljen.

Ranija veza: Nema.

Pošto su slovenački krugovi saznali o obrazovanju jedne nacionalne vlade u Ljubljani pod pretsedništvom generala Rupnika. pomenuti krugovi su ovoj ispostavi podneli konkretne predloge za obrazovanje jedne jedinstvene slovenačke oblasti. Isti se dostavljaju u produženju ovog akta na znanje sa molbom da se dostave stav i mišljenje po ovom pitanju.

Sledeče činjenice su Slovencima oduzele prvobitno poverenje u Nemačku i postepeno ih učinile neprijateljima Rajha. Ove činjenice su takode krive za razvoj situacije dosadašnjeg stadijuma.

1.) Oduzimanje prava

To se dokazuje time što za Slovence, za njihove političke »greške«, vredi samo jedno: oduzimanje svojine i progonstvo. Zbog ovoga nastaje potpuno osiromašenje, stvaranje prosjaka i bezavičajnosti.

Više puta data obećanja da će se ova politika obespravljivanja promeniti i da će se slovenačkom narodu priznati ravnopravnost nisu održana. Tako su poslednjih dana, i posle uzimanja u razmatranje osnivanja jedne slovenačke oblasti, ponovo preduzeta iseljavanja ljudi koji sa političkim greškama nisu imali nikakve veze (porodice Lauter i Beraus u Žirovnici). Ove porodice su po svoj prilici još u sabirnom logoru u Skofjoj Loki i svakog trenutka bi se mogle uputiti svojim kućama. Sve dotle dok na ovakav način upućeni u logore ne budu iz njih otpušteni ne može ni da se pomišlja na ponovno uspostavljanje vere i poverenja. A tako isto se ne može zahtevati saradnja.

2.) Odruirođai>anje:

U ovo spada načelno poricanje postojanja slovenačkog čoveka sa njegovim osobenostima i slovenačke narodnosti u Donjoj Štajerskoj i Gorenjskoj, i mere koje su iz ovoga proistekle, kao naprimer: preseljavanje pograničnog stanovništva, naseljavanje Kočevara, preseljavanje zbog pripadnosti slovenačkom narodu, uklanjanje svega slovenačkog iz škola, ponemčavanje i promena prezimena i imena, kao i imena naseljenih mesta i predela, uništavanje svih slovenačkih novina, knjiga, literature itd. Zabrana slovenačkih pesama prilikom pogreba. U Štajerskoj je slovenački govor zabranjen čak i u porodicama.

3.) Predavanje Slovenaca partizanima:

Od samog početka primećeno je omalovažavanje i potcenjivanje partizanske delatnosti, doveli su do jačanja i umnožavanja smutnji i rovarenja. Zbog ovog su ljudi dospeli između dva mlinska kamena, između policije i partizana, i trpeli su sve već poznate muke. Ugled nemačke moći je opao i izazvao utisak o jednoj planskoj saradnji oba kamena u cilju uništenja slovenačkog naroda.

Sve ove č.njenice dokazuju da reči o porodici evropskih naroda i njihovoj specifičnoj slobodi nisu govorene ozbiljno i iskreno, nego je trebalo da služe samo kao kamuflaža za druge namere. Nipošto ne treba da bude čudno što su danas Slovenci potpuno otstupili od svog prvobitnog lojalnog držanja i zauzeli protivan stav.

Usled kapitulacije Italije i njome uslovljenog oslobođenja slovenačkih oblasti koje su dosada bile pod italijanskom vlašću, broj Slovenaca se popeo oko 2,5 m liona. Time se nemačkom Rajhu pruža mogućnost da slovenački problem reši na zadovoljstvo naroda i da izvrši ujedinjenje celog slovenačkog prostora, pri čemu bi u isto vreme u nemačke ruke prešla i dragocena primorska oblast. Događaj je dao povod da se stekne saznanje da se dalje ne može raditi sadašnjim metodama i da je sada došlo vreme za odlučnu promenu kursa. Sada bi se Slovenci mogli priznati kao nacija i priznati im normalna nacionalna prava.

Dosada se u ovome pogledu ništa nije dogodilo, a takode nema vidnih znakova da će se preduzeti nešto odlučno. Obrazovanje nacionalne slovenačke vlade za Dolenjsku ne može se ceniti kao pozitivan faktor sve dotle dok ova odredba važi samo za Dolenjsku. Stvaranje takve političke samostalnosti takode nikako nije bezuslovno zahtevano od najvećeg dela naroda. Ono što se želi, to je narodna ravnopravnost i sloboda kulture. Samostalna uprava ili samostalna vlada za ovo bi mogli da služe samo kao spoljni znaci. Baš na političkom i privrednom sektoru rado se želi potčiniti nemačkom uticaju.

Iako svako dobro zna da ovakve promene zahtevaju vremena, ipak se očekuje da bar mali znaci, koji ne zahtevaju nikakvu naročitu pripremu, pokažu preokret ka pozitivnom. Bio je povoljan momenat da se napr. u školama počne sa slovenačkim očenašem, da se u slovenačkim tekstovima lista »Karavankenbote« lična imena i imena mesta štampaju slovenačkim jezikom i time pokaže volja. Pošto ovaj momenat nije Lskorišćen, ostala je sumnja u dobru volju Nemaca. Naglašava se da su svi pokušaji naišli na neverovanje. a ne na nepoverenja. Dokle

god se dobra volja ne pokaže delima, dotle svaki rad nema nikakvih izgleda.

Slovenački krugovi dalje navode: Ako slovenački narod u najskorije vreme ne primeti početak poboljšanja, onda će st neverovanje i nepoverenje pretvoriti u podzemni otpor. U narodu je izbio duh odlučnosti koji iznenađuje. Taj je duh: »Sač ili n kad — ili ćemo mi Slovenci ići sa Nemcima kao Slovenci, ili ćemo, ako nas oni ne budu hteli da razumeju, podzemno kao krtice, raditi protiv njih«. Na primedbu: »Otpor bi bio uzaludan, jer b Nemci Slovence savladali silom« dat je odgovor: »Ni sa jednim milionom vojnika ne bi nas mog] savladati. Mi se sami nećemo predati i za svoju narodnost ćemo se boriti dok i jednog traje«.

Inicijat va za promenu kursa može poteći samo sa nemačke strane. »Revolucija odozdo« ne bi donela poboljšanje, već bi njena posledica bila beskrajna beda. Dobro može da donese samo jedan prevrat odozgo«.

Predlog za obrazovanje *oblasti Slovenije:*

1.) Pripadajuće oblasti: Ranije vojvodstvo Kranjska, Južna Štajerska, obalsko područje sa Goricom i Gradiškom i ostale oblast, koje je posle Prvog svetskog rata prisvojila Italija, najzad slovenačka Furlanija.

2.) Sedište državnog namesnika: Ljubljana.

3.) Uprava: Državni namesnik je Slovenac, a tako isto i okružni načelnici. Tako isto i na svim ostalim upravnim položajima da budu Slovenci. Višim upravnim vlastima, tj. državnom namesniku i okružnim načelnicima, pridati su Nemci kao savetnici. Samostalna uprava se ograničava samo na interne poslove Slovenije. U spoljnopolitičkom i vojnom pogledu Slovenija potpuno potpada pod Veliki Nemački Rajh. Dakle, ne traži se autonomija u pravom smislu.

4.) Službeni jezik: Službeni jezik biće do izvesnog vremena nemački ili slovenački. Cim činovnici budu u dovoljnoj meri savladali nemački jezik, što će im se staviti u dužnost, slovenački jezik će biti isključen iz službenog saobraćaja Osim toga, treba da postoji odredba da Slovenac koji do svoje petnaeste godine nije naučio nemački jezik ne može da zahteva prijem u službu u opštini, oblasti ili državi. Eventualno neznanje nemačkog jezika ne oslobođava od vojne službe i službe rada. koja važi i za Slovence. Slovenački jezik ostaje kao privatna stvar pojedinca i ni na koji način se neće sprečavati Slobodno je pripadanje slovenačkom narodu, a tako isto i

ispovedanje vere. Država u istoj meri pomaže nemački i slovenački jezik.

5.) Partija: Obrazovače se Nacionalsocijalistička slovenačka radnička partija (NSSRP). Odnosi formacija NSSRP su analogni onima u Rajhu. Oblasni upravnik je Nemac, njegov zamenik Slovenac. Okružni upravnik je Slovenac, sa jednim Nemcem u svome štabu. Ostalim nižim uredima upravljaju Slovenci.

6.) Znaci suverenosti: Zastave i znaci suverenosti su isti kao u Nemačkom Rajhu. Na zastavama i stegovima biće stavljen kao posebni znak jedan grb sa slovenačkom trobojkom.

7.) Kulturna pitanja: U oblasti kulture vlada potpuna sloboda, ukoliko se time ne dolazi u sukob sa interesima Rajha. U školama će se nemački jezik predavati kao obavezan predmet sa gore pomenutim posebnim uslovima. Kulturni centar je Ljubljana i Ljubljanski univerzitet, na kome će se predavanja držati na slovenačkom jeziku. Predvideti nemačke lektorate.

8.) Izgradnja se vrši postepeno i približava se organizaciji za kojom se teži shodno datim mogućnostima. Početak je učinjen u Ljubljanskoj provinciji, u Gorenjskoj i Južnoj Štajerskoj. U ovim oblastima će se zavesti nemačko sudstvo koje će početi odmah da dejstvuje (takode i u političkim stvarima) i ukinuće se izuzetna prava policije.

9.) Kao preduslov izgradnje biće preduzeta borba protiv bandi i njihove delatnosti, sve do njihovog potpunog uništenja, i na taj način uspostaviće se mir koji je za izgradnju potreban.

Sva privredna pitanja, dakle, industrija, zanatstvo i poljoprivreda, u pogledu organizacije biće ujednačena sa prilikama u Rajhu.

Toliko o samom predlogu. Ova ispostava moli da se prema postavljenom problemu zauzme stav i pritom na pažljiv način obuhvati i prikaže i mišljenje nemačkih angažovanih snaga. Pošto je ova stvar hitna, molim da se izveštaj dostavi što pre.

Cebul
SS-unterščturmfirer

Molimo za povratak gornjeg pisma.

TELEFONSKA DEPEŠA KOMANDANTA ŽANDARMERIJE ZA ŠTAJERSKU OD 30 SEPTEMBRA 1943 O NAPADU NA NASTAVNI CENTAR RADMIRJE[1]

Prepis

TELEFONSKE DEPEŠE

Pošiljalac: Komandant žandarmerije u Štajerskoj, potp. Kraus.
Primio: Zandarm. okrug Leoben, žand. narednik Kefler.
Vreme: 30 septembar 1943 u 9 čas.
Sadržaj: Napad na nastavni centar u Radmirju.

Danas u 3 časa ujutru oko 50 bandita izvršilo prepad na logor nastavnog centra u Radmirju.[2] Od 20 ljudi koji su bili na straži banditi su dvojicu streljali, dok je 17 ljudi otišlo dobrovoljno sa banditima i sa sobom odnelo celokupno naoružanje. Banditi su sem toga zaplenili 2 laka mitraljeza i 7 mašin. pištolja i zapalili osnovnu školu u blizini.
Vod za akciju u Celju upućen je u gonjenje.«

Zand, stanica Ljubno
Zand, narednik Kolmanič

[1] Original u arhivi Muzeja narodnog oslobođenja u Ljubljani.

[2] Likvidaciju nemačkog nastavnog centra u Radmirju izvršila je Savinjska četa Štajerskog odreda, formiranog od boraca Koruškog i Pohorskog bataljona početkom septembra 1943 god., posle odlaska Šeste udarne brigade »Slavko Slander- na teritoriju Dolenjske. Akcija je izvršena pre povratka Brigade. Ceta je tek kasnije uključena u brigadni sastav. Vidi dok. br. 117 i knjigu: Jože Stok — Korotan. »Jeklena pest (Gvozdena pesnica).

ZAPISNIK SA SEDNICE ODGOVORNIH NEMAČKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 5 OKTOBRA 1943 KOD PRETSEDN1KA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE POVODOM PITANJA UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ[1]

RA'A-405 — Dr. Pi/Schw. *Poverljivo*

Maribor, 5 oktobar 1943

Zapisnik:

Predmet: Štabna konferencija 4. X. 1943 u 8 čas.
Predsedava: Pretsed. pokrajinske vlade dr. Miler Hacius.
Za. ustanovu: Dr. Rudolf Pihler.

Pretsednik pokrajinske vlade otvara sednicu i saopštava da je ovog trenutka stigla vest da je naređeno »vazdušno stanje 12< i da se prema tome mora računati sa vazdušnom uzbunom. U slučaju uzbune, učesnici na ovoj konferenciji premestiće se pod rukovodstvom Dr Feca u podrum gde će se nastaviti rad konferencije.

Sto se tiče situacije na prostoru Jugoistoka, pretsednik pokrajinske vlade iznosi da su tamošnje prilike krajnje nejasne. Situacija u Hrvatskoj postala je formalno kritična, dok su u Ljubljanskoj provinciji banditi preuzeli vlast u svoje ruke i napreduju prema našim granicama. Juče je mobilisano više četa »vermana« da bi se granica gušće posela. Ima razloga za pretpostavku da će se neznatan broj bandita koji je nedavno otišao na jug ponovo vratiti sa boljim naoružanjem. Organizacija uprave u Ljubljanskoj provinciji izmenjena je sada utoliko što je gaulajter i namesnik dr Rajner postavljen za vrhovnog komesara Rajha. Njemu je pridat kao šef uprave u Ljubljanskoj provinciji dosadašnji pretsednik opštine u Ljubljani general Rupnik.

Izveštaj o situaciji

Zamenik komandanta policije bezbednosti i službe bezbednosti šturmbanfirer Umpfenbah:

Na situaciju na granici utiče stanje koje je nastupilo usled pojačanja banditske delatnosti s one strane naše granice. Na prostoru Varaždina nalazi se oko 13.000 dobro naoružanih bandita. Njima nasuprot, u gradu ima oko 100 žandarma i 2000 vojnika hrvatske milicije, za koje se može pretpostaviti da će u slučaju koncentričnog napada preći na stranu bandi.

Prema tome. Varaždinu preti neposredna opasnost da padne neprijatelju u ruke. Ne može se pretpostaviti da bi kod bandita postojala namera da prodru u Donju Štajersku. Međutim postoji mogućnost da pojedine grupe stvarno pokušaju da to urade. Na području Ljubljane situacija je takođe veoma nejasna. Sigurno je pak da su se brojno jake bande potpuno naoružale iz zaliha Italijana, koji su položili svoje oružje, i da su se tako osposobile za veće akcije. Opasnost napada na područje Trbovlja i Brezica očigledna je. Na prostoru Novog Mesta nalazi se takozvana Štajerska brigada, koja se popunjava uglavnom od prinudno iseljenih Donjoštajeraca. Jedna druga slovenačka brigada nalazi se na prostoru oko Osijeka. U Donjoj Štajerskoj zabeleženo je jačanje pokreta otpora. Nedavno je uspelo da se izvrši oko 80 hapšenja, a pretstoje i dalja hapšenja. Tom prilikom je konstatovano da se rukovodstvo donjoštajerskog pokreta otpora nalazi u Mariboru. Nadajmo se da je ovaj rukovodeći štab zasad onesposobljen za akciju. Aktivnost bandi nije se znatno izmenila. Broj prepada s ciljem da se dođe do raznih potreba bio je manji, postupak bandita nije bio toliko strašan i oni su prvenstveno težili tome da imaju dobrovoljne darodavaoce.

Komandant policije za poredak, major Sager: U poslednje vreme desila su se tri slučaja upada, očigledno sa susednih područja, i to kod St. Janža, Dola i Polšinka." Uostalom, bande su se pojavljivale u manjim grupama i vršile pretežno krađu stoke,

a

Državne železnice, savetniik Cerba: Trećeg oktobra 1943 u 21,40 č banditi su otvorili vatru na putnički voz 818 na otseku između Laze i St. Vida. Bilo je oko 20 bandita. Oni su zapalili železnicu, stanicu Jevnica.[4] Od banditske puščane vatre poginuo je 1 putnik. Morao je 24. IX. 1943 biti obustavljen saobraćaj vozova od Rogaške Slatine za Krapinu, jer su u Hrvatskoj vladale nesigurne prilike. Podizanje robe sa železnice, stanice bilo je u poslednje vreme neredovno, pošto su radne snage i vozila, namenjena za tu svrhu, upotrebljeni za druge poslove. Stalnom saradnjom sa rukovodiocima saobraćajne službe i sa ostalim za nteresovanim nadleštvima otklonjeni su ovi nedostaci. Protiv krivaca podnete su prijave.

5

Za tačnost: Potpisao:
Švab Pihler

[5] Vidi dok. br. 97.
* Nevažan tekst je izostavljen.
' Vidi dok. br. 102.
* Nevažan tekst je izostavljen.

IZVESTAJ KOMANDANTA DRUGOG ALARMNOG BATALJONA U MOZIRJU OD 16 OKTOBRA 1943 SAVEZNOM VOĆSTVU ŠTAJERSKOG DOMOBRANSTVA O AKCIJI NA MENINU PLANINU[1]

Alarmni bataljon Vermanšafta u Mozirju

Br. 2 Mozirje, 16 okt. 1943

Saveznom voćstvu štajerskog Hajmatsbunda

u Mariboru

U prilogu se dostavlja tome nadleštvu kratak izveštaj o akciji na Menina Pl. koja je izvedena 16 ov. mes.

Označavanje mesta vršeno je po specijalnoj karti 1:75.000.

Komandant Verm. alarm, batalj.
Mozirje
Eger
Sa — oberšturmbanfirer

Dva priloga

Na znanje gosp. zemlj. savetniku
Celje.

Mozirje, 16 oktobra 1943

I Z V E S T A J
o izvršenoj akciji na Menina Pl. 16 ov. mes.

Situacija: Opšti pravac kretanja pojedinih bandi je Menina Pl. Njihova jačina ceni se na 150—200 ljudi.

ZadataPz: Konstatovati gde se neprijatelj stvarno nalazi i potom ga napasti.
Cete Mozirje, Gor. Grad i Rečica formiraju ukupno pet borbenih grupa koje će još 15 tek. mes., najkasnije do 19 časova, kamionima biti prebačeni u Gornji Grad.

Izvršenje: Petnaestog tek. mes. prikupili su se u kancelariji pretsednika opštine u Gor. Gradu svi komandanti određenih borbenih grupa, grupni vođa u mestu, ko-

mandir žandarmerije sa nekoliko putovoda i sam pretsednik opštine. Ovde je komandant akcije SA — oberšturmbanfirer Eger izdao sledeću

Zapovest:

I borbena grupa: Jeklič, 1:50, putovođe Lukan i Maurič Joh. Polazak u 4 časa kamionom za Novu Štiftu. Od Nove Stifte produžuje dalje u 4,30 č na selo Crna. Tu se postavlja frontom na istok, sa jakim desnim krilom nešto isturenim. Na koti 1030 hvata vezu sa II grupom u pravcu izvora.

II borbena grupa: Kokol, 1:28, putovoda Kolarič. Polazak u 4.30 č kamionom za Novu Stiftu. Odatle dalje u 5 č ka seljaku Tomanu, zatim na kotu 1030 (Tomanova Pl.), ovde obezbeđivati i čekati dok ne stigne levo krilo I borb. grupe, potom se malo pomeriti na jug.

III borbena grupa: Hajnšek, 1:25, putovoda Šumar Janek. Od Gornjeg Grada polazi u 4,30 č pravcem Trepel — Vrtačnik — Poglednik do mesta gde se nalaze dva upadljiva usamljena drveta i tu hvata vezu desno i levo.

IV borbena grupa: Srajber. 1:45. putovoda Lukan. Od Gor. Grada polazi u 3,30 č pravcem Sv. Florijan — k. 934 — Petelinek (1449). Oprezno nastupati i ne žuriti, obezbeđivati nastupanje grupa sa istoka i zapada.

V borbena grupa: Kovač, 1:45, putovođe Haudek, Vipl i Sturmfirer Stajnveder. Polazak u 3 časa nastupnim maršem do mesta Ceplje i Bočki Graben, potom uspon na Rov, ovde se razviti frontom na zapad, izvršiti pročišćavanje platoa, levo krilo pojačati. Kad uhvati vezu sa grupom Snajderovom, ova nastupa zajedno sa njom dok se ne uhvati veza sa susednim grupama.

Komandno mesto komandanta akcije SA — oberšturmbanfirera Egera, do hvatanja međusobnih veza, biće na tačci 1 km sev. od Javorščeka. potom kod grupe Jeklićeve. Lako ranjeni ostaju kod svojih jedinica, a teško ranjene upućivati u Novu Stiftu, Gornji Grad i Bočnu.

Posle završetka akcije (verovatno u 6 časova) okrenuti se frontom na sever i potom se sa Menine Pl. najkraćim putem kretati nizbrdo.

Zalutali delovi sakupljaju se na Petelineku i potom idu na drum.
Ko do 13 časova ne uhvati nikakvu vezu taj se samostalno vraća u svoje sedište.
Kamion za povratak u garnizon biće u 17 časova u Gornjem Gradu.

TOK AKCIJE:

Prva borbena grupa išla je, kako je naređeno, preko sedla Crne i stigla na liniju Tolsti Vrh — Javorščck, ovde se sjedinila sa II i III borbenom grupom, pa su potom u zajedničkoj akciji produžile pravcem na Ostri Vrh i tom prilikom su kod Jungholca ili kod izvora jugozap. od slova »M« od Menine Pl. konstatovale sveže tragove band:. Pronađen je stari i još dva nova banditska logora. Ceneči po logorskim vatrama izgleda da je tu bilo sakupljeno oko 160—170 ljudi. U logoru je nađena 1 sveža goveđa koža. 1 svinjska glava i creva. Izgleda da je banda morala u žurbi napustiti logor, jer su nađene još neke stvari, kao sapun, dugmad i mast za obuću. Ceneči po tragovima izgleda da se banda podelila u nekoliko manjih grupa čiji tragovi vode za Kranjsku. Dalja akcija izvršena je širokim frontom pravcem Kurji Vrh — Petelinek — severna padina Gornjeg Grada. Manje bande su kod Sv. Florijana. južno od Gornjeg Grada, na oko 1 čas ispred borbene grupe Srajberove, i one su u blizini Petelineka ispalile više metaka i time dale signal svojim glavnim snagama.

Akcija je završena u 22,30 č.

IZVEŠTAJ KOMANDIRA ŽANDARMERISKE STANICE DOL OD 17 OKTOBRA 1943 KOMANDANTU POLICIJE BEZBEDNOSTI ALPSKE OBLASTI O NAPADU JEDINICA NOV I PO SLOVENIJE NA NEMACKA UPORIŠTA DOL I KAL'

Zandarmeriska stanica Dol
(zasad u Zagorju), srez Trbovlje, Donja Štajerska

Zagreb, 17 okt. 1943

Komandantu policije bezbednosti »Alpenland«
— Komanda Maribor —
u Mariboru

Sadržaj: Napadi bande na mesta Dol i Kal noću uoči 10. X. 1943.[s]

Pri banditskom prepadu noću uoči 6. X. 1943 palo je više granata kako na zgradu žandarmeriske stanice tako i na zgrade carinske straže i DAG; zgrade su teško oštećene, i postojala je opasnost da će stražare pri ponovnom prepadu biti zapaljene ili će od njih ostati samo ruševine. Iz toga razloga su 6. X. 1943, po padu mraka, sve jedinice u Dolu (domobranstvo, carinska straža i žandarmerija) napustile zgrade, povukle se van Dola i na visu u okolini mesta Kal postavile zasedu.

Uveče 9. X. 1943 odbili su da napuste kasarnu. Glavni žandarm. narednik Vilhelm Nojman, koji je zbog smrti svoga sina bio prilično utučen, ostao je u zgradi zajedno sa rez. žand. narednikom Georgom Riserom i rez. nared. Vencelom Rakušenom.

Pri napadu bandita 9. X. 1944, oko 21,30 č, na mesta Dol i Kal kod Dola, koji je trajao do zore 10. X. 1943, u žandarmeriskoj zgradi je nastupio požar, te su potom gore navedeni verovatno morali napustiti zgradu i tom prilikom bili streljani, odnosno nožem izbodeni, i to narednik Nojman na nekol.ko metara daleko od poštanske zgrade a ostala dvojica na 100 metara daleko, sa leševa je skinuta obuća i preobuka i oduzeto im je oružje (1 maš. pištolj model 40 i dva karabina). Pri ovom banditskom prepadu, odnosno u požaru, uništen je ceo inventar stanice, sem oružja i municije koje su moji ljudi poneli pri

apuštanju zgrade, ili su pak neke stvari banditi u svom polačenju 10. X. 1943 odneli sa sobom.

Tri gore navedena lica morala su, izgleda, tek 10. X u 3 asa napustiti zgradu, jer su u to vreme naši ljudi koji su se alazili, van Dola, u blizini mesta Kal, u zasedi, čuli kako su anditi na nemačkom jeziku dovikivali: Drugovi, predajte se, :adite napolje, neće vam se ništa dogoditi, spašćete samo vaše vote.« U to vreme zgrada stanice nalazila se već u plamenu, ovome požaru potpisani je izgubio katance sa ključevima, isaći pribor, 4 komada privatno nabavljenih štambilja i neoliko knjiga. Da li su u ovome požaru nešto izgubili, i kolika ruga lica žandarm. stanice javiće se naknadno.

Organima opkoljenim u poštanskoj zgradi nije mogla da ide pružena pomoć, pošto su snage (Vermanšaft, Carinska raža i žandarmerija) koje su se nalazile u zasedi u okolini esta Kal kod Dola bile opkoljene i napadnute od strane jačih anditskih snaga vatrom iz automatskih oruđa, lakih i teških icača i artiljeriskih oruđa.

10. X. 1943, pre osvita zore. banditi su se povukli u •avcu italijanske granice.

U ovoj borbi banditi su bili mnogo nadmoćniji od naših laga. kako brojno tako i u pogledu naoružanja, te su naše jložaje obasipali jakom vatrom artiljerije, protivoklopnih uda, minobacača, automatskih oruđa itd. Vermanšaft kao i dan deo organa Granične straže jedva su mogli, ljubaznim ivaljivanjem i pretnjom smrću od strane potpisatog, komanra 2. čete Vermanšafta Maribor — Okolina Bruna Ivanuša i tmandira stanice Granične straže Dempfa, da budu nagovoni da ostanu na svojim položaj.ma, odnosno, da ponovo podnu već napuštene položaje.

Ove noći je jedna grupa bandita jačine oko 20—30 ljudi, oružana minobacačima, automatskim oruđima i maš. pištoma. prodrla do puta Radeče—Litija i izradom drumskih zaeka i oštećenjem jednog malog drvenog mosta zaprečila put Dol, te je stoga pojačanje moglo biti privedeno tek 10. X. 43 oko 14 časova.

Gubici: tri napred navedena poginula pripadnika žandar-?rije i ukupno tri ranjena pripadnika Vermanšafta i Carine straže.

Gubici bandita su nepoznati, pošto su oni svoje ranjenike I. prilikom povlačenja odneli sobom.

ostavljeno:

Komandantu policije poretka »Alpenland« — Komandi za Donju Štajersku u Mariboru.

Eine Hilfe konnte, den im Postengebäude, eingeschlossenen Organen, nicht gebracht werden, weil die in der Umgebung des Ortes Kal bei Mariathal auf Lauerstellung gewesenen Kräften (Wehrmannschaft, Zollwache und Gendarmerie) von stärkeren Banditenkräften mit MG., leichten und schweren Granatwerfern und Artillerie beschossen etc. angegriffen und eingeschlossen gewesen sind.

Vor Beginn der Morgendämmerung des 10.10.1943 zogen sich die Banditen in Richtung der Grenze nach Italien zurück.

Bei diesem Kampf waren die Banditen den eigenen Kräften, sowohl in der Anzahl, wie auch mit den Waffen weit überlegen und die eigenen Stellungen mit Artillerie, Pak, Granatwerfern, MG usw. stark beschossen. Die Wehrmannschaft, sowie auch ein Teil der Zollschutzorgane konnte nur mehr durch gütliches Zureden und Androhung der Erschießung durch den Gefertigten, sowie durch den Wehrmannschaftskomp. Führer Bruno Ivankosche, der 2. Wehrmannschaftskompagnie Marburg Land und den Zollwachtmeisterführer Dampf bewogen werden in ihren Stellungen zu verbleiben, bzw. die bereits verlassenen Stellungen wieder zu beziehen.

Eine mit Granatwerfer, MGs. oder MPis ausgerüstete Gruppe von ca. 20 bis 30 Banditen drang in dieser Nacht bis zur Straße Ratschach - Littai vor, sperrte die Straße nach Mariatal durch Errichtung von Sperren und Beschädigung einer kleinen Holzbrücke und konnte deshalb eine Verstärkung erst am 10.10.1943 um ca. 14 Uhr herangeführt werden.

An Verlusten sind hierbei, die 1 unserits angeführten Toten der Gendarmerie, sowie insgesamt 3 Verwundete der Wehrmannschaft und der Zollwache entstanden.

Die Anzahl der Verluste der Banditen kann nicht angeführt werden, weil diese ihre Verwundeten etc. beim Abzug mitgenommen haben.

Ergeht an:

1.) Befehlshaber der Ordnungspolizei Alpenland, Befehlsstelle Untersteiermark in Marburg,
2.) Kommandeur der Sipo und des SD. in der Untersteiermark in Marburg,
3.) Kommandeur der Gendarmerie bei dem Reichsstatthalter für Stmk in Graz,
4.) Gendarmeriehauptmannschaft Cilli,
5.) Landratsamt des Kreises Trifail in Trifail,
6.) Geheime Staatspolizei-Aussenstelle Trifail- in Trifail,
7.) Gendarmeriekreis Trifail,
8.) Gendarmerieabteilung in Ratschach.
9.) Komp. Chef der Befriedungskompagnie in Mälingen.

Der Postenführer:

Gendarmeriekreis Trifail
Eingel. am 14. Okt. 1943
Durchgel. am
Tgb. Nr. 2318 Anlagen

Meister der Gendarmerie.

2) Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti za D. Štajersku u Mariboru.
3) Komandantu žandarmerije za Štajersku u Gracu
4) Zandarmeriskom okrugu Celje.
5) Načelniku sreza trbovljanskog u Trbovlju.
6) Državnoj tajnoj policiji — ispostavi Trbovlje u Trbovlju.
7) Sreskoj žandarmeriji u Trbovlju.
8) Zandarmeriskom bataljonu u Radečama.
9) Komandiru čete za snabdevanje u Zagorju.

Komandir stanice
(potpis nečitak)
žandarmeriski narednik

Zandarmeriski srez u Trbovlju
Br. 2318, 19 okt. 1943

BR. 164

ZAPISNIK SA SEDNICE ŠTABA ODGOVORNIH NEMAČKIH RUKOVODILACA ODRŽANE 19 OKTOBRA 1943 KOD PRETSEDNIKA ŠTAJERSKE POKRAJINSKE VLADE POVODOM PITANJA UPRAVE U DONJOJ ŠTAJERSKOJ'

RA'A-405-Dr. Pr.. Sch.

Poverljivo.
Maribor. 19. X 1943

Zapisnik:

Predmet: Štabna konferencija 19. X. 1943 — 8 čas.
Pretsedava: Pretsednik pokrajinske vlade dr Miler — Hacius.
Za ustanovu: Dr Rudolf Pihler.

Pretsednik pokrajinske vlade u uvodnoj reči izlaže da su se od poslednje sednice odigrali vanredni događaji o kojima će se raspravljati na današnjoj sednici odmah po dolasku saveznog vode. Predu/imanjem raznih mera situacija se iz temelja promenila. O događajima u poslednjoj noći još nisu primljeni nekakvi izveštaji.

STANJE BEZBEDNOSTI:

Komandant policije bezbednosti i službe bezbednosti šturmbanfirer Umpfenbah:

Državna policija na severnom području sreza Brežice pohvatala je jednu grupu koja je pripadala terenskoj banditskoj organizaciji i radila na održavanju veze sa bandom u Kozjem. Ovim je zasad neutralisana delatnost bande u Kozjem. U Mariboru i na području Pohorja uspelo je također da se pohvataju pripadnici banditske organizacije.

Napadi neprijatelja nisu postali češći, ali tako isto ni redi. Broj prepada je prilično velik, samo su oni većinom beznačajni, sem nekoliko težih slučajeva. Nekoliko banditskih grupa izvršilo je 11 oktobra 1943 jači pritisak na donjoštajersku sranicu. Srazmerno slabe naše granične snage morale su se povući u Radeče. Angažovanjem 172. divizije i jednog bataljona SS-trupa očišćen je teren s ove strane granice.

Pretsednik pokrajinske vlade izložio je u rezimeu situaciju na južnoj granici ovako:

Od pre nekoliko sedmica neprijatelj vrši nasilna izviđanja u zoni naših graničnih obezbeđenja. Uveče 11 oktobra 1943 došlo je do jače zaoštrenosti koja nas nije iznenadila. Noću između 11 i 12 oktobra 1943 neprijatelj je napao na 4 pravca i tom prilikom je državni drum bio ugrožen i delimično okružen. Posada je uspela da se održi. Neprijatelj je prodro preko Tržišča do Boštanja, odakle je tukao vatrom čak i Sevnicu,[8] zatim preko St. Janža do na 3—4 km ispred Radeča i. na kraju, preko Goba u Dol, gde se već dugo vode borbe. Očigledno je imao za cilj da zauzme Zidani Most. Situacija nije bila jednostavna. Naše snage su i po broju i po naoružanju bile slabije. U međuvremenu smo ubacili u borbu znatno jače opstvene snage, tako da se dalji razvoj događaja mogao mirno sačekati. Šef civilne uprave informisaće se još lično o događajima. te će preduzeti potrebne mere za zbrinjavanje izbeglica. Nezavisno od toga. naravno, sva nadleštva će sa svoje strane pružiti svaku pomoć i potporu izbeglicama i nadoknaditi im pretrpljenu štetu.

Na hrvatskoj granici još nije bilo nikakvih napada, samo su pojedina mesta tučena vatrom. Izveštaji o događajima na hrvatskoj teritoriji prate se pažljivo. Sa zahvalnošću moramo konstatovati da je pomoć od jedinica oružane sile i od SS-trupa

bila brza i uspešna i da je državna železnica potrebna transportna sredstva vanredno brzo stavljala na raspoloženje.

Na području Donje Štajerske izvršen je veliki napad na Rečicu.[1] srez Celje. Jako naoružana banda je napadnuta i razbijena. Oko 20 ljudi krstari na prostoru Slovenj Gradeča i prebacuje se navodno jednim delom na Pohorje a drugim u Gorenjsku.

Državna železnica, savetnik Cerba:

Železnički saobraćaj na pruzi Zidani Most — Dobova nije bio ometan dogadajima na kolonizovanom području

Zakašnjenja vozova prouzrokovana su dogadajima u Hrvatskoj. Tunel na pruzi Rogaška Slatina — Krapina razoren je 12. X. 1943 eksplozivom. Ne može se očekivati da će on u doglednom vremenu biti doveden u ispravno stanje, jer hrvat, državna železnica nije u stanju da to uradi.

Državna pošla. dr. Frič: Na području koje kontrolišu bande sve poštanske stanice su većinom razorene.

Sledeča štabna konferencija održaće se u ponedeljak 1 novembra 1943 u 8 čas. u Gracu — grad. mala sala.

Za tačnost:
Svab

Potpisao:
Pihler

IZVEŠTAJ KOMANDIRA 2ANDAKMER1SKE STANICE ROGAŠKA SLATINA OD 20 OKTOBRA 1943 KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKI O NAPADU PARTIZANA NA RUDNIK MALI TABOR[1]

Zand, stanica Rogaška Slatina
Srez Celje, Donja Štajerska Rogaška Slatina, 20. okt. 1943

Br. B 1/4—20—43

Komandantu policije bezbednosti i službe bezbednosti Donje Štajerske u

Mariboru

Sadržaj: Izveštaj o bandama.

Banditi su 18. X. 43 u 22,45 č. minom razorili, na dubini od 20 m, jamu rudnika mrkog uglja Mali Tabor koji pripada fabrici stakla u mestu Tržišče.-' Rudnik se nalazi na hrvatskoj teritoriji, na 100 ni s one strane državne granice, kod mesta Rjavica, opština Rogaška Slatina. Banditi koji su ovo delo izvršili postavili su, sem toga. još 1 minu sa eksplozivom astralit 1, češkog porekla, i to na mestu 70 m dublje od gore navedene, ali ona nije eksplodirala, bila je izvađena i uklonjena. Ljudskih žrtava pri eksploziji nije bilo, jer se u rudniku noću ne radi. Materijalna šteta iznosi oko 10.000 rajhsmaraka i ona pada na teret firme: Abels Erben, ujedinjene fabrike stakla. Kolektiv ima 30 članova i on je dnevno proizvodio 13.000 kg mrkog uglja. Posle izvršenog razaranja, banda, koja je imala oko 200 ljudi, otišla je u pravcu Huma na Sutli, no ovaj podatak ova stanica nije mogla proveriti.

Sem toga, konstatovano je u fabrici stakla u Tržišču da od 100 Hrvata, koji sada rade u fabrici, preko polovine više ne dolaze na rad i kao razlog za to navode da su im banditi zabranili da rade u ovoj fabrici. Onog koji bi i pored ove zabrane odlazio na rad banditi će nasilno odvesti u šumu. a ženama otseći kosu.

Pored navedenog, banditi će svima Hrvatima koji bi prelazili državnu granicu, odnosno išli na rad u fabriku stakla oduzeti dozvole za prelaz preko granice.

Danas je ovde stigla vest da je jedna jača banda, od oko 600 ljudi, ovih dana navodno otišla sa granice u pravcu Brezica. Međutim, deo bandita koji se dosad zadržavao s one strane državne granice nalazi se navodno još uvek tamo. Vest o odlasku bandita u pravcu Brezica ova stanica nije mogla proveriti.

O eksploziji mine u rudniku stanica je 19. X. 1943 izvestila telefonom.

Prepis ovog izveštaja u dva primerka dostavlja se jednovremeno i sreskoj žandarmeriji u Celju.

Komandant žandarm. stanice
(nečitak potpis)

BR. 166

IZJAVA ORGANIZATORA PLAVOGARDISTiCKOG POKRETA U SLOVENIJI MARJANA STRNIŠE O PRAVILNOSTI NARODNOOSLOBODILACKOG POKRETA[1]

I Z J A V A

JEDNOG OD VODEĆIH PLAVOGARDISTIČKIH OFICIRA

Početkom septembra ove godine posle ogorčenih borbi, jedinice naše hrabre Narodno-oslobodilačke vojske, zauzele su utvrđeno uporište plavogardističkih bandi u Grčaricama[2] i time vojsci izdajnika Draže Mihailovića u Sloveniji zadale smrtan udarac. Tom prilikom su naši hrabri partizani zarobili preko 130 plavogardističkih oficira i vojnika. Među njima se nalazi Marjan I. Strniša,-'* bivši žandarmeriski poručnik, koii je bio *jedan od glavnih organizatora i v o d e ć ih oficira u plavogardističkim redovima. On je u zatvoru dao siedeću*

[1] F>repis originala u arhivi Vojnog istoriskog instituta pod reg. br. 3—7, k. 61.

[2] Vidi dok. br. 11. 76 i 155.

* Marjan Strniša, bivši jug. žandarmeriski poručnik, kao narodni neprijatelj, izdajnik i jedan od glavnih organizatora Plave garde, osuđen oktobra 1943, od strane narodnog suda u Kočevju, na smrt i streljan.

IZJAVU:

Smatram za svoju narodnu i oficirsku dužnost izjaviti da je put NarocLnooslobodilačke vojske Jugoslavije i Osvobodilne fronte bio i da ostaje u celosti pravilan, za slovenački narod i za Jugoslaviju jedino rešavajući, a da je put kojim smo mi išli bio nepravilan, slovenačkom narodu i Jugoslaviji štetan, koristan okupatoru i prema tome izdajnički.

Tradicija i činjenica da se nisam od samog početka svim srcem predao Osvobodilnoj fronti i njenoj velikoj stvari oslobođenja i ujedinjenja slovenačkog naroda, stvari velike, slobodne i demokratske Jugoslavije, zavele su me. pa sam, po logici događaja i razvitka prilika u Sloveniji, padao sve dublje na stranputicu, mada sam lično odan svom narodu i otadžbini.

Kao muškarac, kao oficir, kao čovek koji polaže na svoju čast. smatram za potrebno da priznam tu svoju grešku bez obzira na to da li će me slovenački narodni sud ostaviti u životu ili ne.

Na kraju, smatram još za svoju posebnu dužnost da pozovem zavedene drugove, naročito mlađe, neka se bez odlaganja priključe narodnooslobodilačkoj borbi kojii vode Narodnooslobodilačka vojska i Osvobodilna fronta, te na taj način, svojim mladim snagama, poprave ono što smo prema narodu i otadžbini — mnogi od nas često u zabludi — zgrešili.

Izjavu sam potpisao iskreno i bez ikakvog pritiska.

10 septembra 1943

MARJAN I. STRNIŠA s. r.
žandarmeriski poručnik

REGISTAR

A

Ajba (s.) — 259, 261
Ajdinja (k 1048) — 352
Ajdovec (s.) — 156. 292
Ajdovščina (s.) — 51. 98. 99. 110. 116. 301
Alfirovič Petar — 202
Ambrožič Lado — 45. 67. 71, 85. 93. 108, 205, 230, 235, 238. 251, 298. 299. 302. 303. 305, 306, 318
Ambrus (s.) — 158
Anhovo (s.) — 259
Artvize (s.) — 344
Avbelj Viktor — 49. 94. 190
Avsec Filip — 20
Avsec Matevž (partizan) — 339
Avšič Jaka-Jakob — 23, 27, 30. 36. 44. 47. 62. 64. 265, 267. 331
Ažla (u Italiji) — 260, 261

B

Babič Branko-Vlado — 182, 299
Babic Milan — 95
Bakar (gradič) — 207
Babna Gora — 159
Bač (s.) — 210. 344
Badoglio (Italijan — maršal) — 353
Balanč Drago — 95
Banja Loka (s.) — 330, 335, 337
Barka (s.) — 180. 206

Bataljoni:
- — gorjanski — 80, 163
- — prvi Istočnodolenjskog odreda — 112, 113, 122
- — drugi Istočnodolenjskog odreda — 112
- — treći Istočnodolenjskog odreda — 112, 113
- — kamnički — 101
- — prvi Kočevskog odreda — 112
- — prvi Koruške — 100
- — prvi Kozjanskog odreda — 100, 101
- — prvi Pohorskog odreda — 100. 101
- — savinjski — 156
- — drugi Trece udarne brigade »Ivan Cankar — 151
- — prvi Četvrte udarne brigade »Ljubo Sercer« — 20
- — drugi Četvrte udarne brigade »Ljubo Sercer — 18. 19. 20
- — prvi Prve udarne brigade »Tone Tomšič« — 87. 90
- — drugi Prve udarne brigade »Tone Tomšič« — 85, 88
- — treći Prve udarne brigade »Tone Tomšič« — 79, 87, 90
- — drugi Pete udarne brigade >Simon Gregorčič« — 40
- — prvi Štajerske brigade — 119
- — zasavski — 101
- — furlanski partizanski »Garibaldi« — 219

Bavdek Jože — 83
Bavec Anton-Cene-Tone — 84. 262. 327
Bavec Franc-Branko — 327
Beč (Wien — Austrija) — 354
Begunje pri Cerknici — 37, 39. 50. 70. 194, 325
Bela Cerkev (s.) — 160
Bela Krajina (predeo) — 11, 16. 89. 155, 159
Belič Rado-Švejk — 327
Beljak (u Koruškoj) — 316
Benčič Drago — 184
Beneška Slovenija (predeo) — 245
Berčič Rudolf (partizan) — 339

Bertoncelj Zvonko-Planinc — 153. 309
Beze fon (Nemac) — 313
Bezuljak (s.) — 39. 50, 194
Birčna Vas (s.) — 159
Bistra (s.) — 320
Bistrica (kod Mokronoga) — 162
Bizjak Ludvik — 101
Bizjak Marija — 60
Bizjak Mirko-Samo — 327
Blatna Brezovica (s.) — 320. 324, 325
Bled — 225. 226. 307 , 309, 349. 351
Blegoš (pl.) — 308, 340, 352
Bočna (s.) — 363
Bočki Graben (r.) — 363
Bogenšperk (s.) — 167, 170, 221, 288, 294
Bohinjska Bela (s.) — 226. 307
Bohinjska Bistrica (s.) — 225
Boldan Jožef-Silni — 127
Bolonja (u Italiji) — 189
Borovnica (s.) — 103, 122. 147, 161, 194. 209. 212. 217, 230. 241. 257. 286. 312, 319. 320. 325
Borštnar Rade — 202
Bosanci (s.) — 319
Boštanj (zamak) — 37, 82, 150. 270, 272—274, 277, 279, 280. 370
Bovec (s.) — 259, 260, 326
Božakovo (s.) — 105
Bračič J. Mirko — 59. 142. 175. 190. 198. 208
Bračič Vladimir — 84
Brda (kod Tolmina) — 219
Bregansko Selo (s.) — 216
Breg (kod Borovnice) — 257
Brezje (kod Sv. Križa) — 277, 296
Brezovica (kod Borovnice) — 104, 209, 284
Brežice (s.) — 13, 178. 228, 256. 361. 370. 373

Brigade:
— prva slovenačka udarna Tone Tomšič« — 33, 37. 52, 57, 72, 73, 80, 85 . 86, 90. 124. 125. 133. 134. 138, 141, 142, 150. 152. 160, 161. 167. 169. 175—177, 184. 188—190, 194, 196, 207. 247. 324
— druga (4) slovenačka udarna Ljubo Sercer« — 19. 33. 40. 66. 67, 72, 112, 116, 117. 134. 135, 150. 155. 157, 159, 161, 166. 168. 179, 184. 188—190. 196. 206—208, 210, 211, 258. 269, 324. 325, 333. 334, 336, 338, 345
— treća (6) slovenačka primorska udarna Ivan Gradnik — 14. 69. 70—72, 197. 218, 249, 300. 341
— četvrta (2) slovenačka udarna Matija Gubec — 14. 33, 51, 72, 121. 122, 124. 127. 140. 154, 162. 163. 170, 175—177. 191, 192, 217, 315
— peta (3) slovenačka udarna Ivan Cankar — 14, 33, 37, 40, 52. 60, 72, 79. 82, 107. 133, 147. 149. 154. 156, 159. 163—165. 167. 170. 178. 209. 220, 221. 247, 280
— šesta slovenačka udarna Slavko Slander — 14. 36. 53. 60, 70. 72. 82. 100. 119. 120. 156. 186. 252. 253, 359
— sedma slovenačka udarna K Franc Prešern — 34, 46—49. 54. 58, 59. 72. 161, 162, 166, 218. 219. 223. 227. 339
— osma slovenačka udarna • Franc Levstik — 14. 28. 69. 72. 89. 138. 146. 166. 185, 199. 200. 209. 212. 217. 232. 247 . 273. 313
— deveta slovenačka udarna (ranije ZDO) — 28. 69. 136, 138, 139, 199. 200, 209. 212, 232. 247 , 272. 334, 336. 337
— deseta slovenačka udarna Ljubljanska« — 18, 28, 69, 72. 138, 199. 200, 209, 212. 217, 232. 286. 331—334
— jedanaesta slovenačka udarna na Krasu (Brkinsko-Snežniška) — 72. 125. 128, 150, 167, 175, 176, 184, 188, 189. 196, 197, 210. 211, 279. 280, 344
— dvanaesta slovenačka — 72, 151, 173, 178, 209, 216. 217, 270. 271
— trinaesta slovenačka udarna Loška — 94. 111, 112. 124. 125. 127, 131. 133. 138, 141. 151. 152, 169, 175—177, 184, 188, 189. 194. 196. 200. 205. 208. 247. 284. 312
— četrnaesta slovenačka (železničarska) — 336. 338
— petnaesta slovenačka udarna Belokranjska — 181, 193 , 208, 229. 241. 277, 314

— šesnaesta slovenačka udarna Janko Premrl-Vojko- — 83, 91. 218, 219. 251, 304
— sedamnaesta slovenačka udarna Simon Gregorčič^ — 83. 219. 249. 297, 300
— osamnaesta slovenačka (Prva soška) — 83. 205, 219. 239, 240. 249. 254. 259. 261—263. 297. 326
— devetnaesta slovenačka (Druga soška) — 260, 297. 327
— dvadeseta slovenačka (Treća soška) — 261
— slovenačka »Srećko Kosovel« — 83, 219, 300
— slovenačka goriška — 108, 219. 239. 240. 249. 297. 300. 301
— slovenačka istarska — 183, 188
— slovenačka rabska — 66. 94, 112. 125. 135. 143, 150. 189. 190. 300
— slovenačka tolminska — 202. 219. 249, 342
— slovenačka tršćanska — 183, 184. 188, 196, 206, 211, 284, 344
— Triestina d'Assalto — 83. 219, 300
— trinaesta proleterska udarna Hrvatska Rade Končar« — 53. 78, 113, 140, 154. 191
— prva Hrvatsko-istarska — 269
— druga Hrvatsko-istarska — 269
— trec-a Hrvatsko-istarska — 269
Brilej dr Jože — 59, 112. 128. 131. 142, 175. 190. 194, 231
Brlenić (s.) — 322
Brod (kod Kostajnice) — 322
Brod na Kupi (s.) — 233, 244. 319, 330, 331. 333—337
Brunik (s.) — 321
Bučka (s.) — 60. 97, 98, 155. 178, 228, 229. 268. 270, 278. 280, 290. 315
Buhsberger (Nemac — kapetan) — 313

C

Cerba (Nemac) — 361
Cerknica (s.) — 12, 37. 52. 57. 73. 85. 87, 88. 90. 116. 134. 139. 142, 165—167, 257. 268. 325. 328
Cerklje is.) — 122, 170, 234, 329
Cirnik (s.) — 321

Crni Lug (s.) — 312, 323—325, 333

C

Čabar (s.) — 244. 278
Cadar (s.) — 216
Čatež (s.) — 156
Čebul (Nemac) — 358
Čedad (Beneška Slovenija) — 254. 259. 260
Celje (s.) — 344
Cepije (s.) — 363
Cepovan — 110, 318
Cerne Zvonko — 20
Četa bataljona Komande mesta Kočevje — 336, 337
Cizmek Boris — 100, 102
Copi Franc — 202
Crna (s.) — 363
Crni Kal (s.) — 342
Crni Potok (s.) — 105
Crni Vrh (kod Idrije) — 98. 99. 110. 153, 245. 318
Crni Vrh (kod Polhov Gradeča) — 224
Črnomelj (varoš) — 17, 18, 79, 89, 162. 208. 334
Cubrić Mile — 3S
Cušperk (s.) — 15

C

Cerutl (Cerutti — Italijan, general) — 82, 165

D

Dapčević Milutin — 263, 327
Davča (s.) — 218, 219. 223, 227. 251. 341. 342
Delnice (s.) — 244. 312, 319. 330—338
Dev. Marija v Polju (s.) — 60. 146. 257
Divača (s.) — 112. 123. 124. 150. 176. 177. 180, 189. 208. 243

Divizije:

— četrnaesta slovenačka NOV- i POJ — 11, 17, 18, 33, 35, 39, 47, 49—51. 54. 58. 59. 66. 67. 69—72, 78. 80—82, 85. 92, 94. 111. 114, 116. 123. 127, 131, 133, 134. 141, 143, 149—151, 160—163. 165, 166. 168. 169, 175. 176,

179, 181, 183, 188. 191, 194, 196, 205. 210. 230. 234, 250, 258. 268. 274, 275. 278. 281. 284. 300—302, 311. 323, 336
— petnaesta slovenačka NOV i POJ — 12, 13, 17, 36, 40, 53, 54. 60. 70—72. 78—82, 97, 116, 119. 140. 143. 149. 151, 160. 162—165. 167. 170, 178, 181, 187. 209. 220, 228. 234, 242. 247, 255, 268. 270—274. 277. 279. 286. 293. 295, 314. 322, 334
— osamnaesta slovenačka NOV i POJ — 28, 35, 38. 69. 71, 72. 74, 103, 120. 134, 135, 143, 146. 181, 183. 189, 199, 212. 214, 229. 232. 234, 240, 257, 272, 274, 284. 301. 330, 331. 333. 334, 336, 353
— Goriška (XXVII) — 201, 239. 249. 254, 297, 301, 306. 326, 327
— Triglavska — 201. 248. 297, 302—304
— Trščanska — 201, 249, 297, 299, 300
— trinaesta (XIII) Hrvatska — 207, 325
izijon:
— prvi (I) artiljerijski XIV divizije — 94, 124, 188
>e (kod Kostanjevice) — 280
)ec (s.) — 50, 194, 199
>ova (s.) — 368
>ovičnik Stane-Krt — 198. 208
)rava (kod Bleda) — 309
>rava (kod Dobrniča) — 61
>repolje (s.) — 15, 138
>rnić (s.) — 156
(kod Hrastnika) — 365, 366
e (kod Litije) — 60, 209, 255, 274. 51. 361
enc Viktor — 62
enja Vas (pri Ribnici) — 33
enja Vas (kod Cerknice) — 325
enjsko (predeo) — 13, 54. 60. 97. 30. 101. 121. 149. 353. 356
har Alfonz — 61
ničar Janez — 128
omiti (pl.) — 91, 305
šak Albin — 62
ije Stative (s.) — 221
/je-Mojstrana (ž. st.) — 225
igatuš (s.) — 105
igar Anton-Nedeljko — 39
ige (kod Suhora) — 160
Draksler Stane — 60
Drolc Albin — 49
Drušće (s.) — 155
Duplica (ž. st.) — 252
Dutovlje (s.) — 245
Dvorište (kod Ozlja) — 277

E

Eger (Nemac) — 362. 363
Erjavće (s.) — 344

K

Fajdiga Lado — 20. 199
Fara (s.) — 105. 331, 332. 334, 338
Feca di- (Nemac) — 360
Flis Drago-Strela — 83
Fogt (Nemac) — 353
Frič (Nemac) — 371

G

Gaberk (s.) — 251. 308, 344
Gaberje (kod Brusnice) — 163
Gabrška Gora (s.) — 342
Gambara Gastone (Italijan — general) — 103
Gašparci (s.) — 333
Gerovo (s.) — 207. 244, 278, 325, 330. 333, 334
Glavni štab NOV i PO Hrvatske — 191
Glavni štab NOV i PO Slovenije — 7, 11, 13, 15, 16, 22, 24, 28, 29. 33, 35, 36, 38, 39. 41, 43. 45. 46. 48. 49. 51, 53, 54, 60, 62, 63, 65, 69. 74, 75, 77, 78. 85, 89. 91. 94, 96—98, 100. 103, 105—107. 110. 111. 114. 116, 119—121, 123. 127, 131, 132. 134. 137, 139, 141, 143, 144, 146, 147, 149, 154. 164, 168, 170. 173, 175. 176. 181, 183, 185, 186, 188. 191, 193—196. 199, 205, 208, 210, 213. 214, 216. 220, 222, 232, 240, 242, 245. 248. 251. 252, 255. 264, 266, 268. 271. 272, 274. 277. 278, 280, 282, 284, 289. 293, 295. 307, 310. 311. 313, 314, 316, 319. 322. 323
Globočnik Boris — 227
Gobi (uporište) — 106, 274, 370
Godovič (s.) — 65. 245
Goli Stanko-Ilija — 128
Golo (Dol. i Gor.) — 18. 20

Gomanjce (s.) — 278, 324. 328
Gora (k. 749) — 37
Gorenja Vas (u Poljanskoj Dolini) — 223, 251, 308, 341
Gorenjsko (predeo) — 35, 46. 47, 70. 71, 91. 92. 146, 181. 201, 222, 227. 248 , 251. 290, 297, 307, 308, 355, 358, 371
Gorica (u Italiji) — 51, 65, 67, 92, 107 —109, 116, 235. 239, 245, 246, 250, 259, 261, 297. 300, 301. 316. 317
Gorićica (kod Borovnice) — 196
Gorjanci (pl.) — 13, 191, 229
Gorje (Zg. i Sp.) — 226
Gornje Ležeče (s.) — 180, 189
Gornji Grad (trgovište) — 362—364
Gorski Kotar (predeo) — 319, 332
Graberk (s.) — 224
Grabrovec (s.) — 78
Grabrovec Lojze — 40
Gradac (s.) — 156, 157, 158
Grahovo (kod Cerknice) — 195
Grahovo (kod Tolmina) — 218, 251
Grajf Martin — 83
Grćarice (s.) — 33, 70, 82. 343, 373
Grdanci (s.) — 216
Grebene Franc-Lado — 127
Gril Slavko — 101
Groblje (ž. st.) — 252
Grosuplje (s.) — 12, 37, 136. 138. 166. 185
Grupa južna NOP odreda — 72. 89. 98. 105. 112. 132, 137 ,

II

Hace Matevž — 88
Hinje (s.) — 158
Hitler Adolf — 45
Hmeljnik (s.) — 163
Horjul (s.) — 213
Horvat Izidor — 62
Hostnik Ivan — 38. 232, 331
Hotavlje (s.) — 342
Hotič (Zg. i Sp.) — 351
Hrastnik (s.) — 156
Hribar Ivan — 28
Hribernik Rudolf-Svarun — 20. 38. 213, 232
Hrpelje (s.) — 211
Hrvatska — 181. 269
Hudenje (s.) — 61
Hudo (s.) — 149
Hum na Sutli (s.) — 372
Idrija (s.) — 91. 92, 98. 110, 235, 245, 246. 317
Ig (s.) — 20, 40. 49. 122. 161
Ignjatovič Radivoje-Grujica — 327
Ilieh Milovan — 102
Ilirska Bistrica (s.) — 51. 67, 68. 114, 115, 168, 179. 180. 183, 210. 243. 269, 278, 328. 344
Italija — 7. 8. 87, 356
Ivanje Selo (s.) — 52, 116, 124. 139. 142, 151. 152. 169. 177. 183. 196. 197, 208. 247. 279

J

Jagnjenica (s.) 286. 288
Jakopič Albert-Kajtimir — 61, 91. 202
Jalnike (Nemac)) — 349
Jan Janez-Svoboda — 228
Janče (s. Jančje) — 319
Jarše (s.) — 156. 252. 272
Jastrebarsko (Jaška — trgovište) — 293, 322
Javor Ivan-Igo — 339
Javorje (kod Litije) — 155, 167, 170, 178. 248, 351
Javorje (kod Skofjeloke) — 218, 224, 342
Javorski Križ — 220, 247, 248, 274
Javoršček (k. 1344) — 363, 364
Jeftič Dragan — 73
Jelovica (pl.) — 158. 222. 343
Jereb Slavko — 202
Jerih Mirko — 95
Jesenice (varoš) — 35. 222, 224. 308
Jesenovec (s.) — 218
Jevnica (s.) — 216, 255. 256. 274. 361
Jugorje (s.) — 18
Jurič Franc — 101

K

Kal (kod Dole) — 255. 270, 271, 365. 366
Kamenjak (brdo) — 207, 330
Kamanje (s.) — 53. 156
Kamenica (s.) — 193
Kamna Gorica (s.) — 225
Kamnice (G. i D.) — 81, 164. 178. 181
Kamnik (s.) — 325
Kamnik (varoš) — 156. 221
Kamnikar Bojan — 180

amnikar Stane — 20
amnje (G. i D.) — 79
.anižarica (s.) — 79
.arapandža Branko — 202. 341
.arat Rudi — 101
arlovac (varoš) — 17, 132, 137, 221, 264. 266, 293
avčič Ivan-Nande — 73
efler (Nemac) — 359
ersnič Lojze — 273, 296
eršič Ciril-Metod — 91, 202
ijev (u Rusiji) — 68
iler (pukovnik) — 38
.ilibarda Mile — 336
lana (s.) — 269, 311, 312
lemenčić Leon — 336
lodič (s.) — 260
lopčič Cveto (izdajnik) — 220
nežak (s.) — 67, 125. 268, 278, 319. 345
nežević Vladimir-Voloda — 84, 262, 263
nežja Vas (s.) — 160
obarid (trgovište) — 156, 260, 318
oblarji (s.) — 80
ocjančič Janez-Galeb — 127
očevje (varoš) — 12, 82, 96, 155, 232. 233, 330, 331, 339. 340
očevska Reka (s.) — 82. 343. 345
odrič Branko — 84
olan Ludvik (kom. domobrana) — 320
olar Franček — 61. 144
olarac Lazo — 341
olman Alojz-Marok — 36, 191
olmanič (žand. narednik) — 359
omen (s.) — 245, 317
ompolje (s.) — 15
opar — 183. 284
oprivec I. — 34, 117
oprivnik (kod Kostajnice) — 270, 295. 296
oprivnik (k. 1389) — 352
ordič Anton — 339
orpus VI (ranije VII) NOV i PO Jugoslavije — 181, 212. 228, 230, 333, 336
oruška — 35. 47. 70, 93. 101, 186. 222
osin Janko — 127
ostanjevica na Krki — 11, 40, 60, 61. 98, 106. 116. 117, 120, 121, 140. 149. 164. 165. 170. 173, 181, 220, 228. 234, 255. 256, 268, 270, 278. 280, 281. 284. 288, 293. 314, 315, 319. 321. 322
Kostanjevica (kod Gorice) — 261
Košana (G. i D.) — 269
Koščake (s.) — 209
Ko.šiček Hinko (belogardista) — 89
Kovač Albin-Jaka — 153
Kovač Anton-Tonček — 128
Kovač Peter — 202
Kovačič (Jože) .Fedor — 88
Kovalinka Sava — 29
Kožijek (s.) — 194. 199. 209
Krajger (Kraigher) Boris — 23, 30, 36. 42, 62. 64. 73. 144. 145, 265, 267, 276. 283. 292
Krajger Vito — 90, 147. 148. 215. 312. 323
Kranj (varoš) — 35. 244
Kranjska Gora (s.) — 225
Krapina (trgovište) — 361, 371
Krasinec (s.) — 105
Krašič (s.) — 113, 133, 137
Krašovec Viktor — 62
Kraus (Nemac) — 359
Kresnice (s.) — 156. 215. 256
Krim (k. 1107) — 161
Krka (r.) — 13—15. 53. 98. 183. 228, 273
Krkovo (s.) — 338
Krmelj (s.) — 53, 60. 81, 116. 140. 166. 321
Krmelj Maks — 48, 153
Krmin (s. u Italiji) — 259
Krško (s.) — 60. 288. 294. 321
Krvava Peč (s.) — 80, 81. 87, 163. 339
Kržišnik Anton — 153, 309
Kucler Polde — 211
Kum (k. 1219) — 288
Kupa (Kolpa r.) — 57, 319. 333. 334, 336, 337
Kurešček (k. 8331 — 20. 34. 39. 50
Kurji Vrh (k. 1466) — 364
Kurtal Janko — 127
Kuželjiči — 334
Kveder Dušan-Tomaž — 45. 67. 71, 85, 93. 108. 182, 190. 205. 230, 235, 238, 250. 251. 298. 299. 302. 303. 305, 306

L

Lampret (sveštenik) — 85, 126
Lanišče (kod Ljubljane) — 313
Lavrica (s.) — 121. 217, 313
Lavrič Aleksandar — 62
Laze (kod Kresnice) — 185. 215, 257, 320. 361

Laze (kod Planine) — 52
Leskošek Franc — 66, 95
Leskovec (s.) — 97
Leskovica (s.) — 218, 223. 251. 341
Levstik Anton (belogardista) — 339
Lipa (s.) — 212
Lipe (s. kod Ljubljane) — 217
Lipovec (kod Ribnice) — 162
Litija (trgovište) — 71, 106, 139, 151, 167, 170. 214. 216, 228. 229, 255. 279, 284, 287, 294, 319, 322, 329. 366
Ljubljana — 11—13. 37, 40. 50. 54, 57. 69. 74, 90 . 96, 103, 111, 121, 134, 136, 139. 143, 146—149, 165. 185, 214, 230, 234, 240. 245, 264. 266.' 275, 284—286. 305. 311, 313, 319. 320. 328. 329. 357, 358, 361
Ljubljanski Vrh (brdo) — 185, 340
Ljubljansko Barje — 54 117, 161
Ljutomer (varoš) — 353
Log (u Poljanskoj Dolini) 351
Logatec (s.) — 52. U" -'12. 217. 240, 241, 320
Lokev (s.) — 175, 243
Lom (s. kod Tržiča) — 352
Loška Dolina — 126, 344
Loški Potok (s.) — 343
Lučarjev Kal — 159
Lučne (s.) — 224
Lukovica (s.) — 156, 252
Lupinica (s.) — 140, 221. 288
Lupoglav (kod Pazina) — 269
Luše (u Koruškoj) — 351

M

Maček Ivan (Matija Gustel) — 8
Mahično (s.) — 221, 277
Mahnič Rudi — 202
Majcen Ivan — 62
Majcen Nace — 38
Majcen Niko — 53, 75. 107, 121, 136, 140, 242, 244, 258, 278, 280, 321
Majnik Ivan — 40
Malence (s.) — 255. 322
Malenski Vrh (s.) — 343
Mali Tabor (rudnik) — 372
Malovrh Janez — 213
Mancej Lado — 180
Marhart dr (Nemac) — 354
Maribor — 353, 354. 361, 370
Marija Trošt (s.) — 332. 333
Marijanović Aleksandar — 192
Martinski Vrh (s.) — 192
Marušič Darko-Blaž — 202, 299
Mašun (brdo) — 51, 123, 125, 126, 175, 197. 198. 312. 319. 344 , 345
Matež Ivan — 339
Matičič Alojz — 50
Matulje (s.) — 207
Mauser Dano — 61
Mazovec Franc — 119
Mazovec Jože — 27, 311
Menina Pl. — 362, 363
Metlika (varošica) — 17, 18, 96, 137, 155, 157, 158
Metnaj (s.) — 117, 167
Mežakla (br.) — 351
Mihailović Draža — 373
Mihelja Vas (s.) — 160
Miler (Müller) dr Hacius (Nemac) — 353. 360. 372
Miren (s. kod Gorice) — 65, 109. 245
Mirna (r.) — 13. 287, 296
Mirna (s.) — 79. 154. 156
Mirna Peč (s.) — 81, 149, 156—158. 160. 162, 164
Mlakar Ljubo — 128
Mlakar Rudolf — 127
Mokrec (pl.) — 21, 161, 343
Mokronog (trgovište) — 73. 154. 156. 216
Mozirje (s.) — 362
Mraševo (s.) — 121
Mrčenko Bogdan — 127
Mrzla Vodica (s.) — 333
Murovica fbrdoi — 352

N

Nabrežina (ž. st. kod Trsta) — 155
Nanos (pl.) — 197, 198, 218, 219
Nazarje (s.) — 156
Neverke (s.) — 243
Nojman Vilhelm (Nemac — žand. narednik) — 365
Notranje Gorice (s.) — 146. 240, 284
Notranjsko (predeo) — 11, 49. 54. 207
Nova Sela (s.) — 330—332. 335—337
Nova Štifta (s.) — 363
Nova Vas (na Blokama) — 33. 50
Novak Kari (izdajnik) — 290
Novi Grad (kod Sevnice) — 296
Novo Mesto (varoš) — 11, 13. 14. 79, 96. 106. 149, 154. 157, 163, 164, 195. 361

O

>dredi:
— briško-beneški — 202, 305. 306
— dolomitski (Polhovgrajski) — 36, 38. 48, 49, 71, 72. 91. 99. 143. 183. 213. 230. 233, 249. 272. 297, 302—305. 343
— gorenjski — 35, 47, 48. 71. 72. 91. 99. 158. 222, 223, 227. 228, 307, 349
— idrijski — 91
— istarski — 345
— istočnodolenjski — 16, 28, 71, 72. 79. 81. 82.]05, 112. 113, 160. 162. 163
— južnoprimorski — 157
— kamničko-savinjski — 155
— karlovački — 242
— kočevski — 72, 105, 112. 113, 122, 132
— koruški — 309
— krški — 159
— primorski — 45. 156
— primorsko-goranski — 333
— slovenačko-hrvatski — 70, 72
— soški — 261
— štajerski — 72, 100, 186. 359
— tolminski — 202, 305. 306
— zapadnodolenjski — 12, 15. 28. 79, 81, 82. 102. 160, 162, 164. 165
:ulin (trgovište) — 181, 221. 233. 234 , 264, 266, 319, 322. 323, 333
nahen Anton — 62
latija (varoš) — 207
•čine (kod Trsta) — 189
peka Polde — 50
ierativni:
— štab za Istru — 269
— štab Soških brigada — 259
— štab za zapadnu Sloveniju — 4ö—47. 66. 71, 83. 91, 98. 107, 181, 201, 213, 218, 230. 234, 236. 248. 251, 297. 299. 300. 302. 304, 305. 307
!e (s. kod Ljubljane) — 104, 117, 35, 285. 313
jek (varoš) — 361
-edek (kod Begunja) — 39
•edek (kod Litije) — 155, 167. 170. 20, 221. 295, 351
ri Vrh (k. 1200) — 364
.ve (G. i D.) — 139
ivec (s.) — 158

P

Padež (s.) — 185
Pečar (zaselak) — 214 . 232, 272—274. 285
Fehaček Rade — 28. 233
Petelinek (brdo) — 363, 364
Petelinje (s.) — 169
Petrina (s.) — 330, 331, 337 . 338
Pihler dr Rudolf (Nemac) — 353. 354, 360. 361, 369, 371
Pijava Gorica (s.) — 19, 161
Pijavice (s.) — 162
Pikovnik (s.) — 104. 200, 209
Pirče (s.) — 337
Pivka (ranije St. Peter na Krasu) — 51, 67, 68, 114. 115, 117, 123, 124, 133, 135, 137. 150, 168, 169, 176. 177, 180. 183. 189. 208, 234, 243. 269, 275. 324, 328, 344
Planina (G. i D.) — 52. 117, 209. 244
Plave (s.) — 263
Plešivica (brdo) — 192
Plešivica (kod Žužemberka) — 89
Plevel Franc — 211
Podboršt (s.) — 321
Podbrdo (s.) — 159, 235, 297. 301, 316
Podgrad (s.) — 214. 215
Podnart (s.) — 225, 251, 308
Podobnik Milan — 61. 221
Podpeč (s.) — 240, 257
Podpreska (s.) — 18
Podskrajnik (s.) — 85
I-uganek Grad (zamak) — 215
Poglajen Drago — 101
Poglajen Franc-Kranjc — 100, 102, 120. 253
Poglednik (zaselak) — 363
Pohorje (pl.) — 370, 371
Poklek (s.) — 179
Pokojišče (s.) — 284
Pokljuka (pl.) — 352
Pokupje (G. i D.) — 277. 293
Polhov Gradec (s.) — 213
Poljane (u Poljanskoj Dolini) — 223. 251. 308, 343
Poljanska Dolina — 223, 224. 226, 251, 303. 308
Polovnik (pl.) — 326
Polšnik (s.) — 321, 361
Ponikvar Alojzij — 50
Ponikve (G. i D.) — 149, 162
Ponikve (kod Samobora) — 216
Fonteba (u Italiji) — 254
Popivoda Pero — 142

t

Postojna (grad) — 51, 67, 68. 111. 114, 115. 123, 124. 133—135, 141. 142. 147—149. 151. 152, 157. 167—169, 176,- 179. 196. 235. 244. 267, 297. 316
Potočar Stane — 191
Potočna Vas (s.) — 79, 149, 164
Praprotno (s.) — 223
Predgrad (s.) — 17, 105
Preserje (kod Borovnice) — 80. 161. 230. 247. 272, 320
Freska (s.) — 281
Prestranek (s.) — 135. 166. 269
Prešnica (s.) — 211
Fretnar Branko — 340
Prev-alje (s.) — 80
Prezid (s.) — 244
Prežganje (s.) — 140, 257, 285, 319
Primorsko — 34. 69. 72, 108, 201, 267, 291, 344
Primskovo (s.) — 97. 147
Pt. S. Kvirino (u Italiji) — 260
Pudob (s.) — 34
Pula (varoš) — 137, 328
Pusti Javor (s.) — 107, 120. 140, 178
Pusti Malen (zaselak) — 322

K

Rab (o.) — 66
Radeče (varošica) — 229, 274. 286, 287. 321. 366, 370
Radmirje (s.) — 252. 359
Radohova Vas (s.) — 155, 156
Radovljica (varoš) — 225. 308, 354
Rajner dr (Nemac — gaulajter) — 360
Rakek (s.) — 11. 51, 52, 70, 111. 112, 123, 124. 131, 138. 141. 148. 150—152. 167—169. 176, 177. 183, 185, 194. 196. 197, 205—208, 242—245. 247, 256, 268. 274, 275. 279. 284. 288. 311. 319
Rakitna (s.) — 194, 200. 209, 24i
Rakitnica (s.) — 33. 121. 339
Rakovnik (kod Ljubljane) — 50. 103. 117
Raša (s.) — 156
Rateče (s.) — 225
Rateče — Fužine (ž. st.) — 225
Ratitovec (brdo) — 308
Ravberkomanda (zaselak) — 196
Ravna Gora (s.) — 332
Razdrto (kod Postojne) — 99. 110, 218. 216
Rdeči Kal (s.) — 159
Rečica ob Savinji (s.) — 252, 362. 371
Rener (Nemac — komandant) — 318
Reparje (s.) — 104
Rezener (Rösener — Nemac — general) — 225, 349
Rezija (Beneška Slovenija) — 159
Ribčič Mitja-Ciril — 253
Ribnica (kod Pivke) — 279
Ribnica na Dolenjskom (s.) — 33, 113
Ribno (s.) — 225
Rijeka — 67, 114. 115, 135, 168, 169. 180, 183, 189. 242. 268, 269. 324, 328
Rob (s.) — 21, 81
Rodik (s.) — 179. 243
Rogaška Slatina — 361, 371, 372
Rojšek Franc — 38
Rot France — 50
Rovne (zaselak) — 279
Rovšek Jernej — 221
Rozman Franc-Stane — 42. 73. 276, 283
Rožni Dol (s.) — 80. 157, 163
Rudnik (kod Ljubljane) — 40. 103. 165, 185. 240, 285, 313
Rudolf Janko — 18, 21
Rupnik (general) — 290. 355. 360

S

Sager (Nemac) — 354. 361
Samobor (s.) — 132, 170, 216, 328
Sava (r.) — 13, 40. 71. 102. 106. 119, 143. 178. 186, 187. 209. 215. 228. 271. 274. 296, 320. 321
Sava (s.) — 154
Savinja (r.) — 158
Sela (kod Ljubljane) — 103
Sela pri Otovcu (s.) — 157
Sela pri Sumberku (s.) — 159
Sela (kod Skofjeloke) — 223. 251, 308. 342
Selišče (kod Tolmina) — 260
Selšček (s.) — 39. 50
Selška Dolina — 223. 224. 226, 251, 308, 329, 352
Semič (s.) — 17. 81. 89, 154, 157, 164
Semič Stane-Daki — 73
Sevnica (trgovište) — 71, 117, 270, 273. 278. 279, 284, 288. 293. 296. 370
Skala Stanko — 84
Slavina (s.) — 269
Slivnica (kod Cerknice) — 325

venačko Primorje — 65, 83. 91. 8. 107. 183, 218. 245. 248. 316
rečje (s.) — 340
rje (s.) — 179
•žnik — 345
>očevo (s.) — 104, 139, 241. 319
•a (r.) — 65
kan (s.) — 65. 109
ica (Zg. i Sp.) — 223, 342
eska (kod Novog Mesta) — 158
'odenj (s) — 223
ijak (brdo) — 124, 141, 169, 196, 06. 247, 275
je (s.) — 122
nte Peter-Skala — 100
ri Log (s.) — 158
ri Trg (na Kupi) — 334. 337
fančič Lado — 233
!ma (s.) — 150
jdraga *(s.)* — 140. 167, 170, 178, 81. 191. 216. 217
aža (G. i D.) — 164
niša I. Marjan (žand. poručnik) — 73. 374
dena Gora (s.) — 197. 210. 211
denee-Ig (s.) — 313
la Krajina (predeo) — 13, 15, 34. 7. 292
lor (G. 1 D.) — 105
lorje (kod Postojne) — 180, 206
;ak (varoš) — 67. 184, 233, 319. 334
Ana (kod Ljubelja) — 308
Ana (kod Ljubljane) — 232
Florijan (crkva) — 363, 364
Gora (k. 849) — 352
Gregor — 33
Jera (kod Selca) — 352
Jošt (kod Kranja) — 226, 308. 309
Jurij — vidi St. Jurij pod Kuio m
Križ (kod Kostanjevice) — 98. 73, 178. 280
Križ (kod Litije) — 140, 178, 280. 94
Križ (kod Moravča) — 60. 97
Lucija (s.) — 99, 235, 239. 261. 17
Marko (kod Gorice) — 109, 318
Peter (ob Nadiži) — 260
Rok (kod Ozija) — 242
Urh — 257, 285
Vid (kod Cerknice) — 50. 209
bno (s.) — 255
njsko (s.) — 321

S

Šaranović Milovan — 73
Sen tj ure (s.) — 33
Sercer Ljubo — 73
Sibelja Anton — 109
Šilih Niko — 194
Sipek (brdoj — 155, 351
Skocjan (s.) — 196, 321
Skofja Loka (varošica) — 251, 272, 308, 343, 355
Škofljica (s.) — 19. 37. 40. 104, 138, 150. 165. 166, 240. 329
Skopore Gorazd — 179
Skrbeč Stanko — 127
Slander Slavko — 73
Šmarje is.) — 104, 136
Šmartno pri Litiji (s.l — 140, 167, 170, 214. 248. 255, 287. 294. 329
Smihel (kod Mozirjai — 352
Smihel (kod 2užemberka) — 89
Sorovič Danilo — 250
Speh (s.l — 341
St. Janž (s.) — 156—158, 160. 26«. 270, 271. 274, 293, 296. 361, 370
St. Jernej (kod Kostanjevice) — 149. 163
St. Jurij pod Kumom (s.) — 280, 286. 294
St. Lenart (kod Čedada) — 260
St. Pavel (s.) — 232
St. Rupert (s.) — 154
St. Vid (sada Podnanosl — 99, 110. 246
St. Vid (kod Stične) — 361
Štajerska (pokrajina) — 35. 70. 71. 290. 355
Stampetov most (kod Verda) — 275, 280. 281. 284, 295. 311. 324
Stangerske Poljane (s.) — 256
Štanjel (s.) — 318
Stok Jože — 359
Svab (Schwab — Nemac) — 354, 361. 37i
Svara Dušan-Dule — 201, 341

T

Tanaskovič Rajko — 61, 192
Tatre (s.) — 197. 211. 344
Tehovec (k. 685) — 351
Tekavec Alojzij — 95
Tešar Franc — 202
Tihovo (zaselak) — 331, 332
Tišenpolj (s.) — 338

Tito-Broz Josip — 22, 59. 73. 77. 275, 276
Tolmin itrgovište) — 239, 259
Tolsti Vrh (s.) — 352
Tolmanova Pl. — 363
Tominc Milan — 83. 91
Tominc Tone — 73
Tomišelj (s.) — 161
Trbiž (Treviso) — 225, 235, 260
Trbovlje — 136, 350, 361
Trčak Stane — 62
Trebče (na Krasu) — 189
Trebeljevo (kod Besnice) — 214. 215
Trebelnik (s.) — 284
Trebnje (trgovište) — 11. 78. 149, 154, 155, 157, 158, 160, 162. 163
Trepel (zaselak) — 363
Trnovo (kod Srpenice) — 326
Trnovo (kod Gorice) — 318
Trojane (s.) — 252
Trst — 67—70. 92, 111, 114, 115. 123. 126. 134. 135. 137, 147, 149, 151. 167, 168. 180, 182. 183, 189, 196, 230. 235, 242. 243, 245 , 246, 250. 268. 269. 297. 300—302. 318. 320. 328
Trzin (s.) — 166
Tržič (s.) — 116
Tržič (kod Trsta) — 182. 297, 300, 301. 316
Tržišče (kod Krškog) — 78. 81. 162, 166, 293. 370
Tržišče (kod Rogaške Slatine) — 372
Turjak (s.) — 12. 19. 33. 34, 37. 39. 49. 50. 54. 57—59, 70. 166, 339
Turk (župnik) — 50
Turle Dominik — 127
Turšič Ivan-Istok — 84

U

Učka (k. 1396) — 269
Umpfenbah (Nemac) — 360. 370
Uršna Sela (s.) — 154, 157

V

Varaždin (varoš) — 360. 361
Vas (kod Fare) — 338
Velika Loka (s.) — 155
Velike Lašče (s.) — 33. 138, 339. 340
Veliki Osilnik (s.) — 39. 50
Verd (s.) — 103, 230. 257. 320
Videm (Udine) — 235, 254, 259. 300
Videm (kod Dobrepolja) — 138
Vidmar Anton-Luka — 184. 198. 343
Vinica (s.) — 18. 319. 322
Vinji Vrh (s.) — 256. 271, 287 , 295
Vinji Vrh (k. 984) — 328
Vintgar — 225
Vipava (trgovište) — 51. 68, 99. 116, 235
Višnja Gora (s.) — 97. 122. 134. 136. 138, 166, 329
Vizjak Savo — 60
Vnajnarje (s.) — 319
Vodopivec (pukovnik) — 330
Vogrsko (s.) — 109
Vojska Jože — 50
Volčja Draga (s.) — 317
Vrata (s.) — 110. 318
Vrbovsko (trgovište) — 331
Vrh (kod Dola) — 296
Vrhek (s.) — 178. 209, 220, 256
Vrhnika (trgovište) — 91, 103, 121, 125, 147, 241. 278, 279, 286, 312, 320. 323, 324
Vrhovac (s.) — 193
Vrhovni štab NOV i PO Jugoslavije — 69. 154, 164, 173, 181, 237
Vrhovšek Franc — 202. 341
Vrhunec Oto — 48, 49
Vrtačnik (zaselak) — 363

Z

Zabukovšek Milutin-Ahae — 37, 65. 122. 139, 152. 173. 185. 195. 210. 217. 248. 271. 281. 315, 318
Zagorje (ob Savi) — 156, 353
Zagradec (s.) — 157
Zagreb — 319
Zali Log (kod Železniki) — 158
Zalog (s.) — 134, 147, 285, 329
Zameško (s.) — 106. 322
Zapotok (s.) — 19, **21.** 34. 39, 49 50
Zaroleni Robert — 84
Zdešar (polit, komesar) — 83, 153
Zdenska Vas (s.) — 29. 37. 190
Zečevič Vlado — 70
Zelša (s.) — 142
Zgornji Kašelj (s.) — 138
Zidani Most (s.) — 156, 158. 245 , 321, 328, 370. 371
Zlatnar Mirko — 263, 327
Zona IV operativna Štajerska — 71. 72. 100—102, 186, 252, 353
Zona III operativna Primorska — 70—72, 83, 109. 110, 119, 153. 183. 201. 249. 259
Zore dr Slavko-Griša — 263, 327

Ž

abnica (s.) — 251, 308
aga (kod Bovca) — 260, 326
.agar Slavko — 327
.elezna Kapla (u Koruškoj) — 35
elezniki (trgovište) — 223. 251. 308. 351
eljne (s.) — 312
žeželj Milan — 191
2iri (s.) — 223. 343
2irovnica (s.) — 355
Zirovski Vrh — 222. 227. 340. 352
2ugčeva Gorica (s.) — 293. 314
2umberak (pl.) — 191
2upanov Vrh (k. 1000) — 209
2urko Franc — 178
2užemberk (s.) — 89. 158

S A D R **2** A J

BORBE U SLOVENIJI 1943 GOD.

septembar — oktobar

1

Dokumenti jedinica Narodnooslobodilačke vojske
i partizanskih odreda Jugoslavije

Strana

Uputstvo CK KPS od 9 septembra 1943 okružnim i rejonskim komitetima o uspostavljanju vlasti Osvobodilne fronte i o mobilizaciji svih muškaraca sposobnih za oružje — — — — 7

Direktive Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 10 septembra 1943 Štabu Četrnaeste divizije o zadacima divizije posle kapitulacije italijanske vojske — — — — — — — 11

Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije u vezi sa dislokacijom i zadacima Petnaeste divizije posle italijanske kapitulacije 13

Direktive Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 10 septembra 1943 Štabu zapadnodolenjskog odreda o njegovim zadacima posle kapitulacije Italije — — — — — — — — — 15

Direktive Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 10 septembra 1943 Štabu istočnodolenjskog odreda o njegovim zadacima posle kapitulacije Italije — — — — — — — — — 16

Izveštaj politkomesara Druge udarne brigade »Ljubo Šercer od 12 septembra 1943 Štabu Četrnaeste divizije NOV i PO Slovenije o izvršenim zadacima i o formiranju Desete slovenačke brigade (»Ljubljanske«) — — — — — — — 18

Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13 septembra 1943 za formiranje vojnih vlasti u pozadini — — — — — 22

Uputstvo Organizacionog otseka pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije od 14 septembra 1943 o organizaciji i zadacima vojnih vlasti u pozadini — — — — — — — — — — — 24

Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 14 septembra 1943 o formiranju i organizaciji Osamnaeste divizije — — — 28

Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 14 septembra 1943 štabovima divizija, brigada i odreda povodom izbora za skupštinu poslanika slovenačkog naroda — — — — — — 29

Izveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 14 septembra 1943 o uspesima Četrnaeste divizije — — — — — — — — — — — — 33

Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 15 septembra 1943 Štabu gorenjskog odreda o njegovim zadacima — — — 35

iveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 15 septembra 1943 o uspesima jedinica Petnaeste divizije — — — — — — — — — — — 36
Faredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 16 septembra 1943 podređenim jedinicama o postavljanju komandnog kadra u Osamnaestoj diviziji i Dolomitskom odredu — — — — 38
jveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o opštoj situaciji i o aktivnosti jedinica Četrnaeste i Petnaeste divizije — — — — — — — — — 39
faredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 17 septembra 1943 podređenim štabovima i komandama o postupku sa belogardistima — — — — — — — — — — — — 41
Jaređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 17 septembra 1943 za otvaranje kurseva nižeg starešinskog kadra pri štabovima divizija, brigada i odreda — — — — — — 43
Jaredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 septembra 1943 o postavljenju Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju — 45
Jaređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 septembra 1943 za povratak Sedme udarne brigade na teritoriju Gorenjske i o njenim zadacima — — — — — — — — 46
Jputstvo zamenika politkomesara Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 leptembra 1943 sekretaru FK KPS za Gorenjsku u vezi sa reorganizacijom Gorenjskog odreda — — — 48
zveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 septembra 1943 o likvidaciji belogardistićkih uporišta u Notranjskoj — — — — — — — — 49
zveštaj Obaveštajnog centra Četrnaeste divizije od 19 septembra 1943 Obaveštajnom centru Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o situaciji kod neprijatelja na sektoru Rakek — Postojna — Ilirska Bistrica — — — — — — — — — 51
zveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 20 septembra 1943 o situaciji neprijatelja na teritoriji Petnaeste divizije i u okolini Ozlja — — — — — — — 53
izveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 20 septembra 1943 o likvidaciji belogardistićkog uporišta Turjak — — — — — — — — 54
Dnevna zapovest Štaba Četrnaeste divizije od 20 septembra 1943 povodom likvidacije belogardističkog uporišta Turjak — 58
izveštaj Obaveštajnog centra Petnaeste divizije NOV i PO Slovenije od 20 septembra 1943 Glavnom obaveštajnom centru NOV i PO Slovenije o situaciji na teritoriji Dolenjske — 60
Varedba Glavnog štaba NOV i PO Sloveniie od 21 septembra 1943 0 naimenovanju komandi Cerkničkog, Ribničko-velikolaškog 1 Grosupeljsko-stiškog vojnog područja — — — — — 62
N'aredenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 21 septembra 1943 o formiranju radnih četa pri komandama područja — 63
Izveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 21 septembra 1943 o borbama na frontu kod Gorice — — — — — — — — — — — — 65
Naređenje Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 21 septembra 1943 Štabu Četrnaeste divizije za formiranje Rabske brigade — _ _ _ _ _ — — — _ — _ — 66

Izveštaj Obaveštajnog centra brigade Ljubo fiercer« od 21 septembra 1943 načelniku Obaveštajnog centra Četrnaeste divizije o situaciji na sektoru Trst — Postojna — — — — 67
Izveštaj Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 22 septembra 1943 Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o zadacima i radu jedinica posle kapitulacije Italije — — — — — — =— 69
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 22 septembra 1943 o situaciji u Ljubljani i okolini — — 74
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 23 septembra 1943 štabovima divizija i odreda o zadacima i taktici jedinica 75
Okružnica Glavnog -taba NOV i PO Slovenije od 23 septembra 1943 pomoćnicima komandanata područja o njihovim dužnostima i zadacima — — — — — — — — — — 77
Izveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 23 septembra 1943 o uspesima jedinica Četrnaeste i Petnaeste divizije — — — — — — — — 78
Naredba Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 23 septembra 1943 Štabu primorske operativne zone za formiranje novih brigada u Slovenačkom Primorju — — — — — — — 83
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 23 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbi brigade »Tone Torr\šič kod Cerknice — — — — — — — — — — — — 85
Izveštaj Politbiroa Prve udarne brigade »Tone Tomšič od 23 septembra 1943 Centralnom komitetu KP Slovenije o stanju partiske organizacije i političkom radu brigade — — — 86
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 24 septembra 1943 o situaciji na sektorima Ozalj i Žužemberk — — — — — — — — — — — — — 89
Izveštaj Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 24 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o situaciji u Slovenačkom Primorju — — — — — — — — — — 91
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 24 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o političkim kadrovima u jedinicama divizije — — — — — — — — — — — — 94
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25 septembra 1943 komandama područja i štabovima divizija za uništenje železničkih komunikacija — — — — — — — — — — 96
Dnevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25 septembra 1943 o aktivnosti neprijatelja na teritoriji Dolenjske — — — — — — — — — — 97
Izveštaj Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 25 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o početku nemačke ofanzive u Slovenačkom Primorju — — — — — — 98
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone od 25 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju i potrebama zone 100
Dnevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 25 septembra 1943 o situaciji u Ljubljani i okolini — — — — — — — — — — — — — 103
Dnevni izveštaj Štaba Južne grupe odreda od 25 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o brojnom stanju i situaciji jedinica — — — — — — — — — — — 105
Dnevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 26 septembra 1943 o situaciji na sektoru Novo Mesto — Kostanjevica — — — — — — — — — 106

zveštaj Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 26 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o toku nemačke ofanzive u Slovenačkom Primorju — — — — — — — 107
zveštaj Štaba Primorske operativne zone od 26 septembra 1943 0 borbama kod Gorice, Solkana i Vogrskog — — — — 109
zveštaj Štaba Primorske operativne zone od 26 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama na sektorima: Razdrto — Ajdovščina — Cepovan — Crni Vrh — 110
zveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 26 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rušenju železničke pruge Ljubljana — Trst — — — — — — — — — — m
»nevni izveštaj Južne grupe odreda od 26 septembra 1943 o brojnom stanju i situaciji jedinica — — — — — — — 112
»nevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 27 septembra 1943 o situaciji na sektoru Postojna — Trst — Rijeka — — — — — — — — 114
zveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 27 septembra 1943 o borbama jedinica Četrnaeste i Petnaeste divizije — — i— — — — — — — — — 116
zveštaj Štaba Četvrte operativne zone od 27 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o pristizanju Prvog bataljona i Štaba Šeste udarne brigade »Slavko Slander na teritoriju Štajerske — — — — — — — — — 119
zveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 28 septembra 1943 o stanju neprijateljskih snaga na sektoru Kostanjevice — — — — — — — — — — 120
zveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog Štaba NOV i PO Slovenije od 28 septembra 1943 o situaciji na sektoru Ljubljane i Dolenjske — — — — — — — — — 121
iveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 28 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o opštoj situaciji jedinica — — 123
zveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 28 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o izboru poslanika u jedinicama divizije — — — — — — — — — — — — — 127
zveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 28 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu Loške brigade na nemačke automobile u Rakeku — — — — — — — — 131
»nevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 29 septembra 1943 o stanju neprijatelja na sektoru Samobor — Karlovac — Ozalj — — — — — — 132
»nevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 30 septembra 1943 o situaciji na sektoru Zalog — Postojna — Trst i o rušenju železničke pruge Ljubljana — Višnja Gora — — — — — — — — — — 134
»nevni izveštaj Obaveštajnog odeljenja Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 30 septembra 1943 o situaciji na sektorima Metlika — Karlovac i Trst — Št. Peter — — — — — — — 137
zveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 30 septembra 1943 o akcijama Prve, Osme 1 Devete udarne brigade — — — — — — — — — 138
zveštaj Otseka za propagandu i statistiku Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 30 septembra 1943 o situaciji na sektoru Vrhnika — Ljubljana — Litija — — — — — — — 139

Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 30 septembra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama Loške i Tomšičeve udarne brigade kod Rakeka i Postojne — — — — — **141**
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije Štabu Osamnaeste divizije u vezi sa zadacima divizije — — — — — — 143
Bilten politkomesara Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o zadacima politkomesara vojnih jedinica u vezi sa merama preduzetim nakon kapitulacije Italije — — — — — — 144
Dnevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 1 oktobra 1943 o stanju neprijatelja na sektoru Ljubljane — — — — — — — — — — — — 146
Dnevni izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV 1 PO Slovenije od 1 oktobra 1943 o stanju neprijatelja na sektoru Ljubljana — Postojna — Trst — — — — — — — — 147
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 1 oktobra 1943 o uspesima jedinica Petnaeste divizije na sektoru Dolenjske i jedinica Četrnaeste divizije duž pruge Ljubljana — Postojna — Trst — — — — — — — 149
Izveštaj Štaba Idrijske udarne brigade od i oktobra 1943 Štabu Primorske operativne zone o formiranju brigade — — — 153
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 2 oktobra 1943 Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o uspesima slovenačkih operativnih jedinica od 1 maja do 8 septembra 1943 — — — _ _ _ _ _ _ _ 154
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 2 oktobra 1943 Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije 0 uspesima slovenačkih operativnih jedinica od 8 septembra do 1 oktobra 1943 _ — _ — __ — _ — _ 164
Dnevni izveštaj Obaveštajnog centra Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 2 oktobra 1943 o stanju neprijatelja na sektoru Rakek — Ilirska Bistrica — Trst — — — — — — — 168
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 2 oktobra 1943 o napadu Petnaeste divizije na neprijateljska uporišta u Stojdragi, Javorju i Kostanjevici — — 170
Pregled uspeha i gubitaka NOV i PO Slovenije od 2 oktobra 1943 za period od maja do 8 septembra 1943 godine — — — 173
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 2 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o razmeštaju jedinica i o situaciji kod neprijatelja — — — — — — — — — — — 175
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 2 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o opštoj situaciji u jedinicama 176
Izveštaj Obaveštajnog centra Petnaeste divizije od 2 oktobra 1943 Glavnom obaveštajnom centru NOV i PO Slovenije o napadu Pete udarne brigade na Javorje i o stanju neprijatelja na sektoru Krškog Polja — — — — — — — — — 178
Izveštaj Obaveštajnog centra Druge udarne brigade >Ljubo Sercer od 2 oktobra 1943 Obaveštajnom centru Četrnaeste divizije o borbama brigade na pruzi Postojna — Ilirska Bistrica 1 o stanju neprijatelja u rejonu Ilirske Bistrice — — — 179
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3 oktobra 1943 Operativnom štabu za zapadnu Sloveniju u vezi s rušenjem Tršćanske pruge — — — — — — — — — — — 181

Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3 oktobra 1943 Štabu Četrnaeste divizije u vezi sa sastavom divizije i njenim zadacima u Slovenačkom Primorju — — — — — 183
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 3 oktobra 1943 o akcijama jedinica na sektoru Ljubljana — Grosuplje — Rakek — — — — — — — — — — 185
Izveštaj Slaba Četvrte operativne zone od 3 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o ponovnom formiranju Šeste udarne brigade »Slavko Slander« — — — — — — — 186
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 3 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o opštem stanju jedinica i o stanju neprijatelja — — — — — — — — — — — — 188
Pismo Štaba Petnaeste divizije NOV i PO Slovenije od 3 oktobra 1943 Štabu Trinaeste proleterske brigade Rade Končar o pitanju sadejstva — — — — — — — — — — — 191
Dnevni izveštaj Štaba Petnaeste udarne brigade od 3 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju brigade i o njenom napadu na Ozalj — — — — — — — — 193
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 4 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o rasporedu jedinica i o situaciji kod neprijatelja — — — — — — — — — — — 194
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 5 oktobra 1943 o nemačkom bombardovanju Grahova i Novog Mesta — — — — — — — — — — — — 195
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 5 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o borbama duž pruge Rakek — Postojna — Trst — — — — — — — — — — — 196
Izveštaj Osamnaeste divizije od 5 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju i akcijama Osme, Devete i Desete brigade — — — — — — — — — — — 199
Naredba Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 6 oktobra 1943 podređenim jedinicama o ukidanju Primorske operativne zone i formiranju Triglavske. Tršćanske i Goričke divizije — — — — — — — — — — — — — 201
Izveštaj Štaba Četrnaeste divizije od 6 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o opštoj situaciji, borbama u Rakeku i situaciji u Hrvatskoj Istri — — — — — — — — 205
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 7 oktobra 1943 o akcijama brigada od 1 do 7 oktobra 208
Izveštaj Obaveštajnog centra Četrnaeste divizije od 7 oktobra 1943 Obaveštajnom centru Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o organizaciji službe i o borbi Jedanaeste udarne brigade kod Studene Gore _ _ _ _ — _ _ _ _ _ — 210
Izveštaj Štaba Osamnaeste divizije od 7 oktobra 1943 Štabu Šestog korpusa o rasporedu jedinica divizije — — — — — — 212
Izveštaj Štaba Dolomitskog odreda od 7 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o brojnom stanju i naoružanju odreda — — _ _ _ — _ _ _ _ — — _ 213
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 8 oktobra 1943 o stanju neprijateljskih snaga na sektoru Ljubljana — Litija — — — — — — — — — — 214

Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba N'OV i PO Slovenije od 8 oktobra 1943 o napadu Dvanaeste udarne brigade na .Jevnicu i o borbama jedinica na sektoru Stojdraga — Samobor — — — — — — — — — — — — — 216
Izveštaj Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 8 oktobra 1943 o borbama i stanju jedinica u Slovenačkom Primorju — — 218
Izveštaj Obaveštajnog centra Petnaeste divizije od 8 oktobra 1943 Glavnom Obavestajnom centru NOV i PO Slovenije o borbi kod Javorskog Križa i o situaciji neprijatelja u dolini reke Save i u pograničnim sektorima Hrvatske — — — — 220
Izveštaj Obaveštajnog odeljenja Gorenjskog odreda od 8 oktobra 1943 Obaveštajnom odeljenju Glavnog štaba NOV i PO Slovenije o opštoj situaciji u Gorenjskoj i zapadnoj Koruškoj 222
Nar.*dba Štaba Šestog korpusa NOV i PO Slovenije od 9 oktobra 1943 Štabu Petnaeste divizije za likvidaciju nemačkih uporišta duž bivše italijansko-nemačke granice — — — — 228
Naređenje Štaba Šestog korpusa od 9 oktobra 1943 Štabu Četrnaeste divizije za rušenje pruge Ljubljana — Trst — — 230
Izveštai Štaba Osamnaeste divizije od 9 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju i akcijama jedinica — 232
Naređenje Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 10 oktobra 1943 svim štabovima vojnih jedinica na teritoriji zapadne Slovenije za pojačanje ofanzivne aktivnosti protiv neprijatelja — — — — — — — — — — — — — 234
Uputstvo Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 10 oktobra 1943 štabovima podređenih jedinica o vođenju evidencije i pisanju izveštaja — — — — — — — — — — — 236
Naređenje Goričke divizije NOV i PO Slovenije od 10 oktobra 1943 štabovima brigada o njihovim zadacima — — — — — 239
Izveštaj Obaveštajnog centra Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 11 oktobra 1943 o stanju neprijateljskih snaga na sektoru Ljubljana — Logatec — — — — — — — — — — 240
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 11 oktobra 1943 o stanju neprijateljskih snaga na sektoru Rijeka — Trst — Rakek — — — — — — — — — 242
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 11 oktobra 1943 o borbama u Slovenačkom Primorju i duž pruge Rakek — Ljubljana — Zidani Most — — — — 245
Izveštaj Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 11 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o toku ofanzivnih akcija u Gorenjskoj i Slovenačkom Primorju i o stanju neprijatelja na toj teritoriji — — — — — •— — — 248
Izveštaj Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 11 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o napadu na Leskovicu i o rušenju komunikacija u Gorenjskoj — — — 251
Izveštaj Štaba Četvrte operativne zone od 11 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o akcijama i borbama Šeste udarne brigade »Slavko Slander od 1 do 10 oktobra 1943 252
Naređenje Štaba Goričke divizije od 11 oktobra 1943 Štabu Prve soške brigade o formiranju talijanske brigade i o njenim zadacima — —• — — — — — — — — — — — 254

Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 12 oktobra 1943 o kretanju neprijateljskih snaga i o napadu na nemački voz kod Jevnice — — — — — — — 255
Izveštaj Operativnog štaba soških brigada od 12 oktobra 1943 Primorskoj operativnoj zoni o borbama brigada na sektoru Gorice. Udina i severne Primorske — — — — — — 259
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13 oktobra 1943 otsecima Glavnog štaba za izvršenje priprema s obzirom na pretstojeću nemačku ofanzivu — — — — — — — 264
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13 oktobra 1943 komandama područja za izvršenje potrebnih priprema s obzirom na pretstojeću nemačku ofanzivu — — — — — 266
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13 oktobra 1943 o stanju neprijateljskih snaga na sektoru Rijeka — Trst — Rakek i o borbama jedinica Petnaeste divizije na sektoru St. Jani — Bučka — Kostanjevica — — 268
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13 oktobra 1943 o napadu jedinica Petnaeste divizije na nemačka uporišta St. Janž i Kal — — — — — — — 271
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 13 oktobra 1943 o napadu jedinica Petnaeste i Osamnaeste divizije na nemačka uporišta Pečar i Boštanj — — — — 272
Dnevna zapovest Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 14 oktobra 1943 u vezi s uspešnim akcijama Petnaeste i Osamnaeste divizije u Zasavju i akcijama Četrnaeste divizije na tršćanskoj pruzi — — — — — — — — — — — — 274
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 14 oktobra 1943 o napadu Petnaeste divizije na nemačko uporište Brezje i o situaciji na sektoru Petnaeste udarne brigade — — — — — — — — — — — — — 277
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenijc- od 14 oktobra 1943 o situaciji na sektoru Ilirska Bistrica — Vrhnika i o borbama Petnaeste divizije na sektoru Sevnica — Bučka — Kostanjevica — — — — — — — — 278
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 14 oktobra 1943 o napadu na Kostanjevicu i rušenju Stampetovog mosta kod Verda — — — — — — — 280
Naređenje Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 15 oktobra 1943 komandama područja i mesta u vezi s pretstojećom neprijateljskom ofanzivom — — — — — — — — — — 282
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 16 oktobra 1943 o borbama i situaciji na sektoru Rakek — Ljubljana — Litija — Sevnica — Kostanjevica — — — 284
Okružnica politkomesara Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 17 oktobra 1943 u vezi s političkim radom u jedinicama — 289
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 17 oktobra 1943 o situaciji na sektoru Jaska — Karlovac — Ozalj — Kostanjevica — — — — — — — — 293
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 17 oktobra 1943 o borbama jedinica Petnaeste divizije 295
Naređenje Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 17 oktobra 1943 štabovima Tršćanske, Goričke i Triglavske divizije o njihovom operativnom području i o uključivanju novih brigada u njihov sastav — — — — — — — — — 297

Naredba Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 17 oktobra 1943 o postavljanju komesara i njegovog zamenika u Tršćanskoj diviziji — — — — — — — — — — — — 299
Naredba Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 17 oktobra 1943 Štabu Tršćanske divizije za rušenje komunikacija na njenom operativnom području — — — — — — — 300
Naredba Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 17 oktobra 1943 štabovima Triglavske divizije i Dolomitskog odreda o ukidanju Dolomitskog odreda — — — — — — — — 302
Uputstva Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 17 oktobra 1943 Štabu Triglavske divizije o uključivanju jedinica Dolomitskog odreda u njen sastav i o njenim zadacima na Dolomitskom terenu — — — — — — — — — — — 304
Naredba Operativnog štaba za zapadnu Sloveniju od 17 oktobra 1943 o rasformiranju Briško-beneškog i Tolminskog odreda 305
Izveštaj Štaba Gorenjskog odreda od 17 oktobra 1943 Glavnom štabu NOV i PO Slovenije o stanju odreda i njegovim akcijama u periodu od 15 septembra do 15 oktobra 1943 — — 307
Uputstvo Organizacionog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 oktobra 1943 za postupak prilikom mobilizacije 310
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 oktobra 1943 o situaciji na sektoru Klana — Rakek — Ljubljana — — — — — — — — — — — — 311
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 oktobra 1943 o nemačkom izveštaju povodom nemačkog napada na zamak Lanišće kod Ljubljane — — — — 313
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 18 oktobra 1943 o napadu na Veliki Vrh i o borbama kod Kostanjevice — — — — — — — — — — — — 314
Izveštaj Propagandnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 19 oktobra 1943 o akcijama jedinica u Slovenačkom Primorju — — — — — — — — — — — — — 316
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 20 oktobra 1943 o situaciji neprijatelja u Gorskom Kotaru, duž pruge Rakek — Ljubljana — Zagreb — i u rejonu Konjevice — — — — — — — — — — — — — 319
Izveštaj Obaveštajnog otseka Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 20 oktobra 1943 o situaciji neprijatelja na otseku Kostanjevica — Jaska — Ogulin — — — — — — — — 322
Izveštaj Obaveštajnog centra Četrnaeste divizije od 20 oktobra 1943 Glavnom obaveštajnom centru NOV i PO Slovenije o situaciji kod neprijatelja na sektoru Vrhnika — Ilirska Bistrica — Crni Lug — — — — — — — — — — — 323
Naređenje Štaba Dvadeset sedme divizije NOV i PO Slovenije od 20 oktobra 1943 Štabu Osamnaeste brigade za odbranu linije Polovnik — Zaga — — — — — — — — — — — — 326
Izveštaj Štaba Druge brigade ->Soča« od 20 oktobra 1943 Štabu Goričke divizije o reorganizaciji štaba brigade — — — 327
Izveštaj o situaciji na liniji Trst — Ljubljana — Zidani Most — Samobor — — — — — — — — — — — — 328
Izvod iz Operativnog dnevnika štaba Osamnaeste divizije o borbama kod Broda na Kupi od 10 do 20 oktobra 1943 — — 330

Dnevnik Sedme Udarne brigade France Prešc-rn od 9 septembra do 2 3 oktobra 1943 — — — — _ _ _ — _ _
Dnc-vnik Antona Vidmara od 9 septembra do 20 oktobra 1943 —

II

Nemačka dokumenta

Naredba višeg vode SS i policije Osamnaeste korpusne oblasti od 9 septembra 1943 za pojačanje budnosti u jedinicama — — 349
Dnevna zapovest komandanta policije poretka alpske oblasti od 10 septembra 1943 o objedinjenim nazivima borbenih akcija 351
Zapisnik sa sednice Štaba odgovornih nemačkih rukovodilaca održane 21 septembra 1943 kod pretsednika Štajerske pokrajinske vlade dr Milera-Haciusa povodom pitanja uprave u Donjoj Štajerskoj — — — — — — — — — — — 353
Izveštaj Komandanta policije i službe bezbednosti — ispostava Radovljica — od 25 septembra 1943 pomoćnom uredu službe bezbednosti u Radovljici o predlogu belogardističkih voda za osnivanje jedinstvene vlade i oblasti u Sloveniji — — — 354
Telefonska depeša komandanta žandarmerije za Štajersku od 30 septembra 1943 o napadu na nastavni centar Radmirje — 359
Zapisnik sa sednice odgovornih nemačkih rukovodilaca održane 5 oktobra 1948 kod pretsednika Štajerske pokrajinske vlade povodom pitanja uprave u Donjoj Štajerskoj — — — — 360
Izveštaj komandanta Drugog alarmnog bataljona u Mozirju od 16 oktobra 1943 saveznom voćstvu Štajerskog domobranstva o akciji na Meninu planinu — — — — — — — — 362
Izveštaj komandira žandarmeriske stanice Dol od 17 oktobra 1943 komandantu policije bezbednosti o napadu jedinica NOV i 1*0 Slovenije na nemačka uporišta Dol i Kal — — — 365
Zapisnik sa sednice Štaba odgovornih nemačkih rukovodilaca održane 19 oktobra 1943 kod pretsednika Štajerske pokrajinske vlade povodom pitanja uprave u Donjoj Štajerskoj — — 369
Izveštaj komandira žandarmeriske stanice Rogaška Slating od 20 oktobra 1943 komandantu policije i službe bezbednosti za Donju Štajersku o napadu partizana na rudnik Mali Tabor 372
Izjava organizatora plavogardističkog pokreta u Sloveniji Marjana Strniše o pravilnosti narodnooslobodilačkog pokreta — — 373

Tehnički urednik

Dragoslav Džinić, major

Korektori :

.4sima *Hadžialić*

Jelena Marie

Rukopis predat u štampu septembra 1958 god.

Štampanje završeno juna 1959 god.

Tiraž 2.000 primeraka

Štampa: Vojno štamparsko preduzeće — Beograd

I S P R A V K A

Strana	*Red*	*Stoji*	*Treba*
84	18 odozgo	Bračić.	Bračić.
133	13 odozgo	zadataka.	zadatka.
224	18 odozgo	(Werkscliuiz),	(Werkschulz].
225	12 odozgo	ljudi posade.	posade
301	14 odozdo	brgiada	brigada.